

Vasiliki Rallis

KARYES

Colina Sfintilor



Sfintii Rafail, Nicolae și Irina

Editura «EVANGHELISMOS»

Cei trei Sfinți din Termis, pe care îi iubesc și îi cinstesc din tot sufletul, sunt un dar trimis de Dumnezeu în epoca noastră atât de stearpă, zbuciumată și cufundată în întunericul necredinței și nu există nicio umbră de îndoială în privința sfințeniei și a puterii lor de a săvârși minuni. Aceștia sunt niște faruri neclintite pe Colina Karyes, unde se află biserica închinată lor și mănăstirea de maici, la care ajung zilnic mulțimi nenumărate de închinători.

Citiți, așadar, cele despre Sfinți, cunoașteți-i, iubiți-i și chemați-i în ajutor. Rugați-vă lor pentru cei apropiați vouă, dar și pentru cel care a scris aceste rânduri, căci toți avem nevoie de rugăciunile celorlalți. Această carte ne ajută să ne apropiem de Sfinții Rafail, Nicolae și Irina, să ni-i facem prieteni adevărați și să-i avem astfel pentru totdeauna dumnezeiești apărători și fierbinți rugători către Domnul. Amin.

P.M. Sotirhos



Vasiliki Rallis

KARYES – COLINA SFINȚILOR
Sfinții Rafail, Nicolae și Irina

Tehnoredactarea și coperta: Larisa Barbu

Corectura: Gabriela Ilincioiu

Traducere din limba greacă după originalul:

Καρυές – ο Λόφος τών Ἀγίων υπο Βασιλικῆς Πάλλης, 2004

© Copyright pentru ediția de față, *Editura «Evanghelismos»*,
care mulțumește Editurii «Akritas» pentru generozitatea
cu care i-a fost acordat dreptul traducerii
și editării în limba română a prezentei cărți.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
RALLIS, VASILIKI

Karyes - colina sfinților : sfinții Rafail, Nicolae și Irina /
Vasiliki Rallis ; trad. din lb. greacă de ieroschim. Ștefan Nuțescu. -
Ed. a 2-a. - București : Evanghelismos, 2023

ISBN 978-630-6527-00-7

I. Nuțescu, Ștefan (trad.)

Vasiliki Rallis

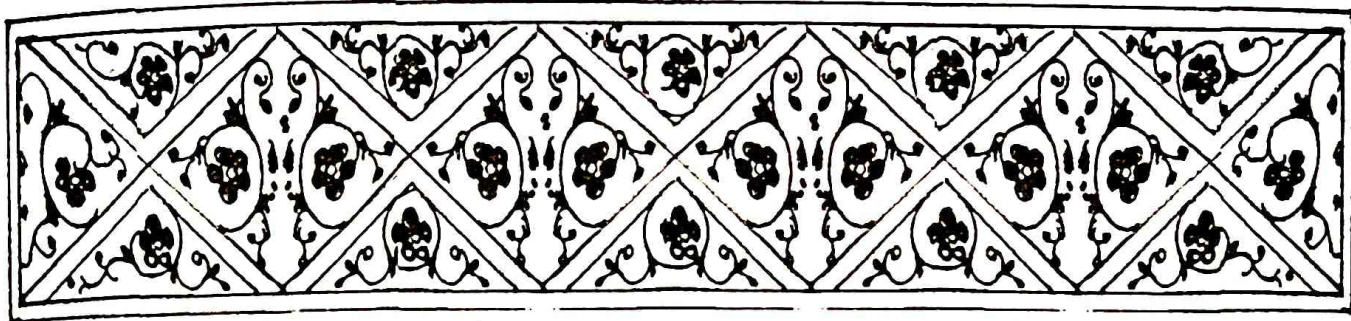
KARYES – COLINA SFINȚILOR

Sfinții Rafail, Nicolae și Irina

Ediția a II-a

*Traducere din limba greacă
de Ieroschim. Ștefan Nuțescu*
SCHITUL LACU – SFÂNTUL MUNTE ATHOS

Editura EVANGHELISMOS
București, 2023



PROLOG

Pe toți cei care aleargă cu credință neclintită la ale voastre Sfinte Moaște, și nădăjduiesc în grabnicul vostru ajutor, Rafaile de trei ori fericite, Nicolae și Irina, făcătorilor de minuni, îi izbăviți, prin rugăciunile voastre, de toată vătămarea sufletească și trupească.

(Troparul Sfinților)

Încep aceste rânduri și invoc ajutorul lui Dumnezeu și rugăciunile Sfinților de curând arătați ca să-mi călăuzească condeiul și gândul pentru a scrie corect cele ce se cuvin.

Doamna Vasiliki Rallis, care a scris această carte, nu este o maestră a condeiului, dar cu toate acestea scrie cu spontaneitate și sinceritate toate cele pe care le-a auzit și le-a văzut în nenumăratele ei vise, precum și întâmplările minunate pe care le-a trăit împreună cu fericitul ei soț, Anghel. Mărturia ei este una din primele și cele mai autentice, de vreme ce în livada ei de măslini s-au aflat Sfintele Moaște ale Sfinților din Termis. Visele, vedeniile și alte întâmplări minunate i-au răscolit pe toți creștinii din Termis

și din împrejurimi, făcându-i pe unii să susțină această descoperire pe care a binevoit-o Dumnezeu, iar pe alții să se împotrivească ei.

În cazul Sfinților din Termis, împotrivirile care s-au manifestat la început și au pricinuit confruntări puternice s-au potolit odată cu aflarea Sfintelor Moaște și ale tuturor celorlalte lucruri descoperite pe Colina Karyes, care au adevărit visele și întâmplările minunate. Descoperirile, minunile și mărturiile creștinilor au determinat Biserica să ia măsurile necesare pentru ca cei trei mucenici din Termis să fie numărați în mod oficial în rândul sfinților ei. Iar credincioșii îi cinstesc „în psalmi, laude și cântări duhovnicești”, primind astfel de la ei lumina dumnezeiescului har.

Subiectul viselor, vedeniilor și al altor oarecare „minuni”, în alte cazuri nu numai că îi smintește pe credincioși și necredincioși, ci chiar pricinuieste tulburări în viața bisericească. Biserica nu poate primi, și pe bună dreptate, existența sfinților numai pe baza viselor și vedeniilor, care este posibil să nu provină de la Dumnezeu, ci să fie meșteșugiri ale vicleanului diavol, sau ale oamenilor vicleni, care vor să exploateze simplitatea și nevinovăția sufletelor bine intenționate. Adevărații Sfinți, precum sunt și cei trei Sfinți din Termis, sunt într-adevăr trimiși de Domnul spre sprijinirea, întărirea și ajutorul credincioșilor.

Pe lângă aceasta mai există și problema povestirilor prin viu grai, în care oamenii simpli din admirație și râvnă fără discernământ creează și adaugă, falsifică și schimbă anumite date referitoare la cele petrecute și povestesc „minuni”, vise, vedenii și alte semne „minunate”, mărinind astfel confuzia și neadevărul. Aceștia răspândesc zvonuri false care sunt nefondate, pline de fantezie și incompatibile cu adevărul curat al credinței ortodoxe. Adeseori aceste povestiri orale sunt consemnate și răspândite sub formă de broșuri

și cărți, înșelând astfel pe mulți. Și atunci se împlinește cuvântul Domnului: „Lăsați-i pe ei; sunt călăuze oarbe orbilor; și dacă orb pe orb va călăuzi, amândoi vor cădea în groapă”¹.

Din fericire, în Biserica Ortodoxă nu cele de mai sus constituie criteriul de a stabili autenticitatea viselor și vedeniilor. În cazul nostru este vorba de o excepție. Astfel această carte nu poate fi acuzată de populism religios sau de falsificare a evenimentelor. Scriitoarea aduce mărturia ei personală pentru toate cele pe care le-a văzut și trăit participând intens la descoperirea celor trei Sfinți din Termis. Toate cele aflate pe Colina Karyes în urma săpăturilor au astupat o dată pentru totdeauna gurile necredincioșilor, adevărind cuvintele psalmistului: „Minunat este Dumnezeu întru Sfinții Săi”. Aceasta o mărturisește și troparul de mai sus al mucenicilor, pe care l-a scris fericitul innograful, monahul Gherasim Aghioritul.

Nu vom intra în amănuntele povestirilor care sunt cuprinse în paginile acestei cărți. Dacă în anumite locuri cititorul va avea nedumeriri, mai bine să treacă peste ele și să nu se îndoiască de autenticitatea acelor evenimente. Esența are întâietate, iar esența este voia lui Dumnezeu. De altfel, receptivitatea diferă de la un cititor la altul, pentru că nu pot primi toți în același mod adevărul și cu atât mai mult descrierea lui. Tocmai în această nepăsare a creștinilor față de adevăr, proorocii mincinoși, ereticii și înșelătorii află teren prielnic și exploatează naivitatea multora.

Cei trei Sfinți din Termis, pe care îi iubesc și îi cinstesc din tot sufletul, sunt, precum am spus mai înainte, un dar trimis de Dumnezeu în epoca noastră atât de stearpă, zburcumată și cufundată în întunericul necredinței și nu există

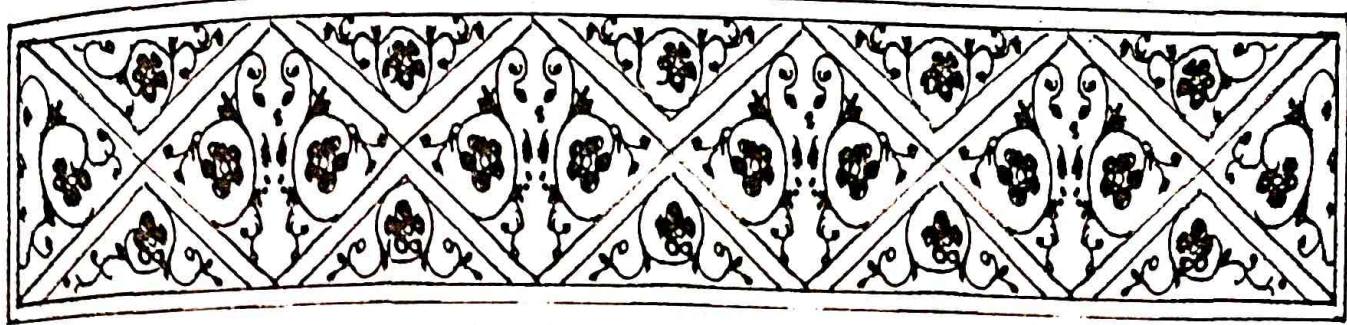
¹ Mt. 15, 14.

nicio umbră de îndoială în privința sfințeniei și a puterii lor de a săvârși minuni. Aceștia sunt niște faruri neclintite pe Colina Karyes, unde se află biserica închinată lor și mă-năstirea de maici, la care ajung zilnic mulțimi nenumărate de închinători.

Citiți, așadar, cele despre Sfinți, cunoașteți-i, iubiți-i și chemați-i în ajutor. Rugați-vă lor pentru cei apropiați vouă, dar și pentru cel care a scris aceste rânduri, căci toți avem nevoie de rugăciunile celorlalți. Această carte ne ajută să ne apropiem de Sfinții Rafail, Nicolae și Irina, să ni-i facem prieteni adevărați și să-i avem astfel pentru totdeauna dumnezeiești apărători și fierbinți rugători către Domnul. Amin.

P.M. Sotirhos





Colina sfântă din Karyes

Lângă satul Termis, din Insula Lesvos, în partea de sud-vest și la o distanță de aproximativ un kilometru, se află o colină numită Karyes, pe care sunt plantați măslini. Ea mai are încă două denumiri: Eniftos și Călugărul.

Istoria unui loc este întregită de toponime, legende, tradiții și astfel este cu putință ca el să fie încadrat, într-un anumit fel, în coordonatele lui temporale corecte.

Așa cum spune tradiția, Colina Karyes și-a luat numele de la asceți, de la părinții niptici care cu mulți ani în urmă au trăit acolo. De asemenea, tot din tradiție aflăm că mulți dintre ei au venit aici din Karyesul Sfântului Munte. Prin urmare, de aici se trage și denumirea Karyes. De altfel, în Colina Karyes și în muntele de alături, Pontera, există peșteri care au fost sihăstrii ale pustnicilor.

Tradiția ne mai spune că acești asceți erau dintre ucenicii cei mai sporiți ai Sfântului Grigorie Palama – pe care Biserica îl numește fiul luminii necreate –, care au făcut din Termis nu numai un loc isihast, ci și unul de misiune religioasă. Ei au transmis toată flacăra credinței lor ortodoxe locuitorilor din Lesvos, ca astfel insula să rămână nezdruincată de nenorocirile care aveau să vină peste ea.

Dovada existenței monahilor isihăști în acele ținuturi ale Termisului o constituie denumirea de Palama a lanțului muntos ce se află în partea de sud-vest a satului. Pe acești munți se află sihăstriile Sfântului Filip și ale Sfântului Ioan

Katafighi – așa cum îl numesc locuitorii din Termis, iar în fața acestora se află Sihăstria Sfântului Timianos².

De asemenea, tradiția ne spune că, după căderea Constantinopolului, niște ieromonahi s-au refugiat în Termis și au făcut o mănăstire pe Colina Karyes³.

Din vechime se știe că aici au existat vrednici continuatori ai lucrării marilor părinți niptici, care au sădit în inimile locuitorilor din Lesvos acea credință nebiruită ce zdruncină necredința și face cu putință cele ce sunt cu neputință la oameni.

A treia denumire a acestui loc, Călugărul, a fost dată de locuitorii din Termis în urma unei vedenii dumnezeiești. Adeseori era văzut un călugăr cu o cădelniță în mână, care umbla pe deasupra aceluia loc și tămâia, după care dispărea într-o strălucire de lumină.

² Aceste trei sihăstria sunt niște peșteri mari. Se știe din tradiție că în vechime acolo s-au nevoit trei ieromonahi: Filip, Ioan și Eftimie (Timianos). Ei aveau darul de a vorbi între ei de departe, precum și darul facerii de minuni. Locuitorii din Termis și din împrejurimi îi cinsteau ca sfinți, iar sihăstriile lor au devenit locuri de închinare. Un alt ieromonah s-a nevoit într-un loc împădurit de pe Muntele Palama, Sfântul Ioan cel dintre flori. Tradiția spune că a primit acest nume pentru că a fost găsit mort într-o zi de primăvară, întins între flori sălbatice, iar trupul lui, chiar dacă începuse să se descompună, răspândea bună mireasmă mai mult decât florile. A fost înmormântat chiar în acel loc, iar deasupra colibei sale s-a construit o bisericuță în cinstea lui, ale cărei ruine au rămas până astăzi. În conștiința locuitorilor din Termis și acesta este sfânt.

³ Conform tradiției, după căderea Constantinopolului, într-o noapte de iarnă, când marea avea valuri sălbatice, o corabie plină cu refugiați a fost aruncată pe țărmul satului Termis, într-un mod minunat. Aceasta s-a întâmplat ca și cum s-ar fi deschis o poartă, prin care corabia a ajuns la uscat fără nicio vătămare. Împreună cu acești refugiați erau și doi clerici care s-au închinoviat în mănăstirea de la Karyes. De atunci acest țărm din Termis s-a numit Poartă, nume care a rămas până astăzi.

Înainte de catastrofa din Asia Mică, în perioada în care mai locuiau turci în Lesvos, în acest loc era o plantație de măslini a lui Hasan efendi, mai-marele locului. În mijlocul ei se afla o bisericuță pustnicească închinată Maicii Domnului, care era zidită din niște pietre sfărâmate, iar un arbore bătrân, un gorun, umbrea acel loc. În această bisericuță pustnicească se petreceau multe lucruri minunate. După cum spuneau bătrânii, au văzut de multe ori bisericuța inundată de lumină cerească, iar alteori au auzit în ea bătăi de clopote și cântări cerești.

Și nu numai creștinii au fost martori oculari ai acestor întâmplări mai presus de fire, ci și turcii. Pentru aceasta Hasan efendi îngăduia locuitorilor din Termis să meargă acolo sus la această bisericuță și să liturghisească o dată pe an, în Marțea din Săptămâna Luminată. Atunci când cei mai tineri întrebau de ce s-a rânduit să se facă Liturghia în Marțea din Săptămâna Luminată, cei mai în vârstă răspundeau:

– Așa am apucat de la înaintașii noștri.

Vedenia cerească cu călugărul care se arăta pe colina din Karyes avea loc de multe ori și în satul Termis, în casa unui stăpânitor turc, care se numea Arif efendi. Arif era văr primar cu Hasan efendi. Această casă fusese zidită de înaintașii lor și avea încadrate în zidurile ei, în partea de sus a ușilor și a ferestrelor, bucăți de marmură din vechea biserică. Era un minunat conac turcesc pe care, din nefericire, proprietarii îl părăsiseră pentru că îl considerau bântuit de fantome. Astfel, această casă a rămas încuiată, nelocuită, scufundată în tăcere și mister.

Cine să fi fost oare acest călugăr, acest preot – cum îl numeau unii – care se arăta viu când în plantația de măslini a lui Hasan efendi, când în casa lui Arif? Cine să fi fost oare această arătare cu chip dulce și blând, care nu a pricinuit

niciun rău celor care s-au învrednicit să o vadă? Nimeni nu putea să explice aceasta.

Odată, un oarecare cioban, pe nume Silivinis, care păștea oile pe terenul lui Hasan efendi, în timp ce stătea în preajma biseriței Maicii Domnului, a văzut deodată în fața lui un călugăr mare la trup cu o cădelniță în mână care îl privea zâmbind. Atunci acel cioban s-a pierdut cu firea, s-a îngrozit și a început să tremure. Dar îndată a auzit vocea călugărului spunându-i încet:

– Nu te teme. Stai să afli taina care se ascunde în acest loc.

Dar cum să stea Silivinis? Cuprins de panică, a luat-o la fugă și a trimis pe altul să îi aducă turma. De atunci nu a mai călcat vreodată pe Colina Karyes. Dar nu numai Silivinis l-a văzut pe acel călugăr, ci și alți ciobani care își pășteau oile în această zonă, precum și unii călători pe care îi apuca noaptea prin acele locuri, sau care se rătăceau, vedeau mișcându-se umbra luminoasă a unui preot cu cădelnița în mână. Unul dintre ei, pe nume Temistocle Pliacos, a descris și chipul lui. Ceilalți însă îl vedeau când tămâind, când privindu-i cu față veselă, după care dispărea printr-o străfulgerare de lumină.

În anul 1917, polițistul din Termis, care se numea Eustatie Sitaras, s-a hotărât să facă o anchetă severă ca să dezlege acest mister. El nu credea în vedenii, ci avea impresia că un om vicelant din Termis își pune o rasă călugărească și se arăta ca o nălucă ca să îngrozească pe turci și pe creștini.

– Crede că îi va merge? spunea acela. Îl voi prinde și atunci vai de el!...

Cercetările au durat destul timp. A arestat destui suspecti, dar nu a ajuns la rezultatul pe care îl dorea.

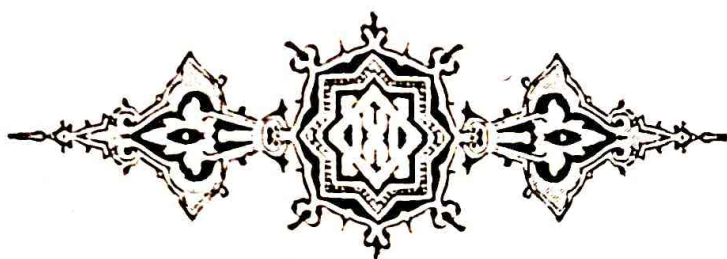
Într-o zi, au mers la poliție doi stăpânitori turci, Hasan și Arif, și i-au spus:

– Efendi al meu, încetează de a mai cerceta. Nu te osteni fără rost, pentru că nu este vorba de un om viu. Am mers și

noi la Karyes și am pândit cu pușca în mână. Și l-am văzut, efendi al meu. Da, l-am văzut pe preot în a treia noapte. Dar de îndată ce ne-am năpustit asupra lui ca să-l prindem, ne-a orbit o lumină ca de fulger, iar acela a dispărut ca un vânt din fața noastră. Într-adevăr, este o fantomă.

Auzind acestea, polițistul a rămas uimit. Apoi a încetat ancheta, pentru că obosise și se enervase. Însă în sufletul lui nedumerirea în legătură cu acest mister continua să persiste.

Aș putea să mai povestesc multe arătări suprafirești ale acestui călugăr, dar nu vreau să fiu prea obositoare pentru cititori, ci mă voi limita la cele mai importante. De asemenea voi descrie în amănunt cele mai însemnate vise și vedenii, care se referă la istoria sfinților de curând descoperiți Rafail, Nicolae și Irina și a celorlalți mucenici, precum și la sfintele descoperiri de pe Colina Karyes.



Venirea refugiaților din Asia Mică în Lesvos.

**Despre felul în care plantația de măslini
a lui Hasan efendi a trecut în proprietatea
familiei noastre**

Luna septembrie a anului 1922 a fost luna tragediei populației de origine grecească din Asia Mică. Cei care au reușit să scape de sabia turcilor au venit în Lesvos ca niște păsări speriate, cu semnul groazei și al deznădej-dii întipărit pe fețele lor. Una dintre familiile cele mai distruse și maltratate a fost și a noastră. Pe tatăl meu l-au luat

turcii prizonier, iar douăzeci și opt dintre rudele noastre au fost junghiate într-o văgăună din afara localității Aghiazmati. Mult încercata Insulă Mosconisi a fost nimicită în întregime. Mama mea împreună cu o nepoată de-a ei de paisprezece ani s-au izbăvit ca prin minune, plecând în ultima clipă cu o barcă pescărească de pe un țărm îndepărtat al insulei. Au ajuns la limanul din Pamfilia, iar de acolo au venit în Termis. Ca prin minune a reușit să scape și fratele tatălui meu, Constantin Marangos. În puțină vreme satul Termis s-a umplut de refugiați.

În casa părăsită de Arif efendi s-au adăpostit șapte familii, din care una a fost și familia noastră.

Locuitorii din Termis însă s-au grăbit să-i înștiințeze pe refugiați că acea casă în care locuiau era bântuită de fantome.

O vecină, Vasiliki Karaconstantin, a povestit mamei mele ceea ce i se întâmplase ei însăși: „Bărbatul meu era păzitor al țărinilor lui Hasan efendi și a lui Arif și fiindcă eram săraci și cu mulți copii, turcul ne-a lăsat să locuim în această casă, ca să avem o oarecare ușurare. Desigur, eu auzisem că această casă era bântuită de fantome, dar noi nu credeam în existența lor. Dar într-o sâmbătă seara, în ajunul sărbătorii Intrării Domnului în Ierusalim, bărbatul meu a întârziat mult. Eu stăteam în fața șemineului și împleteam. Copiii dormeau toți împreună pe o saltea. Deodată, am auzit pași în hol și crezând că este bărbatul meu am spus: «Ignatie, vino mai repede! Ce oră este aceasta la care vii?» Dar nu am primit răspuns. Apoi ușa camerei s-a deschis deodată fără zgomot, și în loc să-l văd pe Ignatie, am văzut un preot înalt cu o cădelniță în mână. M-am înfricoșat atât de mult, încât mi-au căzut andrelele din mână și priveam fără de glas. Acela, fără să vorbească, a cădit de trei ori, mai întâi marmura care este în fața

șemineului, după aceea pe copiii mei unul câte unul, iar la sfârșit pe mine. Apoi, precum a intrat fără de zgomot, astfel a ieșit din cameră. Eu am rămas în continuare nemișcată, înspăimântată, dar auzeam foarte clar clopoței de la cădelniță de parcă ar fi tămâiat toată casa. La un moment dat, mi s-a părut că am auzit o voce dulce și lină cântând: «Învierea cea de obște...». După aceea casa s-a scufundat din nou în tăcere.

După puțin timp, când a venit bărbatul meu, m-a aflat șezând nemișcată și galbenă ca o lumânare din pricina groazei care mă stăpânea. I-am povestit plângând ceea ce am văzut și l-am rugat să plecăm cât de repede din acea casă.

Într-adevăr, în dimineața zilei următoare am adunat lucrurile noastre și am plecat în căsuța noastră cea sărăcăcioasă.

În acea noapte, am avut un vis care m-a răscolit. Am visat pe Maica Domnului, îmbrăcată ca o călugăriță, care mi-a spus: «Vasiliki, acel preot pe care l-ai văzut nu a fost fantomă, ci este un sfânt. Dacă nu ați fi plecat din acea casă, multe lucruri bune ați fi primit de la acest sfânt. Însă le-ați pierdut din pricina necredinței voastre.»

„Așadar, Angheliki”, a adăugat Vasiliki, „dacă îl veți vedea și voi pe acest preot, să nu vă temeți, pentru că este sfânt”.

Atunci mama mea și-a făcut cruce și s-a rugat ca să nu-l vadă, pentru că se temea foarte mult. Dar cu toate acestea, s-a învrednicit să-l vadă aievea de două ori în holul casei, cu cădelnița în mână. Însă de fiecare dată dispărea din fața ei atunci când scotea un țipăt de groază.

De cele mai multe ori l-a văzut o bătrânică ce locuia împreună cu noi, Mango Carvuniari, care – precum spuneau – se obișnuise cu el și nu se mai temea. Într-o noapte, atunci când i-a apărut deodată în față pe când ieșea din

cameră, a îndrăznit să-i spună în șoaptă: „Măi creștine, iar m-ai speriat!” Acela însă, fără să spună nimic, a tămâiat-o, după care a dispărut din fața ei.

Într-o zi, mama mea a spus femeilor care locuiau împreună cu ea:

– Mi-a venit în minte un gând. Nu cumva turcii au omorât un preot și l-au îngropat în această casă? Să vorbim cu preotul satului să vină și să citească aici slujba de înmormântare.

Toate au fost de acord și în ziua următoare l-au chemat pe părintele Grigorie Sarris, care a făcut un trisaghion.

În noaptea următoare, mama mea a visat un preot mare la trup stând rezemat de ușa camerei lui Vasiliki Pandaru, care se afla față în față cu a noastră. Acela a privit-o cu un zâmbet trist și i-a spus: „Angheliki, gândul care ți-a venit este adevărat. Turcii m-au omorât, dar nu m-au îngropat în această casă. Va veni timpul când vei afla cine sunt, povestea vieții mele și unde sunt îngropat.”

Mama mea s-a trezit foarte emoționată dimineața și a povestit celorlalte femei visul ei. Atunci toate au presupus că acel preot era îngropat în curtea acestei case, pentru că în spatele ei era foarte mult spațiu.

În această casă m-am născut, într-o noapte geroasă de ianuarie a anului 1923, și acolo am trăit până la vârsta de unsprezece ani. Îmi amintesc că de multe ori am auzit foarte limpede clopoței de la cădelniță și de fiecare dată întrebam pe mama cu nedumerire: „Mamă, cine tămâiază în casă?” Atunci ea mă însemna cu semnul Sfintei Cruci și îmi răspundea: „Este preotul, copilul meu, nu te teme.”

Această casă s-a dărâmat singură, din pricina vechimii ei. În locul ei și-a zidit casa unul dintre cei care au locuit împreună cu noi, Constantin Giacós, întrebuintând pietre și marmură de la casa turcească ce se dărâmasese. Însă

aceeași vedenie suprafirească a continuat să se arate și în noua casă, până când, în cele din urmă, a fost părăsită și aceasta, și odată cu trecerea timpului s-a dărâmat singură.

După Tratatul de la Lausanne, care a avut loc la sfârșitul anului 1923, atunci când s-a făcut schimbul de populație, turcii au plecat în Asia Mică pentru a stăpâni ținuturile de acolo părăsite de greci. Atunci Banca Națională le-a luat plantațiile de măslini, pentru a le împărți refugiaților drept despăgubire.

Atunci Vasiliki Karaconstantin, care devenise prietena mamei mele, i-a spus într-o zi:

– Angheliki, Colina Karyes, care a fost proprietatea lui Hasan efendi, este una din cele mai bune din Termis. Pe ea se află o bisericuță a Maicii Domnului în care se săvârșesc lucruri minunate. Vino să mergem împreună să ne închinăm și să o rogi pe Maica Domnului să îți dea un teren acolo aproape, să nu te trimită departe, într-o zonă rea.

– Biserica Maicii Domnului pe o proprietate turcească? a spus mama mea cu nedumerire. Și cum de a îngăduit turcul aceasta?

– Înseamnă că nu știi istoria ei, i-a spus Vasiliki. În această bisericuță se petrec lucruri minunate, pe care însuși turcul le-a văzut cu ochii săi: când luminează, când clopote, când cântări. Chiar și preotul care se arată în această casă este văzut adeseori și în această biserică. Foarte mulți l-au văzut aievea, până și Hasan efendi și vărul lui Arif. Pentru aceasta ne îngăduia să liturghisim în această bisericuță o singură dată pe an, în Marțea Luminată. La început se făcea hram în această zi și petreceau și turcii împreună cu noi. Însă într-un an de hram, în timpul petrecerii a fost omorât un turc. De atunci ne-a îngăduit să facem numai Sfânta Liturghie în acea zi.

Mama mea a ascultat cu uimire și emoție cuvintele lui Vasiliki. Și în aceeași după-amiază a urcat împreună cu ea pe Colina Karyes.

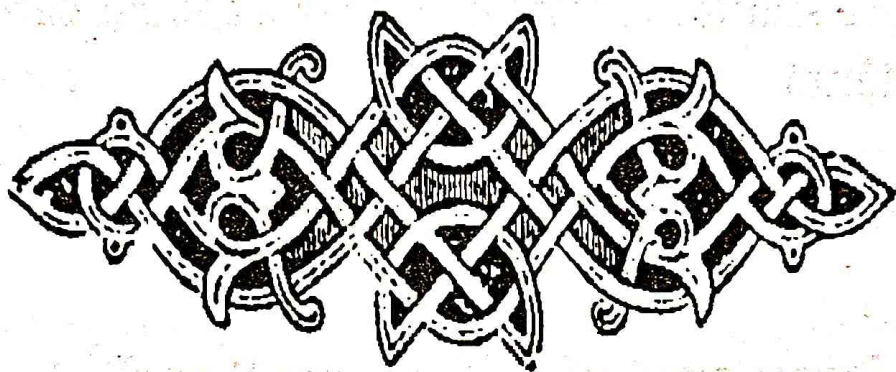
Când au ajuns la bisericuță, mama a privit de departe munții ținutului nostru natal, care se vedeau foarte bine, și i-au dat lacrimile. Și, plângând cu suspine, a îngenuncheat pe pietrele sfărâmate ale bisericii și, strângând la pieptul ei o icoană mică a Maicii Domnului, care era rezemată sus, pe placa ce fusese întrebuințată ca Sfântă Masă, a început să se roage cu credință și durere: „Maica Domnului, știi nenorocirea în care mă aflu. Turcii mi-au distrus neamul. Mi-am pierdut bărbatul, bogăția, rudele, patria, iar acum sunt văduvă săracă, cu un copil orfan în brațe. Tu, care ești Maica celor îndurerați, ai milă de mine! Ajută-mă să mi se dea o bucată de pământ aici, aproape de tine, ca să trăiesc împreună cu copilul meu. Iar dacă mă vei ajuta să mi se dea un loc bun, eu îți făgăduiesc că voi rezidi bisericuța ta.”

După ce s-a rugat mult timp, a coborât ușurată în sat. În aceeași noapte, a văzut în vis o femeie îmbrăcată în negru, cu chipul dulce, care stătea în fața ei și ținea în mână o hârtie scrisă. În timp ce mama mea o privea nedumerită, pentru că îi era necunoscută, acea femeie i-a dat hârtia pe care o ținea în mână, spunându-i: „Angheliki, ia-o! Este actul pentru teren, căci este voia lui Dumnezeu ca acest teren să fie al tău. Să ți se dea ție celei chinuite, dar cu atât de multă credință. Ia aminte însă la făgăduința pe care mi-ai făcut-o, aceea de a rezidi bisericuța. Nu cumva să uiți!”

Atunci mama mea a înțeles că aceea era Maica Domnului și a căzut la picioarele ei. Dar în acea clipă s-a trezit. S-a sculat, a îngenuncheat și s-a rugat cu lacrimi până dimineața. În ziua următoare, a povestit visul nepoatei ei, unchiului meu și femeilor care locuiau împreună cu

ea. Și toți au împărtășit nerăbdarea ei de a primi teren acolo, aproape. Iar acest vis s-a adeverit după câțiva ani, atunci când Banca Națională a împărțit refugiaților fostele plantații de măslini ale turcilor.

Proprietatea lui Hasan efendi cu biserița Maicii Domnului a fost dăruită mamei mele, Angheliki Marangos, apoi unchiului meu, Constantin Marangos, care neavând copii, după moartea lui mi-a lăsat-o mie. Astfel, aproape toată proprietatea lui Hasan efendi a trecut în stăpânirea familiei noastre.



Scopul cel sfânt

Anii au trecut. Eu am crescut și m-am căsătorit cu un creștin foarte evlavios pe nume Anghel Rallis, din satul Petra, unde se află o biserică a Maicii Domnului, zidită pe o stâncă foarte înaltă. Făgăduința mamei mele încă nu fusese împlinită.

Voi povesti în continuare două vise care dovedesc că a fost în planul lui Dumnezeu ca Anghel Rallis să fie tovarășul meu de viață și primul care a participat la descoperirile minunate de la Karyes. Unul l-a avut mama mea, încă înainte de logodna mea, iar al doilea l-a avut ieromonahul Teologos Sacalis, preotul bisericii Nașterea Maicii Domnului din satul Panaguda, din Lesvos.

Visul lui Angheliki Marangos

În dimineața praznicului Nașterii Domnului din anul 1947, mama mea a visat-o pe Sfânta Parascheva, care a dus-o la biserica Maicii Domnului din Petra. Acolo însă, în loc de biserică a văzut peștera din Betleem și înăuntrul ei pe Maica Domnului cu pruncul Hristos în brațe. Atunci mama mea a căzut la picioarele ei și a început să o roage pentru căsătoria mea. Maica Domnului i-a spus că este voia lui Dumnezeu ca tovarășul meu de viață să fie Anghel Rallis, pentru că el este rânduit pentru o oarecare lucrare sfântă. Firește că nu i-a explicat care era acea lucrare sfântă. După aceasta, mama mea s-a deșteptat foarte emoționată. Pe atunci Anghel ne era cu desăvârșire necunoscut.

Visul ieromonahului Teologos Sacalis

După moartea soțului meu, Părintele Teologos l-a visat pe Sfântul Rafail la Mănăstirea din Karyes, unde i-a spus următoarele:

– Teologos, Anghel a fost plinirea vremii. A fost persoana potrivită, pe care a așteptat-o Domnul pentru a descoperi mormintele noastre.

Așadar, acesta este scopul cel sfânt despre care Maica Domnului îi vorbise mamei mele cu ani în urmă. Pentru că, cine știe, se poate ca altul să nu fi îmbrățișat cu o credință atât de fierbinte și cu atâta dăruire lucrarea sfântă din Karyes și să nu se fi nevoit cu atât de multă râvnă pentru înfăptuirea ei, neținând seama de atâtea greutăți, de atât de numeroase constrângeri, pe care le-a înfruntat soțul meu, de luările în răs și de diferitele comentarii ale oamenilor din acea epocă plină de necredință.



Începutul descoperirilor

Luna iunie a anului 1959

Unchiul meu, Constantin Marangos, murise cu mai mulți ani în urmă. În ultima vreme, acesta a început să se arate în vis mamei mele și să-i reamintească făgăduința ei. L-am visat și eu, precum și un consătean de al nostru, care se numea Costas Sideras. Amândurora ne-a vorbit despre făgăduința mamei mele. Atunci când mama mea l-a visat pentru a treia oară, era foarte mânios și i-a spus poruncitor:

– Angheliki, a venit timpul să-ți îndeplinești făgăduința. Să construiești biserița Maicii Domnului! Să nu amânați deloc!

Atunci mama mea s-a deșteptat înfricoșată la auzul acestor cuvinte aspre ale unchiului meu, iar dimineața ne-a povestit visul.

Anghel a ascultat-o cu emoție și a primit cu bucurie și bunăvoință să zidească biserița Maicii Domnului, întru pomenirea tatălui și a unchiului meu. Și chiar în aceeași zi, a coborât la Mitilini, a mers la Mitropolie și a luat binecuvântarea necesară de la mitropolitul Iacov. Singurul

lucru de care ne îngrijoram era lipsa apei. Un izvor care curgea prin apropiere printr-un uluc secase cu ani în urmă. Pentru zidire ar fi trebuit ca lucrătorii să aducă apă din sat, de la un izvor mai apropiat.

Însă mare ne-a fost mirarea atunci când într-o dimineață a venit acasă la noi supraveghetorul terenurilor noastre, pe nume Ducas Țolakis, și ne-a spus că apa care secase de mulți ani a început să curgă din nou.

– Ducas, ești în toate mințile? l-a întrebat Anghel. Vara seacă chiar și apele care curg, iar aceasta, care de ani de zile nu mai curge, a izvorât acum din nou?

– Vino sus, domnule Anghel, la Karyes, și vei vedea, a răspuns Ducas.

Auzind acestea, Anghel a pornit chiar atunci spre Karyes, iar când a văzut apa curgând din belșug și-a făcut cruce și a spus:

– Mare și slăvit este numele tău, Preasfântă Fecioară, care ai făcut această minune, ca să ne ușurezi!

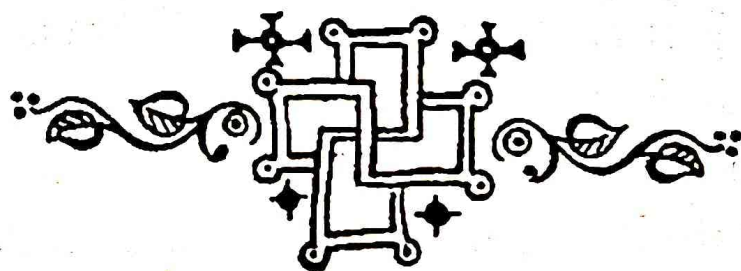
În noaptea următoare, Anghel a avut următorul vis. Se făcea că se află în biserica satului, în vremea săvârșirii Sfintei Liturghii. La un moment dat, cineva i-a spus să deschidă ușa dinspre apus a bisericii, ca să intre oficialitățile. Anghel a deschis-o îndată și a ieșit să-i întâmpine. Oficialitățile erau trei clerici. Cel din mijloc era înalt, voinic, cu ochi mari și expresivi și cu sprâncene stufoase și negre. Înfățișarea lui avea multă măreție. Ceilalți doi erau unul șaten, mic la trup, iar celălalt înalt, brunet și slab. În timp ce Anghel îi privea cu uimire, cel din mijloc a întins mâna sa zâmbind. Atunci când Anghel s-a aplecat să-i sărute mâna, s-a plecat și acela și l-a sărutat pe frunte. Emoționat, Anghel și-a ridicat privirea și l-a privit în față. Atunci a văzut că acela avea ochii albaștri, care îl priveau cu iubire și duioșie, de parcă ar fi fost un cunoscut

și prieten de-al său. După aceea a înaintat cu măreție, a intrat înăuntru și s-a așezat în scaunul arhieresc, în timp ce ceilalți doi au stat alături de el.

În acel moment, Anghel s-a trezit. Dimineața, după ce ne-a povestit visul, ne întrebam cine să fi fost oare acel cleric care l-a sărutat pe frunte și l-a privit cu atâta dragoste.

Apoi a mers la biserică și a privit cu atenție la icoane, încercând să recunoască pe acel cleric în persoana vreunui sfânt. Dar nu semăna cu niciunul.

– Această privire a lui, spunea adeseori Anghel, m-a cutremurat, a vorbit inimii mele. Acel zâmbet dulce al său, care te făcea să crezi că mă cunoaște, mă îndemna să mă gândesc mereu la el și să doresc cu ardoare să-l visez din nou.



Aflarea mormântului Sfântului Rafail

Sfârșitul lui iulie 1959

Lucrătorii au început zidirea bisericii. Anghel a trimis pe supraveghetorul nostru, Ducas Țolakis, cu lucrătorii Nicos Podaras, Ioan Hristodulos și Gheorghe Kapetanios să netezească la început pământul, să-l curețe de pietre și să descopere temelia. Curățind pământul, care era înăuntrul bisericii dărâmate, Ducas Țolakis a observat o piatră ascuțită care era adânc îngropată în pământ. Încercând să o scoată, a văzut că era verticală, ca și cum

ar fi fost așezată intenționat ca semn. Din curiozitate a continuat să sape în acest loc, gândindu-se că cineva a ascuns acolo bani. Scoțând pământul, a văzut că piatra era rezemată pe o coloană spartă, care și aceasta arăta că a fost pusă acolo cu un anumit scop. Înaintând încă și mai adânc cu săpatul, a văzut că acea coloană era așezată pe placa unui mormânt. Ridicând placa, a văzut un schelet de om într-un mormânt strâmt, cu câteva pietre înguste și lungi puse în părțile laterale. Craniul mortului era la o distanță de vreo treizeci de centimetri de trup și lipsea cu desăvârșire partea de jos a maxilarului. În locul maxilarului era pusă o cărămidă din epoca bizantină cu trei cruci încrustate în ea. Mâinile erau încrucișate pe piept, iar sub cap era pusă o piatră neagră, rotundă drept pernă. Lângă piatră și puțin mai jos de aceasta era o cheie de bronz. Pentru o clipă, Ducas a rămas uluit. A fost impresionat și de mireasma plăcută care se răspândea în jur. „Curios lucru, se gândea în sinea sa, niciunul dintre lucrători nu are la el colonie și cu toate acestea tot locul s-a umplut de bună mireasmă.” I se părea de necrezut ca acea mireasmă să se reverse din mormânt. După aceea a încercat să scoată osemintele din mormânt cu lopata. Însă niciunul din ele n-a putut fi luat cu lopata. Atunci Ducas s-a mâniat. Însă în acel moment a urcat la Karyes Dumitrache, copilul lui de opt ani, ca să-i aducă mâncare. Atunci Ducas, ținând pe copil de mâini, l-a coborât cu atenție în mormânt. Copilul a luat osemintele, unul câte unul, cu mânuțele lui curate și i le-a dat tatălui său, care le-a așezat provizoriu la rădăcina unui măslin. După ce au scos osemintele, au lăsat mormântul așa cum era.

Continuând săpăturile pentru nivelarea terenului, au găsit lângă temelie câteva bucăți de marmură sfărâmată, cu cruci încrustate în ele, și un capitel. Atunci când

lucrătorii au încetat lucrul, Ducas a mers în sat, l-a aflat pe Anghel și l-a înștiințat despre mormântul pe care îl descoperise înăuntru în bisericuță, la o adâncime de aproximativ doi metri. Îndată Anghel a întrebat pe toți bătrânii din Termis dacă nu cumva își aduc aminte să fi înmormântat cândva pe vreun creștin acolo sus.

– Ce spui, domnule Anghel? i s-a răspuns. Cine ar fi îndrăznit vreodată să îngroape un creștin pe proprietatea lui Hasan efendi, acolo unde urcam cu frică numai o dată pe an și liturghiseam la bisericuța Maicii Domnului?

În ziua următoare, Anghel a mers la Mitropolie și l-a înștiințat pe mitropolitul Iacov despre aceasta. Acela a trimis îndată pe arheologul Haritonidis ca să cerceteze mormântul și să tragă o concluzie.

Era 3 iulie când arheologul a urcat la Karyes. Pentru aceasta s-a stabilit ca în această zi de 3 iulie să se prăznuiască aflarea moaștelor Sfântului Rafail. De îndată ce arheologul a văzut cărămida care era așezată la gura acestui mort necunoscut, adâncimea mormântului, marmura sfărâmată cu crucile încrustate pe ea, îndată a spus:

– Toate acestea sunt din epoca bizantină. Ia aminte, domnule Rallis, să zidești biserica cu pietre aduse de departe. Dacă vei săpa la o distanță mai mică de o sută de metri în jurul acestei biserici pe care vrei să o zidești, vei intra la închisoare, pentru că acest loc este arheologic.

Atunci Anghel i-a făgăduit că nu va săpa nimeni nici măcar la rădăcinile măslinilor și vor aduce pietre de departe. Precum s-a și petrecut. A adus pietre cu mașina lui Ioan Kuculas din satul vecin, Mistegna, iar lucrătorii le cărau cu animalele la Karyes, pentru că drum de mașină încă nu era pe atunci, ci exista numai o cărare îngustă și anevoioasă.

Zidirea bisericii a început-o meșterul Ioan Kemerlis.

Atunci când am aflat că în bisericuța din Karyes au fost descoperite osemintele unui creștin, am urcat împreună cu mama mea ca să le vedem. Se aflau încă la rădăcina măslinului. Le-am tămâiat cu emoție și i-am spus lui Ducas să aibă grijă de ele până le vom spăla și le vom așeza în raclă.

– Noi, i-am spus, nu ne-am învrednicit să înmormântăm nici pe tatăl nostru, nici pe cele douăzeci și opt de rude ale noastre junghiate, ale căror trupuri neînarmormentate au fost sfâșiate în Asia Mică de animale sălbatice. Așadar, vom spăla cu evlavie osemintele acestui creștin necunoscut, despre care nu știm de ce a fost înmormântat pe o proprietate turcească, le vom așeza într-un sicriș și le vom îngropa în cimitirul satului nostru.

Din nefericire, în acea zi a urcat la Karyes pentru a se închina Maicii Domnului o femeie din Termis, Mirsina Psani, împreună cu nepotul ei Mihail Lambrino. În timp ce Mirsina vorbea cu Ducas, copilul, vrând să se joace, a luat o piatră a aruncat-o în craniul mortului și l-a sfărâmat.

Atunci Ducas s-a mâniat, a pus oasele într-un sac de ciment și le-a așezat mai departe la rădăcina altui copac, pentru că se temea ca nu cumva să-l muștrăm. După ce a încetat lucrul, mânios cum era, a apucat sacul înjurând, voind să-l agațe în acel copac pentru mai multă siguranță. Însă sacul a rămas neclintit. La început i s-a părut că mâna lui nu mai avea putere din pricina săpatului și a încercat să-l ridice cu cealaltă mână, continuând să injure. Dar din nou sacul nu s-a clintit de la locul lui, ca și cum ar fi fost ținut de pământ. Ducas se buimăcise cu totul. Nu-și putea explica ceea ce i se întâmpla. Atunci i-a venit un gând: „Se vede că acest om a fost drept, iar eu injur și pentru aceasta nu pot să-i ridic oasele.” S-a așezat

gânditor la rădăcina copacului, a fumat o țigară absorbit de gânduri și apoi și-a făcut semnul crucii, pe care nu o mai făcuse de aproape douăzeci și șase de ani. Și numai după aceasta a putut ridica sacul cu multă ușurință.

Aici trebuie să menționez că Ducas Țolakis era un om bun, dar nu credea în Dumnezeu. În anii copilăriei lui a fost foarte evlavios. Pe tatăl lui l-au omorât turcii în genocidul din Asia Mică, iar mama lui a rămas văduvă cu trei copii mici. Adevăratul nume al lui Ducas era Vasile Gaitanidis, dar a fost înfiat de o femeie din Termis, Elena Țolakis, care i-a pus numele copilului ei care murise de curând. Elena Țolakis l-a educat pe Ducas în învățătura creștină. Dar în timpul ocupației germane, atunci când Ducas a luat parte la mișcarea de rezistență națională și a fost rănit de nemți în Muntele Olimp, un oarecare învățat i-a vorbit despre ateism, iar acesta l-a crezut. De atunci nu mai făcea cruce și nici la biserică nu mai mergea. Ironiza și pe femeia lui, care credea în Dumnezeu și aprindea candela la icoane.

Ceva asemănător i s-a întâmplat și altcuiva dintre lucrătorii noștri, Leonidas Sideras. Când sacul se mai afla încă la rădăcina copacului, Leonidas a vrut să-l dea la o parte și l-a lovit cu piciorul. În aceeași clipă însă a simțit că i-a amorțit piciorul în întregime și a auzit foarte clar un suspin omenesc care venea din sac. Atunci s-a înfricoșat foarte tare și s-a așezat lângă copac palid ca o lumânare. Însă nu a vrut să spună nimic celorlalți lucrători pentru a nu fi luat în râs. De aceea s-a prefăcut că este bolnav și a coborât de la Karyes șchiopătând. A povestit numai femeii lui ce i s-a întâmplat, spunându-i:

– Kinaki, nu o să mai merg să lucrez la biserică pe care o zidește Rallis. Într-adevăr, locul acesta este bântuit de duhuri.

Dar în acea noapte, pe când dormea, a avut următorul vis. Un călugăr i-a bătut la ușa și i-a cerut pâine. Atunci el s-a arătat binevoitor să îi dea din puțina pe care o avea. Dar călugărul i-a spus:

– Nu vreau, Leonidas. Păstrează-o pentru copiii tăi și mă voi ruga ca pâinea să nu-ți lipsească niciodată.

– Dar cine ești, părinte? De unde vii? Din Sfântul Munte? a întrebat Leonidas.

– Nu, ci vin din Karyes... Eu sunt acela căruia i-ai lovit ieri oasele cu piciorul. Sunt sfânt, iar ceea ce ai făcut să nu mai faci!

Leonidas a povestit numai femeii lui visul pe care l-a avut și s-au sfătuit să nu spună nimănui nimic. Dar nici la Karyes nu a mai mers să lucreze, pentru că se temea.

În afară de Leonidas Sideras și de Ducas Țolakis, și ceilalți lucrători auzeau când clopoței de cădelniță, când zgomote înăbușite și pași, fără să vadă pe cineva, când suspine, sau simțeau miros de tămâie. Într-o zi, meșterul Ioanis Kemerlis i-a spus lui Anghel:

– Domnule Anghel, înainte de a termina această biserică, cred că vom păți ceva. Ne-au zăpăcit cele ce se întâmplă acolo sus. Oare ce taină ascunde locul acesta?

În timp ce încă se zidea bisericuța, într-o duminică dimineată, Ducas Țolakis a urcat singur la Karyes, ca să vâneze o vulpe, care îi mâncase un ied. S-a așezat puțin lângă bisericuța, să se odihnească și să fumeze o țigară. Deodată, a văzut venind spre el un ofițer, care îl privea drept în ochi fără să vorbească. Ducas l-a salutat primul, dar nu a primit niciun răspuns. „O fi surd”, s-a gândit în sinea sa și l-a salutat din nou. Dar nici acum nu a primit răspuns. Numai că de această dată ofițerul s-a apropiat foarte mult de el și îl privea drept în ochi cu o privire foarte aspră. Atunci Ducas s-a îngrozit și, gândindu-se că

acela vroia să-i facă rău, a luat pușca în mână pentru a se apăra. Însă acel ofițer a dispărut din fața lui ca fumul. Fiind îngrozit, a luat-o la fugă și în câteva minute a ajuns pe drumul ce ducea în sat. Când a ajuns acasă, a povestit femeii lui ceea ce i se întâmplase și i-a poruncit să nu spună nimănui nimic, ca să nu fie luat în râs. „Într-adevăr, i-a spus, în acest loc sunt strigoi.” Cu toate acestea, Ducas a rămas tot necredincios.

Osemintele acestui mort necunoscut, care au fost aflate în bisericuță, le-am spălat eu împreună cu mama mea și cu Maria Țolakis. Le-am șters cu un prosop curat și le-am așezat într-o raclă mică. Am chemat și pe preotul Eftimie Țolos să-i facă un trisaghion. Acela ne-a sfătuit să nu aducem osemintele la cimitirul din sat, ci să rămână în această sfântă biserică pe care am zidit-o, de vreme ce au fost găsite în ea.

În noaptea care a urmat după spălarea osemintelor, am avut următorul vis: am văzut un călugăr care stătea în fața mea și îmi spunea zâmbind:

– Vasiliki, m-ai scos din nămol. Și dacă ai ști cine sunt...

Aceste cuvinte le-a repetat de două-trei ori, dar nu am apucat să-l întreb cine era, pentru că m-am trezit. Dimineața, când am povestit celor din familia mea visul pe care l-am avut, nimeni nu a putut să-mi dea o explicație. „Pe care călugăr am scos din nămol?” mă întrebam în sinea mea, dar nici eu nu puteam să-mi explic aceasta. De aceea acest vis a trecut neobservat.

Era în prima jumătate a lunii iulie a anului 1959. Lucrătorii continuau zidirea bisericii. Într-o zi la amiază, Maria Țolakis, având împreună cu ea pe copilul ei Panaghiotis în vârstă de cinci ani, a urcat la Karyes ca să ducă mâncare bărbatului ei. După ce lucrătorii au mâncat

și s-au întins la rădăcina unui măslin pentru a se odihni, Maria cu fiul ei de mână au mers la locul unde erau adunate pietrele sfărâmate de la vechea biserică și bucățile de marmură care aveau pe ele cruci încrustate, pe care le aflaseră lucrătorii atunci când au săpat temelia, a aprins două lumânări și a început să se roage. Deodată, i s-a părut că s-a apropiat cineva. Întorcându-și fața ca să vadă cine era, a văzut cu uimire un cleric mare la trup. La început i s-a părut că din ochii aceuia ieșea o strălucire. Dar, uitându-se mai bine la el, l-a văzut deodată fără cap. Atunci a scos un țipăt de groază, iar acela a dispărut îndată din fața ei. I s-a părut că acel preot a dispărut în locul unde se afla gorunul⁴. Îngrozită, Maria a apucat copilul de mână și a început să fugă, fără să privească înapoi. Văzând-o că aleargă, lucrătorii i-au spus bărbatului ei:

– Ducas, pentru ce aleargă așa Maria? Nu cumva a văzut vreun șarpe? Atunci Ducas a început să strige:

– Maria!... Maria!...

Dar aceea dispăruse deja din ochii lor. I s-a părut, precum spunea mai târziu, că cineva o urmărea și de aceea alerga atât de repede.

A mers direct acasă, și tremurând încă de frică, ne-a povestit cele pe care le-a pățimit.

– Nu mai merg niciodată acolo sus! spunea mereu. Groaza prin care am trecut astăzi mi-o voi aminti până la moarte. Au dreptate cei care spun că locul acesta este bântuit de fantome. Pe acest preot, pe care l-au văzut ani de zile și turci și creștini, l-am văzut și eu astăzi viu în fața mea. Și dacă nu l-aș fi văzut fără cap, i-aș fi făcut metanie și i-aș fi sărutat și mâna. Nu o să mai calc pe la Karyes niciodată, chiar dacă o să strige Ducas al meu.

⁴ În acest loc, după doi ani, a izvorât agheasmă.

– Bre, Maria, ești în toate mințile? a întrebat-o mama mea. Ce sunt acestea pe care le spui? Nu cumva ți s-a părut?

– Cum adică mi s-a părut, mătușă Angheliki? Am văzut aieveya în fața mea un preot viu! Altfel m-aș fi înfri-coșat atât de mult și aș fi alergat ca o nebună până în sat fără să mă opresc, trăgând și pe copil după mine? Bine că nu am căzut din pricina alergării, căci altfel am fi murit amândoi. Eu nu mai merg la Karyes, căci în acel loc sunt fantome.

Apoi Maria a plecat, lăsându-ne pe mine și pe mama mea uluite și foarte neliniștite.

„Dumnezeul meu, oare ce taină ascunde acest loc?”, ne întrebam. „Ne-am hotărât să construim o biserică, dar cu acestea pe care ni le spun alții vom ajunge să ne fie frică de a mai urca singuri acolo sus.”

Atunci când Maria ne vorbea despre acel preot mare la trup, gândul nostru s-a dus la o oarecare întâmplare neexplicată până atunci, care se petrecuse cu trei ani în urmă cu soacra ei, Elena Țolakis.

Era timpul culesului măslinelor. Împreună cu femeile care adunau măslinile noastre era și Elena Țolakis, mama lui Ducas, pe care l-am avut supraveghetor peste terenurile noastre. În fiecare seară, Ducas înștiința pe femei la care plantație de măslini vor merge a doua zi. Într-o zi în care timpul prevestea ploaie, Ducas s-a gândit să întrerupă culesul la proprietatea din Karyes și să meargă în altă parte, la locul numit Dracos, care avea multe măslini căzute pe jos. Ca de obicei, le-a înștiințat pe femei de cu seară, însă a uitat să o anunțe și pe mama lui. În ziua următoare, dis-de-diminează, Elena Țolakis și-a luat coșul și a urcat la Karyes. Trecând pe la bisericuța Maicii Domnului, a văzut înăuntru pe un preot mare la trup, care era aplecat

deasupra Sfintei Mese și murmură ceva așa cum fac preoții în timpul Sfintei Proscomidii.

„Se face Sfânta Liturghie”, a spus Elena în sinea ei. S-a oprit, a lăsat jos panerul și și-a făcut cruce. Atunci preotul și-a întors fața spre locul unde era și i-a dat binețe, zâmbind ca și cum ar fi cunoscut-o. După aceea i-a spus:

– Soră Elena, nu te mai osteni să urci sus la livada de măslina, pentru că astăzi femeile nu adună aici, ci au mers la Dracos.

– Curios, părinte, a spus ea, și făcându-i închinăciune i-a sărutat mâna. Oare de ce fiul meu nu mi-a spus?

– A uitat, soră Elena. Mergi la Dracos și îi vei afla acolo.

– Mulțumesc, părinte, că mi-ai spus. Aș fi cutreierat toată livada pentru a-i afla și nu aș fi știut unde se află.

Apoi a luat coșul în mână și, după ce i-a mulțumit din nou, s-a îndreptat spre Dracos, care era foarte departe de Karyes, pe drumul ce ducea la satul ei Pirghi. Ajungând acolo foarte obosită, a început să-l mustre pe fiul ei:

– Bine că a fost acel preot, care liturghisea în bisericuță, și mi-a spus că sunteți la Dracos, altfel aș fi cutreierat tot muntele pentru a vă găsi. Dumnezeu să-l răsplătească.

– Ce preot era, mamă? Părintele Eftimie? a întrebat Ducas.

– Nu, nu era părintele din satul nostru, era altul, necunoscut, mare la trup, frumos la chip și dulce la vorbă. Îmi doresc tot binele acestui om, care m-a scutit de osteneala de a urca până sus la livadă, unde nu v-aș fi găsit.

– Nu cumva era părintele din Pirghi? a întrebat din nou Ducas.

– Nu, îți spun. Era alt preot, pe care nu-l cunosc. Se vede că acela mă cunoaște, pentru că mi-a spus pe nume.

– Și de unde a știut că suntem la Dracos?

– De unde să știu eu cum a aflat? Dacă nu știa, nu mi-ar fi spus să vin aici și să vă găsesc.

– Să nu fie ceva rău! repeta Ducas nedumerit. Ne va înnebuni această femeie!

Seara, când am încetat lucrul, Ducas a mers din curiozitate și l-a întrebat pe Părintele Eftimie. Însă acela nu știa absolut nimic.

– Să presupunem că un oarecare preot străin a mers și a liturghisit la bisericuță, dar chiar și astfel, tot trebuia să mă înștiințeze, de vreme ce ea face parte din parohia mea.

Absolut nimic nu știa nici părintele Pahomie din Pirghi⁵. Și astfel acest eveniment a rămas pentru noi toți neexplicat.

Iar acum ne întrebăm din nou: „Nu cumva acest preot mare la trup, frumos la chip și cu o înfățișare blândă, pe care l-a văzut Elena Țolakis, era «fantoma cea bună», așa cum o numeau și turcii și creștinii, pe care o vedeau ani de-a rândul cutreierând Colina Karyes cu cădelnița în mână? Nu cumva era chiar cel pe care l-a văzut Maria și de frică i s-a părut că era fără cap? Așadar, ce taină ascunde acest loc?”

În amiaza aceleiași zile, când Maria Țolakis a văzut pe acel preot la Karyes, am intrat în dormitor să-mi adorm copilul. În timp ce mă aflam pe pat cu copilul în brațe, m-a luat somnul. Atunci am avut primul vis important.

Se făcea că mă aflam la Karyes, însă acel loc era cu totul diferit. Nu existau măslini, iar în loc de biserică pe care am zidit-o era alta mai mare, pe jumătate dărâmată și înnegrită de incendiu. În prima curte era un rând de chilii mici. În timp ce stăteam uimită, crezând că am

⁵ Pirghi este satul cel mai apropiat de Termis din partea sudică, în care era preot ieromonahul Pahomie.

rătăcit drumul, am văzut trei clerici ieșind dintr-o chilie. Doi erau înalți, iar celălalt era mai mic de statură. Acesta împreună cu unul dintre cei doi mi-au zâmbit și m-au salutat numai cu o mișcare a capului, după care au intrat în biserica dărâmată. Al treilea s-a apropiat, s-a aplecat deasupra unei grămezi și căuta ceva printre pietrele dărâmate. Deodată, îl văd că scoate de acolo cununa de spini a lui Hristos, pe care mi-o dă, spunându-mi cu lacrimi în ochi:

– Vasiliki, iată taina pe care vrei să o afli. Acest loc este un loc de mucenicie. Iar dacă vrei să vezi încă și mai multe, mergi în biserică.

În acea clipă, acela a dispărut din fața mea, iar eu am rămas cu cununa de spini în mână. Uluită și emoționată, am înaintat cu atenție printre dărâmături și am intrat înăuntrul bisericii dărâmate. Priveliștea pe care am văzut-o m-a făcut să mă cutremur. O grămadă de pietre dărâmate, bucăți de marmură sfărâmată, scânduri carbonizate. Îmi mai amintesc că pe zidurile care mai rămăseseră existau picturi. În stânga am văzut icoana Nașterii Maicii Domnului, iar în dreapta icoana Sfintei Parascheva. Lângă aceasta se afla o placă de marmură cu o inscripție pe ea. Am început să citesc cu nerăbdare. Am distins că această biserică se zidise în anul 1433 de către Melpomena. Mai jos, printre alte cuvinte, pe care nu le înțelegeam, am citit și cuvântul Prevantorion. În acea clipă însă a intrat mama mea în cameră și, văzându-mă că dormeam în șezut, m-a trezit. Și astfel nu am reușit să citesc toate cuvintele care erau scrise pe placă. I-am povestit îndată visul meu și am însemnat anul 1433, ca să nu-l uit. Atunci când i-am povestit și soțului meu aceasta, m-a sfătuit să nu mai spun la nimeni, pentru că fusese chemat de mitropolitul Iacov, care i-a spus:

– Anghele, ce sunt acestea, pe care alții spun că le văd pe proprietatea ta? Ia aminte să nu se facă de râs credința noastră, pentru că satana de multe ori se înfățișează ca înger de lumină.

De asemenea, i-a pus întrebări și primarul Horofilakis Patricakis în legătură cu cele întâmplate. I-am promis soțului meu că nu voi spune la nimeni nimic, decât preotului din satul nostru la mărturisire. Însă în mine am simțit o ușurare, pentru că acest vis a aruncat o oarecare rază de lumină în nepătrunsul întuneric care a acoperit ani întregi Colina Karyes.

În dimineața zilei următoare, a venit din nou Maria Țolakis acasă la noi și ne-a povestit visul pe care îl avusese în acea noapte. A visat o femeie îmbrăcată în negru care i-a spus: „Maria, nu trebuia să te temi așa de mult, pentru că acel călugăr pe care l-ai văzut nu era o fantomă. A viețuit în mănăstirea noastră și l-au omorât turcii. Într-o zi vă va spune numele și istoria vieții lui. Acolo sus a fost o mănăstire afierosită mie și Sfintei Paraschiva. Să nu-mi aprinzi numai lumânări, ci vreau și o candelă nestinsă. Acolo este ascunsă icoana mea și alte obiecte bisericesti.”

Acest vis a fost o altă rază care a mai adus puțină lumină în întunericul de la Karyes.

La începutul lui august 1959, Maria Țolakis a visat din nou aceeași femeie îmbrăcată în negru, care era Maica Domnului, și care i-a poruncit să-i spună lui Anghel să-i înlocuiască pe lucrătorii care zideau biserica, și împreună cu aceia și pe bărbatul ei, pentru că toată ziua înjurau.

– Maria, ce sunt acestea pe care le spui? i-a spus Anghel mâhnit. Ca să-i înlocuiesc, va trebui să le spun visul tău. Gândește-te, așadar, câte ai să pățești de la bărbatul tău!

– Dar ce să faci altceva cu ei, domnule Anghel, de vreme ce înjură mereu?

– Îi voi sfătui eu singur să nu mai înjure, fără să le spun nimic de visul pe care l-ai avut.

Așa s-a și întâmplat, iar aceia au primit sfatul lui. Pe la sfârșitul lui august, au terminat bisericuța. Au făcut și catapeteasma și au lărgit vechea curte exterioară. S-a stabilit ca prima liturghie să aibă loc pe data de 8 septembrie, de sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului.



Prima minune

În zorii zilei de 8 septembrie 1959, o consăteancă de-a noastră, Mirsina Durguna, a avut următorul vis. Auzea clopotul bisericii din sat și pe oameni spunând: „Hristos a înviat!” Uimită, Mirsina a întrebat pe vecina ei de ce lumea spune „Hristos a înviat!”, de vreme ce nu era încă Paștele. Atunci aceea i-a răspuns: „Ia privește la cer!”

Atunci Mirsina, ridicându-și privirea în sus, a văzut-o pe Maica Domnului în mijlocul unui nor auriu și a auzit o voce care i-a spus: „Mâine voi prăznui la noua mea casă. Veniți cu toți să vă închinați!”

Prima liturghie în noua bisericuță a Karyesului s-a săvârșit cu multă măreție. Din Termis a urcat o mulțime de lume. Cei mai mulți dintre ei au adus și mâncare, ca să petreacă toată ziua la Karyes. Voiau să prăznuiască acum

liber sărbătoarea, nu cu frică și cu tremur, ca în anii stăpânirii turcești.

Era acolo și Ducas Țolakis împreună cu familia lui. Se așezaseră la umbra unui măslin în spatele bisericuței. Noi ne-am așezat în curte, în fața bisericuței, împreună cu epitropii, cu doctorul Evangelos Kunellis și cu polițistul Manole Țangarakis, din Termis.

Ducas Țolakis, vrând să glumească, a scos din bisericuță racla cu osemintele acelui creștin necunoscut, s-a apropiat de niște femei și, arătându-le oasele unul câte unul, a început să le batjocorească râzând, făcându-le și pe ele să râdă prin cuvintele pe care le spunea. Nimeni dintre noi nu a observat ce face. Deodată, i s-a părut că a auzit o voce bărbătească care venea dinspre livada alăturată și care îl striga cu putere pe nume. Atunci Ducas a pus repede racla cu osemintele la locul ei și s-a îndreptat spre locul de unde se auzea vocea. A dispărut pentru mult timp, până când a început să-l caute femeia lui. Nimeni nu știa unde se afla. În cele din urmă, un copil din satul Aghioso, care era găzduit în Termis la mătușa lui, Evangelia Kofu, a venit la noi alergând și ne-a spus că l-a aflat pe Ducas căzut sub un copac, plângând și strigând: „Am păcătuit!... Am păcătuit!...”, și gemând ca și cum l-ar fi bătut cineva. Am rămas uimiți de cele auzite și am alergat cu toții la locul unde ne-a spus copilul. Ajunși acolo, l-am văzut pe Ducas într-un astfel de hal, de care nimeni să nu aibă parte. Căzut pe spate, cu mâinile și picioarele sucite, pe jumătate paralizate, cu ochii închiși, plângea jalnic și cerea iertare de la un oarecare călugăr pe care noi nu îl vedeam. La început am crezut că era beat. Însă doctorul care era împreună cu noi, după ce l-a consultat și ne-a spus că nu este beat, a adăugat:

– Știința nu poate explica ce a pățit acest om.

După aceea, polițistul Manole Țangarakis s-a aplecat asupra lui și a început să îi pună diferite întrebări. Acela răspundea cu luciditate la toate întrebările, dar tot timpul stătea cu ochii închiși și plângea în hohote.

– Nu sunt beat, domnule polițist, spunea acela, ci sunt pedepsit pentru necredința mea. Însă acum cred că există Dumnezeu, că există o putere mai presus de lume.

– Dar ce ai pățit, omule?

– Iată, pe când batjocoream acele oseminte, mi s-a părut că nu mai aud nimic în jurul meu, ci auzeam numai o puternică voce bărbătească, care mă striga pe nume din livada de alături. Fiindcă aveam catârul legat acolo, am alergat repede înspre locul de unde se auzea vocea, temându-mă ca nu cumva să se fi dezlegat catârul și să mănânce ramurile copacilor. Însă de îndată ce am ajuns aici, am simțit ceva ca o rafală puternică de vânt care m-a îmbrâncit. Apoi a apărut deodată în fața mea un călugăr mare la trup, care mi-a spus cu mânie: „Necredinciosule, de când ai început să lucrezi aici, ai batjocorit neîncetat cele sfinte. Iar astăzi chiar de dimineață mi-ai necinstit osemintele.” Îndată după aceasta am căzut jos și am simțit că trupul îmi paralizează, iar călugărul a început să-mi înțepe mâinile cu cuțitașul cu care preotul taie prescura.

– Dar pentru ce ți le înțepa?

– Pentru că am luat osemintele lui și le-am batjocorit. Eu ceream iertare plângând, dar nimeni nu mă auzea și nu venea să mă ajute. Din fericire, s-au arătat deodată două femei, una îmbrăcată în haine negre, iar cealaltă în albastru. Cea îmbrăcată în negru a spus călugărului: „Ajunge, mergi la locul tău.” Acum călugărul a plecat, însă cele două femei mai stau încă aici.

– Și cine sunt aceste două femei? a întrebat polițistul.

– Iată, cea îmbrăcată în negru mi-a spus chiar acum că este Maica Domnului, iar cealaltă este Sfânta Paraschiva! Maica Domnului mi-a spus că mă voi face bine, dar să încetez de a mai fi necredincios și de a înjura de cele sfinte. Să se facă priveghere în bisericuță, să postesc și să mă ducă acolo ca să mă împărtășesc. Să port cincisprezece zile cămașă neagră și să urc la Karyes să aprind candela ei.

Cuvintele lui Ducas ne-au făcut să ne buimăcim de-a binelea. Atunci epitropii au spus:

– Nu cumva este gata să moară și vede duhuri? Să-l coborâm îndată în sat.

– Da, a fost de acord și Anghel, să-l ducem îndată, ca să nu moară în halul în care este.

Această discuție s-a făcut aproape în șoaptă, dar Ducas, ca și cum ar fi auzit, a spus îndată:

– Nu mă duceți în sat, ci lăsați-mă aici sus singur, așa cum a spus Maica Domnului, ca să aflu taina care se ascunde în acest loc. Dacă veți încerca să mă duceți, nu mă veți putea ridica.

Însă cine lua în seamă cuvintele lui Ducas, care ni se păreau de neînțeles? Ne cuprinsese frica pe toți, temându-ne ca nu cumva să moară pe neașteptate. Femeia lui plângea și cerea ajutor de la Anghel.

L-am dus pe Ducas provizoriu în bisericuță și l-am întins pe podea. Între timp au adus o targă din sat, iar după ce l-au pus pe ea l-au ridicat opt persoane cu multă greutate, dar și-au rănit umerii până când au reușit să-l ducă în sat, acasă la el. Într-adevăr, devenise de neridicat.

După aceea, preotul satului a mers îndată la el și l-a mărturisit.

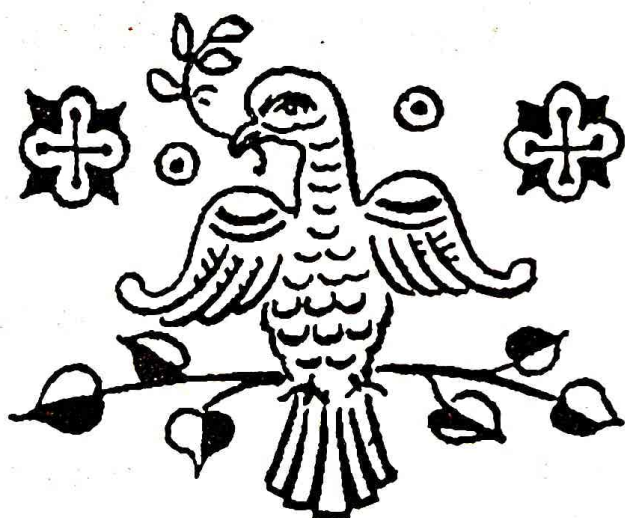
Trei zile a rămas Ducas în această stare. În a treia noapte s-a făcut priveghere în bisericuța din Karyes și l-au adus acolo cu catârul. După priveghere și-a revenit, însă nu de

tot. Abia după cincisprezece zile s-a făcut cu totul sănătos. A postit, s-a împărtășit, a purtat cămașă neagră și a urcat în fiecare zi la bisericuță, ca să aprindă candelile. Iar când cobora în sat, prietenii lui îl luau în râs, zicându-i:

– Bre, Ducas, nu ți-e rușine? Ce sunt acestea pe care le spui?

– Oameni buni, le răspundea el, ceea ce nu credeam, am văzut cu ochii mei și am pipăit cu mâinile mele. Există Dumnezeu, există sfinți... Chiar de mă vor răstigni ca pe Hristos, eu tot voi susține, voi mărturisi aceasta.

Firește, cei care nu au fost în acea zi la Karyes, ca să îl vadă în starea în care l-am văzut noi, se îndoiau, crezând că a fost beat și toate cele pe care le-a văzut i s-au părut numai.



Prima vindecare minunată

Octombrie 1959

C femeie în vârstă din Termis, Paraschiva Durguna, era grav bolnavă. Fetele ei, Mirsina, Maria și Evanghelia, erau foarte mâhnite, pentru că doctorul le deznădăjduise. Numai la Dumnezeu le rămăsese nădejdea și se rugau cu credință pentru vindecarea mamei lor.

Au mers și la bisericuța de curând zidită din Karyes și s-au rugat acolo din toată inima.

Întorcându-se acasă, au aflat pe mama lor într-o stare mai bună, veselă și fără febră. Apoi le-a povestit visul pe care l-a avut în timp ce ele au lipsit. Un călugăr înalt, spunea bătrâna, a intrat la ea în cameră, a făcut semnul Sfintei Cruci asupra ei și i-a spus:

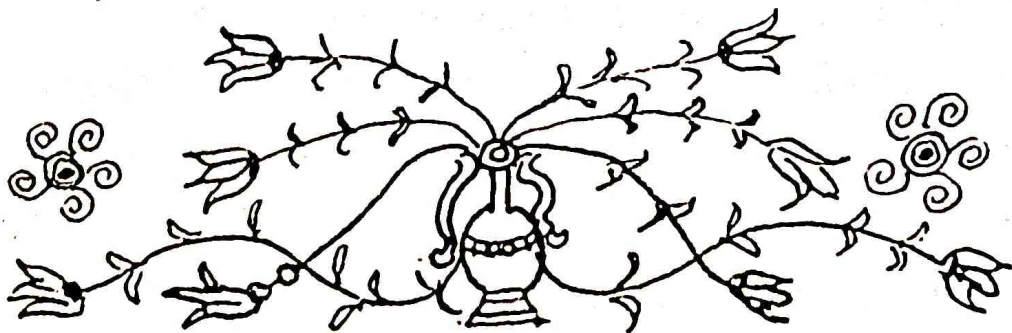
– Paraschiva, te vei face bine. Spune fetelor tale să te urce la Karyes ca să te închini la osemintele care s-au aflat acolo înăuntrul bisericuței.

– Cine ești, părinte? a întrebat bătrâna.

– Sunt sfânt, i-a răspuns, și voi face multe minuni. Osemintele care s-au aflat sunt ale mele.

În clipa aceea, Paraschiva a deschis ochii... După cum spunea ea, nu dormea profund când a avut acest vis. După aceasta își simțea trupul ușor și a înțeles că boala grea trecuse. Fetele ascultau cu multă emoție povestirea mamei lor. De altfel, starea sănătății ei arăta că bătrâna se simțea bine. În ziua următoare, sprijinind-o, împreună cu o vecină a lor, Maria Sarandinu, au urcat-o la bisericuța din Karyes. Paraschiva a îngenuncheat în fața raclei cu osemintele sfântului necunoscut, le-a sărutat și s-a rugat cu credință aceluia.

Vestea acestei vindecări minunate a Paraschivei Durguna de acea boală grea, pe care doctorii o socoteau incurabilă, s-a răspândit în tot satul.



A doua vindecare minunată

Vindecarea minunată a Paraschivei Durguna m-a emoționat mult. Atunci s-a înfiripat înlăuntrul meu nădejdea că voi fi și eu vindecată. Sufeream de mult timp de stomac. Oricâte medicamente aș fi luat, nu vedeam nicio ameliorare. Ci dimpotrivă, odată cu trecerea timpului, starea mea se înrăutățea din ce în ce mai mult. Doctorul insista să fac radiografie, dar eu amânam mereu de frică ca nu cumva analizele să descopere ceva foarte grav. În cele din urmă însă am luat hotărârea ca în ziua următoare să fac radiografia. Atunci am alergat cu dorință arzătoare și cu credință la bisericuța din Karyes. Am luat împreună cu mine ca însoțitoare și pe Maria Țolakis. Am îngenunchat în fața raclei cu osemintele sfântului necunoscut, și udându-le cu lacrimile care în acea clipă izvorau din ochii mei, îi spuneam: „Sfinte al meu, cred în tine și te rog fierbinte, așa cum ai vindecat-o pe Paraschiva Durguna, tot astfel fă și cu mine o minune. Mijlocește la Domnul ca să mă facă bine. Fie-ți milă de copiii mei. Nu-i lăsa să rămână orfani de mamă încă de acum, când sunt atât de mici.” M-am rugat destul timp cu credință și cu durere și m-am întors în sat când începuse să se însereze.

Mama mea s-a mâniat pentru că am întârziat atât de mult și, văzându-mă atât de palidă și necăjită, m-a certat.

Am început din nou să plâng și m-am culcat fără să mănânc. Însă visul pe care l-am avut în acea noapte a fost pentru mine un izvor de negrăită bucurie.

Am visat că un călugăr înalt și cu o înfățișare ascetică a intrat în camera mea, s-a apropiat de patul meu cu pași rari, s-a oprit pentru o clipă și m-a privit cu bunătate și compătimire. Apoi mi-a atins umărul cu mâna, ca și cum ar fi vrut să mă trezească, și mi-a spus:

– Vasiliki, nu plânge. Pe mine m-au înjunghiat pentru Hristos. Chiar dacă te-au certat pentru mine, le voi dovedi că nu au dreptate. Unde te doare, fiica mea?

– Sufăr foarte tare de stomac, părinte, i-am răspuns.

Atunci acela și-a întins mâna spre stomacul meu și l-a însemnat de trei ori cu semnul Sfintei Cruci, spunând:

– În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.

– Cine ești, părinte? l-am întrebat.

– Știi oare ale cui sunt osemintele înaintea cărora ai ingenuncheat și ai plâns? Sunt ale mele... Sunt sfânt, Vasiliki. Acum ești sănătoasă. Mergi înainte! Nu te teme de nimic, iar eu voi mijloci la Domnul pentru tine.

În clipa aceea m-am trezit fără să apuc să-l întreb care este numele lui. M-am sculat din pat plină de bucurie și m-am rugat. Acel chip blând, cu o privire plină de bună-tate și cu zâmbetul său cel dulce, s-a întipărit pentru totdeauna în memoria mea. Iar cuvintele lui pline de mângâiere mi-au ridicat moralul, care, vă încredințez, era foarte scăzut din pricina fricii care mă stăpânise. Îndată l-am deșteptat pe bărbatul meu și i-am spus visul, iar dimineața i l-am povestit și mamei mele. Firește, amândoi au fost emoționați, dar cu toate acestea stăruiau să fac radiografie. Însă eu am refuzat categoric, dar de data aceasta nu din pricina fricii, ci din credință față de sfânt, care m-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci și mi-a spus că sunt sănătoasă. De altfel, îmi simțeam stomacul foarte ușurat, fără să mai simt nici cea mai mică durere. În acea zi, în loc să merg la Mitilini pentru radiografie, am alergat la bisericuța din Karyes, ca să mulțumesc sfântului și binefăcătorului meu. Am sărutat sfintele lui moaște, udându-le de data aceasta cu lacrimi de recunoștință, și l-am rugat să-mi spună numele lui.

„Cine ești, sfinte al meu?” am spus de mai multe ori, ca și cum l-aș fi văzut viu în fața mea. „Spune-ne numele tău, ca să te slăvim.”

În clipa aceea, în racla cu sfintele moaște s-au auzit trei lovituri ușoare, ca și cum osemintele s-ar fi mișcat. Dar nu m-am înfricoșat, pentru că prin aceste lovituri credeam că mi-a făcut simțită prezența lui. În noaptea următoare, l-am visat din nou. Aceeași înfățișare ascetică, același zâmbet plin de bunătate și compătimire. M-a privit drept în ochi și mi-a spus: „Vasiliki, sunt Cuviosul Mucenic Rafail... Turcii m-au junghiat, după ce mai întâi m-au chinuit ca și pe Hristos. Osemintele pe care le-ați aflat sunt ale mele. Sunt sfânt și voi face multe minuni.”

M-am trezit foarte emoționată. Era ora trei după miezul nopții. Am scris îndată numele Rafail, ca să nu îl uit. L-am trezit și pe Anghel și i-am povestit visul. Atunci el mi-a spus:

– În sfârșit, noul sfânt ne-a descoperit numele său. Dar te rog, Vasiliki, ia aminte să nu-l spui încă la nimeni, pentru că cei care nu cred vor afla pricină să înceapă iarăși cu ironiile. Dacă într-adevăr numele lui este Rafail, îl va descoperi și la alții.

Dimineața, înainte ca Anghel să plece la lucru, am avut aceeași discuție. Deodată, a bătut cineva la ușă. Când am deschis, am văzut-o pe Maria Tolakis. După ce ne-a salutat, ne-a privit oarecum șovăitoare, ca și cum ar fi vrut să ne spună ceva, dar ezita.

– Ce faci, Maria? a întrebat-o Anghel zâmbind. De ce ești tulburată? Nu cumva l-ai văzut din nou pe acel călugăr și te-ai înfricoșat?

– Nu l-am văzut pe călugăr, domnule Anghel, ci am visat o femeie îmbrăcată în negru care mi-a spus că pe acest călugăr îl cheamă Rafail...

La auzul acestor cuvinte am rămas uluiți și priveam unul la altul fără să vorbim nimic.

– De ce vă uitați așa unul la altul? Nu mă credeți? Atunci când m-am trezit, am scris îndată acest nume, ca să nu-l uit.

– Și ce ai văzut, Maria? a întrebat-o Anghel din nou.

– Ascultați să vi le spun pe toate pe rând. Ieri după-amiază, am urcat la Karyes împreună cu fiul meu, Panaghiotis. Înainte de a merge la bisericuță, m-am oprit la izvor ca să iau apă. Deodată, îl văd pe copil că privește spre curtea care este în fața bisericuței și îmi spune că o bătrână care stătea la rădăcina unui măslin îl striga și îi făcea semn cu mâna să meargă lângă ea. Însă eu nu vedeam nimic. Copilul a alergat în curtea bisericuței, iar eu l-am urmat. După aceea îl văd că intră în bisericuță râzând, dar deodată s-a oprit mirat și mi-a spus că bătrâna a ieșit pe fereastră și a dispărut. Eu, firește, nu l-am crezut, ci l-am certat, fiind sigură că își bate joc de mine. Însă în noaptea următoare am visat o femeie bătrână îmbrăcată în negru, care mi-a spus: „Copilul nu a spus minciuni. Eu am fost aceea care l-am strigat, și dacă nu ai fi urcat, i-aș fi dat în mâini icoana mea. Ea a fost ascunsă aici de către părintele Rafail, călugărul care a trăit în mănăstirea mea și pe care l-au omorât turcii. Să mergeți la Pirghi și să spuneți părintelui Pahomie să vină să liturghisească în bisericuța mea și să pomenească pe cel ale cărui oseminte sunt în raclă. Numele lui este Rafail.”

Emoția noastră în acea clipă era cu neputință să se descrie. Am slăvit pe Dumnezeu că în aceeași noapte a descoperit la două persoane numele sfântului până atunci necunoscut, ca să nu existe nicio îndoială că se numea Rafail. Apoi i-am povestit și eu Mariei visul meu și ne-am hotărât să înștiințăm în taină pe părintele Pahomie, fără a descoperi deocamdată aceasta oamenilor din sat. Am rugat pe o consăteancă evlavioasă, Virginia Adam, să îl înștiințeze ea pe preot, deoarece acela o cunoștea bine.

În aceeași după-amiază, a mers în satul Pirghi, din Termis, l-a aflat în biserica Maicii Domnului din Trulatis⁶ făcând vecernia și i-a povestit visele noastre. Atunci părintele Pahomie a hotărât ca liturghia să se facă peste două zile.

În ziua următoare, am aflat că un om din satul nostru, Costas Țalikus, aflându-se în brutăria cumnatului său Gheorghe Vețu, a cerut unui elev de liceu, Vasile Hagiantoniu, să-i explice ce este ceea ce i s-a întâmplat.

– Vino, copilul meu, tu care ești învățat, îi spunea, să îmi explici ce este ceea ce am pățit. Am mers să mă închin la bisericuța din Karyes, ducând cu mine și o icoană a Sfinților Arhangheli, pe care le-o făgăduisem. În bisericuță, lângă catapeteasmă se afla racla cu osemintele care au fost descoperite acolo. La un moment dat, mi s-a părut că aud înăuntrul raclei niște lovituri ușoare. M-am gândit că mă înșelau urechile, dar cu toate acestea am îngenunchat și am sărutat racla, spunând: „Oare care este numele tău?” Apoi am coborât în sat fără să-mi iasă din minte această întrebare. Seara, când m-am întins ca să dorm, înainte de a mă lua bine somnul, am auzit o voce bărbătească puternică, ca și cum venea de departe, care îmi spunea: „Costas!... Costas! Numele meu este Rafail!... Rafail!...” Atunci am deschis ochii și m-am ridicat. Am întrebat pe femeia mea dacă a auzit și ea acea voce, dar fiindcă nu auzise nimic, a început să râdă de mine. Ce să fie, bre copilul meu, ceea ce am pățit? Cine m-a strigat pe nume și a spus că îl cheamă Rafail?

– O fi fost Arhanghelul, domnule Costas, a spus copilul. Fiindcă i-ai dus icoana la biserică, a vrut să îți

⁶ Biserica Maicii Domnului din Trulatis este cea mai veche din Lesvos, o biserică mică bizantină cu cupolă. Tradiția ne spune că a fost construită de împărăteasa Irina, în timpul când a fost exilată la Lesvos.

mulțumească. Poate ți-a spus „Mihail”, iar tu ai crezut că ți-a spus „Rafail”.

Atunci Costas a acceptat cele spuse de copil, dar a plecat îngândurat acasă, deoarece își aducea aminte foarte bine că numele pe care îl auzise a fost „Rafail”. Și numai atunci i s-a dezlegat nedumerirea, când s-a aflat în sat că numele noului sfânt este Rafail.

Costas Țalikis este un om simplu, dar foarte evlavios. A rămas orfan de mic, pentru că tatăl lui a fost junghiat de turci. Datorită credinței și dragostei pentru acest nou sfânt, s-a învrednicit să devină martor ocular al multor evenimente minunate petrecute pe această colină sfântă a Karyesului. S-a învrednicit să audă chiar și vocea Sfântului Rafail, care i-a descoperit numele său.

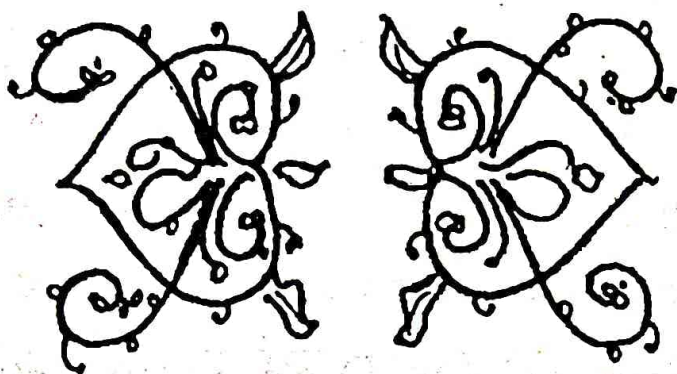
Așadar, trei au fost persoanele cărora Sfântul Rafail le-a descoperit în aceeași noapte numele său. A patra a fost părintele Pahomie, care, așa cum el însuși ne-a povestit, l-a visat pe Sfântul Rafail după liturghia pe care a săvârșit-o în bisericuța din Karyes. Aflându-se „între somn și veghe”, i-a apărut Sfântul Rafail mai întâi în chipul preotului din Termis, apoi și-a schimbat înfățișarea, iar după ce l-a încredințat că numele lui este Rafail, a completat: „Din Itachi”. Impresionat de vederea sfântului, părintele Pahomie a spus:

- Sfinte al meu, îți voi face icoana în Sfântul Munte.
- Împreună cu slujba mea, a adăugat Sfântul Rafail.

De atunci înainte, părintele Pahomie⁷ pomenea cu multă evlavie în rândul sfinților și pe Noul Cuvios Mucenic Rafail.

⁷ Părintele Pahomie a îmbrățișat schima monahală încă de copil într-o mănăstire din Sfântul Munte. Acolo a și fost hirotonit ieromonah.

A cincea persoană a fost nepoata preotului din Termis, Mirsina Licardopulos, căreia Sfântul Rafail i-a repetat de trei ori numele său, după care a adăugat: „Mirsina, să crezi în mine, iar eu te voi ajuta totdeauna.” În ziua următoare, Mirsina, foarte emoționată, a povestit visul ei părintelui Eftimie, care cu toate acestea s-a îndoit.



„Refugiați, prizoniți”

În această perioadă, au început să aibă vise legate de taina din Karyes și surorile Durguna, Mirsina, Maria și Evanghelia, care și ele erau fiice de refugiați din Evoli, victime ale genocidului din Asia Mică. Fiind foarte evlavioase, au îmbrățișat cu credință fierbinte și dăruire lucrarea sfântă din Karyes și s-au învrednicit să vadă multe vise și vedenii. Voi reda aici în amănunt trei din primele vise ale lor mai importante.

Noiembrie 1959

Maria Durguna a visat un cleric mare la trup, care i-a spus:

– Sunt Sfântul Rafail din Itachi și am venit aici în 1454. Pe tatăl meu îl chema Dionisie, iar pe mama mea Maria, care era o creștină foarte bună.

Al doilea vis al Mariei Durguna

A visat că se afla în bisericuța nou zidită din Karyes și deodată i-a apărut înaintea o fetiță blondă și frumoasă ca un înger. Ținea în mână o ramură de migdal înflorită și îngenunchind în fața raclei cu osemintele Sfântului Rafail, a început să o împodobească.

– Cine ești tu? a întrebat Maria.

– Și eu locuiesc aici, i-a răspuns aceea.

Visul Mirsinei Durguna

Mirsina, sora ei, a avut următorul vis în această perioadă.

A visat că a mers acasă la ea o femeie îmbrăcată în negru, care i-a spus:

– Mirsina, rupe câteva flori din grădina voastră și vino împreună cu mine.

– Cine ești? a întrebat Mirsina.

– Maica Domnului, a răspuns cea îmbrăcată în negru.

Emoționată, Mirsina a vrut să cadă la picioarele ei, dar în aceeași clipă s-au aflat împreună în bisericuța din Karyes.

Înăuntru, Mirsina a văzut pe un cleric mare la trup îmbrăcat cu veșminte, ca și cum ar fi săvârșit Sfânta Liturghie. I-a făcut plecăciune și i-a sărutat mâna, iar acela i-a dat anaforă, apoi a început să vorbească încet cu Maica Domnului într-o limbă pe care Mirsina nu o înțelegea. Atunci, acela i-a arătat un sicriu care era așezat în partea stângă pe pardoseala bisericii și care avea în el un mort, înfășurat cu fâșii de pânză, ca Lazăr, și i-a spus:

– Și acesta este ca și mine, dar se află încă în pământ. Încercați să-l scoateți.

Pe atunci a început să aibă astfel de vise și un copil de paisprezece ani, Nicos Fichias. La 21 noiembrie 1959, de sărbătoarea Intrării Maicii Domnului în Biserică, Nicos a urcat dimineața la bisericuța din Karyes să aprindă candelile și să se roage pentru tatăl său, care era grav bolnav și care se afla la spitalul „Evangelismos”, din Atena. Atunci când copilul s-a apropiat de ușa bisericii, i s-a părut că aude înăuntru o discuție în șoaptă. Crezând că sunt niște închinători, a încercat să intre înăuntru, dar ușa nu se deschidea. Atunci a mers la fereastra din stânga, care era mai joasă, și s-a uitat să vadă cine era înăuntru. Atunci a zărit un cleric mare la trup stând în fața unei măsuțe, ca și cum ar fi făcut agheasmă. Lângă el era o femeie îmbrăcată în negru, alta îmbrăcată în albastru și o fetiță blondă îmbrăcată în alb.

Copilul a stat neclintit pentru o clipă, iar după aceea, înfricoșându-se, a luat-o la fugă. A mers îndată la biserică din satul nostru, unde abia se terminase Sfânta Liturghie, și a povestit preotului Eftimie Țolos, protosinghelului Nicodim, precum și epitropilor ceea ce văzuse. Auzind acestea, au urcat cu toții la bisericuța din Karyes și au cântat Paraclisul Maicii Domnului.

În aceeași noapte, Nicos Fichias a visat pe Maica Domnului, împreună cu clericul și fetița pe care îi văzuse în bisericuță. Maica Domnului i-a spus:

– Nicu, nu trebuia să te înfricoșezi atât de mult. Vino singur într-o seară, ca să afli toată taina care se ascunde în acest loc. Dar aici în bisericuță nu vei fi singur, ci voi fi și eu, împreună cu preotul, cu fetița și cu fratele Nicolae, care este înmormântat în partea stângă a curții bisericii.

Dar cum să îndrăznească copilul să meargă singur? Însă urca adesea împreună cu alți închinători și se ruga pentru vindecarea tatălui său și pentru o vecină a lui, Elena Kailari, care era grav bolnavă și avea dureri înfricoșătoare.

Într-o după amiază, în timpul vecerniei, s-a întâmplat să mă aflu și eu în bisericuța din Karyes, împreună cu o consăteancă de-a noastră, Evanghelia Kolos. Ne-a făcut o impresie deosebită evlavlia cu care Nicos, copilul cel de paisprezece ani, se ruga stând în genunchi în fața raclei cu sfintele moaște ale Sfântului Rafail.

După ce și-a făcut rugăciunea, copilul a ieșit în curtea bisericii și s-a așezat la rădăcina unui copac. Eu cu Evanghelia ne aflam încă în biserică. Un strigăt de groază al copilului ne-a făcut să alergăm afară. L-am văzut stând în picioare, palid ca o lumânare, uluit, privind în sus și tremurând din tot trupul.

Cu voce slabă ne-a spus că a văzut un stâlp de lumină strălucitor care se înălța de pe pământ la cer și care făcea să strălucească totul în jur. Noi însă nu vedeam nimic.

Emoționate, ne-am făcut semnul Sfintei Cruci fără să scoatem un cuvânt. Copilul continua să privească în sus, ca pierdut, de parcă se afla în altă lume. După câteva minute, și-a întors privirea spre noi și ne-a spus cu o voce tremurândă:

– Această strălucire a dispărut acum, eu însă nu mai pot merge... mi s-au înmuiat picioarele...

Ochii îi erau plini de lacrimi și aveau o expresie de spaimă. Atunci ne-am apropiat de el și, sprijinindu-l amândouă, l-am coborât în sat și l-am dat mamei lui. Când copilul și-a revenit, ne-a spus că la început acea lumină i s-a arătat ca un trup omenesc luminos, care înainta spre

el. Apoi ea s-a prefăcut într-un stâlp de foc care ajungea până la cer.

În acea noapte, Nicos a visat pe Maica Domnului, care i-a spus:

– Eu am fost lumina pe care ai văzut-o. Nu trebuia să te temi, ci să rămâi ca să afli toată taina care se ascunde acolo dedesubt.

În noaptea următoare, Nicos a visat pe Sfântul Rafail, care a apărut deodată dintr-o fântână⁸, aflată în curtea bisericii, și i-a spus:

– Sunt Sfântul Rafail din Itachi. Am venit aici în 1454 (s-a adeverit data pe care i-o spusese prima dată Mariei Durguna), iar turcii m-au omorât după chinuri cumplite.

În alt vis a văzut-o pe Maica Domnului împreună cu Sfântul Rafail, care i-au spus să nu se neliniștească pentru tatăl lui, deoarece se va face bine.

– Să-i scrii, i-a spus Maica Domnului, că se va primejdui de trei ori, dar îl vom izbăvi. Cât despre vecina ta Elena Kailari, este voia lui Dumnezeu ca ea să moară, dar i se vor împuțina durerile⁹.

Și într-adevăr, tatăl lui Nicos, Panaghiotis Fichias, s-a făcut bine. Iar atunci când a venit din Atena, a spus că de trei ori l-au dus la reanimare pentru că nu mai aveau ce să-i facă, dar de fiecare dată s-a izbăvit ca prin minune.

Drept recunoștință a început de atunci să urce adesea la bisericuța din Karyes și să se roage.

Într-o zi, în timpul vecerniei, tatăl lui Nicos a văzut în curte o fetiță blondă stând la rădăcina unui măslin. Se gândea că o oarecare femeie intrase în biserică și își lăsase

⁸ La locul unde a văzut Nicos fântâna, după doi ani s-a aflat tunelul prin care curgea agheasma – 13 iunie 1961.

⁹ Elena Kailari, chiar din ziua în care Nicos Fichias a avut acest vis, a încetat să sufere și a murit liniștită, cu zâmbetul pe buze.

copilul afară în curte. Însă atunci când a intrat înăuntru și nu a văzut pe nimeni, a spus cu mânie întru sine: „Care mamă neroadă și-a lăsat fetița să vină singură în acest pustiu?” Apoi a ieșit îndată afară, ca să-i vorbească și să o însoțească până în sat. Dar a rămas mut de uimire atunci când a văzut că fetița nu mai stătea jos la rădăcina măslinului, ci urca la cer înconjurată de lumină.

Atunci Panaghiotis a simțit că i se înmoaie picioarele. Iar după ce a ajuns în sat se mira cum de a reușit să meargă pe picioare până acasă.

În scurtă vreme au început să aibă vise și alți locuitori din Termis, mici și mari, învățați și neînvățați, credincioși și mai puțin credincioși. Unii își spuneau deschis visele lor, iar alții le dezvăluiau numai rudelor și prietenilor, pentru că se temeau de ironiile și de bârfelile celor necredincioși.

Unii dintre cei care tăgăduiau numele „Rafail” l-au visat pe Sfântul Rafail, care i-a încredințat despre aceasta. Printre aceștia era și o nepoată a preotului din Termis, Mirsina Licardopulos, care a mers într-o dimineață la unchiul ei și i-a spus cu emoție:

– Unchiule, de acum nu mă mai îndoiesc, căci l-am visat pe Sfântul Rafail, care m-a apucat de braț și mi-a spus de multe ori: „Rafail, Rafail, Rafail este numele meu! Să crezi în mine, iar eu te voi ajuta întotdeauna.”

De atunci Mirsina Licardopulos a crezut din toată inima ei și s-a învrednicit să primească multe descoperiri în vis în legătură cu taina de la Karyes.

În acea vreme, în satul Termis domnea o stare generală de agitație. Fericitul întru pomenire, mitropolitul Iacov era foarte precaut. De fiecare dată ne sfătuia să fim cu luare aminte. Primarul Horofilakis Patricakis considera toate aceste vise autosugestie colectivă și de aceea a

ordonat polițistului din Termis, Manole Tangarakis, să-i urmărească pe cei care visau și să-l înștiințeze.

Desigur, existau și oameni răutăcioși, care pe toate acestea le considerau o înșelăciune. Ironizau, denaturau, cleveau și tăgăduiau fapte incontestabile. Egoismul și necredința lor i-a făcut să-și închidă cu îndărătnicie ochii duhovnicești, ca să nu vadă lumina cerească pe care a trimis-o Dumnezeu în aceste vremuri, ca să risipească întunericul de nepătruns al tainei ascunse de veacuri în Colina Karyes. Preferau să considere acest loc bântuit de fantome decât să recunoască faptul că venise plinirea vremii ca Domnul să descopere cutremurătorul istoric al colinei.

Visele continuau să descopere treptat istoria acestei coline sfinte a Karyesului. Visul unuia completa sau adevărea visul altuia.

Într-o seară, pe la sfârșitul anului 1959, am visat pe Sfântul Rafail îmbrăcat ca arhimandrit, cu camilafcă pe cap și engolpion. A intrat în dormitorul meu ținând în mână o hârtie ca un pergament.

– Vasiliki, mi-a spus, mergi la Mitropolie și spune istoria mea.

– Sfinte Rafail, i-am răspuns, multe lucruri încă nu le știu. Și am început să-i spun cele pe care le cunoșteam până în acel moment, iar el mă asculta cu atenție clătind capul afirmativ, ca și cum adevărea cele pe care le spuneam. La sfârșit mi-a spus:

– Voi completa acum istoria mea. Sunt originar din Itachi, dar nu am trăit în patria mea. Atunci când turcii au luat Constantinopolul, mă aflam în Macedonia. De frica turcilor, am plecat împreună cu alți refugiați de la limanul Alexandropolis și am venit la Lesvos, care pe atunci era liber. Vino să îți arăt fuga noastră.

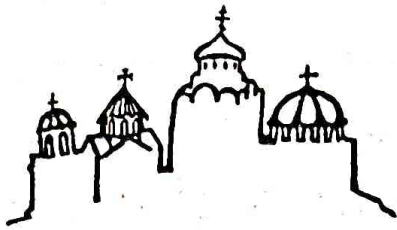
Atunci mi-a dat în mână ceva ca un binoclu prin care am văzut o priveliște care m-a făcut să mă cutremur. Un țărm plin de oameni, cu groaza întipărită pe fețele lor, și o corabie din vechime, plină la refuz de refugiați, îndepărtându-se de uscat. În mijlocul lor stătea în picioare un cleric mare la trup care vorbea și gesticula cu mâinile, ca și cum încerca să dea curaj acelor oameni îngroziți care erau în corabie. Alături de el stătea un alt cleric, mic la trup și slab, care ținea strâns la piept o icoană a Maicii Domnului. Toți oamenii din corabie își aveau ochii aținți la clericul care le vorbea, ca și cum ar fi așteptat sprijin de la el. În acea clipă, am simțit că mi se strânge inima de mâhnire, iar ochii mi s-au umplut de lacrimi. Atunci Sfântul Rafail, înțelegând starea mea sufletească, mi-a luat binoclul din mâini și mi-a spus:

– Am venit în Lesvos împreună cu diaconul meu, iar atunci când am ajuns la limanul din Termis, mai-marii satului ne-au condus la mănăstirea din Karyes. Pentru că, străini cum eram, refugiați, îngroziți, am cerut să fim închinoviați în mănăstire. Apoi am devenit egumen al mănăstirii și trăiam în pace. Atunci când turcii au luat Lesvosul, au ars mănăstirea noastră, iar pe mine m-au ucis, după ce mai întâi m-au chinuit cumplit.

M-am deșteptat răvășită, udă de transpirație din pricina zbuciumului sufletesc pe care mi l-au provocat cuvintele Sfântului Rafail și acea priveliște. Dimineața, când i-am povestit acest vis mamei mele, ea a început să plângă în hohote, pentru că și-a amintit de fuga ei din Moshonisi, din 1922, cu o barcă pescărească, care se primejduia să se scufunde din pricina numărului mare de persoane aflate în ea.

– Tot astfel și noi, fiica mea, spunea ea, am ieșit îngroziți la limanul din Lesvos, neștiind unde să mergem și unde să ne stabilim. Poate pentru aceasta a fost voia lui Dumnezeu

ca această proprietate să mi se dea mie, cea chinuită de turci, care nu am suferit numai înstrăinarea, ci și jalea pentru pierderea atâtor rude apropiate. Pentru mine acești sfinți înlocuiesc pe cei iubiți ai mei pe care i-au ucis turcii.



Mărturisirea mea la preotul Vasile Bamias

Visul despre venirea sfinților în Lesbos nu dispărea nicio clipă din mintea mea. Mereu se auzea și răsună în urechile mele poruncitoarea voce a Sfântului Rafail: „Vasiliki, mergi la Mitropolie și spune istoria mea.”

Firește, această istorie încă nu se descoperise în întregime. Existau încă destule taine legate de Colina Karyes, însă trebuia să îndeplinesc porunca Sfântului Rafail. Datoria mea sfântă era să merg la Mitropolie și să spun toate cele pe care le știam.

Dar un gând care îmi stăruia în minte mă făcea să șovăi. Mă neliniștea mult poziția mitropolitului, care se știa că are încă multe îndoieli în privința aceasta. „Dumnezeul meu, luminează-mă ce trebuie să fac...”, mă rugam în sinea mea. Deodată, un gând m-a ușurat: „Voi merge să mă mărturisesc la un duhovnic bun și să îi cer sfatul.”

Într-o dimineață, vine acasă la noi Maria Tolakis și-mi spune:

– Vasiliki, nu cumva te gândești să plătești o liturghie la Biserica Sfântului Vasile din Moria¹⁰? Am văzut pe

¹⁰ Moria este un sat aflat la aproximativ zece kilometri de Termis, în drumul care duce la Mitilini.

Sfântul Rafail în vis și mi-a spus că este de acord cu ceea ce te gândești să faci, dar să mergi la Părintele Vasile din Moria.

Am privit-o uluită, dar în același timp și foarte emoționată. Sfântul Rafail mi-a cunoscut gândul care mă neli-niștea și de aceea m-a trimis la preotul din Moria!

– Maria, i-am spus, nu mă gândesc să fac liturghie, ci să merg să mă mărturisesc la un duhovnic bun, care să nu mă cunoască. Oare părintele Vasile este și duhovnic?

– Nu știu, Vasiliki, a spus Maria, dar voi întreba pe vecina mea Antula, care are rude în Moria. Ea trebuie să știe.

Doamna Antula Alateru ne-a informat că preotul Vasile Bamias din Moria este un preot foarte evlavios, duhovnic și pictor.

Picta ținând post, rugându-se și slujind patruzeci de liturghii.

În ziua următoare, fără întârziere, am mers în satul Moria. L-am aflat pe preot în Biserica Sfântului Vasile, rugându-se în fața unei icoane a Maicii Domnului, pe care o pictase el însuși. După ce i-am sărutat mâna, i-am spus dorința mea de a mă mărturisi. Atunci și-a pus epitrahilul, s-a așezat pe scaun în fața icoanei Mântuitorului Hristos și mi-a spus:

– Deschide-ți, fiică, inima ta. Spune ce te îngreuiază, de ești atât de mâhnită!

Însă eu, din pricina emoției care mă stăpânea în acea clipă, am început să plâng.

– Spune, fiica mea, ce te îngreuiază, ca să te ușurezi! a spus din nou duhovnicul. Oricât de mare ar fi păcatul tău, mila lui Dumnezeu este nemărginită.

Atunci eu am început să-i povestesc cele referitoare la Karyes și visele pe care le-am avut. Nu am apucat să

termin când deodată îl văd că se ridică în picioare, se însemnează cu semnul Sfintei Cruci și strigă cu glas mare:

– Mare este Dumnezeu creștinilor! S-a adeverit visul pe care l-am avut astăzi în zori și care mi se părea de netâlcuit!

Atunci eu m-am oprit și a început el să-mi povestească visul său:

„Am văzut un disc luminos pe cer. Și precum la Nașterea lui Hristos steaua luminoasă îi povățuia pe magi, tot astfel și acest disc povățuia mii de oameni, printre care mă aflam și eu. Deodată, ne-am oprit pe o colină plantată cu măslini. Atunci discul cel luminos s-a transformat într-o uriașă cruce însângerată în jurul căreia zburau îngeri.

«Dumnezeul meu, unde mă aflu? Nu cumva la Golgota?», m-am întrebat. Atunci o femeie îmbrăcată în negru, care stătea lângă mine, mi-a răspuns: «Părinte Vasile, nu te aflu la Golgota, ci pe Colina Karyes. Aceasta este a doua Golgota. Măine dimineață vei afla despre acest loc și tot ce vei auzi să crezi.»

Așadar, de dimineață mă preocupă acest gând: «Care să fie acea colină, pe care femeia îmbrăcată în negru o numea a doua Golgotă?» Și iată că acum ai venit tu, trimisă de Dumnezeu, să-mi vorbești despre acea colină sfințită. Deci pune aripi la picioarele tale și aleargă la Mitropolie să povestești toate câte mi-ai spus și mie. Să nu-ți fie frică deloc! Și să știi cum că toată această mulțime, pe care am visat-o că umplea acea colină, va urca acolo într-o bună zi să se închine. Pentru că într-adevăr, aceasta este o a doua Golgotă.»

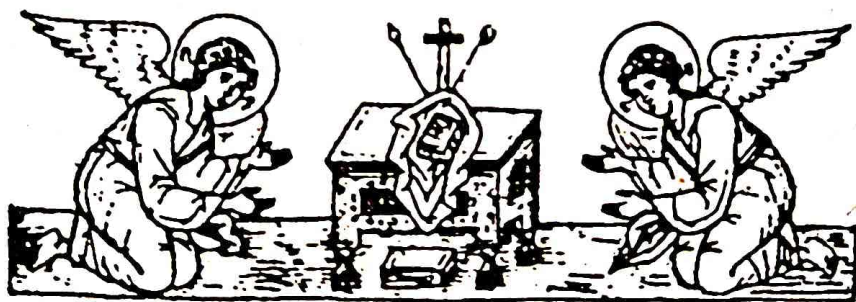
Aceste cuvinte ale părintelui Vasile m-au umplut de bucurie și mi-au risipit orice îndoială.

Îndată după aceasta, am plecat spre Mitilini. Ajunsă aici, am mers la Sfânta Mitropolie și am cerut să-l văd pe

mitropolit. M-au înștiințat că era plecat la Atena. Atunci m-am adresat protosinghelului Nicodim Anagnostu și i-am povestit toate cele întâmplate.

Acela m-a ascultat cu multă atenție, mi-a arătat înțelegere deplină și mi-a vorbit cu atâta bunătate, încât m-a mișcat și m-a ușurat sufletește. Părintele Nicodim a îmbrățișat cu căldură și interes faptele minunate ce se petreceau la Karyes și mi-a dat o scrisoare pentru preotul Eftimie Țolos din Termis – care „de frica iudeilor”, după cum însuși spunea, adică a celor necredincioși până atunci, arătase o totală indiferență – în care îi poruncea să adune mărturiile tuturor celor care avuseseră vise sau vedenii și să le predea la Mitropolie. Și pe baza acestor mărturii mitropolitul avea să tragă o concluzie.

Am mulțumit protosinghelului din toată inima și m-am întors în Termis plină de bucurie și odihnită sufletește.



Sfinții Nicolae și Irina

Storia acestei Coline sfinte a Karyesului a continuat să se descopere treptat și cu lux de amănunte. Împreună cu Sfântul Rafail se arătau de multe ori încă doi călugări, unul înalt și brunet, iar altul mic de statură și slab. De asemenea și o fetiță cu cosițe blonde și cu ochii albaștri și doi mireni.

Însă dumnezeiescul har nu a întârziat să descopere cine erau aceste persoane.

Din visele pe care le-am avut eu, mama mea Angheliki Marangos, surorile Mirsina, Maria și Evangelia Durguna, Maria Țolakis, Nicos Fichias, Costas Canelos, Elefteria Kavuras și alte câteva persoane s-a descoperit că monahul mic de statură era diaconul Nicolae, care a mărturisit împreună cu Sfântul Rafail.

În visul consătenței noastre Elefteria Kavuras, Sfântul Rafail i-a spus că diaconul Nicolae era de obârșie din Tesalonic.

Mai târziu, în visul Xeniei Rallis¹¹, nepoata soțului meu, Sfântul Rafail a completat că Nicolae se născuse în Ragus, din Midia, iar după o vreme familia lui a emigrat în Tesalonic. Când Xenia Rallis a avut pentru prima dată acest vis, a socotit că este bine să nu îl spună la nimeni, pentru că se îndoia de existența localității Ragus. A văzut același vis a doua oară, dar din nou a tăcut, cu toate că Sfântul Rafail îi spusese poruncitor: „Cele pe care le-ai aflat să le spui mătușii tale.”

A treia oară însă l-a visat foarte mânios, spunându-i cu asprime:

– De ce nu i-ai spus mătușii tale? De ce nu vrei să crezi?

Iar atunci când ea i-a răspuns înfricoșată că nu a făcut precum îi poruncise pentru că nu era sigură că exista acest loc, Sfântul Rafail i-a spus din nou:

– Îl vei afla foarte repede.

Dimineața, Xenia s-a hotărât să cerceteze despre localitatea Ragus, din Midia. Așadar, a mers la profesorul de teologie Roli, de la Gimnaziul din Petra, și i-a povestit

¹¹ Xenia Rallis nu locuia în Termis, ci în satul Lafona, care este aproape de orașelul Petra.

visele ei. Acela a încredințat-o că acest oraș a existat și, desigur, este menționat și în Vechiul Testament.

Atunci Xenia Rallis a scris îndată mărturia ei și mi-a trimis-o, ca să o predau la Mitropolie.

Apoi l-am visat din nou pe Sfântul Rafail care, arătând spre Sfântul Nicolae, care stătea lângă el, mi-a spus:

– Nicolae era arhidiacon, fiul unui notar din Tesalonic. Avea un trup firav și de aceea nu a putut răbda mucenicia. În timp ce turcii mă chinuiau și au început să-l lovească și pe el, i s-a oprit inima.

M-am deșteptat foarte emoționată, dar când am adormit din nou, visul meu a continuat. Am văzut din nou pe Sfântul Rafail și pe Sfântul Nicolae în curtea bisericuței din Karyes. Lângă ei stătea și mitropolitul Iacov, căruia Sfântul Rafail îi povestea mucenicia sa. După ce m-am trezit, îmi aminteam foarte bine cuvintele Sfântului Rafail:

– Numele meu de mirean a fost Gheorghe, iar când am îmbrățișat monahismul, am primit numele Rafail. Turcii m-au chinuit în chipul cel mai sălbatic. La început m-au lovit peste mâini cu patul puștilor lor până când mi le-au paralizat. După aceea au început să mă lovească peste tot trupul și să mă tragă de barbă și să mă târască pe pământ, să mă străpungă cu lăncile, și să mă chinuiască. La sfârșit m-au tăiat cu fierăstrăul prin gură.

În timp ce Sfântul Rafail vorbea, Sfântul Nicolae stătea tăcut, cu ochii plini de lacrimi și cu o expresie de tristețe pe fața lui, care arătau simțămintele ce stăpâneau în acea clipă sufletul său.

M-am deșteptat răscolită. Vocea plină de tristețe cu care Sfântul Rafail își istorisea mucenicia sa și ochii plini de lacrimi ai Sfântului Nicolae s-au întipărit adânc în memoria mea și picurau amărăciune în inima mea. După acest vis nu am mai putut închide ochii până dimineața.

Ianuarie 1960

Cu cât trecea timpul, cu atât visele se înmulțeau. De multe ori, împreună cu cei doi sfinți se arăta și un al treilea călugăr, înalt, slab și brunet. De asemenea și o fetiță blondă cu ochii albaștri și îmbrăcată într-o rochiță albă și lungă până jos.

Peste aproximativ cinci luni de zile s-a descoperit pescarului Costas Canelos cine era al treilea călugăr.

Însă despre aceasta voi vorbi la timpul potrivit.

„Dar cine să fi fost oare fetița cu părul blond pe care au visat-o atâtea persoane?” ne întrebam de multe ori.

Mirsinei Durguna, care a visat-o stând între cei doi sfinți, Sfântul Rafail i-a spus că și ea a mărturisit.

Deoarece în câteva vise se descoperise că mănăstirea din Karyes fusese afierosită Maicii Domnului și Sfintei Paraschiva, am tras concluzia că acea copilă ar putea fi Sfânta Paraschiva, care se arăta în acest fel.

Însă unul din visele pe care l-am avut în acest răstimp mi-a dezlegat nedumerirea.

Am visat-o pe Maica Domnului în bisericuța din Karyes ținând într-o mână pe pruncul Hristos, iar în cealaltă o icoană a ei, nu prea mare, care avea pe ea următoarea inscripție: „1 ianuarie 1451, Nicolae”. Atunci am îngenuncheat la picioarele ei și am început să o rog să ne descopere unde se află icoana ei. La care ea mi-a spus:

– Vasiliki, este nevoie de multă credință și rugăciune ca să se descopere icoana mea. Deocamdată îți voi completa istoricul mănăstirii. Când turcii au cucerit insula Lesvos, nu au făcut rău îndată mănăstirii. După o vreme însă, creștinii au făcut o răscoală și apoi au fugit în munți. Turcii, bănuind că și-au aflat refugiu în mănăstire, i-au prins pe călugări și, împreună cu ei, pe primarul Vasile cu

familia lui și pe învățătorul satului, care se aflau în acea zi la mănăstire. Apoi au început să-i chinuiască, ca să le spună unde se ascunseseră creștinii răzvrățiți. Fetița care se arată împreună cu călugării nu este Sfânta Paraschiva, așa cum credeți, ci este fata de doisprezece ani a primarului, pe care au chinuit-o turcii în fața părinților ei, iar la urmă au ars-o de vie. Pe primar și pe dascăl i-au junghiat, iar diaconului Nicolae i s-a oprit inima în timp ce îl chinuiau.

Acest vis m-a cutremurat. În ziua următoare, am mers și m-am mărturisit la părintele Eftimie, preotul satului nostru.

„Întunericul care cuprinde Colina Karyes”, mi-a spus el foarte emoționat, „se destramă din ce în ce mai mult prin descoperirile din vise. Slăvit să fie numele lui Dumnezeu!”

Despre acești noi mucenici aflăm și din visul unei conșătențe de-a noastră, Elefteria Kavuras.

Aceasta a visat că se afla la Karyes, însă locul arăta cu totul diferit. În curtea exterioară a bisericiuței a văzut un șir de chilii mici și sărace. Atunci când a deschis ușa unei chilii, a văzut că dușumeaua era foarte veche, iar pe ea erau așternute piei de animale. Apoi a văzut că pământul din jur strălucea de parcă ar fi fost așternut cu pietre prețioase. Fiind uimită de această priveliște, Elefteria s-a aplecat să ia câteva pietre, dar o voce aspră a oprit-o:

– Nu lua nimic, căci acest loc este sfânt.

Surprinsă, s-a întors spre locul de unde venea vocea și a zărit un călugăr palid, slab și foarte istovit. În aceeași clipă, a văzut înaintea ei un vas de sticlă, care avea în el o cruce din lemn în miniatură, ca aceea pe care a fost răstignit Hristos. De ea era rezemată o suliță, iar în jurul crucii se aflau câțiva oameni slabi ca niște schelete.

Din mijlocul lor s-au desprins un călugăr, doi mireni și o fetiță.

Uluită, a întrebat pe călugărul care îi vorbea ce sunt acestea pe care le vede. Iar acela i-a răspuns:

– Toți aceștia au mărturisit. Cu această suliță pe care o vezi ne-au străpuns turcii. Cei doi mireni pe care îi vezi sunt primarul și învățătorul satului, iar fetița este fiica primarului, care a mărturisit și ea împreună cu noi.

Elefteria s-a deșteptat foarte tulburată. A înțeles că acel călugăr palid care îi vorbise era diaconul Nicolae. Și-a amintit că l-a văzut și mai înainte, împreună cu Sfântul Rafail, și i-a spus că este de loc din Tesalonic. Tot astfel l-a visat și prima oară, palid, slab și întristat.

Însă acest vis atât de mult a cutremurat-o, încât nicio clipă nu putea să-l uite. Priveliștea dureroasă pe care a văzut-o în acel vis a făcut ca inima ei să se zbată de durere și nu putea deloc să se liniștească. Mai ales atunci când își amintea de acel copil nevinovat pe care îl chinuiseră turcii cu atâta sălbăticie în fața părinților lui, lacrimile îi curgeau șiroaie. Suferea atât de mult, pentru că și ea era refugiată și victimă a genocidului din Asia Mică. Și părinții ei gustaseră durerea refugiului și barbaria turcilor.

De asemenea cutremurător este și visul pe care l-a avut în această perioadă Maria Durguna cu privire la mucenicia Sfântului Rafail. L-a visat îngenuncheat, gol de la mijloc în sus, iar în jurul lui cinci oameni cu chip sălbatic și cu turbane pe cap îl chinuiau și-l fierăstruiau prin gură. Îngrozindu-se de cele văzute, Maria a început să plângă. Atunci a auzit vocea Sfântului Rafail spunându-i:

– Vezi mucenicia pe care am suferit-o? Am mărturisit fără să mă clintesc câtuși de puțin. Chinuitorii mei au fost doi musulmani, un lazos, un chirchiz și un turco-albanez. Dacă ai ști ce au pățimit și ei de la creștinii care s-au

răsculat! I-au prins, i-au ucis și apoi i-au aruncat pe toți împreună în aceeași groapă.

Maria s-a deșteptat încremenită de frica și durerea pricinuite de acest vis înfricoșător pe care l-a avut și i-au trebuit mai multe zile ca să-și revină.

În alt vis al Mariei Tolakis, Sfântul Rafail i-a spus că, după ce turcii l-au chinuit cu multă sălbăticie, la sfârșit l-au spânzurat cu capul în jos de un nuc și l-au omorât tăindu-l cu fierăstrăul prin gură. Sub acest nuc, a adăugat Sfântul Rafail, făceam în fiecare an Învierea.

Lui Costas Psirukis, un copil de doisprezece ani, i s-a arătat Sfântul Rafail și, după ce i-a vorbit despre mucenicia sa, i-a arătat și în ce fel au distrus turcii mănăstirea. Copilul, după cum spunea, a văzut un om cu chip sălbatic, cu turban pe cap, ținând un fitil aprins și dând foc bisericii și chiliilor din patru părți. Deodată, s-a auzit un zgomot înfricoșător și mănăstirea a sărit în aer, dispărând în mijlocul fumului și al flăcărilor.

Atunci copilul a sărit din pat înfricoșat, strigând ca un nebun, din pricina groazei pe care o simțea. Plângea în hohote, iar mama lui nu-l putea liniști. Dimineața, l-a silit să meargă la preotul satului nostru, ca să-i citească o rugăciune pentru a-și reveni.

Dar nu numai acest copil, ci toate persoanele care au visat mucenicia sfinților de curând arătați au simțit o durere sufletească atât de puternică, încât le-au cutremurat întreaga lor ființă. Pe mucenicii din Karyes, deși trăiseră cu cinci veacuri mai înainte, îi simțeam vii, alături de noi, ca pe niște persoane ale noastre iubite, iar mucenicia lor ne sfâșia inimile.

Acei ochi expresivi ai Sfântului Rafail, de un albastru închis, ca marea, parcă vorbeau sufletelor noastre și ne cutremuram, dar în același timp ne dădeau aripi ca să

ne înălțăm deasupra acestei lumi stricăcioase, plină de patimi și fapte josnice, să ieșim din materie și să simțim valoarea jertfei care îl unește pe omul neputincios cu Atotputernicul Dumnezeu, Creatorul a toate.

Pentru aceasta, cu credință neclintită am propovăduit și am scris în mărturiile noastre toate cele pe care le-am văzut, neținând seama de comentariile și batjocurile celor necredincioși, care dezlănțuiseră o adevărată prigoană împotriva noastră. Dar am avut credința nestrămutată că va veni clipa când vor pipăi și ei cu mâna lor semnul cuielor și li se vor astupa gurile. Și într-adevăr, a venit acea binecuvântată zi, când faptele minunate de pe Colina Karyes, descoperite prin vise și vedenii, au făcut pe mulți dintre aceștia să verse lacrimi de pocăință pentru necredința lor de mai înainte. În toată această strădanie a noastră ne-au sprijinit moral și ne-au susținut protosinghelul Nicodim Anagnostu (acum mitropolit de Ierisos și Sfântul Munte) și teologii Mitropoliei Gheorghe Satiriu și Evstratie Climis (acum Iacov, mitropolit al Argentinei). Prin predica lor însuflețită, care răsuna în inimile oamenilor din Termis, ne-au întărit moral și ne-au dat putere sufletească să înaintăm neclintiți în această lucrare, indiferent de mulțimea presiunilor care veneau asupra noastră din multe părți. Referitor la mucenicia Sfântului Rafail va trebui să povestesc și visul consăteanului nostru Panaghiotis Bacas, care a fost unul dintre primii lucrători de la săpăturile din Karyes. Îl voi scrie exact așa cum mi l-a povestit el însuși:

„Lucram la săpături în miezul arșiței de vară cu atâta sete și râvnă, încât nu simțeam nici oboseala, nici căldura, de parcă ai fi spus că cineva îmi dădea putere. La fel se întâmpla și cu ceilalți lucrători, deși săpam în pământ pietros, ca de granit, care nu mai fusese săpat de cinci

sute de ani. La început nu credeam în vise. Aveam impresia că ele sunt create de închipuirea omenească. Însă visul pe care m-am învrednicit să îl am a rămas cu totul viu în mintea mea, deși au trecut atâția ani. Acest vis m-a făcut să-mi schimb părerea.

Am visat că mă aflu pe Colina Karyes, însă locul arăta cu totul diferit. Am văzut o mănăstire foarte stranie împresurată de copaci sălbatici și nuci. În timp ce stăteam în partea din spate a mănăstirii, am auzit în interiorul ei voci îndurerate, amestecate cu voci sălbatice și amenințătoare. M-am apropiat cu grijă de poarta mănăstirii și am băgat capul înăuntru, ca să văd ce se întâmplă. Priveliștea pe care am văzut-o m-a făcut să mă cutremur.

Am văzut niște oameni foarte sălbatici, înfricoșători la chip ca demonii, cu turbane pe capetele lor și cu haine ciudate, având în mijlocul lor un călugăr întins la pământ, pe care îl băteau cu turbare și îl amenințau. Dar nu înțelegeam ce îi spuneau, pentru că vorbeau în altă limbă. Deodată, l-am văzut pe călugăr ridicându-se în picioare, și scoțând de sub rasa sa crucea pe care o purta la gât, le-a arătat-o și le-a spus cu curaj: «Noi acesteia ne închinăm și niciodată nu ne vom lepăda de ea.» Atunci toți acei oameni sălbatici s-au pornit cu mânie asupra lui, și atât de mult l-au lovit cu mâinile și picioarele, încât a căzut la pământ. Apoi au început să-l lovească cu paturile puștilor, să-l tragă de barbă și de păr și să-l târască pe pământ. În timp ce îl târau, capul i se lovea de pietre, care se umpleau de sânge.

Călugărul însă își avea privirea ațintită spre cer, iar buzele îi tremurau, ca și cum ar fi șoptit ceva.

Nu am rezistat mai mult. Tremurând de frică și de durerea pe care o simțeam, am început să mă retrag cu grijă

și să mă îndepărtez de mănăstire, căutând un loc unde să mă ascund.

M-am ascuns în scorbura unui copac și mi-am acoperit fața cu mâinile, ca să nu văd nimic.

Deodată, am simțit o mână care mă trăgea și am înghețat de frică. M-am întors înfricoșat să văd cine este, crezând că era vreunul din acei oameni sălbatici, dar am văzut un călugăr cu față blândă, cu ochi frumoși, albaștri, cu părul și barba lungi. M-a privit drept în ochi cu o privire tristă, pe care nu o voi uita niciodată, și mi-a spus:

– Vino, necredinciosule, fricosule...

– Unde vrei să mă duci? La mucenie? l-am întrebat tremurând. Fie-ți milă de mine!

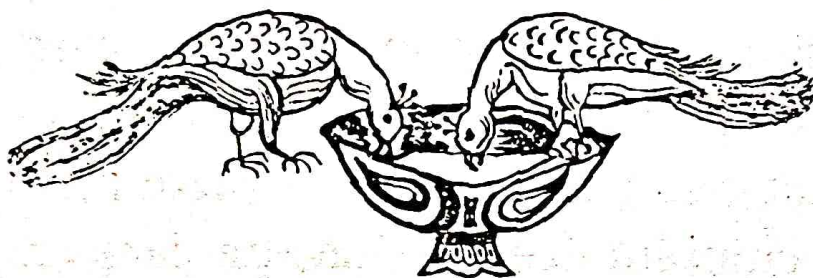
– Nu, nu te voi duce la mucenie, nu te teme! mi-a spus acela și mi-a arătat cu mâna spre mănăstire.

Atunci am văzut o scară uriașă care ai fi zis că era agățată de cer. Pe treptele ei urcau și coborau preoți îmbrăcați în veșminte aurite și cântau cu o voce atât de dulce, încât semăna cu o psalmodie îngerească. În acea clipă, m-am trezit foarte emoționat. M-am ridicat și mi-am făcut semnul Sfintei Cruci. Eram încredințat că Sfântul Rafail mă învrednicise să visez mucenicia sa, pentru că nu credeam în visele pe care le vedeau alții.”

Panaghiotis Bacas a lucrat apoi cu credință pe toată durata săpăturilor. A fost martor ocular al tuturor sfintelor descoperiri.

Însă înainte de a vorbi despre sfintele descoperiri, pe care le voi povesti cronologic, voi alcătui un scurt istoric al Sfinților Rafail, Nicolae și Irina și al celorlalți mucenici, după cum au descoperit ei înșiși în visele mai multor persoane. Aceasta s-a făcut treptat pe durata de mai bine de doi ani, din iulie 1959 și până în octombrie 1961. Dar și după aceea sfinții au completat câteva lipsuri din

istorie, descoperind unele amănunte. Una din persoanele care prin câteva descoperiri în vis și prin cercetarea sa personală a întregit istoricul sfinților și al celorlalți creștini care au mărturisit împreună cu ei a fost evlaviosul profesor Fotie Lițos. Lițos a profesat la Universitatea din Chicago. A îmbrățișat cu credință fierbinte această lucrare sfântă de descoperire a sfinților, pentru care a scris cartea „Αγράφων” (1994).



Istoricul Sfântului Rafail și al celorlalți mucenici

Octombrie 1959

La început, Sfântul Rafail și-a descoperit numele în aceeași noapte la trei persoane: Mariei Țolakis, lui Costas Țalikis și mie. După două zile, a înștiințat pe ieromonahul Pahomie, adăugând că obârșia sa era din Itachi.

După câteva zile, în noiembrie 1959, Sfântul Rafail i-a spus în vis Mariei Durguna:

– Sunt Sfântul Rafail din Itachi. Tatăl meu se numea Dionisie, iar mama mea Maria. Am venit în Lesvos în 1454.

În aceeași perioadă l-a visat și Nicos Fichias, care pe atunci avea paisprezece ani. Și acelaia Sfântul Rafail i-a

spus că a venit în Lesbos în 1454 și că obârșia lui era din Itachi.

Voi povesti acum visul meu, în care s-a descoperit cu exactitate unde se află regiunea Itachi, în care s-a născut Sfântul Rafail, precum și genealogia sa.

Am visat că Sfântul Rafail mi-a dat în dar o cutie frumoasă de culoare neagră. Pe o parte avea chipul unui băiat frumos, cu ochi mari și expresivi, iar pe cealaltă avea o portiță mică. În acea clipă, sfântul a dispărut din fața mea, iar în locul lui a apărut o femeie îmbrăcată în negru. Aceea și-a întins mâna spre cutia pe care o țineam și a deschis acea portiță spunându-mi să privesc înăuntru. M-am aplecat cu curiozitate și am văzut mai întâi partea din spate a chipului acelui băiat, pe care era o inscripție dedicată mie, sub care era o semnătură: „Gheorghe Lascaridis, la vârsta de treisprezece ani.”

– Cine este acest băiat frumos care mi-a dăruit fotografia lui? am întrebat pe femeia îmbrăcată în negru.

– Este Sfântul Rafail la vârsta de treisprezece ani, mi-a răspuns. S-a născut în Mili, din provincia Itachi. Dar uită-te să vezi ce se mai află în cutie!

Atunci m-am aplecat din nou și am văzut câteva hârtii îndoite în două. Am luat una din ele, am deschis-o și am început să citesc. În ea se spunea despre un oarecare Emil, care apărea ca urmaș al Sfântului Rafail.

Apoi cifrele scrise în limba franceză (un, deux, trois etc.) numărau generațiile care trecuseră din epoca sfântului până în cea a urmașului său.

În acea clipă, m-am deșteptat fără să apuc să citesc și celelalte hârtii. Acest vis al meu l-am adus la cunoștință Sfintei Mitropolii chiar în aceeași zi. Și îndată teologul Evstratie Climis a dat telefon la directorul Companiei de telefoane din Itachi și a cerut informații despre existența

satului Mili, precum și a unui locuitor din Itachi, cu numele Lascaridis.

Directorul i-a răspuns că în capitala provinciei Itachi, Vati, exista un cartier vechi cu numele de Mili. Însă în ce privește numele de Lascaridis, nu cunoștea pe niciunul. Climis nu a întrebat mai mult, nici nu a explicat pentru ce a întrebat. Nu voia să creeze discuții, de vreme ce Sfântul Rafail nu era cunoscut încă în Itachi. Însă mai târziu dumnezeiescul har a arătat în care Mili din Itachi s-a născut Sfântul Rafail.

Încă de foarte tânăr, Sfântul Rafail a plecat din patria lui în Mistra pentru studii mai înalte. A studiat medicina, apoi a urmat filozofia. După terminarea studiilor, s-a înrolat ca ofițer în armata bizantină.

De multe ori în visele noastre Sfântul Rafail se înfățișa în îmbrăcăminte ostășească. Consăteanul nostru Constantin Kavuras l-a visat cu îmbrăcăminte de ofițer superior însoțit de toată armata. Ofițer l-a visat și mama mea în aprilie 1960, precum și Mirsina Durguna, căreia el însuși i-a spus că a fost comandant peste o mie de oameni. Ofițer l-am visat și eu în 1960. Se făcea că sfântul se afla în biserica satului împreună cu alți soldați. Tot atunci am auzit pe unul dintre ei numindu-l comandant. Neștearsă a rămas în memorie înfățișarea lui, trupul înalt și zvelt, chipul său luminos și ochii lui expresivi, de un albastru închis. Ofițer l-a visat de două ori și Costas Canelos, prima dată în 1960, iar a doua oară în iulie 1961. Ofițer l-a visat și Maria Țolakis, Nicos Fichias și multe alte persoane. În iulie 1959, într-o duminică dimineața, și Ducas Țolakis l-a văzut aievea la Karyes, îmbrăcat ca ofițer. Așadar, cum și de ce Gheorghe Lascaridis a părăsit lumea și a îmbrățișat monahismul?

Într-un vis al Mariei Țolakis, Sfântul Rafail a descoperit că a părăsit armata și a trăit trei ani ca monah la o mănăstire din Macedonia, lângă un ascet bătrân care se numea Ioan.

Însă dumnezeiescul har nimic nu a lăsat nedezvăluit din cele pe care le ascundea Colina Karyes. Sfântul Rafail a descoperit în vis lui Fotie Lișos pricina care l-a făcut să îmbrățișeze monahismul.

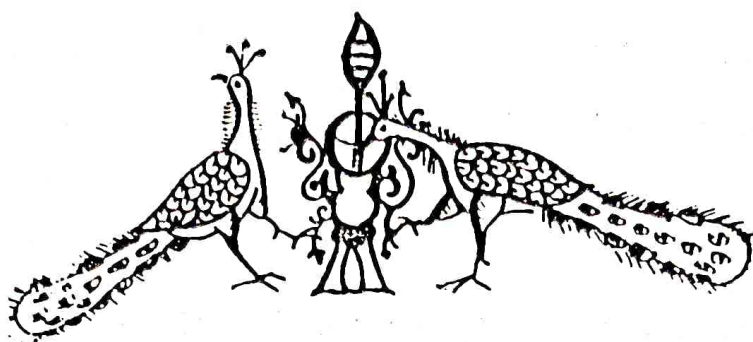
„Am îmbrățișat monahismul după înfrângerea creștinilor de către sultanul Murat în lupta de la Varna. Am fost trimis cu o armată din Mistra ca să ajutăm armata creștinilor care luptau împotriva turcilor, având pe împăratul Poloniei drept comandant. Însă nu am apucat să le oferim ajutorul nostru, pentru că atunci când ne găseam în zona Seros, am aflat că armata creștină fusese învinsă de către turci și se risipise. Fiind descurajat din pricina înfrângerii creștinilor, m-am dus împreună cu câțiva soldați la Mănăstirea Sfântului Ioan Botezătorul, care se afla acolo aproape. Egumenul de acolo era un bătrân sfânt, pe nume Ioan. Cuvintele lui m-au făcut să înțeleg că numai lângă Dumnezeu sufletul meu va afla pacea pe care o doream. De aceea eu nu i-am urmat pe ceilalți soldați atunci când, după câteva zile, au plecat. Le-am dat însă sabia mea pentru a o preda prințului Toma Paleologu și le-am spus să-l înștiințeze despre hotărârea mea de a îmbrățișa monahismul.

Aici, lângă egumenul Ioan, Sfântul Rafail a viețuit trei ani.

În acest răstimp, a fost călugărit cu numele de Rafail, după care a primit și treapta preoției. Apoi a plecat din mănăstire la Atena, vrând să sprijine prin predica lui pe creștinii ortodocși, pentru că în acea vreme mulți dintre ei treceau la catolicism.

În unele din visele surorilor Durguna și ale mele l-am văzut pe Sfântul Rafail ca preot slujitor și predicator la Biserica Sfântului Dimitrie Lombardiari. Într-unul din aceste vise,

Maria Durguna l-a văzut pe Sfântul Rafail predicând cuvântul lui Dumnezeu lângă amfiteatrul lui Filopapos¹², înconjurat de o mulțime de creștini. Vrednic de menționat este faptul că Maria Durguna nu mersese niciodată în Atena și nu cunoștea unde se afla amfiteatrul lui Filopapos.



Sfântul Rafail – protosinghel la Patriarhia de Constantinopol

Aici trebuie să povestesc în amănunt câteva vise importante.

În iunie 1960, am visat că mulți consăteni de-ai mei alergau spre centrul satului. Atunci când i-am întrebat ce se întâmplă, aceia mi-au spus:

– Sfântul Rafail ține predică.

Am alergat și eu îndată cu nerăbdare și am văzut următoarele: lângă bisericuța Sfintei Paraschiva¹³ era un podium pe care stătea Sfântul Rafail, îmbrăcat cu veșminte aurite, iar alături de el o fetiță ce purta o rochiță albastră lungă până jos. În clipa când am ajuns eu, copila vorbea cu voce puternică către mulțimea adunată:

¹² Arhonte al Atenei (90-100 d.H.), a fost un mare binefăcător al Atenei. Este cunoscut mai ales pentru amfiteatrul pe care l-a zidit pe vârful unei coline lângă Acropole.

¹³ Aproape de centrul satului nostru se află o bisericuță în curtea unei case, care are hramul Sfânta Paraschiva și Sfântul Fanurie.

– Credeți în ceea ce vă spune! Este un mare mucenic, așa cum sunt și eu.

Îndată după aceasta a luat cuvântul Sfântul Rafail și a început să povestească istoria vieții lui. Eu țineam în mâini o hârtie și un creion și încercam să scriu cele pe care le auzeam. Atunci când m-am deșteptat, îmi aminteam foarte bine, pentru că auzisem foarte clar cele pe care le scrisesem: „Cunoștințele mele erau foarte bogate, de aceea am primit o vrednicie atât de înaltă în biserică. Pentru aceasta, Patriarhia mi-a dat binecuvântarea să fac această misiune...” Îmi mai amintesc că, în timp ce vorbea către lume, iar eu scriam cu dorință arzătoare cele spuse de el, și-a întors pentru o clipă privirea spre mine și mi-a spus zâmbind:

– Vasiliki, voi fi recunoscut ca sfânt... Privește cum sunt îmbrăcat... Așa vreau să se facă icoana mea.

În acea clipă, m-am deșteptat și am scris îndată frazele din predica lui pe care le scrisesem și în somn și pe care mi le aminteam foarte bine. Însă nu puteam să înțeleg ce voia să spună Sfântul prin cuvintele: „Pentru aceasta, Patriarhia mi-a dat voie să fac această misiune.”

Dar am înțeles aceste cuvinte atunci când am avut următorul vis.

Am visat că soțul meu mi-a dat un pergament spunându-mi să-l citesc, pentru că în el aveam să aflu multe amănunte din viața Sfântului Rafail.

Am început să citesc și să recitesc cu atenție fiecare propoziție pentru a se întipări bine în memoria mea. Îmi amintesc bine din cele pe care le-am citit următoarele: Sfântul Rafail a fost protosinghel¹⁴ la Patriarhia de

¹⁴ Protosinghelul este primul dintre singhelii (clericii) unei mitropolii. El este coordonatorul administrativ și duhovnicesc al mitropoliei și poate fi arhimandrit, ieromonah și chiar preot de mir. Această tradiție s-a păstrat neschimbată în Biserica Ortodoxă Greacă.

Constantinopol. Într-una din călătoriile sale misionare a ajuns până în Morlaix, din Franța. Acolo l-a cunoscut pentru prima dată pe Nicolae, care studia la o universitate. Nicolae, auzind predica lui, a părăsit viața lumească și l-a urmat. Mai apoi a fost hirotonit diacon.

Nu am putut să citesc mai multe, pentru că în clipa aceea m-am deșteptat. M-am ridicat foarte emoționată și am scris cele pe care le citisem în pergament, ca să nu le uit.

Era încă noapte și de aceea m-am întins din nou pe pat, ca să dorm. Însă de îndată ce m-a luat din nou somnul, visul meu a continuat.

De data aceasta am visat că se sărbătorea hramul satului nostru și spre biserică urcau trei clerici. Creștinii mergeau și le sărutau mâinile.

Clericii mergeau încet unul lângă altul. Cel din mijloc era mare la trup, cu o înfățișare impunătoare, iar dintre ceilalți doi, unul era înalt și slab și celălalt scund.

M-am apropiat și eu cu respect și le-am sărutat mâna. Însă atunci când i-am sărutat mâna clericului din mijloc, acela mi-a strâns-o pe a mea și nu voia să-i dea drumul. Privind la fața lui, îndată l-am recunoscut pe Sfântul Rafail, cu ochii săi mari, de un albastru închis, cu sprâncenele negre și stufoase, cu barba lungă și ascuțită, cu un zâmbet dulce pe față. Am căzut îndată emoționată la picioarele lui și am început să-i spun cu mâhnire și durere în suflet cât de mult sufeream pentru că oamenii nu credeau în el și cât de mult îmi sfâșiau inima ironiile celor necredincioși îndreptate împotriva lui.

Atunci m-a apucat de mână și m-a ridicat în picioare și, când l-am privit, am văzut pe chipul său multă duioșie, iar ochii săi erau plini de lacrimi. Zâmbea, dar cu toate acestea plângea. Apoi l-am auzit spunând încet, cu voce tremurândă de emoție, ca și cum și-ar fi spus sieși:

– Așa a crezut în mine și Nicolae, dar atunci când m-a văzut legat cu frânghii, târât pe pământ și chinuit, inima lui nu a mai rezistat, ci a cedat. Vasiliki, l-am cunoscut pentru prima dată la Morlaix, în Franța.

A făcut trei pași rari, după care s-a oprit, spunându-mi din nou:

– Morlaix, în Franța. Să nu uiți!

M-am sculat foarte emoționată. Am scris îndată cuvântul „Morlaix”, ca să nu-l uit. „Care să fie oare acest oraș?” mă întrebam. Niciodată nu mai auzisem de acest nume. Dimineața am mers la școala din comună și am întrebat pe profesoara Maria Ververelis dacă există acest oraș pe harta școlii. Atunci profesoara l-a căutat cu atenție pe harta Franței, dar nu l-a aflat.

– Vasiliki, mi-a spus aceea, nu există în Franța un oraș cu acest nume. Nu cumva Sfântul Rafail ți-a spus altă țară și ai înțeles greșit?

Însă eu insistam că Morlaix se află în Franța. Îmi aminteam foarte bine.

Am plecat de la școală mâhnită și nedumerită. Cum era cu puțință, ca Sfântul Rafail să îmi spună numele unui oraș care nu există? Și totuși, în acest vis l-am văzut mai viu ca niciodată. Fața lui duioasă și ochii lui înlăcrimați se întipăriseră adânc în mintea mea. Dar nu a trecut mult timp și am fost chemată la școală. Acolo, directorul școlii, Elefterie Dighidikis, mi-a spus:

– Doamnă Vasiliki, Maria mi-a povestit visul tău. El mi-a făcut o deosebită impresie și de aceea am căutat acel oraș în Atlasul cu toate hărțile țărilor de pe globul pământesc. Într-adevăr, în partea de nord-vest a Franței există un oraș mic care se numește Morlaix. Dar oare pentru ce Patriarhia l-a trimis pe Sfântul Rafail la Morlaix, în Franța?

– Nu știu, domnule Elefterie, i-am răspuns. Eu voi povesti însă visul meu la Mitropolie, iar cei în drept vor cerceta acest subiect.

În aceeași zi, am scris visul meu și l-am predat teologului Mitropoliei Evstratie Climis. De asemenea, l-am povestit și surorilor Durguna. Auzind acestea, Mirsina s-a emoționat și s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci, însă Maria se îndoia: „Ce să fi căutat Sfântul Rafail în Franța? Mi se pare foarte ciudat... O fi înțeles greșit Vasiliki.”

Dar în aceeași noapte Maria l-a visat pe Sfântul Rafail, care i-a spus cu asprime:

– Vasiliki nu a înțeles greșit. Într-adevăr, am mers la Morlaix, în Franța. Am mers și la Paris... Patriarhia m-a trimis.

Maria s-a deșteptat tulburată, iar dimineața ne-a povestit visul ei, după care a adăugat: „Nu mai am nicio îndoială despre călătoria Sfântului Rafail în Franța.”

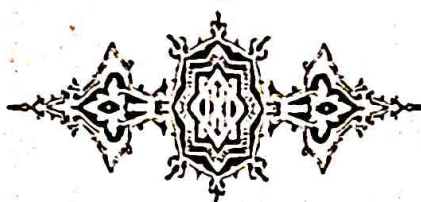
Tot atunci, Maria Țolakis l-a visat pe diaconul Nicolae, care i-a spus: „Eram de douăzeci și șapte de ani când l-am cunoscut pentru prima oară pe Sfântul Rafail, în Franța. Cuvintele lui m-au mișcat atât de mult, încât am lăsat deșertăciunea lumii și l-am urmat. Sfântul Rafail a fost un om cu daruri alese și a trecut prin multe încercări în viața lui. Într-o zi le veți afla pe toate.”



Când și cum a ajuns Sfântul Rafail protosinghel al Patriarhiei

Multe amănunte din istoria sfinților s-au descoperit în timp și multe goluri s-au completat. Tot astfel și acest amănunt s-a descoperit mai târziu în visele lui Fotie Lițos. Potrivit acestora, în 1449, când a urcat pe tronul împăralesc Constantin Paleologul, arhimandritul Rafail a mers îndată la Constantinopol ca să îl întâlnească și să-l felicite. Împăratul Constantin s-a bucurat foarte mult când l-a revăzut pe vechiul său prieten Gheorghe Lascaridis, mai înainte ofițer în armata bizantină, iar acum arhimandrit cu numele de Rafail. Cunoscând marea lui erudiție, nu l-a mai lăsat să se întoarcă în Atena, ci l-a oprit în capitala imperiului bizantin și i-a dăruit vrednicia de protosinghel al Patriarhiei.

Înainte de căderea Constantinopolului, Patriarhia l-a trimis pe Sfântul Rafail în Franța, unde l-a cunoscut pentru prima dată pe Nicolae.



Despre venirea în Lesvos a Sfântului Rafail împreună cu diaconul său Nicolae

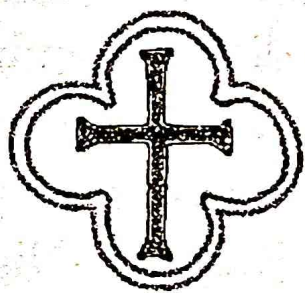
Potrivit viselor Mariei Durguna și a lui Nicos Fichias din noiembrie 1950, Sfinții Rafail și Nicolae au venit în Lesvos în 1454.

Mai exact, data venirii lor a fost 14 martie. Aici voi descrie cu multe amănunte visul Mariei Țolakis.

La 14 martie 1960, a visat că stătea la ușa casei și vorbea cu o femeie necunoscută îmbrăcată în negru. În aceea clipă, au trecut prin fața lor patru persoane. Doi clerici cu rasele prăfuite și doi mireni, unul mai voinic, iar celălalt de statură mijlocie și slab.

Maria a întrebat din curiozitate pe femeia cu care vorbea cine erau acei străini, iar aceea i-a răspuns:

– Sunt Sfinții Rafail și Nicolae, împreună cu primarul Vasile și cu învățătorul Teodor¹⁵, și merg la mănăstirea din Karyes. Exact în această zi s-au refugiat atunci acești călugări, iar primarul și învățătorul satului i-au condus la mănăstire. De atunci s-a legat între ei o prietenie frățească și de aceea primarul cu învățătorul mergeau adeseori acolo. Din această pricină turcii i-au prins pe toți împreună și i-au chinuit.



De unde se vede de ce Sfinții Rafail și Nicolae nu se aflau în Constantinopol în timpul cuceririi lui

Multă vreme am fost cuprinși de nedumerire și ne întrebam: „De vreme ce Sfântul Rafail era proto-singhelul Patriarhiei, cum de a reușit să fugă împreună cu diaconul lui la limanul orașului Alexandropolis după cucerirea Constantinopolului?” Cum s-au aflat ei în afara

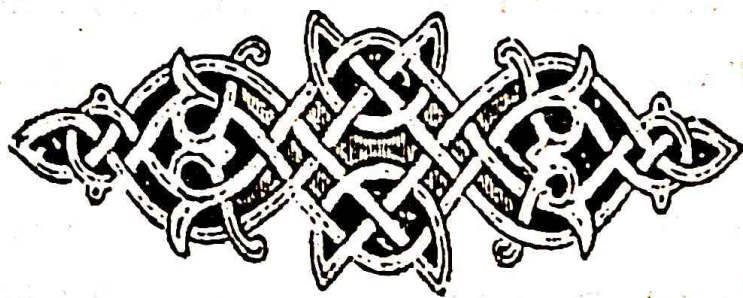
¹⁵ Acesta a descoperit numele său în vis lui Costas Psirukis, pe atunci în vârstă de doisprezece ani.

zidurilor capitalei imperiale în timpul asedierii ei de către turci? Explicația ne-a fost dată după câțiva ani, tot printr-un vis de-al lui Fotie Lițos.

„În decembrie 1452, i-a spus în vis diaconul Nicolae, în ziua de Sfântul Spiridon, în Biserica Sfânta Sofia au liturghisit împreună patriarhul cu reprezentantul papei, cardinalul Isidor. S-a săvârșit atunci liturghie sărbătorească, fiind de față și împăratul Constantin.

Protosinghelul Rafail nu a vrut să participe și nici pe mine nu m-a lăsat să merg. Atunci împăratul s-a mâniat foarte tare și drept pedeapsă ne-a exilat pentru un timp în Enos¹⁶. În felul acesta ne-am aflat în afara zidurilor cetății împărătești atunci când a început asediul ei de către Mahomed. Am trecut apoi în Macedonia, iar după cucerirea Constantinopolului am plecat împreună cu alți refugiați macedoneni, cu o corabie șubredă, de la limanul din Alexandropolis. Am îndreptat cârma spre Lesvos, care pe atunci era încă liber, iar după trei zile am ajuns la limanul din Termis.”

Atunci când Sfinții Rafail și Nicolae au fost conduși la mănăstirea din Karyes, așa cum s-a descoperit în visele mai multor persoane, acolo viețuia numai un călugăr care se numea Ruvim, împreună cu supraveghetorul mănăstirii, pe nume Achindin. Egumenul Ignatie murise cu puțin timp înainte, iar în locul lui a fost ales egumen arhimandritul Rafail.



¹⁶ Enos – unul dintre cele mai vechi orașe ale Traciei, situat la vărsarea râului Evros.

Istoricul Sfintei Mănăstiri din Karyes, care la început a fost de călugărițe

Mănăstirea din Karyes la început a fost locuită de monahii și a fost distrusă de pirați în 1235. Un vis al Mirsinei Durguna și un altul al lui Costas Canelos ne spun că la început această mănăstire a fost zidită de o împărăteasă¹⁷.

Voi povesti amănunțit visele care vorbesc despre această mănăstire.

În 1961, ieromonahul Pahomie, preot paroh la biserica Maicii Domnului din Pirghi-Termis, a visat-o pe Sfânta Irina intrând în biserică și ținând de mână o călugăriță tânără. Călugărița îl privea întristată, ca și cum ar fi vrut să-i spună ceva. Atunci părintele Pahomie a întrebat-o cine era și de la ce mănăstire venea.

– Sunt monahia Olimpia, i-a răspuns aceea.

– Este egumena mănăstirii Karyes, a adăugat Sfânta Irina.

Părintele Pahomie s-a deșteptat în acea clipă și s-a rugat spunând:

– Maica Domnului, ce vis ciudat este acesta pe care l-am văzut? Cum este cu putință să fie o călugăriță egumenă la mănăstirea din Karyes, de vreme ce a fost de călugări?

Acest gând l-a frământat toată ziua. În cele din urmă, a ajuns la concluzia că acest vis era de la cel viclean, de aceea s-a gândit să nu-l spună nimănui.

Însă în acele zile am avut și eu un vis, care îl explica pe cel al Părintelui Pahomie. Am visat pe Sfânta Irina, care mi-a spus:

¹⁷ După Fotie Lițos (Αγράφων, pag. 52-53), această împărăteasă a fost exilată în Lesbos și se numea Irina Ateniana.

– Vasiliki, mănăstirea din Karyes a fost de călugărițe atunci când a fost zidită pentru prima oară. Însă într-o noapte au venit dintr-odată niște pirați și au distrus-o. O parte din călugărițe au fost siluite și de frică au înnebunit, iar altele au fost ucise. După aceasta, nicio femeie nu a mai îndrăznit să se închinovieze acolo sus și de aceea ea a devenit mănăstire de călugări.

Și mie mi s-a părut curios acest vis și într-o zi, atunci când Părintele Pahomie a venit la noi acasă, i l-am mărturisit. De îndată ce a auzit acestea, și-a făcut cruce emoționat și a spus:

– Slăvit să fie Dumnezeu, Care mi-a dezlegat nedumerirea, căci credeam că acel vis a fost de la cel viclean. Apoi mi-a povestit ceea ce visase.

Atunci ne-am înțeles ca pentru moment să nu spunem nimănui nimic, ci să așteptăm, poate va avea și altcineva un vis în legătură cu această mănăstire.

Nu au trecut multe zile și pe egumena Olimpia a visat-o un tânăr de șaptesprezece ani, Zaharia Pafliotis, pe atunci frate începător. A visat mănăstirea, precum era în acea epocă, cu o biserică mare și un corp de chilii în curte. Sfântul Rafail l-a condus la una dintre ele, în care stătea o călugăriță tânără, și i-a spus:

– Zaharia, acum îți va vorbi ea.

Zaharia a mers lângă ea, iar aceea i-a spus:

– Sunt monahia Olimpia. Într-o zi, îți voi spune toată istoria mea.

I-a arătat apoi crucea pe care o purta la gât și a adăugat:

– Această cruce mai există încă și se va afla într-o zi.

După acest vis, Zaharia a început să se roage, să postească și să o roage pe monahia Olimpia să i se arate din nou, ca să îi spună istoria ei, după cum îi făgăduise în primul vis.

Așadar, într-o noapte, pe 13 februarie 1961, a visat-o, iar aceea i-a spus:

– Fiul meu, a venit timpul să afli istoria mea. Eu sunt de origine din Peloponez. La vârsta de zece ani, mi-am pierdut părinții. Atunci rudele mele m-au trimis la mănăstirea din Karyes, care pe atunci era de călugărițe și a cărei egumenă era mătușa mea Doroteia. La vârsta de nouăsprezece ani, am primit schima monahală, iar la douăzeci și cinci de ani, după moartea mătușii mele, am devenit egumenă a mănăstirii. Eram atunci treizeci de monahii. În 1235, la 11 mai, au năvălit la mănăstirea noastră pirații și au distrus-o. O parte din călugărițe au fost necinstite și înnebunind au fugit în munți, iar altele au fost ucise. Eu, împreună cu o călugăriță în vârstă, maica Eufrosina, am suferit cele mai înfricoșătoare chinuri. Pe ea au spânzurat-o de un copac și au ars-o de vie, iar pe mine, după ce mai întâi mi-au ars carnea de pe trup cu lumânări aprinse, mi-au băgat în urechi vergele de fier înroșite în foc și m-au omorât. Așa mi-am dat duhul în mâinile Domnului la 11 mai 1235.

Mucenicia egumenei Olimpia a visat-o și Mirsina Durguna. Ei i-a spus că la început au chinuit-o în modul cel mai sălbatic, după care au întins-o deasupra unei uși și au ținut-o în cuie. În cele din urmă, i-au băgat în cap prin urechi niște vergele înroșite în foc. Apoi i-a mai spus: – Iar creștinii m-au îngropat așa ținută de ușă, alături de biserica dărâmată.

Istoria muceniței Olimpia o voi continua după aflarea mormântului ei, pentru că atunci s-au descoperit și alte amănunte.

După distrugerea mănăstirii de călugărițe în 1235, acest loc s-a pustiit. Numai câțiva pustnici, părinți niptici, după cum spune tradiția, viețuiau uneori acolo, în colibe

și în peșteri. Pentru aceasta Colina Karyes se mai numește și Eniftos.



Reînnoirea Sfintei Mănăstiri Karyes din anul 1433

În primul meu vis, din iulie 1959, pe care l-am scris cu lux de amănunte la începutul povestirii mele, am văzut că în zidul din dreapta al bisericii din Karyes, incendiată de turci, era o placă de marmură, pe care erau încrustate mai multe cuvinte. Cele pe care le-am văzut și mi le-am amintit foarte bine când m-am deșteptat au fost: anul „1433”, dedesubt cuvintele: „de către Melpomena”, iar în partea de jos cuvântul „Prevantorion”. Cine a fost Melpomena, care, după cum am înțeles, a fost ctitorul acestei biserici, s-a descoperit după un mare interval de timp.

În zorii zilei de 1 ianuarie 1960, am visat că au venit acasă la mine o femeie de vârstă mijlocie împreună cu o copilă foarte frumoasă. În timp ce eu le priveam cu uimire, pentru că îmi erau necunoscute, cea mai mare mi-a spus:

– Eu sunt Melpomena, care în 1433 am reînnoit Mănăstirea Karyes, care fusese distrusă de pirați. Copila

pe care o vezi împreună cu mine este fiica mea, Vasiliki. Am avut și un fiu, care se numea Achindin. El supraveghea mănăstirea. Toată familia noastră locuia acolo lângă mănăstire.

După aceea m-a îmbrățișat și m-a sărutat pe frunte, iar eu m-am aplecat cu emoție și i-am sărutat mâna. În acea clipă m-am deșteptat. Toată ziua aceea mi-au stăruit în minte fața nobilă a Melpomenei și frumusețea îngerească a fiicei ei Vasiliki.

În acele zile, Maria Țolakis l-a visat pe Sfântul Rafail, care i-a spus că, atunci când au venit la Mănăstirea Karyes, au aflat acolo numai un călugăr, care se numea Ruvim, și pe supraveghetorul Achindin, fiul Melpomenei, care trăia acolo împreună cu familia lui.

Pe Melpomena a visat-o și mama mea, Angheliki Marangos, precum și Mirsina Durguna. Și lor le-a spus că a reînnoit Mănăstirea Karyes, care fusese distrusă.

În decembrie 1960, în zorii zilei, Maria Țolakis l-a visat pe Sfântul Rafail împreună cu o femeie de vârstă mijlocie, un bărbat frumos la chip, o fetiță foarte frumoasă și un tânăr slab și brunet. Sfântul Rafail i-a spus:

– Aceasta este familia Melpomenei: bărbatul ei, fiica ei, Vasiliki, și fiul ei, Achindin.

Melpomena era foarte bogată, dar egoistă. Când fiul ei a ajuns la vârsta de cinci ani, s-a îmbolnăvit grav și i-a paralizat un picior. Mama lui l-a purtat pe la doctori patru ani, dar nu s-a făcut bine. Iar când a aflat de la doctori că fiul ei va rămâne pentru totdeauna paralizat, a urcat deznădăjduită la mănăstirea care fusese distrusă, a îngenunchat și a plâns cu amar, rugând pe Maica Domnului să-i vindece copilul, iar ea a făgăduit să zidească din nou mănăstirea. A mai făgăduit încă să-și afierosească copilul mănăstirii, să slujească ei. După aceasta, a spălat piciorul fiului ei cu

agheasmă și îndată s-a făcut sănătos. Melpomena și-a ținut făgăduința și cu bogăția ei a zidit din nou mănăstirea, dăruindu-i și averea rămasă pentru a se întreține.

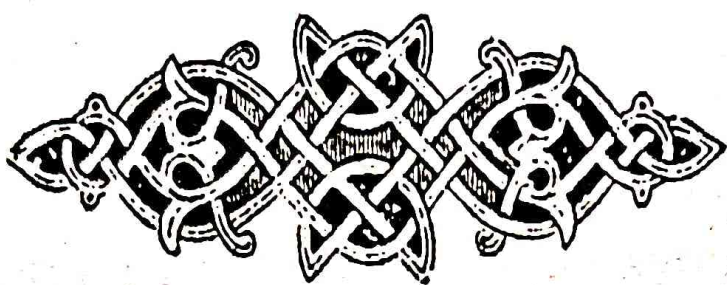
A făcut și o casă în curte, unde locuia împreună cu toată familia ei. Când Achindin a crescut, a devenit chivernisitorul mănăstirii. Acela, împreună cu un călugăr, părintele Stavros, ne-a îngropat.

Acest vis al Mariei Țolakis îl completează pe al meu și al Mirsinei Durguna.

Mai târziu, visele lui Fotie Lițos completează istoria Melpomenei și a familiei ei. Potrivit acestora, după distrugerea mănăstirii de călugărițe de către pirați, locul a trecut în posesia strămoșilor Melpomenei.

În timpul când trăia Melpomena, pe proprietatea ei și-a făcut o colibă și a sihăstrit un monah pe nume Ruvim. Melpomena de multe ori a vrut să-l alunge de pe moșia ei, însă se împotriva soțul ei, care era un om foarte milostiv. Melpomena era o stăpână plină de mândrie și cu mult egoism. Însă atunci când s-a îmbolnăvit fiul ei, Achindin, și i-a paralizat piciorul, durerea a făcut-o să-și schimbe caracterul. Nu l-a mai supărat pe monahul Ruvim, ci mergea adeseori la coliba lui, se așeza cu smerenie lângă el și se rugau împreună Maicii Domnului ca să îi vindece copilul. Asculta cu atenție învățătura lui și vărsa lacrimi fierbinți de pocăință pentru asprimea ei de mai înainte. Când fiul ei s-a făcut bine prin minunea Maicii Domnului, din recunoștință față de Născătoarea de Dumnezeu a înnoit mănăstirea, iar în una din chiliile ei a așezat pe monahul Ruvim, pe care îl iubea și îl cinstea ca pe un părinte. Apoi și-a părăsit casa boierească și a trăit cea mai multă vreme într-o casă mică și smerită, pe care a zidit-o în curtea mănăstirii.

Atunci când arhimandritul Rafail împreună cu diacoul său Nicolae au venit la Karyes, Melpomena încă mai trăia. A murit în pace la puțină vreme după venirea lor, lăsând mănăstirii și averea care îi mai rămăsese. Soțul ei murise mai înainte, fiica ei se căsătorise, iar fiul ei, Achindin, a rămas în continuare chivernisitor al mănăstirii.



Lucrarea filantropică a Sfântului Rafail

În visele mai multor persoane, Sfântul Rafail le vorbea despre lucrarea sa filantropică. Arăta diferite locuințe mici, în care erau mai multe paturi puse la rând și spunea:

– Acesta a fost orfelinatul nostru, acesta a fost azilul nostru, acesta a fost preventoriul. (Așa s-a explicat și cuvântul preventoriu, pe care îl văzusem în primul meu vis, din iulie 1959, scris pe o placă de marmură împreună cu numele Melpomenei.)

Toți săracii bolnavi se înzdrăveneau aici, noi înșine îi îngrijeam. Toți cei îndurerăți își aflau adăpost lângă noi.

Multe persoane au avut vise ce descopereau lucrarea filantropică a Sfântului Rafail. Popi Țangarakis, soția poliștului Emanuil Țangarakis, din Termis, a descris cu emoție preventoriul pe care îl visase. Însuși Sfântul Rafail o însoțea, purtând îmbrăcăminte albă ca cea a unui medic și arătându-i paturile puse la rând așternute cu cearșafuri albe și curate. Apoi i-a spus:

– Popi, acesta a fost preventoriul mănăstirii noastre. Toți cei îndurerați își aflau alinarea la mănăstirea noastră. Preventoriul l-a visat și Elefteria Scufos în noiembrie 1960, ca pe o clădire albă în care intrau și din care ieșeau multe persoane. La ușă stătea un cleric înalt, frumos, purtând camilafcă și întâmpinând pe cei care intrau. Curioasă, Elefteria a întrebat:

– Ce este aici, părinte?

– Este clinica mea, i-a răspuns acela. Vin mulți bolnavi aici și se vindecă.

– Dar dumneavoastră cine sunteți? a întrebat din nou Elefteria.

– Eu sunt doctorul clinicii... Sunt Rafail.

O altă consăteancă de-a noastră, Mirta Amanitos, care la început nu credea deloc și ironiza toate aceste descoperiri, într-o zi ne-a povestit emoționată visul pe care îl avusese. L-a visat pe Sfântul Rafail îmbrăcat cu o rasă foarte veche, iar pe deasupra cârpită și cu ață albă. În timp ce Mirta îl privea cu nedumerire, întrebându-se în sinea ei cum putea un egumen să fie îmbrăcat atât de sărăcăcios, acela i-a înțeles gândul și i-a spus:

– Mirta, eu sunt Sfântul Rafail, în care nu crezi. Nu te uita la îmbrăcămintea mea sărăcăcioasă, ci la lucrarea mea filantropică.

Atunci i-a arătat sala de mese a azilului plină de bătrâni care stăteau la mese și mâncau, iar un călugăr le slujea.

Azilul l-am visat și eu, și soțul meu, Anghel. Această priveliște a rămas neștersă în memoria mea. O sală de mese nu prea mare, dar foarte curată, în mijlocul căreia se afla o masă lungă și îngustă la care stăteau mai mulți bătrâni și mâncau. Iar Sfântul Rafail umbla printre ei zâmbind și întrebându-i cu bunătate dacă le place mâncarea și dacă mai voiau.

În visul soțului meu, Sfântul Rafail i-a arătat și orfelinatul:
– Anghele, privește cât sunt de cumiți copilașii noștri!
Acolo erau numai fete, iar Anghel a fost profund impresionat de dragostea părintească ce se oglindea în privirea Sfântului Rafail atunci când vorbea despre ele și când le mângâia pe cap. De fiecare dată când Anghel își amintea despre acest vis și-l povestea, ochii i se umpleau de lacrimi din pricina emoției.

Și Costas Canelos le-a visat pe aceste fete orfane plimbându-se prin curtea mănăstirii. Acela a văzut și o femeie care le însoțea și care părea a fi învățătoarea lor.

Și alte multe persoane au avut vise în legătură cu lucrarea filantropică a Sfântului Rafail, dar am povestit numai visele mai importante, ca să nu devin obositoare pentru cititori.



Al treilea călugăr

La un an după venirea Sfinților Rafail și Nicolae la Karyes, monahul Ruvim a murit. În locul lui a venit alt monah, părintele Stavros.

În iulie 1960, Costas Canelos l-a visat pe acest călugăr împreună cu diaconul Nicolae. Lui i s-a descoperit pentru prima oară numele aceluia. Canelos l-a descris exact așa cum îl visasem mai înainte, înalt, slab, brunet, când încă

nu cunoșteam numele lui. Era al treilea călugăr, care se arăta de multe ori împreună cu cei doi călugări. Vedenia lui Costas Canelos a dezlegat nedumerirea noastră referitoare la acest călugăr.

A urmat visul Mirtei Amanitos, căreia părintele Stavros i-a descoperit istoria vieții lui:

„Mirta, Sfântul Rafail era sfânt încă din viață. Cuvântul lui te atrăgea, te alina. Lui îi datorez mântuirea sufletului meu. Sunt de obârșie din Limnos. Săvârșisem o nedreptate mare surorii mele orfane Despina, și pentru aceasta aveam muștrări de conștiință. Pe atunci auzeam vorbindu-se despre un oarecare stareț sfânt, care trăia la mănăstirea din Karyes. De aceea am venit pentru a-l cunoaște și pentru a-mi deschide inima înaintea lui. Acest stareț era Sfântul Rafail. Cuvintele lui mi-au liniștit inima și pentru aceasta am rămas în mănăstire alături de el, unde mi-am aflat mântuirea sufletului meu. În primii ani ai vieții mele monahale, Starețul mă trimitea adeseori să mă nevoiesc lângă un pustnic pe nume Iosif, care trăia într-o peșteră din Muntele Pantera. Hrana noastră era făcută din verdețuri și pâine de orz, pe care o primeam de la mănăstire. După moartea pustnicului Iosif, Sfântul Rafail m-a ținut alături de el. Viața mea a decurs în pace, până când turcii au ocupat Lesvosul și au distrus mănăstirea noastră, scăldând-o în sânge. Sfântul Rafail este mare mucenic... Să crezi, Mirta! Să nu te îndoiești!”

Obștea mănăstirii din Karyes în timpul distrugerii ei de către turci era alcătuită din: egumenul Rafail, diaconul Nicolae, monahul Stavros și supraveghetorul Achindin.

În tragicul an 1462, în luna septembrie, turcii au ocupat Lesvosul.



Moșia primarului

După ocuparea Lesvosului, așa cum am constatat din visele multor persoane, turcii nu au urcat îndată la mănăstirea din Karyes. Primarul Vasile se refugiase la o fermă, pe care o avea în afara satului cu numele Cazacos, și trăia aici ca un simplu țăran, cultivându-și pământul.

Aici voi povesti amănunțit visele în care se descoperă cele despre ferma primarului și familia lui.

Primăvara anului 1960

Am visat că mergeam la bisericuța din Karyes și apucasem pe cărarea care ducea la mănăstire prin partea de sus a satului Termis. După ce am trecut puțin de bazinele de apă, m-am aflat deodată într-o livadă care începea de la proprietatea lui Coinachis și se continua în proprietatea Melantiei Pantermanlis. Acea livadă era plină de copaci roditori, numai o bucată era sădită cu legume și verdețuri. În partea de jos a acelei livezi, acolo unde pământul este neted, și care se află pe proprietatea Melantiei Pantermanlis, era o casă cu două etaje care aveau obloane

verzi. În ușa casei, la umbra unei vițe-de-vie, am văzut o femeie, iar lângă ea doi copii. M-am oprit nedumerită, crezând că am rătăcit drumul. Deși cunoșteam foarte bine aceste locuri, totuși nu mă dumiream unde mă aflu. „Aici erau plantații de măslini despărțite între ele cu ziduri de piatră, mă gândeam în sinea mea. Cum de au ajuns o singură livadă fără niciun măslin? Și când a fost zidită această casă în mijlocul ei?” Deodată, am auzit niște lătrături și am văzut un câine mic roșiatic venind spre mine. Dar în același timp am auzit și vocea femeii, care stătea în ușa casei, strigându-l pe nume „Michi! Michi!” Îngrozită, am luat-o la fugă, încercând să ies din acea livadă. Așa cum alergam, călcam peste legume. Deodată, am văzut în fața mea un bărbat voinic cu o sapă în mână, și crezând că este grădinarul, am început să-mi cer iertare:

– Iartă-mă, domnule, am rătăcit drumul și din greșală am intrat în livada dumneavoastră. Mi-a fost frică să nu mă muște câinele și alergând am călcat peste legume.

– Vasiliki, nu ai rătăcit drumul, mi-a spus acela zâmbind. Nu te teme de câine, pentru că te cunoaște, deoarece treci foarte des pe aici. Și noi toți te cunoaștem, vino să te scot la drum.

M-a apucat prietenește de mână și m-a condus până la ieșirea din livadă. Am urcat trei trepte mici de piatră, a deschis o poartă mică de fier și am ieșit în drum.

Atunci am cunoscut îndată zona, căci mă aflam pe cărarea care ducea la Karyes, pe lângă livada Malantieii Pantermanlis. Pe atunci încă nu exista drum de mașină.

M-am deșteptat nedumerită. Nu-mi puteam explica acest vis ciudat. „Cum două plantații de măslini deveniseră o singură livadă?” mă întrebam în sinea mea. „Intrarea era la fel cu cea care există și astăzi pe terenul lui Coinachis. Însă ieșirea era în alt loc, acolo unde se

termina plantația Melantiei Pantermanlis.” Gândindu-mă la aceasta, a trecut mult timp până când m-a luat din nou somnul, după care visul a continuat.

Am visat că mă aflu în același loc. În timp ce priveam dezorientată în jurul meu, văd că se apropie de mine o femeie frumoasă, îmbrăcată cu o haină lungă de culoarea vinetei, și-mi spune:

– Vasiliki, îți voi explica eu visul pe care l-ai avut. Ai visat ferma primarului Vasile, care se numea Cazacos. După ocuparea Lesvosului de către turci, primarul Vasile s-a retras aici împreună cu familia lui și trăia la fermă ca un simplu țăran, cultivând pământul. Bărbatul care te-a condus la ieșirea din grădină a fost însuși primarul, iar femeia cu cei doi copii, pe care i-ai văzut în fața casei, era soția lui.

Avea legături prietenești cu egumenul Rafail și cu călugării și mergea adesea la mănăstire. Pentru aceasta turcii i-au prins pe toți aceștia împreună și i-au chinuit.

M-am deșteptat emoționată și până dimineața nu am mai închis un ochi. Visul acesta l-am povestit numai soțului și mamei mele. Toți trei ne-am gândit să nu spunem nimic la Sfânta Mitropolie, de frică să nu afle arheologul Haritonidis și astfel să înceapă să facă săpături pe moșia Melantiei Pantermanlis, făcându-ne astfel dușmani pe proprietarii acelui teren.

În ziua următoare, am pornit neliniștită pe drumul care duce la Karyes, dar nu am urcat până sus, ci m-am oprit la moșia Melantiei Pantermanlis. M-am rezemat de gard și uitând de mine, cu ochii plini de lacrimi, am cuprins tot locul care se întindea înaintea mea, încercând să-l văd cu ochii sufletului meu, așa cum l-am văzut în vis. În partea opusă intrării de astăzi în livadă, lângă râu, se află acel teren neted, pe care am văzut în vis că era acea

clădire cu obloane verzi. Îmi doream cu ardoare să văd din nou acea casă, așa cum o visasem, să văd acele suflete sfințite care au trăit acolo, să aud vocea dulce a femeii primarului chemându-și câinele pe nume, să simt acea bunătațe a primarului, care m-a condus în afara livezii. Cât timp am rămas în acest loc absorbită de gândurile mele, nici eu nu știu. Chiar dacă mă despărțeau cinci sute de ani de acea îndepărtată epocă în care trăiseră acești oameni, în acea clipă le simțeam pe toate acestea de parcă s-ar fi petrecut cu o zi înainte. Iar pe acei oameni îi simțeam la fel ca pe cele mai iubite persoane ale mele, pe care le înjunghiaseră turcii în Asia Mică în luna septembrie a tragicului an 1922. Nu am mai avut curajul să urc pe Colina Karyes, pentru că picioarele mi se înmuiaseră, iar inima îmi bătea cu atâta putere, de parcă ar fi vrut să-mi spargă pieptul. Cu sufletul plin de nostalgie am apucat drumul întoarcerii.

La puțină vreme după cele întâmplăte, într-o noapte de vară cu lună plină, la Karyes s-a făcut priveghere de toată noaptea. După Sfânta Liturghie, în zori de zi, ne-am hotărât cu toții să ne întoarcem în sat. Însă o consăteancă de-a noastră, Achindina Hagiantoniu, creștină evlavioasă, ne-a rugat să rămânem până când va răsări soarele și după aceea să plecăm din Karyes, ca să vină și ea împreună cu noi.

– De ce, doamnă Achindina, să nu plecăm acum, de vreme ce s-au ivit zorile? a întrebat-o soțul meu.

– Pentru că îmi este frică să merg pe cărarea care trece pe lângă proprietatea Melantiei Pantermanlis.

– De ce te temi? a întrebat-o Anghel din nou.

„– Pentru că am văzut acolo o nălucă, un preot care apoi a dispărut. Era și bărbatul meu, Ioan, împreună cu mine, dar el nu a văzut nimic. Acestea s-au petrecut tot

la sfârșitul privegherii, în zorii zilei, atunci când ne întorceam în sat. Soțul meu, Ioan, mergea în față călare pe catâr și cânta încet troparele sfinților, iar eu îl urmam la o oarecare distanță, pentru că mergeam pe jos. Când am intrat pe cărarea care trece pe lângă moșia doamnei Melantia, am văzut deodată un preot mare la trup mergând în spatele bărbatului meu. Pentru că îl priveam din spate și încă nu se luminase bine de ziuă, mi s-a părut că era părintele Pahomie. «Dar de unde să apară părintele Pahomie înaintea mea, de vreme ce nu fusese la priveghere?» m-am gândit și am grăbit pasul, pentru a mă apropia de el. Însă nu am apucat, pentru că l-am văzut deodată făcând un salt și sărind peste zid în livadă. Am înghețat de groază și am început să-l strig pe bărbatul meu: «Ioane!... Ioane!... Oprește catârul și vino repede! Preotul a sărit în livada doamnei Melantia... Zidul este înalt și sigur se va fi lovit. Ce l-a apucat de a sărit peste zid?»

În timp ce strigam pe bărbatul meu și alergam în urma lui, am căzut și mi-am lovit genunchii de pietre. Ioan s-a oprit, a coborât de pe catâr și m-a întrebat cu uimire: «Care preot, bre femeie, a sărit peste zid în livadă? Ce, era nebun? Eu nu am văzut pe niciun preot venind în urma mea.»

Când am auzit acestea, am rămas uluită, deoarece credeam că Ioan îl văzuse mergând în urma lui. «Ioane, am spus din nou, uită-te bine în livadă... Iată, din locul acesta a sărit... S-o fi lovit omul... Eu l-am văzut foarte bine... Era părintele Pahomie.»

Atunci soțul meu s-a aplecat peste zid și a privit cu atenție până la capătul celălalt al livezii. În grădină însă nu era nimeni, nici căzut, nici în picioare. M-am uitat și eu, dar nu am văzut pe nimeni. Atunci am înțeles că preotul pe care îl văzusem era o nălucă pe care de mulți ani o

vedeau unii săteni umblând prin acest loc în chipul unui călugăr. De atunci nu am mai îndrăznit să merg singură pe această cărare, mai ales la această oră.”

Atunci Anghel s-a uitat la mine fără să spună vreun cuvânt, dar cu privirea îmi spunea multe. Am înțeles. Doamna Achindina se învrednicise să-l vadă pe Sfântul Rafail, care dispăruse apoi în livada primarului. Pentru a-i alunga frica și nedumerirea care o stăpâneau, am socotit că este bine să-i spun visul pe care l-am avut. Iar după ce i l-am povestit, am rugat-o să nu-l spună nimănui.

Bucuria pe care a simțit-o era de nedescris. Această bucurie a făcut-o să-i spună doamnei Melantia Pantermanlis¹⁸ visul meu.

Într-o după-amiază, doamna Melantia m-a chemat acasă la ea și m-a rugat să-i povestesc visul pe care-l avusesem. Am rămas surprinsă, dar nu puteam să tăgăduiesc, deoarece mi-a mărturisit că o înștiințase Achindina Hagiantoniu. Așadar, mi-am făcut cruce și i-am povestit totul cu de-amănuntul.

Atunci doamna Melantia mi-a spus foarte emoționată:

– Vasiliki, te rog să vii în livadă ca să-mi arăți exact locul unde ai văzut casa cu două etaje.

Am primit cu bucurie rugămintea și chiar în aceeași după-amiază am mers în livadă și i-am arătat acel loc. Atunci am văzut-o făcându-și cruce, iar în privirea ei se oglindea toată emoția pe care o simțea în acea clipă. Apoi mi-a spus:

– Vasiliki, acum îți voi povesti și eu ceva, care te va surprinde încă și mai mult. Exact în acest loc unde ai visat casa, cu mulți ani în urmă am săpat ca să plantăm măslini, și am aflat temelia unei case vechi. Spun vechi, pentru că am găsit acolo cărămizi și plăci roșii din epoca bizantină.

¹⁸ Melantia Pantermanlis era băștinașă.

Nu am îndrăznit să facem cunoscut aceasta nimănui, pentru că ne temeam ca nu cumva să înceapă acolo săpături arheologice. L-am sfătuit și pe supraveghetorul livезii noastre să nu spună nimănui nimic, iar el a păstrat această taină. În ce privește livada, ea a fost exact așa cum ai visat-o. A fost o livadă mare, turcească, pe care a luat-o Banca Națională după schimbul de populație și a împărțit-o în jumătate la două familii de refugiați drept despăgubire. După mai mulți ani, acele familii și-au vândut proprietățile și le-am cumpărat noi și Coinachis. Atunci când livada încă se mai afla în stăpânirea turcească, intrarea ei se afla exact în locul pe care l-ai visat. În livadă erau puțini măslini, pentru aceasta am sădit și alții, precum și câțiva pomi fructiferi. Pentru apă nu ne făceam probleme, deoarece, după cum vezi, se află în ea o fântână cu apă din abundență, care nu seacă niciodată.

Povestirea doamnei Melantia m-a zguduit, dar m-a și bucurat. Nu mai aveam motiv să tănuiesc visul meu. În ziua următoare, l-am scris și l-am dat la Sfânta Mitropolie.



Familia primarului, așa cum s-a descoperit în vis la mai multe persoane

Înainte de distrugerea mănăstirii din Karyes de către turci, familia primarului era alcătuită din cinci persoane: primarul Vasile, soția lui, Maria, fata lor de

doisprezece ani, Irina, fiul lor de unsprezece luni, care la botez a primit numele Sfântului Rafail, și nepoata lor, Elena, de cincisprezece ani, care era orfană. Aici voi povesti câteva vise în care s-au descoperit cele despre Elena.

În luna noiembrie din anul 1961, am visat că mă aflu la Karyes. Când am intrat înăuntru în bisericuță, am văzut o fată care se ruga în fața icoanei lui Iisus Hristos. Era brunetă, cu un chip frumos, dar palid. Părea să fie de paisprezece-cincisprezece ani. M-am apropiat și eu și am început să mă rog. Atunci fata s-a întors spre mine, m-a privit cu tristețe și mi-a spus:

– Vasiliki, și eu sunt muceniță. Desigur, nu sunt ca Irina, dar să știi că și eu am suferit. Trăiam împreună cu familia primarului, și de aceea m-au chinuit și pe mine atunci când ne-au prins turcii. Pe mine m-au siluit și m-au bătut cumplit. Am murit din pricina durerilor, a spaimei și a hemoragiei.

M-am deșteptat foarte mâhnită. Acel chip palid și îndurerat îmi apărea mereu înaintea ochilor și-mi sfâșia inima. „Dumnezeul meu, încă o făptură chinuită la Karyes!” îmi spuneam. Mă hotărâsem să nu spun deocamdată visul meu la Mitropolie, deoarece mă gândeam că, dacă există într-adevăr și o altă muceniță, poate o va visa și altcineva. „Oare cine să fi fost această Elena care viețuia împreună cu familia primarului? Probabil o slujnică de-ai lor, de vreme ce erau atât de bogați.” Astfel de gânduri și întrebări au stăruit în mintea mea toată ziua. În cele din urmă, am povestit acest vis numai soțului și mamei mele. Iar ei m-au sfătuit să nu îl spun încă la nimeni, așteptând să viseze și altul. Însă în noaptea următoare, un alt vis a pus capăt întrebărilor și nedumeririlor mele.

Am visat că mă aflu în biserica satului nostru. Deodată, am văzut trei clerici ieșind pe ușa de miază-noapte a altarului. Au înaintat cu pași rari și s-au oprit

în mijlocul bisericii. Dintre ei am recunoscut pe Sfântul Rafail și pe Sfântul Nicolae. Celălalt îmi era necunoscut. În aceeași clipă, a ieșit în urma lor și o copilă, cu fața rotundă, frumoasă, îmbrăcată cu o rochie roz și lungă până jos. S-a oprit în fața icoanei Sfintei Varvara, care era în catapeteasmă, și mi-a spus:

– Vasiliki, vino lângă mine, privește în tăcere, iar eu îți voi lămuri unele lucruri.

Eu, emoționată, am îngenuncheat la picioarele ei, pentru că am înțeles că era Sfânta Varvara. Îndată, pe aceeași ușă a altarului au început să iasă diferite persoane și să se apropie de sfinți. Mai întâi a ieșit un bărbat de statură mijlocie, cu o haină lungă de culoare gri. Sfânta mi-a spus:

– Acesta este învățătorul Teodor, care a fost martirizat împreună cu călugării.

După el a ieșit un alt bărbat voinic, iar Sfânta mi-a spus din nou:

– Acesta este primarul Vasile.

După aceea a ieșit o femeie, cam de patruzeci de ani, și două fetițe, pe care le-am recunoscut. Erau Sfânta Irina și Elena, pe care o visasem în noaptea trecută. În timp ce priveam în tăcere și emoționată, Sfânta Varvara mi-a spus:

– Acestea sunt femeia primarului, Maria, fata ei, Irina, și nepoata ei, Elena. De ce ieri, când ai visat-o, ai hotărât să nu spui nimănui nimic? Elena este o muceniță și de aceea trebuie să fie pomenită. Nu a fost slujnica primarului, ci o nepoată orfană a lui, care viețuia împreună cu ei. Numele ei de botez era Elena, dar o strigau Suzana; avea și acest nume. Toți cei care au fost martirizați la Karyes sunt sfinți.

În dimineața zilei următoare, am scris visul meu și l-am trimis la Sfânta Mitropolie prin părintele Eftimie Tolos, preotul din satul nostru.

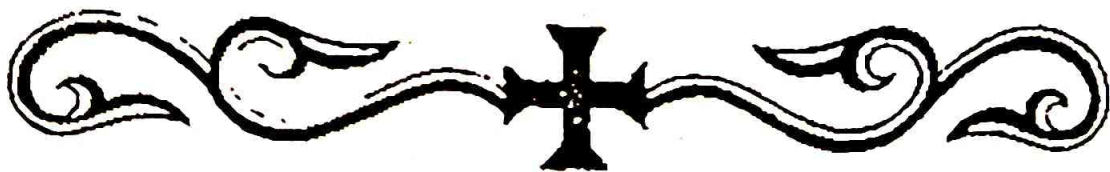
Pe mucenița Elena a visat-o și Maria Țolakis la 1 februarie 1962. Și ea a descris-o așa cum o visasem și eu, completând viața ei cu unele amănunte.

„Sunt verișoara Irinei”, i-a spus Elena. „Am rămas orfană de părinți la vârsta de trei ani. Mama mea era soră cu soția primarului, iar când am rămas orfană m-au luat alături de ei și m-au iubit ca pe copilul lor. Eram cu trei ani mai mare decât Irina și trăiam ca surorile.

Irina a suferit chinuri înfricoșătoare de la turci. Mai întâi i-au tăiat o mână și au aruncat-o în fața părinților ei. După aceea un picior... Au supus-o și la alte chinuri, iar la sfârșit au ars-o de vie. Vocea pe care ați auzit-o în timpul privegherii a fost primul ei strigăt pe care l-a scos atunci când turcii au început să o chinuiască¹⁹.”

Maria Țolakis ne-a povestit acest vis al ei cu multă emoție, căci fața tristă a Elenei și ochii ei înlăcrimați îi sfâșiaseră inima.

În perioada de nouă ani în care Sfinții Rafail și Nicolae au trăit în mănăstirea din Karyes, s-a legat o prietenie strânsă între aceștia, familia primarului și învățătorul satului, Teodor.



¹⁹ La o priveghere, în timp ce ne aflam în bisericuță, am auzit deodată de afară un strigăt sfâșietor de copil. Atunci soțul meu, Ducas Țolakis și Climis, teologul Mitropoliei, au ieșit afară și au căutat peste tot ținând în mâini lumânări aprinse, crezând că vreo oarecare femeie va fi urcat la Karyes împreună cu copilul ei și au căzut undeva. Dar când s-au încredințat că afară nu era nimeni, au rămas uimiți, nepuțându-și explica acel strigăt, pe care îl auziserăm cu toții.

Învățătorul Teodor

Pe învățător l-au visat multe persoane. Primul căruia învățătorul i-a descoperit numele și chinurile pe care le-a suferit de la turci a fost Costas Psirukis, pe atunci în vârstă de doisprezece ani.

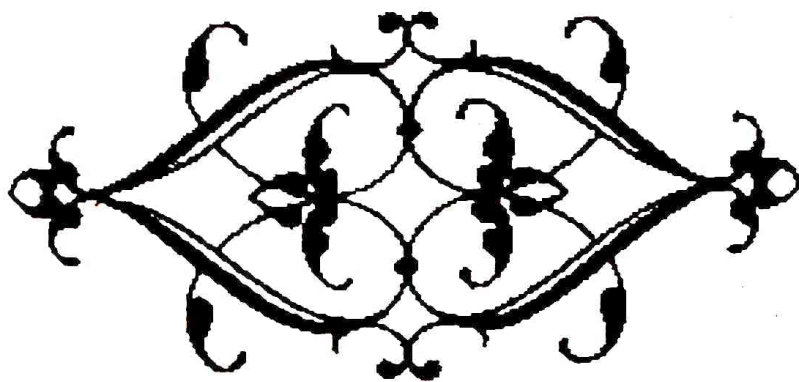
– După ce turcii m-au chinuit în modul cel mai sălbatic, la sfârșit m-au junghiat, mi-au tăiat capul și mi l-au pus între picioare. Iar creștinii, aflându-mă în noaptea următoare înghețat, m-au îngropat așa cum m-au aflat, cu capul între picioare.

Mariei Țolakis i-a spus în vis că se trăgea din Epir și că în timpul martiriului său cei din familia sa nu erau cu el, ci se aflau în satul lui natal.

Achindinei Hagiantoniu, soacra directorului școlii primare din Termis, Elefterie Dighidichis, dascălul Teodor i-a spus în vis:

– Achindina, spune ginerelui tău să urce adeseori cu copiii școlii la Karyes, ca să se roage și să cânte. Pentru că și eu îi duceam des la mănăstire, chiar și atunci când Lesvosul era ocupat de turci.

Apoi i-a arătat biserica din Karyes, așa cum era înainte de distrugerea mănăstirii, în care el stătea înaintea icoanei Maicii Domnului înconjurat de mulți copii ce cântau Acatistul Bunei Vestiri.



Răscoala creștinilor din Lesvos din anul 1463

În anul 1462, când turcii au ocupat Lesvosul, nu au luat îndată mănăstirea din Karyes.

În luna aprilie din anul 1463, creștinii din Lesvos s-au răsculat și o mare parte dintre ei s-au retras în munți. Văzând aceasta, turcii au adus întăriri din Asia Mică și au înăbușit răscoala.

Această răscoală mi-a fost descoperită de însuși Maica Domnului în visul meu din 1960, pe care l-am descris mai înainte. Aceasta a fost adevărată și de Sfântul Rafail în visul consătenței noastre Mirta Amanitos, care mai înainte de a-l avea afirma că era cu neputință ca în vremea aceea creștinii îngroziți să se răscoale și considera neadevărate visele care se refereau la aceasta, numindu-le nerozii. Așadar, pe la sfârșitul anului 1961, a visat pe Sfântul Rafail, care i-a spus:

– Mirta, răscoala a avut loc, nu te îndoii. Pe creștinii din Lesvos i-au instigat catolicii cu promisiunea că le vor trimite vapoare cu armată și muniții, să-i bată pe turci și să elibereze insula. Cu această nădejde și dorință arzătoare de eliberare creștinii s-au răsculat și s-au retras în munți. Catolicii au promis că vapoarele lor vor veni la limanul din Plomariu, unde vor debarca soldații. Însă, din nefericire, ne-au înșelat, lăsându-ne la mila lui Dumnezeu. Astfel, mișcarea noastră a fost înecată în sânge. Dintre tinerii care se aflau în munți, unii s-au luptat cu turcii și au fost uciși, alții au coborât noaptea pe ascuns la casele lor, iar alții nu au mai coborât în sat, ci au rămas în munți și au pustnicit prin peșteri. Turcii, bănuind că răsculații se refugiaseră în mănăstirea noastră și că ne amestecaserăm și noi în răscoală, ne-au chinuit și ne-au ars mănăstirea.

Noi toți, Mirta, am fost martirizați pentru credința și patria noastră.

După acest vis, Mirta, adânc mișcată, a mers îndată la Mitropolie și a povestit totul mitropolitului. De asemenea i-a spus visul ei și comandantului armatei din Lesvos, pe nume Telechis. După aceea l-a povestit tuturor. Astfel, atunci când în Marțea Luminată din anul 1963 s-a săvârșit prima liturghie sărbătorească la Karyes cu mulțime de oameni și toate autoritățile locale, raclele cu sfintele moaște ale sfinților au fost acoperite cu steagul grecesc și purtate pe umeri de soldați. Pe toată durata procesiunii, fanfara militară a cântat imnul național și alte cântece patriotice. „Sfinții”, a spus mitropolitul printre altele în cuvântarea sa, „au fost cinstiți ca eroi, deoarece au murit pentru credință și patrie”.

Această zi va rămâne pentru mine de neuitat. Nu a rămas atunci inimă care să nu tresalte de sfântă emoție și ochi care să nu lăcrimeze.

Voi povesti încă două vise, care sunt în legătură cu răzcoala creștinilor din Lesvos.

În decembrie 1961, Costas Canelos a visat-o pe Sfânta Irina, care i-a spus:

– Costas, pe noi nu ne-au omorât turcii care locuiau în sat, ci alții care au venit cu o corabie din Asia Mică. Noi, de îndată ce am aflat că o corabie plină de soldați turci a ancorat la limanul satului nostru, am alergat îndată la mănăstire, ca să ne ascundem și să-i înștiințăm pe călugări. Primul care ne-a înștiințat a fost învățătorul, care a urcat și el împreună cu noi la mănăstire. Pentru aceasta turcii ne-au prins pe toți împreună și ne-au chinuit. Numai un călugăr a apucat să fugă în munte, părintele Stavros, care ne-a îngropat. Dar și pe el l-au prins turcii mai târziu și l-au omorât, pentru că urcaseră în munți detașamente

turcești ca să prindă pe creștinii care se răsculasera. Și părintele Stavros a fost îngropat la Karyes. Doi creștini din sat au luat pe ascuns trupul lui și l-au îngropat în curtea mănăstirii distruse.

Un nou vis al meu a descoperit și un alt amănunt legat de evenimentele din acea vreme. Am visat că Sfântul Rafail se afla pe moșia primarului Vasile și-mi spunea:

– Vasiliki, în Termis era un medic german pe nume Schweitzer. Atunci când turcii au ocupat Lesvosul, acela a devenit îndată prietenul și vicleanul lor sfătuitor. Acesta i-a convins că și noi împreună cu primarul și învățătorul ne-am amestecat în răscoală, ajutându-i pe răsculați. Acesta a fost și translatorul lor atunci când au urcat la mănăstire și ne-a interogat înainte de a ne chinui. A fost împreună cu chinuitorii noștri până la sfârșitul mucenicieii noastre.

Potrivit cu visele mai multor persoane, înainte de a urca turcii la mănăstire, monahul Stavros cu supravegheatorul Achindin au reușit să fugă în muntele Pantera. Însuși Sfântul Rafail i-a îndemnat să fugă, ca să se izbăvească.

– Voi veți îngropa trupul meu, le-a spus el, prevăzându-și mucenicia.

În visul Mariei Țolakis s-a descoperit că Sfântul Rafail le-a spus și primarului și învățătorului să fugă, dar aceștia nu au vrut să-l părăsească. De altfel, nu-și închipuiau cât de mari aveau să fie chinurile care îi așteptau.

Voi povesti acum câteva vise care arată că Vinerea Mare a fost ziua în care sfinții au fost arestați de către turci.

În 1960, mama mea, Angheliki Marangos, a visat pe diaconul Nicolae, care i-a spus că în Joia Mare au liturghisit pentru ultima dată. În Marea Vineri i-au arestat turcii și i-au chinuit până în Marțea Luminată.

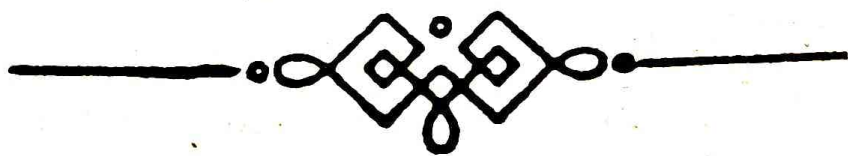
Maria Țolakis a văzut în vis o femeie îmbrăcată în negru, care i-a spus:

– În Joia Mare, Sfântul Rafail a liturghisit pentru ultima dată, după care a încuiat în cripta mănăstirii toate sfintele icoane, precum și icoana Maicii Domnului făcătoare de minuni. În Vinerea Mare, turcii i-au arestat și a început martiriul lor, care a ținut până în Marțea Luminată.

În visul Mirsinei Durguna, Maica Domnului i-a spus că martiriul Sfântului Rafail a început în Vinerea Mare și s-a terminat în Lunea Luminată, la miezul nopții. Era ora doisprezece fără un sfert atunci când turcii l-au junghiat, dându-și astfel sufletul lui cel sfânt în mâinile Domnului.

În visul Mariei Balabanis din Pirghi-Termis, Sfântul Rafail i-a spus că în Joia Mare a liturghisit pentru ultima dată, după care a închis în cripta mănăstirii toate sfintele icoane, câteva icoane și veșmintele lui cele mai bune. A pus într-o firidă a criptei și pomelnicul cu numele călugărilor adormiți în mănăstire, pe care i-a pomenit pentru ultima dată la liturghia din Joia Mare.

– În Vinerea Mare, turcii ne-au arestat, chiar în vremea când săvârșeam slujba Prohodului. Au năvălit cu sălbăticie în biserică și au întrerupt slujba.



Data muceniciei Sfântului Rafail

Se apropiau Paștile anului 1960. Dorința locuitorilor din Termis era să se săvârșească în Marțea Luminată o liturghie sărbătorească în bisericuța nou zidită din Karyes, așa cum se obișnuia și în anii ocupației turcești.

– Domnule Anghel, în această zi făceam hram, spuneau bătrânii termioți, dar l-a desființat Hasan efendi, pentru că s-a întâmplat într-un an să fie omorât un turc acolo sus la praznic. De atunci se făcea numai o simplă liturghie.

O părere diferită aveau preotul satului, Eftimie Țolos, și epitropii, care au stabilit să se facă liturghie în fiecare an la 8 septembrie, la sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului, mai ales că prima liturghie în bisericuța nou zidită fusese săvârșită în această zi. Cu această hotărâre a lor era de acord și soțul meu. Luând parte și eu la discuție, am spus următoarele:

– Aveți dreptate. Mi se pare lipsită de logică datina termioților de a prăznui hramul bisericuței din Karyes în Marțea Luminată, și nu în Lunea Luminată.

În aceeași noapte însă am visat că mă aflu în bisericuța din Karyes împreună cu Sfântul Rafail, care mi-a spus:

– Vasiliki, nu erau lipsiți de logică vechii termioți atunci când liturghiseau în fiecare an în Marțea Luminată în această bisericuță, căci aceasta a fost ziua înmormântării noastre. În 1464, la un an după mucenicia noastră, în această zi creștinii au urcat în ascuns la Karyes și ne-au făcut parastas între dărmăturile bisericii noastre. De atunci a rămas obiceiul de a liturghisi aici sus în fiecare Marți din Săptămâna Luminată. Anii au trecut, mucenicia noastră a fost dată uitării, însă obiceiul locuitorilor din Termis de a liturghisi în această zi a rămas.

Atunci Sfântul s-a oprit pentru puțin, m-a privit cu tristețe, apoi a continuat:

– Ziua de 9 aprilie a anului 1463 este ziua muceniei noastre. Vreau ca în fiecare an în această zi să faceți liturghie și colivă.

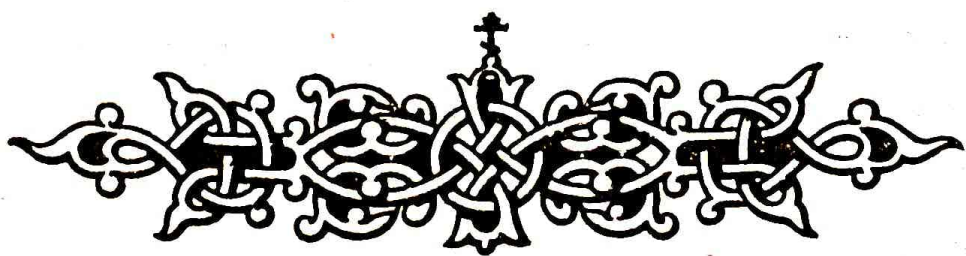
Acest vis al meu l-am povestit în ziua următoare preotului satului și epitropilor. Și astfel s-a hotărât să se facă

liturghie sărbătorească în Marțea Luminată, ca să se continue datina vechilor termioți. Așadar, după cum s-a dovedit din vise, Marțea Luminată a fost ziua înmormântării mucenicilor, Vinerea Mare ziua arestării lor de către turci.

Aici trebuie să fac o precizare. Spunându-mi în vis Sfântul Rafail că ziua muceniei sale a fost 9 aprilie, nu a menționat dacă această dată a fost începutul sau sfârșitul acestei mucenicii. Maica Domnului i-a spus în vis Mirsinei Durguna că mucenicia Sfântului Rafail a durat trei zile și că în cele din urmă turcii l-au ucis în Lunea Luminată la miezul nopții. Din aceasta reiese că turcii au început să-l chinuiască în Sâmbăta Mare. Așa se explică și visul lui Panaghiotis Bacas, care l-a văzut pe Sfântul Rafail în curtea mănăstirii întins la pământ, iar în jurul lui turcii interogându-l în modul cel mai sălbatic.

Și în visul meu Sfântul Rafail a spus că „mai întâi s-au făcut interogatoriile, având ca talmaci pe medicul german Schweitzer. Apoi turcii, văzând că nu izbutesc să smulgă de la noi mărturia pe care o voiau, au început să ne chinuiască. Niciunul dintre noi nu a trădat nici credința, nici pe creștinii răsculați care se refugiaseră în munți”.

Potrivit cu visul lui Costas Psirukis, tragedia mănăstirii din Karyes s-a terminat în dimineața zilei din Marțea Luminată, când au aruncat mănăstirea în aer și au plecat. Prin urmare, ajungem la concluzia că data de 9 aprilie trebuie să fie în aceste zile, adică din Sâmbăta Mare până în zorii zilei de Marți din Săptămâna Luminată.



Mucenicia familiei primarului și a învățătorului Teodor

Prima victimă a barbariei turcilor a fost pruncul de unsprezece luni al primarului, micul Rafail. L-au răpit din brațele mamei lui, l-au aruncat la pământ și au început să îl calce în picioare, zdrobindu-i căpșorul. Pe mamă au legat-o de un copac, ca să urmărească mucenicia copiilor ei, nădăjduind că astfel va mărturisi tot ce știa despre răscoală.

A doua victimă a fost Irina, fiica lor de doisprezece ani. Mai întâi i-au tăiat o mână pe care au aruncat-o în fața părinților ei, după aceea i-au deschis gura și au turnat în ea apă clocotită, iar la urmă au ars-o de vie într-un vas mare de lut, care era în curtea mănăstirii.

Aici voi povesti amănunțit două dintre visele în care s-a descoperit cu multă limpezime mucenicia copiilor primarului.

Primul vis

În mai 1961, am visat pe Sfânta Irina în curtea bisericii din Karyes. La început nu am recunoscut-o. Am văzut o fetiță foarte frumoasă cu părul blond, cu ochii albaștri, cu obrații rumeni, cu gura foarte mică și niște buze roșii. Copila semăna cu bobocul de trandafir care începe să-și deschidă petalele.

„Ce fetiță frumoasă!” mă gândeam și o priveam cu uimire. Atunci ea a venit lângă mine zâmbind și m-a privit în ochi, ca și cum ar fi vrut să îmi spună ceva.

– A cui ești, fetița mea? am întrebat-o.

– Sunt Irina, fata primarului, care a fost chinuită aici de turci, a răspuns ea.

- Irina! am strigat cu emoție și am îmbrățișat-o plângând. M-a îmbrățișat și ea și cu ochii înlăcrimați a început să-mi povestească mucenicia ei:

- Dacă ați ști cât de mult am suferit cu toții! La ce chinuri înfricoșate ne-au supus! Mie mi-au tăiat mai întâi o mână și au aruncat-o înaintea părinților mei, după aceea mi-au deschis gura și au turnat în ea apă clocotită. Iar la sfârșit m-au ars de vie într-un chiup mare de lut, care se afla în curtea mănăstirii. Pe mama mea au legat-o de un copac, ca să vadă mucenicia mea. Plângea, striga cu deznadejde, se zbătea, dar în cele din urmă inima ei nu a mai rezistat la atâta durere și a făcut stop cardiac. Tatăl meu a rezistat până la sfârșit la chinurile la care a fost supus. Atunci turcii, nemaștiind ce să-i facă, l-au junghiat. Dar cu toate acestea, tatăl meu și mama mea nu au trădat nici credința, nici pe creștinii care fugiseră în munți.

În acea clipă, am văzut că se apropie de mine o femeie frumoasă și voinică, care mă privea cu tristețe.

- Este mama mea, mi-a spus Sfânta Irina.

Atunci când am privit-o pe această mamă îndurerată, am simțit o durere ascuțită ce-mi străpungea inima. Când m-am trezit, mai simțeam încă această durere în inima mea. Chipul Sfintei Irina și al mamei ei s-au întipărit adânc în memoria mea, cu toate că au trecut de atunci atâția ani.

Al doilea vis

În octombrie 1961, Maria Tolakis a avut următorul vis: I se părea că se afla la Karyes. În curtea bisericii a văzut o femeie frumoasă, înaltă și voinică. În timp ce Maria o privea cu curiozitate, pentru că îi era necunoscută, aceea i-a spus:

- Știi cine sunt eu? Sunt mama Irinei. Numele meu este Maria. Dacă ai ști cât de mult am suferit de la turci!

Urcasem aici la Karyes ca să ne ascundem, dar turcii ne-au arestat împreună cu călugării. Mai întâi au început să o chinuiască pe Irina în fața ochilor noștri. Mi-au răpit și pruncul pe care îl țineam în brațe, pe micul Rafail, și aruncându-l jos, l-au călcat în picioare până l-au omorât. Iar pe mine, fiindcă strigam și mă repezeam ca să îl iau, m-au legat de un copac. Din multa durere pe care o simțeam atunci când o chinuiau pe fiica mea, Irina, am făcut stop cardiac. Și astfel, eu nu am suferit chinurile înfricoșătoare pe care le-a suferit bărbatul meu.

După ce a spus aceste cuvinte, i-a arătat Mariei mucenicia lor.

A văzut-o pe femeia primarului ținând cu o mână un prunc la piept, iar cu cealaltă ținând-o pe Irina. Deodată, au apărut niște oameni sălbatici purtând turbane pe cap, care l-au răpit cu sila pe prunc din brațele mamei lui, l-au aruncat jos și au început să-l calce în picioare cu turbare. Atunci ea plângând s-a repezit să-l ia, dar aceia au îndepărtat-o cu îmbrâncituri și au legat-o de un copac. Însă, așa cum era legată, striga, se zbătea, plângea... Era o scenă atât de tragică, atât de înfricoșătoare, încât Maria, după cum spunea mai târziu, s-a deșteptat plângând, și de fiecare dată când se gândea la această priveliște cutremurătoare pe care o văzuse, ochii i se umpleau de lacrimi.

Primarul Vasile, așa cum ne-a spus Sfânta Irina în vis, a rezistat la chinuri până în ultima clipă, când turcii l-au junghiat. Acesta i s-a arătat în vis ieromonahului Pahomie și i-a spus:

– Părinte Pahomie, eu am suferit o îndoită mucenicie. Mai întâi am pătimit cu sufletul, atunci când i-am văzut pe copiii mei chinuiți și omorâți în fața mea, iar apoi și cu trupul.

Ca să întregesc povestirea muceniei primarului, voi descrie visul pe care l-am văzut cu doi ani mai înainte,

atunci când am alcătuit în scris un istoric al sfintelor descoperiri de la Karyes, pentru a o trimite preotului Pavel Tucnidas, din Larisa.

L-am visat pe învățătorul Teodor, care mi-a spus:

– Vasiliki, primarul Vasile este un mare mucenic. A suferit chinuri înfricoșătoare. I-au tăiat nasul, urechile, organele genitale, i-au scos ochii, iar la urmă criminalii l-au junghiat ca pe un miel. După ce i-au tăiat capul, când trupul încă se mai zbătea, călăii l-au lipit din nou de gâtul însângerat și râzând sarcastic îl batjocoreau: „Iată-l pe Vasile, mai-marele satului!” Mai întâi l-au junghiat pe el, iar apoi pe mine.

M-am deșteptat tulburată și mă gândeam că cu siguranță am avut acest vis pentru a completa istoricul despre mucenicia primarului, despre tragedia acestui părinte, care a văzut înaintea ochilor pe copiii lui chinuiți cu cea mai mare sălbăticie, iar apoi omorâți.

După junghierea primarului, au început să-l chinuiască pe învățătorul Teodor.

În anul 1961, mucenicul Teodor s-a arătat în vis lui Costas Psirukis, căruia i-a spus:

– Costas, turcii m-au chinuit în modul cel mai sălbatic. Mi-au tăiat părțile ascunse, iar după ce mi-au tăiat capul, mi l-au pus între picioare. Iar creștinii m-au îngropat în noaptea următoare așa cum m-au aflat.

Însă mucenicia Sfântului Rafail le covârșește pe celelalte. În anul 1960, Sfântul Rafail i-a spus în vis mamei mele, Angheliki Marangos:

– Eu am fost ultimul care am fost junghiat de turci. Acei oameni îndrăciți nu se grăbeau să mă omoare, crezând că vor reuși să smulgă de la mine mărturisirea pe care o voiau. În cele din urmă, m-au tăiat cu fierăstrăul prin gură.

În februarie 1962, Maria Țolakis l-a visat pe Sfântul Rafail, care i-a spus:

– Istoria muceniei noastre este scrisă cu chinuri și cu sânge. Toți cei care au mărturisit împreună cu mine au făcut-o pentru că nu voiau să mă părăsească. Copilul de unsprezece luni al primarului, pe care l-au răpit turcii din brațele mamei lui și l-au călcat în picioare înaintea ei, a fost botezat de mine cu numele meu. Până și un medic străin, Alexandru, care îmi era prieten bun și mă iubea foarte mult, atunci când a aflat că turcii urcaseră la mănăstire și ne chinuiau, a alergat și el acolo să vadă ce se întâmplă cu mine. A ajuns însă chiar în clipa când mă junghiau. Când a văzut această priveliște înfricoșătoare, i s-a întunecat mintea și s-a sinucis. Și el este îngropat aici.

Din visele lui Fotie Lițos știu că Alexandru era occidental. Studiase în Franța medicina și filozofia. Între el și Sfântul Rafail se legase o prietenie strânsă și de aceea vizita adeseori mănăstirea. Fusese catolic, dar învățătura Sfântului Rafail l-a făcut să îmbrățișeze ortodoxia. Acela îl admira pe Sfântul Rafail pentru cunoștințele lui și îl iubea ca pe un părinte. Pentru aceasta, atunci când a văzut că turcii îl fierăstruiesc prin mijlocul gurii, nu a mai rezistat, ci tulburându-i-se mintea, și-a înfipt un cuțit în piept.

După sfârșitul Sfântului Rafail, turcii au aruncat mănăstirea în aer cu dinamită și au plecat.

Despre distrugerea mănăstirii se arată foarte limpede într-un vis pe care l-a avut Costas Psirukis în anul 1960, pe care l-am povestit mai înainte.

În Marțea Luminată, potrivit cu visele mai multor persoane, pe Colina Karyes nu mai exista altceva fără numai o grămadă de dărâmături, care încă mai fumegau, precum și trupurile mucenicilor junghiate și scăldate în sânge.

În noaptea din Marțea Luminată, după cum a spus Sfântul Rafail în visele pe care le-am avut eu, mama mea Maria Țolakis, surorile Durguna, Costas Canelos, Nicos Fichias, precum și alte persoane, monahul Stavros cu supraveghetorul Achindin au coborât din munte pe ascuns și împreună cu câțiva creștini din sat și un preot bătrân, părintele Sava, i-au înmormântat pe mucenici. Pe Sfântul Rafail, fiindcă fusese egumen, l-au înmormântat înăuntrul bisericii dărâmate, iar pe ceilalți în curte.



Drama monahului Stavros și a supraveghetorului Achindin

După înmormântarea mucenicilor, monahul Stavros și supraveghetorul Achindin s-au întors la adăpostul lor, la peștera lui Iosif din Muntele Pantera.

În visul lui Costas Canelos, din 1961, Sfânta Irina i-a spus despre monahul Stavros:

– Turcii, știind că mai exista și un alt călugăr la mănăstire, au trimis câteva detașamente ca să-l caute. În cele din urmă, l-au prins și l-au omorât, după ce mai întâi l-au chinuit în modul cel mai sălbatic. Doi creștini din Termis au luat într-o noapte pe ascuns trupul lui și l-au îngropat în grabă în curtea mănăstirii distruse din Karyes.

Tot în 1961, la începutul verii, Mirta Amanitas a văzut un monah foarte slab și îmbrăcat cu o rasă zdrențuită. Acela, văzând-o că îl privea cu frică, i-a spus:

– Nu te teme, Mirta. Sunt monahul Stavros, care m-am arătat ție și altă dată și ți-am spus istoria vieții mele. După distrugerea mănăstirii noastre de către turci, am trăit ca pustnici împreună cu Achindin în peștera lui Iosif, din muntele Pantera. Am avut ca sprijinitor duhul Sfântului Rafail, și ne rugam să vină moartea mai repede ca să mergem alături de el. Și într-adevăr, după câteva luni, moartea a venit, dar în chip martiric. După ce ne-au arestat, turcii ne-au chinuit cu sălbăticie ca să-i denunțăm pe ceilalți creștini ascunși, care nu coborâseră din munte. În cele din urmă, ne-au omorât.

Mirta, precum spunea mai târziu, a simțit atâta mâhnire după acest vis încât, atunci când își aducea aminte de chipul ascetic al monahului Stavros și de cuvintele lui pline de durere, ochii i se umpleau de lacrimi. După acest vis, Mirta îi ruga adeseori pe Ducas Țolakis și pe Costas Canelos să o ducă în muntele Pantera ca să caute și să se închine în acea peșteră, despre care monahul Stavros îi vorbise de două ori în vis. Însă Țolakis și Canelos șovăiau să o ducă, pentru că se temeau ca nu cumva urcând, așa în vârstă precum era, pe acest munte stâncos, să i se întâmple ceva rău, iar apoi să aibă de-a face cu rudele ei²⁰.

Lui Fotie Lițos, supraveghetorul Achindin i-a descoperit în vis cum l-au arestat turcii pe monahul Stavros:

– În noaptea dinaintea praznicului Adormirii Maicii Domnului, monahul Stavros a prins curaj și a coborât în sat, crezând că, așa cum arăta, nu-l va cunoaște nimeni. Însă atunci când medicul german Schweitzer l-a văzut, l-a

²⁰ Rudele Mirtei Amaritas nu credeau în Sfinții noi descoperiți și ironizau toate aceste descoperiri. Pentru aceasta și Mirta, chiar dacă ne povestea cu emoție visele pe care le avusese și care o făcuseră să creadă, nu îndrăznea să facă o mărturie scrisă, de frica fiului ei, care se împotriva.

recunoscut și îndată i-a înștiințat pe turci. Atunci turcii l-au prins și au început să-l chinuiască, ca să-i trădeze și pe ceilalți creștini care se ascundeau în munți. Dar neputând scoate din gura lui mărturisirea pe care o voiau, l-au ucis în piața din mijlocul satului. Două zile a rămas trupul lui cu capul tăiat în mijlocul drumului, fără ca vreun creștin să îndrăznească să se apropie. Numai câinele lui credincios a stat alături de el, urlând a jale. În noaptea următoare, doi creștini, primejduindu-și viața, l-au luat în ascuns, l-au urcat la Karyes și l-au îngropat în curtea mănăstirii noastre distruse. După câteva zile, un detașament de turci m-au arestat și pe mine, urmărind câinele care venea la peșteră.

Din cele descoperite în visele mele, ale mamei mele și ale altor persoane, Achindin a fost chinuit de către turci cu sălbăticie în muntele Pantera. În cele din urmă, l-au omorât și, lăsându-i în munte trupul junghiat, au plecat.

– Trei creștini care erau ascunși în munți, spunea Achindin într-unul din vise, mi-au luat trupul, l-au coborât noaptea la mănăstirea noastră distrusă și l-au îngropat în cimitirul ei, acolo unde este înmormântată și mama mea, Melpomena, împreună cu tatăl meu.

Așadar, Achindin a fost ultima victimă, care a scris cu sângele său nevinovat cea din urmă pagină a cutremurătorului istoric al Colinei Karyes, adăpată cu sânge muce-nicesc, această a doua Golgotă.



Casa lui Arif

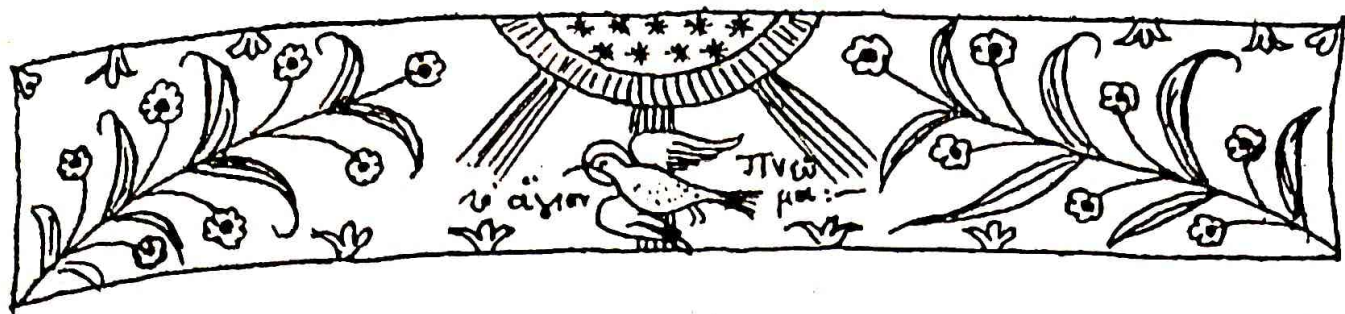
După distrugerea mănăstirii de la Karyes, acest loc s-a pustiit.

Un ofițer turc, strămoșul lui Hasan efendi, a luat în stăpânirea lui proprietatea unde se aflau dărâmăturile mănăstirii. Sfântul Rafail ne-a spus în visele noastre că acest ofițer a luat pietrele și marmura bisericii dărâmate și și-a zidit o casă boierească.

Această casă a rămas lui Arif, care și el a fost unul din urmașii aceluiași ofițer turc. Casa, așa cum am scris și la începutul istorisirii mele, a fost părăsită pe rând de proprietarii ei, pentru că o considerau bântuită de duhuri rele. Aceeași arătare, aceeași fantomă în chipul călugărului care se arăta pe Colina Karyes, apărea mereu și în această casă. Această „nălucă bună” – așa cum o numeau și turcii, și creștinii – era Sfântul Rafail care, după cum a povestit el însuși în visele noastre, avea poruncă de la Domnul să tămâieze sâmbătă seara și în ajunurile sărbătorilor pietrele și marmura care fuseseră luate de la biserica mănăstirii.

În casa lui Arif, care rămăsese nelocuită ani de zile, confundată în tăcere și în mister, s-au stabilit refugiații din Asia Mică. În această casă a fost, după cum se vede, voia lui Dumnezeu să mă nasc eu. Iar proprietatea mănăstirii, adăpată cu sângele atâtor mucenici, să fie dată mamei mele chinuite, ca și ea să o dea la rândul ei celor care o adăpaseră cu sângele lor mucenicesc, pentru a fi zidită din nou mănăstirea lor.





SFINTELE DESCOPERIRI DE PE COLINA KARYES

Prima descoperire – Maxilarul Sfântului Rafail

Ianuarie 1960 -

Sfântul Rafail începuse să vorbească în multe vise despre mormântul diaconului său Nicolae, care, după cum spunea, se afla în partea stângă a curții bisericii noi, fără să arate însă cu precizie locul. Pentru aceasta arheologul Haritonidis nu ne-a dat voie să săpăm.

Într-o noapte, Maria Țolakis l-a visat pe Sfântul Rafail care, istorisindu-i mucenicia sa, s-a oprit într-un loc în partea din spate a curții bisericii noi, spunând că exact în acel loc fusese ucis²¹. Și a poruncit ca să săpăm acolo.

Când Maria ne-a povestit visul ei, Anghel l-a înștiințat îndată pe protosinghelul Nicodim Anagnostu, pentru că mitropolitul lipsea.

În ziua următoare, mama mea, însoțită de Ducas Țolakis și femeia lui, Maria, a urcat la bisericuța din Karyes să se roage. Au aflat acolo și pe un alt consătean de-al nostru, Gheorghe Miconiadis. Mama mea, simțind înăuntrul ei, după cum spunea, o oarecare putere care o

²¹ Locul exact unde turcii l-au ucis pe Sfântul Rafail l-a visat și Mirsina Licardopulos.

îndemna să sape în locul pe care îl visase Maria, a început să-l roage pe Ducas să-i îndeplinească dorința. Ducas la început se împotriva, gândindu-se la porunca dată de arheolog, însă mama mea stăruia, spunând că își asuma ea toată răspunderea, ca proprietară a acelui loc. De altfel, avea încredere în protosinghelul Nicodim Anagnostu, care era sprijinul nostru moral în toată această lucrare și susținătorul nostru în lupta pe care am purtat-o împotriva necredinței din acea vreme.

În cele din urmă, l-a convins pe Ducas să înceapă să sape. Cam după o jumătate de oră de săpat, a ajuns la o piatră foarte mare. La început Ducas a crezut că este o stâncă, însă săpând pe lângă ea, a văzut că nu era înfiptă în pământ. Era o piatră mare, cioplită, care cu siguranță se rostogolise din clădirea dărâmată. Depunând un efort supraomenesc, de parcă cineva i-ar fi dat putere – așa cum spunea el însuși –, a reușit să o ridice. Sub ea a găsit un maxilar de om care avea doi dinți și era sfărâmat într-o parte.

– Un maxilar! au exclamat toți cu uimire. Nu cumva există și alte oase alături?

Ducas, deși era foarte obosit, a mai săpat puțin, pentru a se încredința dacă mai există ceva. Însă nu a mai aflat nimic.

Maria, luând maxilarul cu mâna, s-a scârbit de el și l-a pus la rădăcina unui măslin. În acea clipă, a început să plouă mărunț. Atunci Ducas a astupat în grabă groapa, după care s-au întors cu toții în sat dezamăgiți.

În dimineața zilei următoare, Maria a venit pe neașteptate acasă la noi, fiind înfricoșată, și ne-a povestit visul pe care îl avusese.

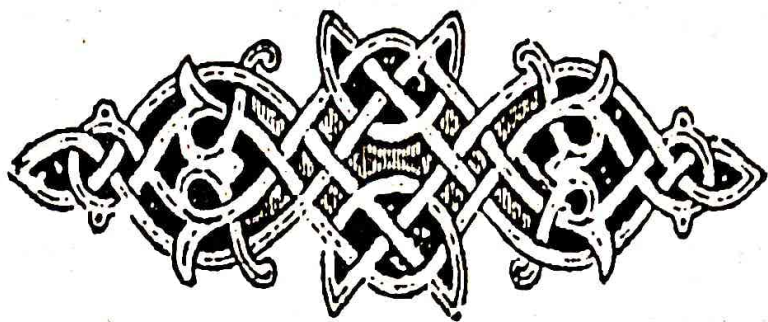
Îl visase pe Sfântul Rafail, care îi spusese cu asprime:
– De ce te-ai scârbit de maxilarul pe care l-ai aflat?
Acest maxilar este al meu. După ce turcii m-au fierăstruit

prin gură, l-au aruncat scaldat în sânge. Puțin mai departe au aruncat și trupul meu junghiat. Creștinii care m-au îngropat în noaptea următoare nu au luat aminte să pună și maxilarul împreună cu trupul meu în mormânt. Nu te-ai scârbit atunci când ai spălat oasele mele împreună cu Vasiliki și Angheliki și te-ai scârbit acum de maxilarul meu? Să mergeți mâine dimineață ca să-l spălați și apoi să-l puneți în raclă împreună cu celelalte oase ale mele.

Îndată după aceasta, împreună cu Maria și cu o prietenă de-a noastră, Marianta Orfanellis, am urcat la Karyes. Îngrijorarea apăsa inimile noastre, pentru că în noaptea dinainte plouase tare, și ne temeam ca nu cumva apa ploii să-l fi dus în pârâu, deoarece locul era înclinat.

Din fericire, l-am aflat la rădăcina măslinului, acolo unde îl pusese Maria. După ce l-am sărutat plângând, l-am spălat, l-am acoperit cu o pânză curată, l-am tămâiat și l-am pus cu grijă în fereastra bisericii până când avea să se usuce bine. Am rămas și noi înăuntru în biserică, ca să-l păzim. Stăteam toate trei în tăcere, cufundate în gândurile noastre, cu ochii plini de lacrimi și cu mâhnire în suflet și trăiam acea clipă tragică când turcii l-au fierăstruit pe Sfântul Rafail prin gură. Această gură a sa, care prin predica lui atrăgea sufletele și le povățuia pe calea mântuirii; care cu zâmbetul ei plin de bunătate ușura orice inimă amărâtă; care până în cea din urmă clipă a cântat și a slavoslovit pe Dumnezeu. Pe iubitul nostru Sfânt Rafail îl simțeam în acea clipă alături de noi, îl simțeam în inimile noastre.

Mai târziu, a urcat la Karyes și soțul meu împreună cu protosinghelul Nicodim Anagnostu. Au sărutat cu emoție și evlavie maxilarul Sfântului, iar protosinghelul l-a așezat el însuși în racla în care pusesem celelalte sfinte moaște ale lui.



A doua descoperire – Chiupul în care turcii au ars de vie pe Irina, fata de doisprezece ani a primarului

Începutul lui martie 1960

Consăteancă evlavioasă de a noastră, Virginia Adam, a visat într-un loc al curții câteva oase în-negrite. La întrebarea ei, „Ale cui sunt?”, o femeie îmbrăcată în negru i-a răspuns că sunt ale unei mucenițe. După aceea Virginia a povestit visul ei preotului din Termis, epitropilor, soțului meu și lui Ducas Tolkakis.

Fiindcă în această perioadă visele despre mormântul diaconului Nicolae deveniseră tot mai dese, voiam să săpăm ca să-l aflăm, dar arheologul nu ne dădea voie, pentru că încă nu indicasem locul exact. Considerând că visul Virginiei Adam avea o oarecare legătură cu mormântul pe care îl visam, am cerut voie de la arheolog să facem o mică săpătură numai la locul pe care îl visase această femeie.

Era în zorii zilei de 3 martie 1960, când Ducas a început să sape cu râvnă și credință. După ce a înaintat destul în adâncime, a început să scoată diferite bucăți de obiecte, candelă sparte, cristaluri de la plicandă, o linguriță pentru Sfânta Împărtășanie și câteva vase casnice de lut (cești, cupe etc.). Se vedea că acolo locuiseră cândva

oameni și că au suferit o mare catastrofă din pricina unui foc. Pentru că toate acestea, chiar și pietrele pe care le sco-
tea, erau înnegrite de fum. La o adâncime de un metru
și jumătate – doi metri a găsit trei chiupuri așezate unul
lângă altul. Două erau mici, iar al treilea foarte mare. Pe
fundul celui mai mare se aflau două pietre înnegrite cu
totul de foc, iar sub ele câteva oase de copil, un os de la
gambă și câteva coaste, pe jumătate arse și înnegrite, exact
așa cum le visase Virginia Adam. Ne-am buimăcit cu to-
tul când le-am văzut și de aceea nu ne-am putut aduce
aminte în acele clipe de visele în care se descoperise că
fetița primarului fusese arsă de vie de turci.

Ne priveam în tăcere nedumeriți, iar în privirile noas-
tre se oglindeau simțămintele de durere care ne stăpâneau
în acele clipe, dar în același timp și dezamăgirea. Așteptam
cu atâta ardoare să aflăm mormântul diaconului Nicolae,
pe care îl visaserăm, iar în loc de acesta am aflat un chiup
cu câteva oase pe jumătate arse! „Ce vom spune arheolo-
gului?” ne întrebam în sinea noastră.

Atunci Maria Țolakis, văzând mâhnirea noastră și
vrând să glumească, a spus râzând:

– După cum se vede, aici sus pe unii i-au junghiat, iar
pe alții i-au fript.

Dar nimeni nu a spus nimic. Numai Ducas, dezamăgit,
a adunat cu atenție osemintele și mi le-a dat, iar eu le-am
așezat într-o cutie de carton ce se afla acolo în biserică și
în care fuseseră lumânări, după care am pus-o pe perva-
zul ferestrei. Am mai zăbovit puțin în curtea bisericii, dis-
cutând despre osemintele aflate. Ni se părea ciudat faptul
că oasele pe care le aflaserăm erau atât de puține. De unde
să fi știut noi că în scurt timp Sfinții Rafail și Irina aveau
să ne dezlege nedumerirea!

În ziua următoare, arheologul a urcat la Karyes. A văzut chiupurile, vasele de lut sfărâmate, obiectele bisericești și după ce ne-a spus că toate erau din epoca bizantină, a luat împreună cu el câte a putut și a plecat, nu înainte de a ne reaminti că nu ne va îngădui să săpăm pentru a afla mormântul dacă nu îi vom arăta locul exact.

În aceeași noapte, Maria Tolakis l-a visat din nou pe Sfântul Rafail, dar de această dată atât de mânios, încât s-a deșteptat tremurând de frică. După cum spunea, a apucat-o de mână și a scuturat-o cu putere, spunându-i:

– De ce ai râs atunci când s-a descoperit chiupul cu oasele arse? Dacă ai ști ce vaiete și plângere s-au făcut în el, ți s-ar rupe inima! Acolo în el turcii au ars de vie pe Irina, fetița primarului, iar tu, când ai văzut osișoarele ei arse, ai râs? În acest chiup turcii au chinuit-o pe copilă în chipul cel mai sălbatic, în fața părinților ei, iar tu ai râs!

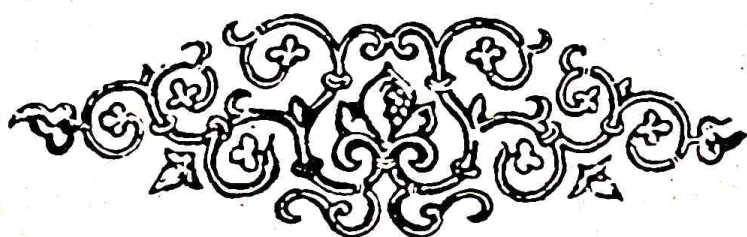
Iar din acea scuturătură a simțit dureri la mână vreo zece zile, timp în care l-a rugat cu lacrimi fierbinți pe Sfântul Rafail să o ierte.

După câteva zile, am visat-o pe Sfânta Irina, cu o rochiță albă și lungă până jos. M-a privit cu tristețe și mi-a spus:

– Dacă ai ști, Vasiliki, ce dureri înfricoșătoare am simțit! Este cu neputință să-ți închipui. Turcii m-au ars de vie în acest chiup, iar atunci când creștinii m-au îngropat noaptea în grabă, au luat oasele mele din chiup și le-au pus în mormânt lângă tatăl meu. Aceste puține oase pe care le-ați aflat nu le-au observat, deoarece erau sub pietre. Aceste pietre căzuseră de la zidurile bisericii atunci când turcii au aruncat-o în aer.

Sfânta Irina spunea acestea cu o voce îndurerată, care tremura de emoție, iar eu ascultând-o am izbucnit în plâns. M-am deșteptat fără să apuc să întreb unde se afla

mormântul cu celelalte oseminte ale ei. Simțeam o durere puternică ce îmi străpungea inima atunci când îmi aminteam de această faptură gîngășă cu fața îngerească, cu ochii albaștri, plini de tristețe, de felul în care îmi vorbise. Chipul ei mi-a rămas în minte zile întregi și mi se părea că văd înaintea ochilor priveliștea muceniei ei, zbuciumul mamei ei, care era legată de copac și vedea cum turcii o ard de vie pe fiica ei. Există oare martiriu mai înfricoșător decât acesta pentru o inimă de mamă?



A treia descoperire – Mormântul diaconului Nicolae

Începând cu sfârșitul lunii martie a anului 1960, visele care vorbeau despre mormântul diaconului Nicolae au devenit din ce în ce mai dese. La început ni s-a descoperit că mormântul se află în partea stîngă a curții bisericii. Însă nu aveam voie să săpăm dacă nu arătam locul exact. Aceasta era hotărârea nu numai a arheologului Haritonidis, ci și a mitropolitului Iacov, care mai avea încă destule îndoieli atît în privința sfințeniei acestui loc, cît și a existenței unei vechi mănăstiri distruse.

Pentru aceasta l-am rugat cu credință și durere pe Sfântul Rafail ca să ne arate locul exact al mormântului, pentru a se slăvi Dumnezeu și pentru a astupa gurile celor necredincioși, care ne obosiseră foarte mult sufletește cu ironiile și clevetirile lor. Rugăciunea noastră a fost auzită

și sfinții au arătat în visele noastre locul exact. Însă frica și neliniștea noastră ne-a făcut să mai așteptăm și alte vise, care să spună despre locul exact al mormântului, pentru a avea mai multă siguranță. Pentru aceasta tot amânăm săpatul.

Voi povesti în continuare visele care arată locul exact al mormântului.

Mai întâi l-a visat mama mea, Angheliki Marangos. Se făcea că se află în curtea bisericii de la Karyes. Un călugăr tânăr, palid și slab s-a apropiat de ea și i-a spus:

– Angheliki, mergi înăuntru în biserică, pentru că te cheamă.

Intrând în biserică, mama mea a văzut în mijloc o măsuță rotundă, iar pe ea multe hârtii, dintre care unele erau scrise, iar altele goale. În jurul ei stăteau un cleric mare la trup, un ofițer, o femeie îmbrăcată în negru și încă una, foarte tânără, cu îmbrăcăminte albastră. Când i-a văzut, mama mea s-a fâstăcit și a întrebat cu timiditate:

– Cine m-a chemat?

– Eu, a răspuns clericul pe un ton aspru, și s-a ridicat îndată în picioare. Până când o să mai amânați să săpați pentru mormântul diaconului meu Nicolae? De ce întârziati?

După aceea, arătând spre cele două femei, a adăugat: •

– Ele sunt Maica Domnului și Sfânta Paraschiva și ne-am adunat aici ca să ne sfătuim. Vă dăm termen patruzeci de zile să săpați pentru aflarea mormântului, altfel veți fi pedepsiți.

Atunci mama mea a început să tremure de frică, dar în acea clipă s-a apropiat de ea călugărul cel tânăr care, apucând-o de mână cu bunătate, i-a spus cu o voce dulce și liniștită:

- Angheliki, nu te teme. Vino să-ți arăt unde este mormântul meu.

Apoi au ieșit amândoi în curte, iar călugărul a dus-o pe mama mea la un loc unde terenul era foarte neregulat și cu sapa pe care o avea în mână a însemnat locul cu semnul Crucii, spunând:

- Exact aici este. Săpați și-l veți afla!

Atunci mama mea s-a deșteptat foarte bucuroasă. Îi dispăruse orice îndoială, deoarece însuși Sfântul Nicolae îi arătase locul exact al mormântului său. A doua zi dis-de-diminează ne-a povestit visul ei, îndemnându-ne să săpăm îndată, fără nicio amânare.

- Mamă, a spus soțul meu, părerea mea este să așteptăm încă puțin, poate vor visa și alte persoane. Oricum vom săpa înainte de a împlini patruzeci de zile, așa cum ne-a dat termen Sfântul Rafail. Nu te neliniști!

Nu au trecut multe zile și câteva vise l-au adevărit pe cel al mamei mele. Maria Țolakis a visat că Sfântul Rafail stătea în curtea bisericii din Karyes și-i spunea:

- Maria, nu sunt singur. Aici este înmormântat și fratele Nicolae. Mormântul lui se află în partea stângă a curții, la trei metri de biserică. Când îl veți afla, să nu scoateți pietrele care sunt deasupra lui până nu va veni preotul.

A urmat visul Mariei Durguna, care l-a văzut pe Sfântul Rafail îmbrăcat în veșminte preoțești și pe Sfântul Nicolae ținând în mână o lumânare aprinsă. Apoi a dus-o în curtea bisericii din Karyes, unde a văzut o femeie îmbrăcată în negru, care i-a spus:

- Până când veți călca pe icoana mea și pe mormântul Sfântului Nicolae? Iată, mormântul este exact aici unde mă aflu. Săpați și-l veți afla! Apoi a făcut semnul crucii pe pământ în același loc care se descoperise și în celelalte vise.

În aceleași zile l-am visat și eu pe Sfântul Rafail cântând doxologia în bisericuța din Karyes. Apoi, după ce a tămâiat biserica, a ieșit în curte continuând să psalmodieze. Nu voi uita niciodată vocea lui puternică și dulce. L-am urmat rugându-l să-mi arate exact unde era mormântul Sfântului Nicolae, ca să ne apucăm de săpat. S-a oprit câteva minute, tămâind în locul pe care îl visaseră și alte femei, și cu fumul de la cădelniță a făcut o cruce. Apoi s-a întors spre mine și mi-a spus:

– Vasiliki, mormântul se află exact aici. Nu întârziați să săpați.

În zorii zilei în care se prăznuiește Sfânta Treime, Mirsina Durguna a visat pe cei doi sfinți împreună în bisericuța din Karyes. La un moment dat, Sfântul Rafail a mers și s-a oprit deasupra mormântului său, apoi i-a spus Mirsinei:

– Privește acum unde va merge diaconul meu Nicolae, ca să îți amintești bine locul unde este mormântul lui. Îl veți afla într-o zi ploioasă.

Spunând acestea, Sfântul Nicolae a înaintat, s-a oprit pentru câteva minute la locul unde era mormântul lui, iar acolo a dispărut, ca și cum s-ar fi deschis pământul și l-ar fi înghițit.

Legat de mormântul diaconului Nicolae este și visul Mirsinei Licardopulos, nepoata preotului din Termis. Aceleia i-a arătat însuși Sfântul Nicolae mormântul său, făcând semnul crucii peste el, așa cum îi arătase și mamei mele.

Xenia Rallis, nepoata soțului meu, a visat-o pe Maica Domnului, care, după ce i-a arătat cu mâna locul unde se afla mormântul, a condus-o în biserică și i-a spus că sub Sfântul Altar se află o icoană.

Xenia, după ce a avut acest vis, a urcat la Karyes pentru prima dată – pentru că locuia în alt sat – și a recunoscut îndată locul, deoarece era asemenea cu cel pe care-l visase. De asemenea a recunoscut și locul din curte pe care Maica Domnului îl arătase, spunându-i că acolo se află mormântul Sfântului Nicolae.

Așadar, după atâtea vise, care au descoperit cu exactitate locul, nu am mai avut îndoieli. De altfel, aveam și sprijinul polițistului din Termis, Emanuil Țangarakis, care în repetate rânduri îl visase pe Sfântul Rafail. Acesta îi vindecase femeia care suferea de o boală de rinichi și îi vorbise despre mucenicia lor, precum și despre mormântul diaconului Nicolae. Astfel, Emanuil Țangarakis devenise un predicator îndrăzneț al sfinților de curând descoperiți, neținând seamă de ironiile șefilor lui, care îl luau în râs, spunându-i:

– Manole, dacă va fi aflat acest mormânt, atunci va trebui să te faci și tu călugăr.

Așadar, s-a luat hotărârea definitivă pentru a se săpa.

La începutul lunii iunie 1960, soțul meu a mers la Mitropolie și l-a înștiințat pe mitropolit. De asemenea a mers și mama mea împreună cu Maria Țolakis, Mirsina Durguna și i-au povestit visele pe care le-au avut în legătură cu mormântul diaconului Nicolae. Mitropolitul i-a ascultat cu atenție și a spus soțului meu:

– Anghele, voi cere voie de la arheolog pentru a săpa, însă luați aminte, dacă nu veți afla acest mormânt, nu vreau să mai aud vorbindu-se despre mănăstirile și mormintele de mucenici de pe proprietatea ta, pentru că se va face de râs credința noastră. Nu auzi câte comentarii se fac?

– Înalt Prea Sfințite, a răspuns Anghel cu amărăciune, știu că cele mai multe critici sunt îndreptate împotriva

mea, ca cel ce sunt deținător al acestei proprietăți. Dar oare pot să împiedic credința să vorbească, ca să biruiască necredința? Acest loc s-a dovedit încă din vechime că este sfânt, de vreme ce chiar și turcii au înțeles aceasta și i-au lăsat pe creștini să liturghisească în bisericuța Maicii Domnului, fie și numai o singură dată pe an. Așadar, să mai facem o încercare să săpăm, și cred că vom afla acest mormânt, care a fost visat de atâtea persoane. Dacă nu-l vom afla, vă făgăduiesc că nu voi mai îngădui să sape pe proprietatea mea.

În ziua următoare, mitropolitul a primit încuviințare de la arheologul Haritonidis pentru o mică săpătură exact în locul arătat.

8 iunie 1960

Anghel s-a bucurat de încuviințarea de a săpa și i-a spus supraveghetorului nostru:

– Ducas, în sfârșit ne-a dat voie să săpăm. Săptămâna aceasta trebuie neapărat să săpăm pentru a afla mormântul.

– Domnule Anghel, a răspuns Ducas supărat, cred că acolo sus există mormântul călugărului pe care l-au visat, însă nu în locul în care spuneți. Acest loc este în pantă, neuniform, cu foarte multă piatră, de aceea este cu neputință să existe acolo un mormânt.

Cuvintele lui Ducas ne-au mâhnit foarte mult. Fiindcă în acea zi am urcat la Karyes pentru a ne ruga în bisericuță, mama mea l-a rugat pe Ducas, care era împreună cu noi, să facă o încercare. Atunci Ducas, cu o expresie de îndoială pe chipul său, a luat târnăcopul și a început să sape. După câteva minute, s-a oprit dezamăgit, spunând:

– Este imposibil! Mormântul nu există aici! Eu nu mă las înșelat.

Atunci descurajarea a umplut inimile noastre. „Nu cumva Ducas are dreptate? Dacă săpăm în acest loc și nu aflăm mormântul? Ce va zice mitropolitul? Ce vom spune arheologului? Atunci va fi un triumf pentru cei necredincioși. Să așteptăm încă puțin, poate vom avea și alte vise și vom săpa cu mai multă siguranță”, ne gândeam în sinea noastră.

În aceeași noapte, am avut următorul vis.

Am visat că mă aflu în Mitilini, lângă Mitropolie. Deodată, am auzit o voce bărbătească puternică chemându-mă pe nume. M-am întors surprinsă spre locul de unde venea vocea și am zărit pe Sfântul Rafail stând la poarta de la curtea Mitropoliei. Am vrut să mă apropiu de el, dar m-am oprit înfricoșată văzând expresia severă a feței lui. Atunci l-am auzit spunându-mi cu asprime:

– De ce nu ați continuat săpatul? De ce vă mai îndoiiți încă? Mormântul se află exact acolo, dar la mare adâncime. Veți scoate mai întâi trei straturi de pământ și abia după aceea îl veți afla. Oare nu înțelegeți că mitropolitul așteaptă să vadă acest mormânt ca să creadă?

M-am deșteptat înfricoșată de tonul aspru al sfântului, dar și bucuroasă pentru faptul că îmi adevărase că mormântul era exact acolo.

– Anghele, am spus dimineața soțului meu, s-a terminat cu îndoielile. Cu orice preț trebuie să săpăm acolo unde am visat și Dumnezeu ne va ajuta.

Anghel a fost de acord cu mine, însă influențat de cuvintele lui Ducas, continua să aibă oarecare îndoieli.

13 iunie 1960

Această zi a fost rânduită pentru săpat. Săpători erau Ducas Tolakis și Nicos Podaras.

În seara zilei dinainte, Ducas i-a spus soției sale:

– Măine eu o voi face pe bolnavul și nu voi urca la Karyes pentru a săpa. Dacă nu va izbuti singur Podaras, atunci să mai caute un săpător.

Femeia lui s-a mâhnit, dar oricât de mult l-a rugat să nu facă aceasta, el tot neînduplecat a rămas.

Însă în acea noapte, în timp ce dormeau, Ducas a început să strige îngrozit:

– Maria, scoală-te repede!... Cutremur!... Se dărâmă acoperișul!...

Atunci Maria a sărit în sus îngrozită, a luat pruncul în brațe și a ieșit în curtea casei. Ducas ieșise deja în curte. Însă lucru ciudat... La vecini nu au văzut nicio agitație, niciunul dintre vecinii lor nu ieșise în drum. O liniște deplină stăpânea peste tot. Atunci Ducas a conștientizat ceea ce i se întâmplase... Și-a amintit visul pe care l-a avut în clipa când s-a zguduit toată casa, de parcă ar fi fost cutremur.

A visat că se afla în curtea bisericii de la Karyes. Iar în locul despre care susținea că nu era cu puțință să existe acolo mormântul a văzut cu adevărat un mormânt cu o cruce, pe care era o cunună de spini. Lângă el stătea un călugăr, care îl privea cu tristețe. „Ciudat, se gândea Ducas, cum a apărut aici acest mormânt? Și cine să fie acest călugăr?”

Însă călugărul a înțeles gândul lui și i-a spus cu o voce aspră:

– Sunt diaconul Nicolae. De ce susții că mormântul meu nu este aici și nu vrei să sapi? Ai uitat ce ai pățit de la Sfântul Rafail? De la mine vei pătimi și mai rău.

În acea clipă, Ducas a simțit o astfel de zguduitură, încât s-a trezit îngrozit, crezând că este cutremur și se dărâmă acoperișul casei. După ce a povestit femeii lui visul pe care îl avusese, a adăugat:

– Măine dis-de-diminează voi urca la Karyes... Să știu că voi scoate apă, tot voi continua să sap!

Așadar, în ziua următoare dis-de-diminează, Ducas Tolakis împreună cu Nicos Podaras au urcat la Karyes și au început să sape. Era o zi însorită cu cerul de un albastru curat și cu o căldură caniculară. Lucrătorii au săpat cu o efortare supraomenească pământul pietros. Se mirau și ei înșiși de unde aveau atâta putere, atâta curaj să sape fără răgaz pe această arșiță înfricoșătoare de vară. În jurul lor, noi, femeile, stăteam și așteptam în tăcere, cu inimile bătând de emoție și cu neliniștea zugrăvită pe fețe. Numai în privirile noastre se puteau vedea sentimentele care stăpâneau în acele clipe toată ființa noastră.

La ora doisprezece, lucrătorii trebuiau să mănânce și să se odihnească, însă nu-i lăsa inima să înceteze săpatul și nici noi nu aveam poftă să mâncăm sau să bem ceva.

Deodată, a strălucit ceva într-un bulgăre de pământ. Luându-l în mână, Nicos Podaras a strigat de bucurie:

– Icoană!... Am găsit o icoană!

Atunci Ducas a luat-o îndată și a curățat-o de pământ. Era o icoană de metal, rotundă, ca o pecete mare, care avea pe o parte în relief chipul Maicii Domnului, iar pe cealaltă pe al Arhanghelului Mihail.

Bucuria noastră a tuturor era de nedescris. Am sărutat-o cu lacrimi în ochi și am slăvit pe Dumnezeu și pe Maica Domnului pentru această neprețuită și sfântă descoperire ce s-a făcut pentru noi. Apoi Ducas a luat icoana și a alergat în sat ca să-l înștiințeze pe preot. Părintele Eftimie a urcat îndată la Karyes și a cântat Paraclisul Maicii Domnului.

Era ora unu după-amiază când lucrătorii au început să sape din nou. Acum săpau cu mai mult curaj și entuziasm. Aflarea acestei iconițe ne-a ridicat la toți moralul și

nădejdea pentru aflarea mormântului a renăscut în noi. Deodată, pe la ora două și jumătate, niște nori au început să se întindă pe cer. Peste puțin timp, au acoperit cerul, ascunzând soarele în spatele lor. A început să sufle un vânt rece de la sud atât de puternic, încât apleca crengile copacilor până jos. Plăcuta adiere de vânt de dimineață din livada de măslini se transformase într-un șuierat înfrorător. Ziua de vară scăldată în soare devenise dintr-odată întunecată ca de toamnă.

– Intrați în biserică, ne-a spus mama mea, ca să nu vă lovească vreo creangă ruptă de vânt. Eu voi rămâne afară. Nu-i nimic dacă voi păți ceva, căci de acum sunt bătrână.

– Nu, nu intrăm! am spus toate într-un glas. Dacă este voia lui Dumnezeu să murim, să fie o jertfă pentru sfinții noștri.

– Fiilor, eu plec, a spus părintele Eftimie, căci vreau să ajung în sat înainte de a începe furtuna.

Și a plecat în grabă. Iar după puțin, Ducas mi-a spus:

– Vasiliki, vine o furtună puternică... Va trebui să ne oprim... Ce ghinion, Dumnezeul meu!...

Atunci mi-am adus aminte de visul Mirsinei Durguna: „Mormântul va fi aflat într-o zi ploioasă.”

– Ducas, pentru numele lui Dumnezeu, nu încetați cu săpatul, am strigat. Pe ploaie vom afla mormântul.

Peste puțin, picături mari de ploaie au început să ne lovească drept în față. În acea clipă, cobora din munte un cioban, pe nume Temistocle Pliacas, cu turma sa pentru a merge la stână. Văzând pe lucrători cum sapă pe un astfel de timp, s-a oprit uimit și le-a spus în zeflemea:

– Ce faceți, bre fraților? Frământați lut?

Dar văzând că nu-i răspunde nimeni, a clătinat din cap nedumerit și a vrut să-și continue drumul. Însă lucru ciudat, oile lui nu voiau să meargă mai departe. S-au

așezat toate în curtea bisericii și și-au ațintit privirea spre locul unde săpau lucrătorii, ca și cum ar fi așteptat ceva, de parcă ar fi vrut și ele să se închine acestui plăcut al lui Dumnezeu, care avea să se descopere peste puțin. Auzind clopoștii oilor, ai fi zis că erau bătăile unui clopot ceresc, care vestea aflarea sfintelor moaște ale celui care de cinci sute de ani se afla îngropat sub acest pământ pietros, adăpat cu sângele său mucenicesc. Atunci s-a așezat și ciobanul la rădăcina unui măslin, urmărind săpatul în tăcere. Era o priveliște biblică, clipe zguduitoare, pe care cuvintele sunt neputincioase să le descrie. Lucrătorii au continuat să sape neținând seama de ploaia care îi biciuia, iar noi stăteam în jurul lor, cu hainele îmbibate de apă și cu fețele ude de lacrimi. Când ploaia se mai potolea prindeam curaj, iar când se întetea ne descurajam. Ducas Tolakis ridica privirea din când în când și se uita la mine cu ochi întrebători. Atunci am înțeles că se dădea o luptă în sufletul lui. Logica îi spunea să înceteze săpatul, însă frica ce-l cuprinsese în noaptea trecută îl făcea să nu lase târnăcopul din mână. Aștepta ca eu să iau o hotărâre.

Simțeam o strângere de inimă și un nod în gât văzând dezamăgirea zugrăvită pe fețele tuturor. Dar și eu mă aflam în aceeași stare sufletească, poate într-una și mai rea. Oricât încercam să mă stăpânesc, nu reușeam. Atunci am intrat în biserică, am îngenuncheat în fața icoanei Maicii Domnului și am izbucnit în plâns.

– Ce se va întâmpla dacă nu aflăm mormântul? am spus Mariei Durguna, care era îngenuncheată alături de mine și se ruga.

– Nici eu nu știu, a răspuns aceea, clătinând din cap descurajată.

Nu ne păsa de criticile și ironiile celor necredincioși, care abia așteptau să nu aflăm mormântul ca să înceapă și

mai mult cu batjocurile, ci ne temeam de hotărârea arheologului, care ne spusese categoric: „Dacă nu veți afla acest mormânt, nu vă voi mai îngădui să săpați din nou, pentru că locul este arheologic.” Iar aceasta ar fi fost pentru noi o durere insuportabilă, să știm că în acest loc sfințit există morminte de mucenici și să nu mai avem voie să săpăm în continuare pentru a le afla. Dar din aceste gânduri de descurajare ne-a scos deodată Mirsina Durguna, cu un strigăt de negrăită bucurie:

– L-am aflat!... Vasiliki, l-am aflat!

De bucurie am alergat afară ca niște nebune, iar ceea ce am văzut s-a întipărit pentru totdeauna în memoria noastră.

La o adâncime de aproximativ doi metri și jumătate fusese descoperit mormântul, care era acoperit cu pietre negre, lungi și înguste. În jurul lui îngenuncheaseră toți și tremurau de emoție. Am îngenuncheat și noi alături de ei și plângeam toți împreună pe iubitul nostru sfânt, ca și cum mult-pătimitorul lui trup ar fi fost înmormântat în acea clipă. Simțămintele care ne stăpâneau în acele clipe nu se pot descrie. Trăiam clipe de înălțare sufletească pe care mintea omenească nu le poate cuprinde.

Atunci când Nicos Podaras a scos cu grijă o piatră de deasupra mormântului, am văzut capul Sfântului. Sub el se afla o piatră drept căpătâi și altele două mai mici de-o parte și de alta a lui. În dreptul gurii era așezată o țiglă din epoca bizantină cu o cruce încrustată pe ea. Măinile erau încrucișate pe piept, așa cum am văzut atunci când Podaras a scos a doua piatră. Când Ducas Tōlakis a mai scos o piatră din celălalt capăt al mormântului, am putut vedea picioarele până la genunchi. Numai că atunci când a scos-o au sfărâmat un os de la genunchi. Celelalte pietre nu le-au mai scos, deoarece mormântul trebuia să

fie văzut așa cum era de către mitropolit, preoți, arheolog și locuitorii din Termis. Îndată eu și Mirsina Durguna, cu inimile pline de bucurie, am alergat în sat, ca să înștiințăm pe preotul Eftimie Țolos. Picioarele noastre parcă aveau aripi, căci alergam cu ușurință pe cărările pietroase, nebăgând în seamă ploaia care ne biciuia. De îndată ce am intrat în sat, nemaiputându-ne stăpâni bucuria, am început să strigăm:

– L-am aflat!... L-am aflat pe Sfântul Nicolae!... Urcați să-l vedeți, așa cum se află în mormânt! Mergeți să vă închinați lui!...

Ușile caselor se deschideau și mulți ne întrebau mai amănunțit, ca să se încredințeze. Pe fețele unora se putea vedea bucurie și emoție, iar pe ale altora uimire și dezamăgire. Aflarea acestui mormânt a fost pentru cei necredincioși o „auzire fără de pricepere”, iar pentru cei credincioși o „laudă fără de îndoire”. Am mers direct la biserică și am înștiințat pe părintele Eftimie. Iar el a tras îndată clopotele ca vestea îmbucurătoare să se audă în tot satul, această veste care a făcut pe cei credincioși să se veselească și să alerge îndată la Karyes, iar pe cei necredincioși să deznădăjduiască și să li se închidă gurile.

Mormântul diaconului Nicolae a fost aflat la 13 iunie 1960, la ora 4 după-amiază. Iar martorii oculari ai descoperirii lui au fost: cei doi lucrători, Nicos Podaras și Ducas Țolakis, eu împreună cu mama mea, Angheliki Marangos, Maria Țolakis, surorile Mirsina și Maria Durguna, Antula Alateru, ciobanul Temistocle Pliacos și oițele lui.

Credincioșii care urcaseră mai înainte la Karyes au fost siliți să plece din cauza ploii. Soțul meu, Anghel Rallis, care cu atâta nerăbdare aștepta aflarea acestui mormânt, influențat de îndoielile și insistența lui Ducas Țolakis, care susținea că este cu neputință să existe acolo mormânt, a plecat la Petra,

satul lui natal, ca să scape de ironiile celor necredincioși și chiar de cearta cu ei în cazul când nu s-ar fi aflat. Însă de îndată ce i-am telefonat și i-am spus îmbucurătoarea veste, a venit în grabă în Termis și, înainte de a trece pe acasă, a urcat la Karyes. A îngenuncheat lângă mormântul Sfântului Nicolae și vărsând lacrimi fierbinți, și-a cerut iertare de la sfânt pentru că a lipsit în ziua aceea. A doua zi dis-de-dimineață, a mers la Karyes și arheologul Haritonidis. După ce a constatat că mormântul și țigla care se afla la gura celui mort erau din epoca bizantină, a luat în mâini icoana de metal, care fusese găsită la aproximativ o jumătate de metru deasupra mormântului, a sărutat-o și a spus:

– Aceasta nu este o simplă icoană, ci este o pecete patriarhală a Bizanțului, care se dădea de către Patriarhie marilor mănăstiri ca un privilegiu. O voi lua, pentru că dacă aceasta se va pierde, îmi voi pierde serviciul.

În ciuda protestelor noastre, arheologul a luat-o și a mers direct la Sfânta Mitropolie. Mitropolitul, de îndată ce a văzut-o, s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci, a sărutat-o și emoționat a strigat:

– Un semn minunat!... Spuneau acești oameni simpli că au visat că există pe Colina Karyesului o mănăstire distrusă de turci și morminte de mucenici, iar eu mă îndoiam. Iată prima descoperire doveditoare... pecetea mănăstirii!

Acest sigiliu de plumb – așa cum îl numea arheologul – a fost dus direct la Muzeul Bizantin din Mitilini și acolo se păstrează până astăzi. Aparține secolului al XIV-lea. Cuvintele mitropolitului „Semn minunat” au fost puse de fericitul întru pomenire Fotie Kontoglu ca titlu al cărții sale ce cuprinde istoricul acestor sfinți.

La câteva zile după ce i-a fost adusă pecetea de către arheolog, a urcat și mitropolitul la Karyes. După ce s-a

închinat cu evlavie la sfintele moaște și a vorbit cu emoție mulțimilor de închinători, a poruncit ca moaștele Sfântului Nicolae să rămână mai multe zile în mormânt, așa cum se aflau, pentru ca să le vadă și să se încredințeze necredincioșii, care chiar și după descoperirea mormântului continuau să comenteze. De asemenea, mitropolitul a fost foarte impresionat de visul pe care i l-a mărturisit consăteanca noastră, Melantia Vulgarellis.

Melantia nu credea în descoperirile de la Karyes și nici nu mersese vreodată acolo sus. Atunci când o vecină de-a ei i-a spus că s-a aflat mormântul călugărului care fusese visat atâtea luni de zile, a zâmbit ironic și a spus:

– Și cine mă va încredința că mortul care s-a aflat a fost călugăr? Se poate să fi fost vreun turc.

În aceeași zi la amiază, s-a întins pe divanul din sufragerie ca să se odihnească, dar înainte de a adormi a văzut aieva înaintea ei un călugăr palid și slab, însă cu fața plăcută. L-a privit cu uimire și, înainte ca ea să apuce să-l întrebe ceva, acela i-a spus:

– Melantia, sunt diaconul Nicolae care am mărturisit împreună cu Sfântul Rafail. Eu sunt călugărul al cărui mormânt s-a aflat la Karyes. Nu sunt turc, precum ai spus. Vino să mă vezi, așa cum sunt în mormânt, ca să crezi.

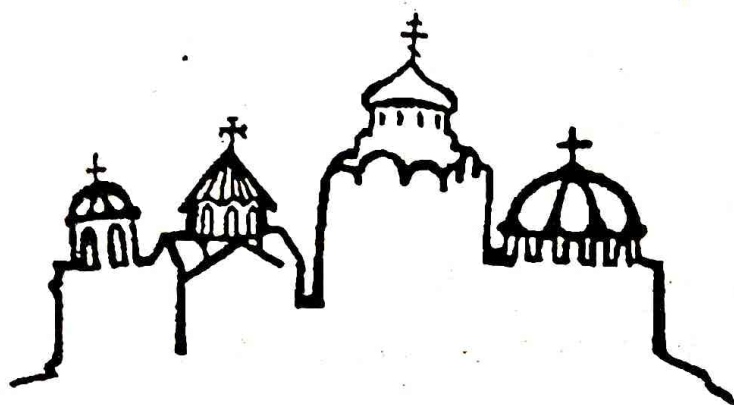
Melantia, în timp ce îl privea tăcută, a observat că de la gât până la picioare era înfășurat cu un cordon. Atunci Sfântul Nicolae, înțelegând nedumerirea ei, i-a spus:

– Când creștinii cuprinși de frică m-au îngropat noaptea în grabă, nu au apucat să mă coasă în rasa mea, ci m-au înfășurat numai cu acest cordon.

Atunci Melantia și-a revenit și foarte emoționată a urcat îndată la Karyes. A văzut sfintele moaște așa cum erau în mormânt, cu mâinile încrucișate pe piept, cu țițla cu cruce în dreptul gurii și după ce s-a închinat, a plâns cu

amar pentru necredința ei de mai dinainte. A mărturisit apoi și mitropolitului visul pe care-l avusese, ca să se ușureze de greutatea pe care o simțea pe suflet. Mitropolitul a fost mișcat sufletește și ne-a spus un lucru pe care nici Melantia și nici vreunul dintre noi nu-l știam.

– Călugării sunt cusuți în rasa lor înainte de a fi înmormântați. Așadar, Sfântul Nicolae i-a descoperit acest lucru Melantiei ca să creadă că a fost călugăr.



Prima tămăduire minunată săvârșită de Sfântul Nicolae

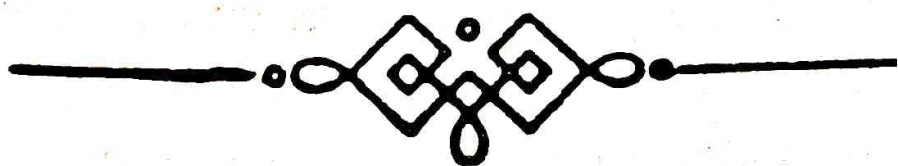
Consăteancă de-a noastră în vârstă, Vasiliki Imvriatu, era pe jumătate paralizată din pricina unei congestii. O vecină a ei, pe nume Irina Liadis, care se milostivise și o îngrijea, i-a vorbit despre sfintele moaște de la Karyes care se descoperiseră prin vise, i-a dus și puțin pământ de la mormânt și a însemnat-o cu semnul crucii. Atunci Vasiliki i-a spus Irinei cu credință și dorință arzătoare:

– Fiica mea, te rog, pune acest pământ într-o pânză și leagă-l la mâna și piciorul meu, care sunt paralizate.

Irina a făcut tot ce i-a spus bătrâna, i-a aprins și candelă, apoi a plecat. Când Vasiliki a rămas singură, a început să plângă și să-l roage pe sfântul cel nou să aibă milă de

ea și să facă cu ea o minune; să mijlocească la Dumnezeu, ori să se facă bine, ca să nu mai fie povară pentru alții, ori să moară, să se odihnească.

După aceasta a adormit cu nădejdea că sfântul o va ajuta. Nu a avut niciun vis, dar dimineața când s-a deșteptat, își simțea foarte ușoare membrele ei paralizate și putea să le miște. S-a ridicat singură, s-a așezat pe scaun și a început să se roage și să slăvească pe Dumnezeu și pe sfântul cel nou, care se milostivise de ea. Astfel a aflat-o vecina cea bună, care se ducea în fiecare dimineață ca să o ajute. Apoi a început să propovăduiască peste tot minunea care se săvârșise cu bătrâna cea săracă. După trei zile, Vasiliki, sprijinită în bastonașul ei, a urcat pe jos la Karyes și s-a închinat cu recunoștință la sfintele moaște ale Sfântului Nicolae. Îi rămăsese numai o mică infirmitate la două degete ale mâinii. Însă la privegherea care s-a făcut în bisericuța de la Karyes, în timp ce preotul spunea: „Ale Tale dintru ale Tale”, Vasiliki, cum stătea îngenunchată, a simțit deodată cum o mână nevăzută o strânge pe a ei cu putere și a strigat îngrozită. În aceeași clipă, degetele ei infirme s-au făcut cu desăvârșire bine. Minunea care s-a făcut cu Vasiliki Imvriatu a făcut o mare impresie locuitorilor din Termis și nimeni nu îndrăznea să o conteste.



A doua minune

Atunci când s-a aflat mormântul Sfântului Nicolae, pescarul Costas Canelos se afla într-un vaporaș și pescuia. Deși se ostenise mult, nu a prins nimic și pentru

aceasta era foarte mâhnit. Pe lângă faptul că avea mulți fii, se afla și într-o situație economică disperată. Când a aflat că s-a descoperit mormântul noului sfânt, pe care îl visau de atâtea luni de zile, s-a rugat acestuia cu credință și durere:

– Sfinte Nicolae, ai milă de noi cei săraci și vino să ne ajuți, căci altfel vor muri copiii mei de foame.

După aceea s-a întins în cala vaporeșului să se odihnească puțin. De îndată ce a adormit, a văzut sfintele moaște ale Sfântului Nicolae stând în picioare. Canelos, văzând un schelet de om în fața lui, s-a îngrozit, însă a auzit o voce dulce spunându-i:

– Costas, nu te teme, eu sunt diaconul Nicolae. Pentru că m-ai strigat cu atâta credință, am venit. Ce vrei să-ți fac?

– Să prind pește, Sfinte al meu Nicolae, a strigat Canelos cu dorință arzătoare.

– Costas, nu te neliniști, a spus sfântul din nou. În seara aceasta voi fi împreună cu voi și veți umple barca de pește. Însă la lună plină²² să urcați cu toții la Karyes ca să vă închinați.

În acea clipă, Costas s-a deșteptat. De îndată ce a deschis ochii, l-a văzut pe Sfântul Nicolae zburând pe deasupra bărcilor care pescuiau în jurul vaporeșului și însemnând lămpile cu semnul crucii. Atunci a sărit în picioare plin de bucurie și a spus visul său căpitanului și celorlalți pescari, dintre care unii și-au făcut cruce, iar alții au început să râdă de el. Însă mare le-a fost uimirea atunci când după puțin timp au tras mrejele lor cu atâta mulțime de pește, încât puțin a lipsit de nu s-au rupt din pricina greutateii. Au prins zece mii de ocale de pește. Iar la lună plină,

²² La lună plină pescarii nu ies la pescuit.

toți pescarii împreună cu căpitanul lor au urcat la bisericuța din Karyes, așa cum le spusese Sfântul Nicolae, și au plătit liturghie cu litie. S-au închinat cu credință și evlavie și la sfintele moaște ale Sfinților Rafail și Nicolae.

De atunci, Costas Canelos urca adeseori la bisericuța din Karyes și se ruga. S-a învrednicit să vadă multe descoperiri în vis, pe care le voi povesti la timpul potrivit. El a fost primul care l-a visat pe monahul Stavros și i-a descoperit numele.



A treia minune a diaconului Nicolae

Preotul Nicolae Vasilellis, de loc din satul Pamfila, pe atunci preot paroh în satul Palihnito, a urcat pentru prima oară la Karyes într-o după-amiază împreună cu preoteasa Urania și cu tatăl lui, ca să vadă mormântul noului sfânt care fusese descoperit și să se închine la sfintele moaște.

După ce s-au închinat, s-au așezat în curtea bisericuței și l-au rugat pe Ducas Țolakis să le povestească istoricul descoperirilor. Bucuros, Ducas a început povestirea și toți îl ascultau cu atenție. Urania, femeie evlavioasă, fiind foarte mișcată de cele povestite, arunca din când în când câte o privire spre locul din curte unde fusese descoperit mormântul. Deodată, vede urcând pe cărare un cleric mic la trup, care s-a apropiat de mormânt și a început să se roage. Fiindcă era străină și nu cunoștea pe preotul din Termis, s-a gândit că poate este părintele Eftimie și s-a

bucurat în sinea ei, gândindu-se că el cu siguranță va avea mai multe să le povestească. Dar în acea clipă nu a vorbit, ca să nu-l întrerupă pe Ducas. Însă văzând pe clericul necunoscut stând atâta timp nemișcat și că nimeni nu-l invită să vină lângă ei, a fost silită să întrerupă povestirea lui Ducas și să întrebe:

– Cine este acest preot, care stă lângă mormântul Sfântului Nicolae?

Toți și-au întors privirile spre locul arătat și, nevăzând pe nimeni, au întrebat-o:

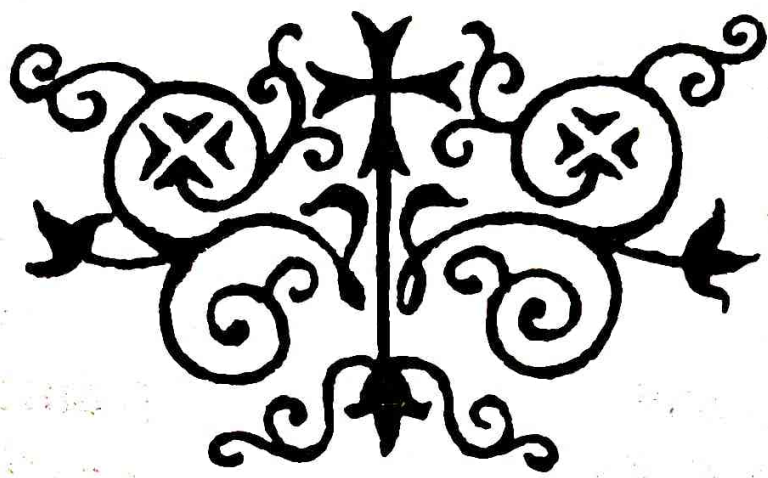
– Despre care preot vorbești?

– Iată, despre cel care stă lângă mormânt și se roagă de atâta timp.

Atunci părintele Nicolae s-a ridicat de la locul lui și s-a îndreptat spre mormânt. Tatăl preotului și Ducas se uitau cu uimire unul la altul. Liniștită, Urania l-a urmat pe părintele, care, de îndată ce s-a apropiat de mormânt, s-a oprit exact alături de preotul necunoscut, însă fără să-i sesizeze prezența. Atunci acel cleric, pe care îl vedea numai preoteasa, și-a întins mâna și a început să-l mângâie părintește pe umăr pe părintele Nicolae. Dar acesta nu simțea nimic, ci privea în jurul lui nedumerit, neputându-și explica ce erau acestea pe care le spunea femeia lui. Atunci Urania a conștientizat că preotul pe care îl vedea nu era un om viu și, scoțând un strigăt de groază, a leșinat. Când și-a revenit, le-a spus despre clericul pe care-l văzuse atâta timp și despre care nu-și închipuise că era însuși Sfântul Nicolae, la care venise cu atâta ardoare să i se închine.

La întoarcere spre satul lor, Pamfila, au trecut pe la noi, unde au stat destulă vreme, până când evlavioasa preoteasă și-a revenit din tulburarea și emoția ei. Apoi a

mulțumit lui Dumnezeu, Care a învrednicit-o să-l vadă
aieva pe Sfântul Nicolae.



Ce s-a întâmplat preotului Evstratie Sitaras și Haricliei Karagheorghiu

După aproximativ zece zile de la aflarea mormântului diaconului Nicolae, a urcat la Karyes preotul Evstratie, pe atunci paroh la Biserica Sfântul Simeon din Mitilini, și o femeie în vârstă. După ce s-au închinat la mormântul Sfântului Nicolae, femeia a cerut cu credință mare să-i arate racla cu moaștele Sfântului Rafail. De îndată ce le-a văzut, a îngenuncheat, le-a îmbrățișat și le-a sărutat plângând. După aceea s-au așezat pe bancă în curte și ne-a povestit ceea ce i se întâmplase în urmă cu aproximativ șaiszeci de ani.

„Mă numesc Hariclia Karagheorghiu. M-am născut în Malivo. Mama mea a avut mulți copii și a rămas văduvă foarte de tânără. Eram foarte săraci. Fiindcă eu eram fata cea mai mare, la vârsta de cincisprezece ani am mers ca slujnică la o casă bogată din Mitilini. Stăpânul meu avea relații de prietenie cu Hasan efendi, turcul care deținea această proprietate. Pentru aceasta mă trimitea de multe ori iarna împreună cu alte femei ca să ajut la culesul măslinelor.

Într-o zi, în timp ce adunam măslina, a început să plo-
uă. Culesul a încetat îndată. Supraveghetorul, după ce a
încărcat sacii cu măslina pe un cal și un catâr, a plecat cu
calul, iar mie mi-a poruncit să trag catârul după mine,
spunându-mi:

– Hariclia, fiindcă ești o fată robustă, să duci catârul cu
încărcătura la presa de ulei a lui Arif.

Atunci am apucat catârul de funie și am început să mă
grăbesc, pentru că ploaia se întetă din ce în ce mai mult.

Când am ajuns aproape de bisericuța Maicii Domnului,
catârul a alunecat și a căzut. Deși am încercat mult să-l
ridic, nu am izbutit. În acea clipă s-a pornit o furtună pu-
ternică cu grindină, tunete și fulgere, de parcă s-ar fi des-
chis jgheburile cerului. Mă descurajasem cu totul, dar
nu îndrăzneam să las animalul cu măslina și să plec, căci
de le-ar fi furat cineva, aș fi pățit-o și cu supraveghetorul,
și cu stăpânul meu. Iar stăpâna mea cred că m-ar fi bătut,
pentru că era o femeie aspră, care mă lovea și pentru cea
mai mică greșală pe care o făceam. Atunci am început să
plâng și să strig deznădăjduită:

– Maica Domnului, Sfinte Arhanghele Mihail, fie-vă
milă de mine! Ajutați-mă!

Deodată, văd ieșind din bisericuță un om mare la trup,
care venea spre mine. Purta niște haine ciudate, ca niște
mantii, și așa cum mergea, i s-a desfăcut mantia și am
văzut că purta niște genunchere²³ de aur.

Văzând acest om ciudat, m-am înfricoșat, mai ales
când l-am auzit spunându-mi: «Dur!»²⁴ Am crezut că era
turc și de frică am vrut să fug. Acela însă deja se apropiase
de mine și cu o voce dulce mi-a spus zâmbind:

²³ Aceste genunchere le purtau ofițerii în epoca bizantină.

²⁴ Cuvântul „dur” în limba turcă înseamnă „stai”.

- Hariclia, nu te teme, nu sunt turc. Sunt creștin și am venit să te ajut.

Apoi s-a aplecat și cu mâinile sale a atins sacii cu măsline. În acel moment, catârul s-a ridicat în picioare. Atunci acel om ciudat mi-a spus din nou:

- Hariclia, să tragi animalul în felul acesta și să mergi pe la Pirghelia, și nu pe drumul pe care mergi acum, căci pe acesta curg pâraie de apă.

Atunci eu l-am privit în față ca să-i mulțumesc. Deși a trecut atâta vreme, îmi amintesc bine chipul său, era un bărbat frumos, cu ochi mari și sprâncene stufoase. Zâmbea cu atâta bunătate, încât am prins curaj și i-am spus:

- Îți mulțumesc, domnule, pentru binele pe care mi l-ai făcut. Spune-mi cum te cheamă, ca să-i spun stăpânei mele să-ți facă un dar.

- Nu vreau niciun dar, Hariclia, mi-a spus acela, ci vreau ca atunci când vii aici, să aprinzi candela Maicii Domnului. Cât despre numele meu, de care întrebi, el este Rafail. Hai, du-te acum pe la Pirghelia, pe unde ți-am spus, și nu te teme.

Eu i-am mulțumit din nou și, apucând catârul de funie, am pornit. După ce am făcut câțiva pași, mi-am întors privirea înapoi ca să-i mai mulțumesc încă o dată, dar, lucru ciudat, se făcuse nevăzut. Abia atunci am conștientizat că, deși hainele mele erau ude de ploaie, ale aceluia erau complet uscate. L-am căutat cu privirea în dreapta și în stânga cu dorința de a-l revedea, dar nu era nicăieri. Dar curios a fost faptul că nu am simțit frică, deși mi-a trecut prin minte că se poate să fi fost un sfânt, de vreme ce a dispărut deodată din fața mea. Apoi am plecat cu catârul pe la Pirghelia și am ajuns cu bine la presa de ulei a lui Arif.

Pe drum repetam mereu numele «Rafail», ca să nu-l uit. Seara, când am povestit stăpânei mele ceea ce mi se întâmplase, la început m-a luat în râs. Dar atunci când m-am jurat că îi spun adevărul, mi-a spus:

– Dacă ți-a spus că îl cheamă «Rafail», înseamnă că a fost Arhanghelul.

A doua zi, am cumpărat o iconiță a Arhanghelului și de atunci o port la mine ca pe un lucru sfințit.

Anii au trecut, iar eu acum, bătrână fiind, trăiesc din milostenia creștinilor evlavioși. Slăvit să fie Dumnezeu! Din banii pe care îi primesc îi ajut și pe alții, care sunt săraci ca și mine. În duminici și sărbători stau în curtea bisericii Sfântului Simeon, iar credincioșii care mă cunosc îmi dau milostenie.

Mai înainte cu câteva zile, am visat că stăteam în curtea bisericii Sfântului Simeon. Deodată, am văzut că se apropie de mine un călugăr mare la trup, cu un baston în mână, și îmi pune ceva în palmă. Atunci l-am privit în față și i-am mulțumit, iar acela mi-a răspuns cu un zâmbet. Apoi mi-am spus în sinea mea: «Lucru ciudat, pe acest om îl cunosc. L-am văzut undeva, dar nu știu unde.» Atunci acela, ca și cum ar fi înțeles cele pe care le gândeam, mi-a spus:

– Hariclia, nu mă recunoști? Eu sunt acela care te-am izbăvit din acea furtună atunci când erai mică și adunai măslina în livada lui Hasan efendi. Când o să vii la Karyes să te închini?

Îndată mi-am amintit de acel om frumos cu zâmbetul pe buze, cu ochii mari și sprâncene stufoase. Cu toate că de atunci trecuseră atâția ani, chipul lui mi-a rămas în minte. M-am bucurat că mi l-am amintit, dar văzând acel baston mare pe care îl ținea în mână, l-am întrebat oarecum înfricoșată:

- De ce ții în mână acest baston? Vrei să mă bați?

- Nu, mi-a răspuns acela zâmbind, căci ești o femeie foarte bună.

- Iar tu ești cel mai bun om din lume.

În acea clipă m-am deșteptat. Până dimineață nu am mai putut dormi. Nu auzisem nimic despre cele ce se petrecuseră la Karyes și de aceea îmi spuneam în sinea mea: «Ceva se va întâmpla acolo sus.» Apoi am mers la părintele Evstratie și i-am povestit visul meu, rugându-l ca să mi-l explice. De îndată ce a auzit, părintele mi-a spus cu emoție:

- Hariclia, nu te mâhni, căci te voi duce eu astăzi la Karyes să te închini la sfinții de curând descoperiți, ale căror morminte s-au aflat acolo sus.

Dumnezeu să-i răsplătească părintelui pentru că m-a adus aici și m-am închinat sfinților, căci eu singură nu aș fi reușit niciodată să vin.”

Povestirea bătrânei văduve ne-a cutremurat pe toți. Am fost mișcați încă și mai mult atunci când am auzit pe părintele Evstratie spunându-ne:

„Eu eram polițist în Termis atunci când, în 1917, am primit ordin de la turci să fac o anchetă pentru a descoperi cine era acel cleric care apărea ca o fantomă în livada lui Hasan efendi și în casa lui Arif. Mă ambiționasem să-l prind pe acel termiot viclean, așa cum spuneam atunci, ca să-l pedepsesc. Dar ancheta mea nu s-a sfârșit așa cum doream, căci într-o zi cei doi stăpânitori turci m-au rugat să o opresc, pentru că, după cum spuneau aceia, nu era vorba despre un om viu. Și asta pentru că odată merseseră amândoi într-o noapte la Karyes și pândiseră cu pistoalele în mâini ca să-l prindă. Dar atunci când l-au văzut și s-au năpustit asupra lui, acela a dispărut într-o strălucire orbitoare. De atunci pentru mine această taină a rămas nedeșlegată. Însă cu câteva zile înainte, când am auzit că la Karyes s-au descoperit morminte de

mucenici, nu m-am gândit la acea nălucă, pe care ani de-a rândul au văzut-o acolo sus atât creștini, cât și turci. Dar alaltăieri în zori am visat că un cleric mare la trup a intrat în Biserica Sfântului Simeon în timp ce făceam vecernia și m-a salutat cu un zâmbet prietenesc, de parcă m-ar fi cunoscut. Iar atunci când l-am întrebat cine este, acela mi-a răspuns: «Sunt cel pe care îl căutai să-l descoperi atunci când erai polițist în Termis. Vino la Karyes să te închini!» «Slăvit să fie numele lui!» a adăugat părintele Evstratie. Taina pe care atunci când eram polițist nu o puteam dezlega mi-a lămurit-o însuși Sfântul Rafail la bătrânețile mele, acum, când sunt preot. Mare este Dumnezeuul creștinilor!”

Atunci când mitropolitul a aflat povestirea Haricliei Karagheorghiu, mi-a poruncit să merg acasă la ea și să scriu această povestire.

Casa ei era o colibă pe vârful colinei „Sfânta Chiriachi”, din Mitilini. Singura ei cameră, sărăcăcioasă și plină de icoane, era o chilie pustnicească. Vecinii ei mi-au spus că ea trăia foarte sărăcăcios, iar banii pe care îi aduna de la creștini îi folosea fie la botezurile copiilor săraci, fie pentru sprijinul fetelor fără mijloace materiale, fie pentru a cumpăra medicamente bolnavilor.

Am plecat de la căsuța bătrânei sărace profund impresionată. În sărăcia și smerenia ei se oglindea strălucirea măreției lui Dumnezeu. Cu ochii plini de lacrimi am coborât de pe colina Sfintei Chiriachi, cugetând la cuvintele Celui care a venit pe pământ, a trăit ca cel mai sărac dintre oameni și ne-a arătat calea smereniei. Într-adevăr, fericiți cei săraci cu duhul și smeriți cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.



Clericul necunoscut

Sfintele moaște ale Sfântului Nicolae au rămas în mormânt, așa cum au fost descoperite, douăzeci și opt de zile. În acest răstimp, multă lume a urcat la Karyes și s-a închinat. După aceea, sfintele moaște au fost luate de către preoții Pahomie și Vasile și așezate într-o raclă sculptată, care a fost lucrată cu multă migală de către preotul Constantin din Pamfilia. Tot într-o raclă au fost așezate și sfintele moaște ale Sfântului Rafail. Apoi epitropia bisericii a rânduit provizoriu doi paznici, pe Ducas Tolakis și Stratis Plomaritis, ca să le păzească până când mitropolitul avea să hotărască mutarea lor la biserica din Termis pentru mai mare siguranță.

În această perioadă, s-au săvârșit multe minuni. Voi povesti aici câteva dintre ele, pe care le-am auzit eu însumi de la martori oculari.

Stratis Plomaritis, după ce a păzit două nopți sfintele moaște împreună cu Ducas Tolakis, a plecat pretextând că ar avea ceva de lucru. Când Ducas a început să protesteze, spunând că îi este frică să stea noaptea singur, a alergat bucuros Nicos Podaras să-l înlocuiască pe Stratis. Acesta din urmă, după o perioadă destul de mare, a urcat pe Colina Karyes să cosească iarbă pentru catârul lui. Deodată, a văzut un călugăr tânăr urcând și venind spre el. „Se vede că acest călugăr a venit să se închine la osemintele care au fost descoperite și apoi a urcat până aici sus”, cugeta Stratis. Între timp, călugărul s-a apropiat de el și i-a dat bună ziua cu o voce înceată.

– Bună ziua, părinte, a spus și Stratis.

Și cu toate că Stratis nu auzea bine, de data aceasta a auzit foarte limpede vocea călugărului, care i-a spus:

– Stratis, de ce ai plecat? Și pentru ce nu te-ai întors de atâta vreme?

Atunci Stratis s-a buimăcit... De unde știa călugărul numele lui?... Și ce erau acestea care le spunea? Însă nu a apucat să-l întrebe ceva, pentru că acela a dispărut deodată din fața lui, de parcă s-ar fi deschis pământul și l-ar fi înghițit. Îngrozit, a luat-o la fugă și a alergat până în sat, lăsând în munte și iarba pe care o cosise, și catârul. După ce a povestit femeii lui pățania, a sfătuit-o să nu o spună nimănui, ca să nu-l ia în râs cei care nu credeau.

Dar ea, care era și vecina noastră, a judecat că este bine să ne spună chiar în acea zi. Și astfel Stratis a fost silit să ne povestească cu de-amănuntul ceea ce i s-a întâmplat. De atunci urca foarte des la Karyes și se închina cu evlavie, iar când auzea vorbindu-se despre sfinții de curând descoperiți, se ridica în picioare și își făcea cruce, spunând:

– Sfinte Nicolae, m-ai învrednicit pe mine păcătosul să te văd aievia. Iartă-mă că nu am rămas să te păzesc, ci am preferat să plec.

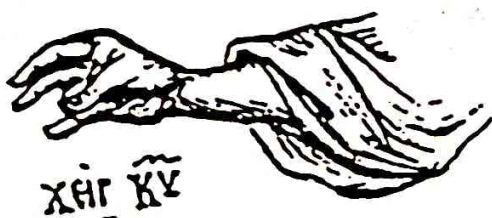
După mutarea sfintelor moaște ale Sfântului Nicolae, pe data de 10 iulie 1960 s-a făcut priveghere de toată noaptea în bisericuța de la Karyes. La priveghere au luat parte preoții Eftimie, Pahomie și Evstratie, tatăl protosinghelului Nicodim Anagnostu.

La priveghere au venit multe femei și din Pirghi-Termis, printre care era și Sofia Iavrimis. Și fiindcă, atunci când au venit, bisericuța era plină de lume și se făcuse foarte cald, Sofia stătea în curte. Înainte de a începe liturghia, părintele Evstratie a predicat despre Sfinții de la Karyes din ușa bisericii, ca să-l audă și cei care se aflau în curte. Predica lui a fost foarte emoționantă. Se vedea limpede că era spusă din inimă și de aceea mișca inimile ascultătorilor. În timpul predicii, Sofia a zărit un cleric necunoscut,

palid și slab, cu rasa spălăcită, care stătea singur, rezemat de zidul curții și asculta predica, privindu-l cu emoție pe părintele Evstratie. „Oare cine să fie acest preot? Când a venit de nu l-am văzut până acum?” se gândea Sofia și le întreba încet și pe femeile care stăteau alături de ea.

– Despre care preot întrebi, Sofia? îi spuneau. Aici nu sunt decât părintele Pahomie, părintele Eftimie și părintele Evstratie, care predică. Nu există alt preot.

Atunci Sofia s-a rușinat să mai întrebe, pentru că le vedea că zâmbeau ironic. Totuși ea continua să-l vadă pe acest preot străin, care arăta foarte mâhnit și nu-și dezlipea privirea de la părintele Evstratie. Nu a mai răbdât și s-a apropiat încet de acela, ca să se încredințeze cine este. Dar de îndată ce s-a apropiat de el, acela s-a făcut nevăzut. Văzând acestea, Sofia s-a pierdut cu firea și a început să tremure. Picioarele i s-au înmuiat și ar fi căzut dacă nu ar fi apucat să o țină celelalte femei. Apoi a început să povestească plângând preoților ceea ce i se întâmplase. Sofia a descris cu exactitate fizionomia Sfântului Nicolae, pe care o văzuse atâta timp foarte limpede la lumina lumânărilor și a lunii.

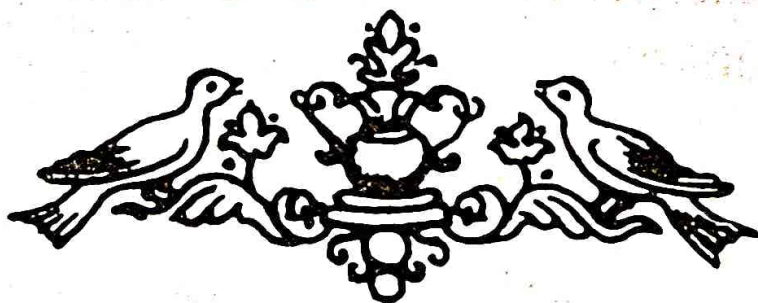


Povestirea lui Avgherinos Marangos

La 15 iulie 1960, am urcat împreună cu mama mea la bisericuța din Karyes, unde am aflat și alți închinători cunoscuți și necunoscuți. Printre ei era și un creștin din Mitilini care se numea Avgherinos Marangos. Acesta ne-a impresionat profund prin evlavia cu care se

închina la sfintele moaște. Apoi ne-a povestit minunea pe care au făcut-o cu el Sfinții de curând descoperiți.

– Sunt șofer pe un camion, dar am fost nevoit să încetez lucrul pentru că mă durea înfricoșător mâna dreaptă de la umăr până jos. Cu toate medicamentele pe care mi le-au dat medicii, nu am simțit nicio ameliorare. Eram cu totul deznădăjduit. Când am aflat că la Karyes s-a descoperit mormântul călugărului care timp de mai multe luni de zile s-a arătat în vise, am venit îndată cu femeia mea ca să ne închinăm. L-am rugat cu credință și durere să aibă milă de mine și să facă și cu mine o minune. Am ridicat mâna care mă durea și am purtat-o în chipul crucii deasupra osemintelor lui, care se aflau încă în mormânt, apoi am făcut cruce și deasupra raclei cu moaștele Sfântului Rafail, după care am plecat ușurat cu inima plină de nădejde. Credeți-mă că de atunci a încetat durerea de la mână și am început din nou munca pe mașină. Slăvit să fie numele lor! Într-adevăr, sunt sfinți făcători de minuni!



Mărturii

Minunile erau multe, dar nici necredința nu era puțină. Comentariile, luările în răs, ironiile erau de necrezut. Mitropolitul făcea parte din Sinod²⁵ și cel mai mult timp se afla la Atena. Protosinghelul Nicodim Anagnostu,

²⁵ Din cei optzeci de mitropoliți ai Bisericii Ortodoxe a Greciei, numai douăzeci sunt membri ai Sfântului Sinod.

care era un fierbinte sprijinitor al sfintelor descoperiri de la Karyes, era plecat pentru un timp în Anglia. Din fericire, aveam sprijinitori pe teologii Gheorghe Sotiriu și Evstratie Climis, precum și pe tatăl protosinghelului, pe bătrânul preot Evstratie Anagnostu. Și toți împreună uniți într-un cuget, cu credință neclintită în Sfinții de curând descoperiți, ne nevoiam să susținem sfințenia lor. Și erau clipe când veneam în contradicție nu numai cu cei necredincioși, ci și cu creștini evlavioși, chiar și cu preoți, cum a fost arhimandritul Nicodim Gațirulis, care, trimis fiind de mitropolit ca să consemneze mărturiile celor care visaseră și apoi să tragă o concluzie, numea evenimentele minunate de la Karyes „basmе femeiești”.

S-a întâmplat ca în acele zile soțul meu, Anghel Rallis, să fie plecat la Atena. Venind în Termis și fiind informat de teologul Gheorghe Sotiriu despre concluzia cercetării făcute de arhimandritul Gațirulis, prin care dezmințea în auzul tuturor toate descoperirile de la Karyes, a scris îndată mitropolitului Iacov o expunere amănunțită, în care istorisea toate evenimentele minunate pe care le trăise de la început până în acea clipă, menționând și numele tuturor martorilor oculari care se învredniciseră de descoperiri în somn, vedenii și minuni.

Această expunere l-a influențat pozitiv pe mitropolit, făcându-l să respingă concluzia părintelui Nicodim Gațirulis și să ia el însuși mărturii de la cei care visaseră pe Sfinții de la Karyes. Și după cum spunea el însuși, aceste fapte minunate l-au zguduit atât de mult, încât i-au răpit sufletul în sferele cerești.

Aici va trebui să povestesc un vis pe care l-am avut în zorii acelei zile în care părintele Nicodim Gațirulis a venit în Termis. La început, acest vis ni s-a părut tuturor

de neînțeles, dar după cercetarea care ni s-a făcut am priceput tâlcul lui.

Am visat că am fost chemată la o oarecare judecată ca martor al apărării. Judecătoria era biserica satului nostru. Când am intrat înăuntru, am văzut pe câțiva dintre cei care au visat pe Sfinții de curând descoperiți stând pe bănci.

– Oameni buni, pe cine judecă aici? i-am întrebat. De ce m-au chemat ca martor?

– Pe mine mă judecă, s-a auzit o voce bărbătească.

Întorcându-mi privirea spre locul de unde venea vocea, l-am zărit pe Sfântul Rafail stând pe un scaun în mijlocul bisericii.

– Dumnezeuul meu! am strigat. Cum este cu putință să judece pe un sfânt?

Atunci fața lui a strălucit de o lumină neobișnuită, și l-am auzit spunând din nou cu buzele tremurânde:

– Curaj, fii mei! Vorbiți, nu vă fie frică! Vasiliki, să vorbești!... Să vorbești!...

Aceste cuvinte ale lui au fost însoțite și de o mișcare a capului și a mâinii. M-am deșteptat foarte revoltată. Acel chip sfânt pe care îl iubeam atât de mult îl aveam încă înaintea ochilor. Dimineața am povestit visul celor din familia mea, cărora li s-a părut de neexplicat, chiar lipsit de sens. Însă nedumerirea noastră s-a dezlegat foarte repede, chiar în aceeași zi, când preotul satului nostru, Eftimie Țolos, ne-a chemat la biserică pentru a fi interogați de către arhimandritul Nicodim Gațirulis, care fusese trimis de mitropolit împreună cu un secretar.

Interogatoriul a avut loc în casa preotului. Îmi amintesc și acum cu durere în suflet cât de dezamăgit ieșea afară fiecare dintre cei interogați. Desigur, unii, enervați, nu au intrat deloc înăuntru ca să fie interogați, ci au

preferat să plece, ca să nu se certe, după cum spuneau, cu arhimandritul și astfel să se osândească. Chiar și părintele Eftimie, în fața căruia se făcea ancheta, nu a îndrăznit să deschidă gura și să vorbească, deși trăise el însuși atâtea fapte minunate timp de un an întreg. Iar când eu am protestat energic văzând tăcerea lui și modul în care se făcea ancheta, el a preferat din nou să tacă. Protestul meu energic l-a făcut pe sfințitul anchetator să bănuiască că eu eram imboldul la toată chestiunea aceasta, și de aceea pe cei pe care i-a interogat după mine îi întreba mereu dacă nu cumva eu îi îndemnasem să spună cele pe care le declarau ei.

Am plecat de la biserică foarte amărâtă, dar și cu nădejdea în inimă că toți cei care se opuneau sfintelor descoperiri de la Karyes și porniseră o prigoană împotriva celor care le mărturiseau într-o zi „vor pune mâna lor în locul cuielor și vor crede”. Credeam cu tărie că făgăduința pe care ne-o făcuse Sfântul Rafail în visurile noastre se va împlini.

În visul meu îmi spusese:

– Vasiliki, voi fi recunoscut ca sfânt... Privește cum sunt îmbrăcat! Așa vreau să se facă icoana mea.

În visul soțului meu, Anghel Rallis, care se mânia mai mult decât toți, deoarece el își luase cea mai mare răspundere și de aceea împotriva lui se îndreptau cele mai multe comentarii, i s-a arătat Sfântul Rafail și după ce l-a bătut prietenește pe umăr, i-a spus:

– Anghele, nu te mâhni, pentru că toți cei care nu cred acum în mine, într-o zi vor crede. Iar toți cei care acum mă disprețuiesc vor veni la Karyes și mi se vor închina.

În visul Mirsinei Durguna i-a spus:

– Mirsina, aici într-o bună zi se va face o mănăstire mare. Voi merge până la marginile lumii, voi face minuni,

voi vindeca bolnavi, singur îmi voi rezidi mănăstirea. Aici într-o zi va fi al doilea Ierusalim.

Mirsina vorbea încă și de un drum asfaltat, pe care îl visase că ajungea până la Colina Karyes și pe care circulau autobuze și alte vehicule. Cei care o auzeau spunând acestea râdeau, dar ea le răspundea netulburată:

– Toate câte a spus Sfântul Rafail în visurile noastre se vor împlini într-o zi. Le veți vedea și vă veți minuna.

Curajul Mirsinei Durguna l-a impresionat și pe ofițerul de jandarmi, Patrikakis. Atunci când acesta a chemat-o la comandament ca să o interogheze și a ridicat biciul ca să o înfricoșeze pentru a spune adevărul, ea s-a ridicat cu curaj și a strigat:

– Loviți-mă cât vreți, dar eu nu voi înceta să mărturisesc până voi muri că sunt sfinți.

Patrikakis, fiind mișcat de curajul izvorât din credința acestei femei simple, a lăsat îndată biciul jos și i-a dat voie să plece. Acesta fusese influențat de comentariile și calomniile celor necredincioși și voia să ancheteze pe cei care visaseră, ca să se încredințeze dacă nu cumva cele întâmplate la Karyes erau o șarlatanie. Însă a rămas uimit în fața curajului și a credinței cu care oamenii simpli răspundeau la întrebările lui.

Starea care a dominat în satul Termis în această perioadă a fost înfricoșător de tensionată. Contraziceri, dispute între credincioși și atei, comentarii, batjocuri... Dar, firește, cei necredincioși nu puteau să tăgăduiască mormântul călugărului, din moment ce îl văzuseră cu ochii lor, nici existența acolo a unei vechi mănăstiri, de vreme ce fusese adevărită de pecetea ei, de medalionul din plumb. Negau însă categoric sfințenia mucenicilor și istoria lor. Nu credeau nici în vise, nici în minuni.

August 1960

Era sfârșitul primei decade a lunii august din anul 1960, când am primit pentru prima dată o scrisoare de la pururea-pomenitul aghiograf și scriitor Fotie Kontoglu, în care ne cerea cu stăruință să-i istorisim evenimentele minunate de la Karyes. Aflase unele lucruri din ziare, dar dorea să afle amănunte de la martori oculari, ca să scrie o carte cu istoricul sfinților. Bucuria pe care ne-a pricinuit-o această dorință a lui era cu neputință de descris. În această perioadă a luptei noastre împotriva necredinței, ni s-a alăturat pe neașteptate un susținător puternic – ai fi zis că fusese trimis chiar de sfinți –, care cu mintea lui luminată și cu puterea condeiului său avea să propovăduiască adevărul, pe care atât de mulți continuau să-l tăgăduiască.

Acesta s-a adresat și mitropolitului Iacov, căruia i-a trimis expunerea soțului meu, Anghel Rallis, precum și multe alte mărturii ale celor care îi visaseră pe sfinți.

Cu bucurie și emoție am completat și eu istoricul cu multe amănunte esențiale, am adunat multe semnături de la martori oculari, am scris și eu mărturia mea cu lux de amănunte și i le-am trimis într-un plic. A fost foarte impresionat, după cum ne-a scris mai târziu, de faptul că a primit plicul chiar în ziua de 8 septembrie, sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului, când se prăznuiește și hramul bisericii de la Karyes. În bazele acestor mărturii a fost scrisă și prima carte despre istoricul sfinților, intitulată „Semn minunat”, pe care în visele noastre Sfântul Rafail a numit-o „Evanghelia sfintelor descoperiri de la Karyes”.

Iarna anului 1960

Visele continuau. Treptat, Sfântul Rafail descoperea multe amănunte din istoricul evenimentelor de la Karyes.

Mulți erau cei care visau pe sfinți, însă puțini erau cei care mărturiseau cu curaj și îndrăzneală cele pe care le vedeau. Cei mai mulți și le destăinuiau între ei, pentru că se temeau de ironiile și comentariile celor necredincioși.

Într-o seară, am văzut în vis că strălucea cerul în partea de răsărit, deasupra orașului Evali²⁶. În interiorul acestei lumini cerești am văzut deodată icoana Sfinților Rafail și Nicolae, care venea prin aer spre satul Termis.

Tâlcul acestui vis l-am aflat atunci când mitropolitul Iacov ne-a anunțat că Fotie Kontoglu pictase icoana sfinților și până la praznicul Nașterii Domnului avea să o aducă în Termis. De îndată ce mitropolitul a auzit despre visul pe care îl avusesem în acele zile, a spus profund emoționat:

– Fotie Kontoglu este evaliot ca și mine! De aceea ai văzut venind din patria noastră pierdută și scufundată în sânge icoana sfinților care au fost uciși de turci, așa cum au fost uciși și ierarhii Moshonisiei, ai Kidoniei și ai Smirnei, precum și o mulțime de alți clerici și mireni compatrioți de-ai noștri.

În acele zile, mitropolitul a poruncit ca sfintele moaște ale Sfinților Rafail și Nicolae să fie mutate în biserica satului nostru. Puținele oseminte ale Sfintei Irina, care fuseseră aflate în chiup, aveau să rămână încă în bisericuța din Karyes.

Decembrie 1960

La 19 ale lunii, Mirsina Durguna a visat pe Sfinții Rafail și Nicolae că se aflau în bisericuța Sfântului Dimitrie, care

²⁶ Evali este oraș pe țărmul Asiei Mici, exact în partea opusă localității Termis.

este în capătul satului, lângă drumul care duce la Karyes. Amândoi erau îmbrăcați cu sfintele veșminte, ca în timpul liturghiei. Afară în drum era adunată multă lume și copiii țineau în mâini ripide. Clopotul bisericii era tras continuu. Atunci când Mirsina a intrat în bisericuță ca să se închine, a auzit pe Sfântul Rafail spunându-i:

– Vezi, Mirsina, doxologia care se face? Vreau ca osemintele noastre să treacă pe aici, iar acolo să se oprească și să cânte.

În acele zile, prezvitera Sampfo Țolos a visat că au venit la ea doi clerici, care păreau a fi niște călători ce veneau de departe. Aceștia i-au spus:

– Sampfo, spune părintelui Eftimie că venim!

Prezvitera i-a privit mâhnită, căci se gândea că nu avea unde să-i găzduiască pe cei doi musafiri. Însă unul dintre ei i-a spus de parcă i-ar fi înțeles gândul:

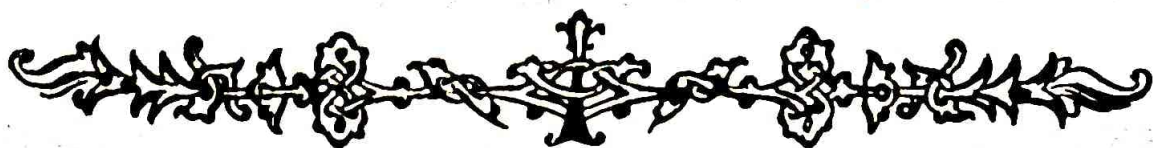
– Nu te neliniști, Sampfo, pentru că nu vom rămâne la voi, ci în biserică.

Un vis asemănător a avut și Maria Kunellis, mama episcopului Marcu Kunellis. A visat doi clerici, unul mare la trup și altul mic și slab. Clericul înalt i-a spus:

– Maria, să spui lui Marcu să pregătească biserica, pentru că zilele acestea vom veni.

Ajunul Nașterii Domnului 1960

Mitropolitul Iacov a poruncit să mute în grabă raclele cu moaștele sfinților în biserica satului Termis, pentru că în ziua următoare, de praznicul Nașterii Domnului, vor aduce icoana.



Strămutarea sfintelor moaște

Era o zi ploioasă. Din bolta de culoarea plumbului a cerului cădea continuu o ploaie rece. Aceasta ne îngrijora, căci nu exista drum de mașini ca să transportăm raclele în mașină, pentru a fi protejate. La Karyes au urcat destui credincioși, ca să însoțească sfintele moaște. De asemenea a urcat și părintele Eftimie cu copiii care țineau ripidele. Clopotul bisericii din sat suna de doliu, ca în Marea Vineri. Și deoarece continua să plouă, ne-am adunat toți înăuntru în bisericuță și în adăpostul care era în curtea ei și așteptam cu neliniște încetarea ei. Deși eram atât de multe persoane, totuși nu se auzea niciun murmur. Nimeni nu vorbea. Numai sunetele triste ale clopotului, care veneau de departe, pe jumătate stinse și se împreunau cu murmurul trist al ploii, se asemănau cu un bocet trist și prelung.

Timpul trecea greu în mijlocul unei atmosfere încărcate și pline de neliniște. La un moment dat, ploaia a părut să înceteze.

– Înainte, fraților, a strigat Anghel spărgând tăcerea. Să nu întârziem... Este timpul să pornim... Sfinții vor face o minune și nu se vor uda sfintele moaște.

Și îndată, împreună cu Ducas Țolakis, a luat în mâini raclele cu moaștele Sfântului Rafail. Împreună cu ei țineau raclele și Kostas Kanelos cu Nicos Podaras. În spatele lor, alți consăteni evlavioși, printre care Panaghiotis Bacas, polițistul Manole Țangarakis și epitropul Marcu Kunellis, au ridicat raclele cu moaștele Sfântului Nicolae. Alături de ei mergeau și alți consăteni de-ai noștri, care erau stăpâniți de dorința arzătoare de a duce și ei raclele sfinților.

Procesiunea înainta încet pe cărările abrupte. În față mergeau preotul și copiii cu ripidele, în urma lor veneau sfintele moaște, iar în urma lor mergeam noi, toți cei care păstram cu evlavie în inimile noastre o dragoste nepotolită pentru iubiții noștri Sfinți Rafail și Nicolae. Ochii tuturor erau înlăcrimați, iar pe fețele lor se vedea atâta tristețe, în-cât ai fi zis că atunci înmormântam trupurile mucenicilor înjunghiate de către turci. Veacuri de-a rândul acești muce-nici au fost slăviți numai în ceruri, iar acum venise plinirea vremii să li se dea și pe pământ slava care li se cuvenea.

Nu am parcurs nici o jumătate din drum, când deodată norii negri de pe cer s-au despicat și s-au îndepărtat, împinși parcă de o oarecare putere nevăzută, iar printre ei s-a ivit soarele foarte strălucitor, care cu razele lui de aur a luminat împrejurimile. Și ziua întunecoasă de iarnă s-a schimbat pe neașteptate într-o zi luminoasă de primăvară. Învăluți de această lumină strălucitoare a soarelui am ajuns până în sat. Ne-am oprit la bisericuța Sfântului Dimitrie, ca să se împlinească dorința Sfântului Rafail, de a cânta acolo doxologia pe care o arătase în vis Mirsinei Durguna. După aceea am pornit din nou până ce am ajuns la biserică „Intrarea în Biserică a Maicii Domnului” din satul nostru.

Lucru minunat a fost faptul că nu a trecut nici o jumătate de oră din clipa când am intrat în biserică și soarele s-a ascuns din nou în spatele norilor negri. După câteva minute a început să bureze, și ploaia nu a încetat până seara.

25 decembrie, după-amiază

O mulțime de lume se adunase la ieșirea din sat, ca să întâmpine icoana Sfinților Rafail și Nicolae. Copiii de la școală, aliniați în rând împreună cu învățătorii lor, întâistătătorii locului, preoții din împrejurimi îmbrăcați

în veșminte strălucitoare și corul de la Orfelinatul din Mitilini așteptau să dea cinstea cuvenită sfinților.

Foarte emoționantă a fost clipa când au ajuns mitropolitul Iacov și protosinghelul Nicodim Anagnostu cu icoana și au înmănat-o celor doi ieromonahi, Pahomie și Fotie Lavriotul²⁷.

Tremurând de emoție, au sărutat-o amândoi și ținând-o cu evlavie, au început procesiunea care înainta încet spre biserică, însoțită de sunetele vesele ale clopotelor.

În față mergeau copiii cu ripidele, în urma lor veneau preoții, mitropolitul Iacov, protosinghelul Nicodim Anagnostu, psalții și cei doi ieromonahi cu icoana în brațe. În spatele lor veneau copiii școlii, întâistătătorii locului și toți cei care credeau și iubeau din toată inima pe Sfinții de curând arătați. Desigur, erau printre ei și mulți dintre cei care mai înainte nu credeau, și care acum înaintau în tăcere cu o expresie de tristețe pe față.

Ținând pe mama de braț, o simțeam că tremură de emoție. În urechi parcă îi răsună, după cum mi-a spus mai târziu, vocea Sfântului Rafail, care îi spusese într-unul din visele ei:

– Angheliki, până când voi rămâne necunoscut? Mergi și spune mitropolitului că vreau icoană și slujbă.

Dar și simțămintele pe care le trăiam eu erau atât de puternice, încât îmi zdruncinau toată ființa și îmi era cu neputință să le exprim în cuvinte. În aceeași stare sufletească se afla și soțul meu, Anghel Rallis, care cânta împreună cu psalții și cu greutate se abținea să nu izbucnească în plâns. Aceleași sentimente le trăiau și Ducas cu Maria Țolakakis, surorile Mirsina, Maria și Evanghelia

²⁷ Acești evlavioși ieromonahi au îmbrăcat de tineri schima monahală în Sfântul Munte.

Durguna, Nicos Fichias, Costas Canelos, Nicos Podaras, Panaghiotis Bacas și mulți alți credincioși, căci îi trădau expresia feței lor și ochii lor înlăcrimați. Cât de mult dorisem să vedem această zi care acum devenea realitate! Clipe de neuitat, care s-au întipărit pentru totdeauna în memoria noastră!

Când am ajuns la biserică, se cânta doxologia. Icoana a fost așezată pe iconostas, după care s-a închinat la ea toată lumea. Mitropolitul a vorbit profund emoționat, numind pe Sfinții de curând arătați Rafail și Nicolae „mucenici care au murit pentru credință și patrie”. Pentru că au măr-turisit în prima răsccoală pe care creștinii din Lesvos au făcut-o împotriva turcilor, cu dorința arzătoare de a-și elibera patria.

Vrednic de consemnat a fost și faptul că, în timp ce în Mitilini și în satele din jur ploua torențial, în Termis nu a căzut nici măcar o picătură de ploaie. După terminarea doxologiei și plecarea mitropolitului, s-a dezlănțuit și în Termis furtuna.

În ziua următoare, a avut loc în biserica din Termis o liturghie sărbătorească în cinstea aducerii icoanei sfinților. În timp ce mitropolitul predica în fața sfintelor uși despre istoricul sfinților, Elena Caradimitrakis vedea o fetiță cu fața albă stând alături de el în fața icoanei lui Hristos.

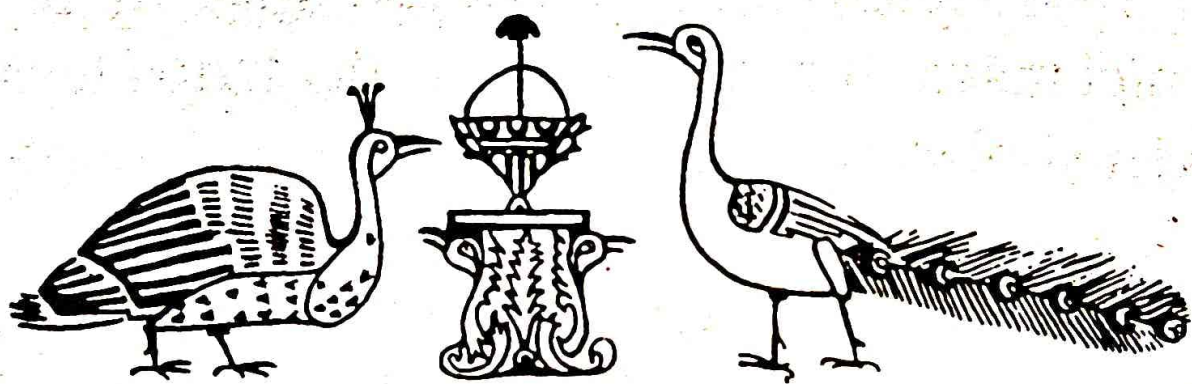
O vedea foarte clar, dar numai de la mijloc în sus. Picioarele erau ascunse de o umbră neagră, iar deasupra ei erau două litere mari și luminoase A.I.

La început, femeia nu a dat importanță, nici nu i-a trecut prin minte că ar fi ceva neobișnuit. Dar când a văzut și picioarele fetei, care nu atingeau pardoseala, a început să tremure. Însă nu a îndrăznit să spună nimic femeilor care stăteau alături de ea, ca să nu fie luată în răs. „Dumnezeul

meu”, spunea întru sine, „nu cumva mă înșală ochii?” Apoi a ieșit să o caute pe fata ei, pentru a-i spune și ei cele pe care le văzuse. Când s-a întors la locul ei, acea fetiță dispăruse. Însă i-au rămas întipărite în memorie chipul ei și cele două litere luminoase.

Când a auzit aceasta, fata Elenei s-a îndoit, crezând că lumina lumânărilor a închipuit înaintea ochilor mamei ei acea nălucă. Dar în aceeași noapte l-a visat pe Sfântul Rafail, care i-a spus:

– Maria, mama ta nu a văzut o nălucă, ci era îngerușul Irina care a stat împreună cu mine alături de mitropolit atât timp cât acesta a vorbit. Și ea trebuie să fie slăvită, pentru că a mărturisit împreună cu noi, suferind chinuri înfricoșătoare... au ars-o turcii de vie.



Pățania ieromonahului Fotie Lavriotul

Minunata icoană a Sfinților Rafail și Nicolae pictată de pururea pomenitul Fotie Kontoglu nu a fost prima, așa cum credea atunci mitropolitul Iacov. Înaintea acesteia a mai fost pictată o icoană cu cei doi sfinți de către preotul Vasile Bamias, din satul Morias. El a început această lucrare, deoarece îl visase pe Sfântul Rafail care, după ce a însemnat-o cu semnul Crucii pe fata lui, care era grav bolnavă de paratifos, i-a spus:

- Părinte Vasile, vreau să faci icoana mea! Privește-mă bine, ca să mă pictezi exact așa cum sunt!

Din ziua următoare, fata lui nu a mai avut febră și preotul Vasile a început să picteze icoana cu post și rugăciune. Și a terminat-o în ziua când am aflat mormântul diaconului Nicolae. Însă părintelui Vasile, fiindu-i frică de mitropolit, pentru că nu avea voie să facă icoana noilor sfinți fără binecuvântarea aceluia, a adus-o în ascuns acasă la noi, rugându-ne să o păstrăm până când sfinții aveau să fie recunoscuți.

În acea zi, a venit la Karyes și ieromonahul Fotie Lavriotul, trimis de mitropolitul Iacov, să vadă sfintele moaște ale diaconului Nicolae, așa cum erau în mormânt, și să-și spună părerea. De îndată ce l-a văzut, s-a însemnat cu semnul Crucii și a spus:

- Și întâmplător să fi văzut acest mort, aș fi spus că a fost călugăr, pentru că numai pe călugări îi înmormântează astfel, cu mâinile încrucișate pe piept.

Și a rămas la Karyes mai multe ceasuri rugându-se. Când a coborât în sat, era târziu și ultimul autobuz plecase. De aceea ne-am oferit să-l găzduim acasă la noi. În momentul când l-am condus în camera unde avea să doarmă, mi-am adus aminte că pe masă pusesem icoana care fusese adusă de părintele Vasile. De frică ca nu cumva părintele Fotie, văzând-o, să-l înștiințeze pe mitropolit, am alergat repede, am luat icoana și, ca să nu o scot afară și astfel să mă vadă părintele, am deschis un dulap mare, care se afla la capătul patului, și am ascuns-o acolo. Părintele Fotie nu a observat nimic.

După ce s-a rugat la iconostas, s-a întins pe pat ca să se odihnească. M-am culcat și eu împreună cu mama mea în camera de alături. Soțul meu era plecat în satul său natal, Petra. Însă, lucru ciudat... din când în când auzeam

zgomot în camera unde se culcase preotul. Mi-am dat seama că se scula din pat, se ruga și iarăși se culca. Aceasta s-a întâmplat de mai multe ori. În cele din urmă, camera s-a cufundat în tăcere. În ziua următoare, foarte de dimineață, s-a trezit mai întâi mama mea. Trecând pe coridor pentru a coborî în bucătărie, a văzut deschisă ușa camerei unde dormise preotul, iar înăuntru nu se afla nimeni.

– Scoală-te, fiica mea! a strigat mama mea îngrozită. Preotul nu este în cameră... Ce se întâmplă? Dumnezeuul meu!...

Am căutat și în celelalte camere, dar preotul nu era niciăieri. Ieșind în curtea casei, l-am văzut stând ghemuit pe un zid de piatră, ținându-și capul între mâini.

– Părinte, pentru numele lui Dumnezeu, ce ați pățit? a strigat mama mea. De ce stați afară?

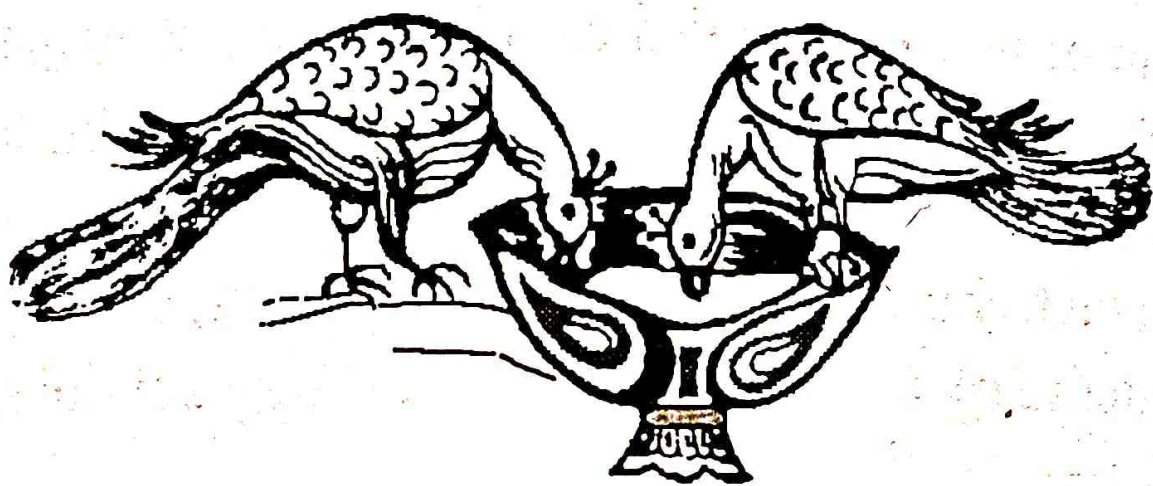
– Ce să vă spun, a răspuns părintele Fotie cu o voce tremurândă. De la miezul nopții stau aici. Ceea ce am pățit în noaptea aceasta este înfricoșător. De îndată ce m-am întins pe pat ca să mă odihnesc, am văzut doi clerici, unul îmbrăcat în veșminte de preot, iar celălalt în veșmânt diaconesc. Au venit amândoi și s-au aplecat deasupra mea. Atunci am sărit îngrozit din pat, am ingenuncheat, m-am rugat, iar ei au dispărut. Dar de îndată ce m-am întins din nou în pat, s-a repetat același lucru. Nu am mai rezistat... Am deschis ușa cu atenție, ca să nu vă trezesc, și am ieșit în curte. Și de atunci stau aici, pe acest zid. Negreșit, vrăjmașul m-a ispitit în noaptea aceasta.

Am rămas amândouă fără glas. Părintele Fotie îi descrisese pe cei doi clerici exact așa cum erau zugrăviți în icoană. Însă noi nu am îndrăznit să-i mărturisim adevărul. L-am lăsat să plece cu impresia că acea cameră era bântuită de duhuri rele.

După ce icoana Sfinților Rafail și Nicolae pictată de Fotie Kontoglu a fost așezată pe iconostasul bisericii din sat, noi am dus icoana Sfinților pictată de părintele Vasile Bamia la bisericuța din Karyes. S-a întâmplat ca în acele zile să vină din nou părintele Fotie la Karyes. Și îndată ce a zărit icoana, a strigat uluit:

- Dumnezeu meu, iată cei doi clerici pe care i-am văzut în noaptea când am fost găzduit în casa lui Anghel Rallis!

Atunci i-am povestit și noi despre acea icoană și i-am cerut iertare, pentru că nu-i spuseseșem nimic în acea dimineață.



Alte apariții minunate ale sfinților

Multe persoane s-au învrednicit să-i vadă aieva pe cei doi sfinți în perioada când sfintele lor moaște se aflau în biserică din satul nostru. Dar aceștia își dădeau seama că erau Sfinți numai atunci când dispăreau dintr-odată dinaintea ochilor lor. Dintre aceștia au fost: monahia Vasiliki Maliaru, sora pururea-pomenitului mitropolit Iacov al Mitimnei, consăteanca noastră, Marigo Kandanas, paracliserul bisericii, Hristu Arghiriu, și Hrisomoli Bacas, care avea casa exact vizavi de biserică.

Pe cei doi sfinți i-a văzut aieva în biserică și părintele Eftimie Țolos. Până atunci, părintele Eftimie se îndoia

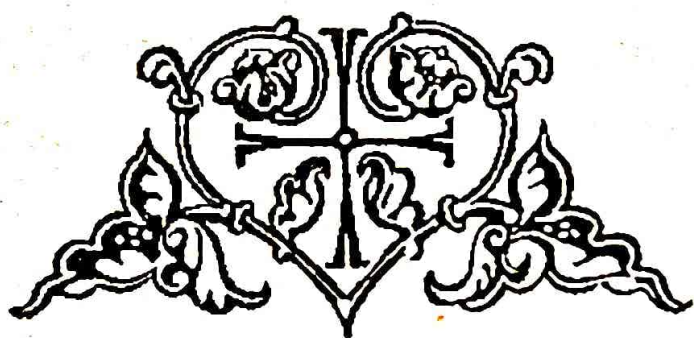
de aparițiile Sfântului Rafail și zâmbea ironic atunci când auzea vorbindu-se despre ele. Dar într-o zi după vecernie, fiind singur în biserică, a văzut aievea pe cei doi sfinți stând alături de raclele cu sfintele lor moaște. De frică, s-a închis în sfântul altar și nu îndrăznea să iasă afară. Preoteasa, neștiind unde se află soțul ei, a început să-l caute pe la toate casele prietenilor lor din sat. Dar neaflându-l nicăieri, s-a temut ca nu cumva să i se fi întâmplat ceva rău și de aceea a înștiințat îndată pe epitropii bisericii.

Epitropi erau pe atunci soțul meu, Anghel Rallis, Marcu Cunellis și Barbaris Sarandinos. După ce l-au căutat destul, în cele din urmă l-au aflat în altarul bisericii, ghemuit pe un scaun, palid ca o lumânare și cu ochii roșii din pricina plânsului. Tremura atât de tare, încât abia a reușit să le spună ce i se întâmplase. Iar când epitropii i-au spus că nu trebuia să se teamă atât de mult, ci dimpotrivă, să se bucure că s-a învrednicit să vadă pe cei doi sfinți, el le-a spus:

– M-am temut, fii mei, pentru pedeapsa pe care o merit, pentru că de multe ori mă îndoiam. Dar din clipa când i-am văzut, plâng și le cer iertare.

Un alt consătean de-al nostru care s-a învrednicit să-l vadă în vis pe Sfântul Rafail a fost Gheorghe Bețos, brutar de meserie. Bețos era evlavios și a crezut încă de la început în sfinții de curând arătați. Însă nu-și putea închipui, după cum spunea el însuși, cum este cu puțință ca un sfânt să se arate aievea. Într-o zi, a plecat dis-de-dimineată de acasă spre brutărie, când deodată a văzut un călugăr mare la trup trecând în grabă prin fața porții casei lui. Gheorghe s-a oprit ca să treacă călugărul, după care l-a urmat. „Se vede că a fost priveghere la Karyes, de vreme ce călugărul coboară atât de dimineată”, se gândea el. Deodată, l-a pierdut din ochi. „Ciudat lucru... Cum a dispărut atât de

repede?" se întreba Gheorghe. Dar cu toate acestea, nu i-a trecut prin minte în acea clipă că apariția acelui călugăr a fost un lucru neobișnuit. Când a ajuns la brutărie, a început lucrul, însă cu cât trecea timpul, un gând îi stăruia tot mai mult în minte: „Cine să fi fost acel călugăr?” Ca să afle răspunsul, trebuia să se încredințeze dacă a fost priveghere la Karyes și dacă l-a văzut și altcineva prin sat. Dar atunci când s-a încredințat că nu se făcuse priveghere la Karyes și că niciun călugăr nu a fost văzut coborând în sat, și-a făcut cruce emoționat, pentru că a înțeles că se învrednicise să-l vadă și el pe Sfântul Rafail făcătorul de minuni, în a cărui sfântă lucrare a crezut încă de la început.



Aflarea mormântului învățătorului Teodor

Ianuarie 1961

După mutarea sfintelor moaște ale Sfinților Rafail și Nicolae, aceștia au continuat să descopere prin vise și alte amănunte, care completează istoricul lor. În unele vorbeau despre două icoane, care se aflau una înăuntrul bisericii vechi și alta în curte. Iar în altele vorbesc despre mormintele altor mucenici, însă fără să arate cu exactitate locul unde se află.

Pe la sfârșitul lui decembrie, o consăteancă de-a noastră în vârstă, Constantina Dunguris, a visat o femeie îmbrăcată în negru, care i-a spus: „Aproape de mormântul

Sfântului Nicolae se află și mormântul unui alt mucenic.” Dar fiindcă nu a spus al cui era mormântul, visul a trecut neobservat.

Însă în acele zile Costas Psirukis l-a visat pe mucenicul Teodor. Acesta, vorbindu-i despre mucenicia sa, i-a spus că turcii, după ce l-au omorât, i-au pus capul între picioare. Apoi i-a poruncit să spună învățătorului său, Elefterie Dighidikis, să se ocupe de aflarea mormântului său. Dar Dighidikis, cu toate că era evlavios, nu a avut curajul să-și asume această răspundere.

Dar nu au trecut multe zile și mucenicul Teodor s-a arătat în somn soacrei lui Elefterie, Achindina Hagiantoniu, căreia i-a poruncit să-i spună ginerelui ei să nu șovăie de a spune la mitropolie visul lui Costas Psirukis și să se îngrijească să sape pentru a descoperi mormântul lui, care se află în curtea bisericii. După aceea i-a mai spus:

– Să-i spui lui Elefterie să urce cu elevii la Karyes să se închine, așa cum urcam și eu cu ei, chiar și în timpul ocupației turcești.

„Dar unde să săpăm?” ne întrebam. Nu cunoșteam locul exact, așa cum s-a întâmplat cu mormântul Sfântului Nicolae, iar arheologul ne-ar fi dat voie numai pentru o mică săpătură. Așadar, ne-am hotărât să săpăm în curtea bisericuței, în locul în care Sfântul Rafail tămâia adeseori, așa cum îl visaseră mai multe persoane. Mai convingător este visul consătenței noastre Evanghelia Durguna, care l-a văzut pe Sfântul Rafail ieșind din mormântul lui cu o cădelniță în mână, tămâind spre acest loc al curții și cântând: „Să se îndrepteze rugăciunea mea ca tămâia înaintea Ta.”

Atunci am tras concluzia că în acest loc trebuie să se afle și icoana Maicii Domnului, pe care doream atât de mult să o aflăm. Așadar, am vorbit cu arheologul despre

icoană, fără să amintim de visele care vorbeau despre mormânt, și numai astfel am primit încuviințarea de a săpa.

Ne-am hotărât să săpăm pe 15 ianuarie, dar fiindcă era o zi foarte friguroasă, arheologul nu a venit să urmărească săpatul, ci a trimis în locul lui pe polițistul Pamfilon.

Am început să săpăm cu entuziasm și emoție. „Oare ce vom afla?” ne întrebam între noi cu neliniște. „Icoană sau mormânt, sau nimic?” Polițistul zâmbea ironic. Se vedea că acel om nu credea. Nimeni dintre noi nu vorbea, ci numai polițistul întrerupea din când în când tăcerea glumind, căci i se părea fără rost această săpare. Cu cât trecea timpul, frigul se întetșea. A început să cadă și zăpadă. Ar fi trebuit să oprim săpatul, dar noi am continuat.

Se făcuse aproape ora patru când, la o adâncime de aproximativ doi metri, poate și mai mult, am aflat un mormânt. În el era un schelet de om întreg până la gât. Capul era desprins de trup și pus între picioare. La gură avea o cărămidă din epoca bizantină cu o cruce încrustată pe ea. Mâinile îi erau tăiate și puse în formă de cruce lângă cap. Atunci Panaghiotis Durguna s-a oprit din săpat, a aruncat târnăcopul și a îngenunchat lângă mormânt. La fel am făcut și noi, toți cei care ne aflam acolo, chiar și polițistul Stavros. În fața acestei priveliști emoționante ochii tuturor s-au umplut de lacrimi. Tremuram de frig, dar și din pricina emoției puternice pe care o simțeam înăuntrul nostru. Cu lacrimi în ochi, polițistul a luat capul mucenicului și, făcându-și cruce, a spus:

– Oricine ai fi, nefericitule, plâng pentru halul în care te-am aflat. Cine știe ce dureri înfricoșătoare ai suferit! Iartă-mă că, înainte de a te afla, nu credeam, ci îi ironizam pe acești oameni. Într-adevăr, acest loc este sfânt!

Nu apucasem să plecăm de la Karyes, când deodată îl vedem pe Nicos Podaras venind în fugă. În acele zile, Podaras lucra în satul vecin, Komi, și de aceea nu știa nimic despre săpăturile care se făceau. A venit în fugă ca să ne spună că în zorii acelei zile îl visase pe Sfântul Nicolae, întins în mormântul lui, care i-a spus:

– Nicos, lasă lucrul și mergi la Termis, pentru că mâine alături de mine vor afla pe un alt frate de-al meu.

„Ciudat vis”, se gândea Nicos. „Oare Sfântul Nicolae să fi avut frate? Voi merge astăzi în Termis să le spun visul meu.” Așadar, după-amiază, lăsându-și lucrul, a pornit spre Termis ca să ne spună visul pe care îl avusese. Iar când a aflat că lângă mormântul Sfântului Nicolae s-au aflat și alte oseminte, a rămas fără glas. Apoi a alergat îndată la Karyes, să i se închine.

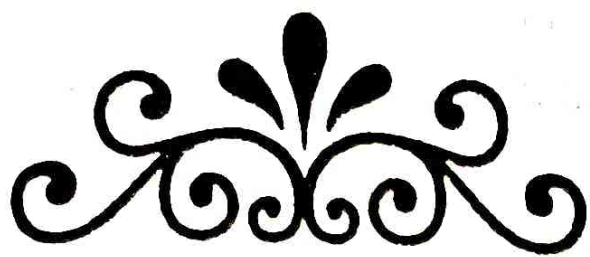
Osemintele mucenicului le-am lăsat în acea noapte așa cum se aflau în mormânt, ca să le vadă arheologul, preoții și locuitorii din Termis. Însă peste noapte s-a făcut foarte frig și lapovița care căzuse în timpul zilei a înghețat pe oase, formând astfel un înveliș ca de cristal. Din această pricină, osemintele au rămas câteva zile așa cum erau.

Mulți se întrebau dacă într-adevăr aceste oseminte erau ale învățătorul Teodor sau ale altui mucenic. Această nedumerire a fost dezlegată din nou de Costas Psirukis, care l-a visat pe mucenicul Teodor în bisericuța din Karyes.

– Costas, ale mele sunt osemintele care au fost aflate lângă mormântul Sfântului Nicolae. Să nu se îndoiască de aceasta, ci să se îngrijească să mi le scoată din pământ și din gheață.

După acest vis al lui Costas s-a făcut strămutarea. Panaghiotis Durguna a fost cel care a scos osemintele din mormânt cu atenție și evlavie. Le-am spălat eu împreună cu Constantina, mama lui Costas Psirukis și cu surorile

Mirsina, Maria și Evanghelia Durguna. Le-am pus pe o față de masă curată în altarul bisericuței din Karyes pentru a se usca, iar după aceea le-am așezat într-o raclă.



Dărâmarea bisericii

După aflarea mormântului mucenicului Teodor, visele au început să descopere existența altor morminte de mucenici, precum și a unei icoane care, după cum spuneau cei care visau, s-ar afla în altarul bisericii vechi. Dar pentru a stabili cu precizie unde se afla acest altar, ar fi trebuit să se facă săpături mai multe și mai mari și, prin urmare, trebuia să dărâmăm biserica cea nouă. Iar lucrul acesta ne pune pe gânduri. Despre icoană vorbise și Maica Domnului în 1960, în visul Veniei Rallis, nepoata soțului meu. Maica Domnului a dus-o în altarul bisericii noi și i-a spus, arătându-i cu mâna spre pardoseală: „Aici dedesubt există o icoană.”

În 1961, acel loc l-a visat și Panaghiota Plomaritu, pe atunci în vârstă de cincisprezece ani. În alt vis, Panaghiota a văzut o umbră omenească – nu și-a putut da seama dacă era de bărbat sau de femeie – care a trasat pe pardoseala bisericii un pătrat care începea din altar și ieșea în afara acestuia. Apoi acea umbră i-a spus: „Panaghiota, să le spui că trebuie să sape aici.”

O consăteancă de-a noastră, Asimenia Vurnovalis, a visat în 1960 că ieșeau flăcări din bisericuța din Karyes. În timp ce ea striga îngrozită: „Alergați repede, că arde

biserica!” a auzit o voce care i-a spus: „Nu arde biserica, ci voi, care călcați pe deasupra mormintelor mucenicilor.” Atunci acest vis nu a fost luat în seamă de nimeni, iar soțul meu chiar a spus:

– Cu siguranță acest vis este de la cel viclean, pentru că nu-i place că după cinci sute de ani s-a zidit o biserică pe Colina sfântă Karyes.

Însă tâlcuirea lui am aflat-o abia după un an. În februarie 1961, Haralambia Licardopulos a visat că se afla în bisericuța din Karyes, iar un bărbat mare la trup i-a spus, privind-o cu tristețe:

– Aici dedesubt mă aflu eu împreună cu femeia mea, Maria.

Când am auzit, am rămas muți de uimire. Unele vise vorbeau despre icoană, iar altele despre mormintele mucenicilor, însă toate arătau același loc aflat sub biserica nouă.

În legătură cu icoana am avut și eu două vise. Unul pe 12 și altul pe 18 ianuarie 1961. În primul vis am văzut că Sfântul Rafail se afla împreună cu Maica Domnului în bisericuța din Karyes. Am îngenuncheat la picioarele ei și am rugat-o să-mi spună exact unde este icoana, ca să o aflăm atunci când aveam să săpăm. Cât timp am rugat-o, nu a spus nimic, ci numai mă privea cu afecțiune. Apoi deodată mi-a spus:

– Icoana este în altar, printre vechile dărâmături.

M-am deșteptat mâhnită. Cuvintele Maicii Domnului îmi stăruiau mereu în minte. Spunând „altar” și „vechile dărâmături”, însemna că noua biserică trebuia să fie dărâmată. Iar aceasta mi se părea lipsit de sens. Mă gândeam ca nu cumva să fi fost influențată de visele altora și de aceea am avut și eu acest vis. Însă pe 18 ale aceleiași luni, am visat-o din nou pe Maica Domnului, tot în bisericuța

din Karyes. Am îngenuncheat din nou la picioarele ei și le-am sărutat, rugând-o cu durere să îmi arate locul exact, pentru a săpa cu siguranță. Maica Domnului m-a privit cu bunătate și mi-a spus încet:

- Vasiliki, nu te neliniști! Veți găsi icoana... Este sub altar... Ia-o pe Mirsina Durguna și veniți să săpați în acest loc atunci când vor începe săpăturile. Nu veți întâmpina greutăți, pentru că nu se află la mare adâncime.

Spunând acestea, mi-a arătat un loc în spatele altarului bisericii noi, exact lângă zid. Bucuroasă, am povestit visul Mirsinei Durguna.

- Mergem să săpăm, a spus Mirsina. Dacă locul unde ți-a arătat Maica Domnului este în afara bisericii, atunci putem săpa în voie, fără să așteptăm aprobarea săpăturilor.

Într-adevăr, am mers într-o după-amiază numai noi două, cu câte o sapă în mână, și ne-am hotărât să săpăm. Dar fiindcă acest loc era foarte aproape de biserică, lângă zidul altarului, pentru aceasta am săpat puțin și ne-am oprit de frică să nu stricăm zidul. Însă în noaptea următoare Mirsina a visat-o pe Maica Domnului spunându-i:

- De ce nu ați continuat săpatul? În spatele altarului bisericii noi se află altarul bisericii vechi. Acolo este icoana. Dacă ați mai fi săpat încă puțin, ați fi găsit-o.

După câteva zile, Mirsina a visat că se afla din nou în acest loc și că cineva i-a dat o hârtie pe care scria: „Eu sunt Lumina lumii.” Cine și-ar fi închipuit atunci că mai târziu în acest loc avea să fie aflată icoana Atotțiitorului? Toți credeam că Maica Domnului vorbea despre icoana ei. Dar nu am mai îndrăznit să merg din nou cu Mirsina ca să săpăm în acel loc, deoarece ne temeam de arheolog, care declarase categoric că ne va pedepsi dacă vom săpa fără voia lui.

În altă noapte, Mirsina a visat că se afla la Karyes împreună cu mine și cu Ducas Țolakis. Deodată, s-a arătat Sfântul Rafail, care ne-a condus în spatele altarului bisericii și i-a poruncit lui Ducas să sape. Atunci Ducas a început să sape și după puțin timp s-a ivit o placă. Când a ridicat-o, a ieșit o strălucire de sub ea. Aplecându-ne din curiozitate ca să vedem ce se afla sub placă, am văzut un trup mort îmbrăcat în alb care deschidea și închidea ochii. Îngrozită, Mirsina a întrebat pe Sfântul Rafail cine era acel mort. Iar el i-a răspuns: „Este primarul.” Apoi i-a dat în mână o hârtiuță pe care scria numărul 12.

În acele zile, Maria Țolakis l-a visat pe Sfântul Rafail, care i-a spus că noua biserică trebuie să fie dăruită ca să se poată face săpăturile.

Sfârșitul lui aprilie 1961

Un oarecare consătean de-al nostru, Alexandru Martis, aflând că visele vorbeau despre icoana din altarul bisericii vechi, se gândea: „De ce visele nu au vorbit despre icoană atunci când în acest loc nu era decât o îngrăditură făcută din pietrele sfărâmate ale bisericii? Nu cumva nu există nicio icoană și visele sunt de la cel viclean? Păcat de biserică!... Cred că satana își bagă coada ca să o strice.”

Într-o seară, s-a culcat cu aceste gânduri chinuitoare în minte. Era data de 20 aprilie. A visat că se afla la Karyes. De îndată ce a intrat în biserică, a văzut-o înaintea lui pe Maica Domnului îmbrăcată ca o călugăriță. Lângă ea stătea un călugăr mare la trup, îmbrăcat într-o rasă neagră. Alexandru, înfricoșându-se de cele văzute, a rămas ca ținut de podea, neîndrăznind nici să se miște, nici să vorbească. Atunci a auzit-o pe Maica Domnului spunându-i cu bunătate:

- Alexandre, nu te teme. Nu trebuia să te îndoiești de existența icoanei.

Și arătându-i cu mâna spre locul altarului, a adăugat:
- Icoana este înăuntru în altar, dar sub biserică. Această biserică nouă s-a făcut pricină pentru a se descoperi mormântul Sfântului Rafail și taina care de veacuri era ascunsă pe Colina Karyes.

Alexandru s-a deșteptat foarte emoționat. Nedumerirea care îl chinuia a dezlegat-o însăși Maica Domnului în visul pe care l-a avut și pe care ni l-a destăinuit a doua zi.

- Acum nu mai am nicio îndoială în privința icoanei, a spus el. Însă este dureros că biserica nouă trebuie să fie dărâmată.

- Să fie dărâmată..., am repetat și eu ca un ecou al cuvintelor lui, dar înlăuntrul meu sufeream. O zidisem cu atâta bucurie, cu atâta ardoare, după o așteptare de atâția ani...

Anghel, înțelegând starea mea sufletească și vrând să-mi ușureze durerea, mi-a spus zâmbind:

- Nu te necăji, Vasiliki! Dacă este voia lui Dumnezeu să o dărâmam ca să se afle icoana, eu o voi zidi din nou.

Deși știam că soțul meu este un om foarte credincios și că-mi făcuse această promisiune din toată inima lui, neliniștea mă apăsa tot mai mult. Și dacă după dărâmarea bisericii arheologul nu ne va îngădui să facem săpături? Avusesem o experiență amară încă de la începutul descoperirilor, când arheologul nu ne-a îngăduit să săpăm nici măcar la rădăcina măslinilor noștri pe o rază de o sută de metri în jurul bisericuței. Locul era arheologic și nu aveam dreptul nici să săpăm, nici să zidim fără voia lui. „Dar dacă întârzia să ne dea această aprobare? Atunci ce s-ar fi întâmplat? Ar fi rămas din bisericuța Maicii Domnului o îngrăditură din pietrele sfărâmate ale vechii

biserici, ca și mai înainte. Oare până când?” Fel de fel de gânduri îmi treceau prin minte, dar fără să ajung la vreun rezultat și astfel nu am îndrăznit să iau o hotărâre definitivă pentru dărâmarea bisericii. Însă în noaptea de 2 spre 3 mai am avut un vis care m-a zguduit.

Am visat pe Sfântul Rafail în casa lui Arif efendi, care mi s-a înfățișat așa cum era înainte de a se dărâma.

– Vasiliki, ce sunt acestea pe care le gândești și le spui și lui Anghel? mi-a spus Sfântul cu o voce aspră. Biserica trebuie să fie dărâmată ca să înceapă săpăturile.

Atunci eu, vrând să mă îndreptățesc, am spus că poate nu ne vor ajunge banii pentru astfel de săpături. Dar Sfântul mi-a spus cu mânie:

– Să începeți săpăturile cu banii pe care îi aveți, iar când se vor termina, să mergi să vinzi inelul pe care îl porți!

Mi-a mai spus și multe altele, pe care nu le-am înțeles... Cuvintele ieșeau din gura lui ca un torent. Iar eu, îngrozită, îl priveam fără glas. Pentru prima dată l-am visat mânios. În această clipă, a apărut lângă mine o femeie îmbrăcată în negru. Tremurând de frică, am întrebat-o încet:

– Ce spune Sfântul Rafail de nu înțeleg?

– Sfântul Rafail spune să săpați sub altarul bisericii, mi-a răspuns aceea.

M-am trezit tulburată.

– Anghele, s-a terminat cu șovăielile, am spus soțului meu. Bisericuța trebuie dărâmată ca să se facă săpături generale.

I-am povestit visul meu, dar despre inel nu i-am spus nimic, de frică să nu-mi spună: „Nu-l vinde, pentru că voi da eu bani.” Eu voiam să îndeplinesc porunca Sfântului, aceea de a vinde inelul. Singurii cărora le-am spus au fost

mai întâi protosinghelul Nicodim Anagnostu, iar după începerea săpăturilor Maria Țolakis, Mirsina Durguna și cei doi șefi de echipă, Ducas Țolakis și Panaghiotis Bacas.

Hotărârea definitivă fusese luată. Bisericuța avea să fie dărâmată și se vor începe săpăturile cu banii bisericii și ai credincioșilor. În aceeași zi, Anghel a mers la Mitropolie și a înștiințat pe mitropolit și pe protosinghel. Iar aceia s-au îngrijit să ia aprobarea necesară de la arheolog.

5 mai 1961

În această noapte, surorile Durguna, Maria Țolakis, Gheorghia Plomaritu, Antula Alateru, precum și alte câteva vecine de-ale noastre împreună cu mine ne-am gândit să priveghem pentru ultima dată în bisericuța din Karyes. Voiam să ne luăm rămas bun de la ea înainte de a o vedea dărâmată.

Am urcat la Karyes toate împreună la asfințitul soarelui, când toată natura înflorită era învăluită într-o lumină purpurie.

După ce am aprins candelile din biserică și am tămâiat, am stat mai mult timp în curte vorbind încet. Când s-a înnoptat bine, am intrat în bisericuță, am închis ușa și am început rugăciunea. Dintr-o carte de rugăciuni pe care o aveam la mine, am cântat diferite tropare, precum și paraclisul și acatistul Maicii Domnului. Pe la miezul nopții, s-au auzit deodată niște zgomote înăbușite, iar biserica s-a zguduit în întregime. În același timp, de sub pardoseală se auzea foarte clar și un plânset îndurerat de copil. Atunci de spaimă am rămas fără glas și ne priveam îngrozite.

Am îngenunchat toate înaintea altarului și ne însemnam mereu cu semnul Sfintei Cruci, neîndrăznind să

rostim niciun cuvânt. Dacă nu ne-am fi temut de întunericul nopții, am fi plecat în acea clipă de la Karyes. A trecut destul timp până ce ne-am revenit din acea spaimă. Și astfel, ghemuite una lângă alta și rugându-ne în tăcere cu o emoție de nedescris, am petrecut ultima noapte în bisericuța din Karyes, înainte de a o demola.

7 mai 1961

Această zi fusese rânduită pentru dărâmarea bisericii. Încă de dimineață ne aflam la Karyes eu împreună cu soțul meu, Anghel Rallis, teologul Evstratie Climis, Mirsina Durguna, Maria Țolakis, Ducas Țolakis, Panaghiotis Bacas, Gheorghe Miconiatis și Teoharis Chiril.

Mirsina și Maria au luat cu atenție candelarele și icoanele și le-au așezat provizoriu la rădăcina unui măslin. Anghel cu Climis au cântat troparele sfinților și al Maicii Domnului, după care au început dărâmarea bisericii.

Stând lângă icoane, urmăream în tăcere și cu durere în suflet cum dărâmau biserica pe care o zidisem cu atâta ardoare. În aceeași stare sufletească se afla și Anghel, cu toate că încerca să o ascundă. El a rămas împreună cu noi până la amiază, după care a plecat, pretextând că trebuia să meargă la Biserica Sfinților Achindini, din satul vecin Mistegna, unde era hram în acea zi. La Karyes a rămas Climis.

Până seara, frumoasa bisericuță se transformase într-o movilă de pietre și pământ!...

Când lucrătorii au încetat, am coborât și eu în sat cu sufletul îndurerat. Nu aveam dispoziție să răspund nici măcar la întrebările pe care mi le punea mama mea. Însă mi se părea ciudat că tristețea care mă stăpânea se schimba din când în când într-o simțire dumnezeiască, care mă

umplea de o pace dulce. Pentru aceasta, vrând să rămân singură, să mă reculeg, să mă cufund în adâncul inimii mele, m-am prefăcut că sunt indispusă și m-am dus să mă culc.

De îndată ce m-a luat somnul, am visat că mă aflu la Karyes înainte de dărâmarea bisericii. În curte am văzut pe Sfânta Irina jucându-se cu încă doi copii. Când m-a văzut, a venit lângă mine răsând și m-a îmbrățișat și m-a privit drept în ochi, ca și cum ar fi vrut să-mi spună ceva.

La început nu am recunoscut-o. Priveam cu uimire la această fetiță cu părul blond, cu fața rumenă și ochii de un albastru curat, care se părea că mă cunoaște. Iar atunci când am întrebat-o cine este, ea mi-a răspuns:

– Sunt Irina, fata primarului, pe care au chinuit-o aici turcii.

– Irina!... am spus cu emoție și am strâns-o în brațe plângând cu durere, ca și cum ar fi fost însuși copilul meu și ar fi suferit atâtea chinuri cumplite.

Atunci ea, cu o privire tristă, a început să-mi povestească mucenicia sa, precum și durerea adâncă a părinților ei. După aceea, apucându-mă de mână, m-a dus în biserică. Ajungând în fața icoanei Mântuitorului din catapeteasmă, s-a aplecat spre pardoseală și a făcut o cruce din plăci roșii spunând:

– Aici vreau să săpați!

După aceea, ținându-mă mereu de mână, m-a scos în curte, m-a dus mai departe de biserică, s-a aplecat pe pământ și a însemnat cu un lemnișor o altă cruce, spunând:

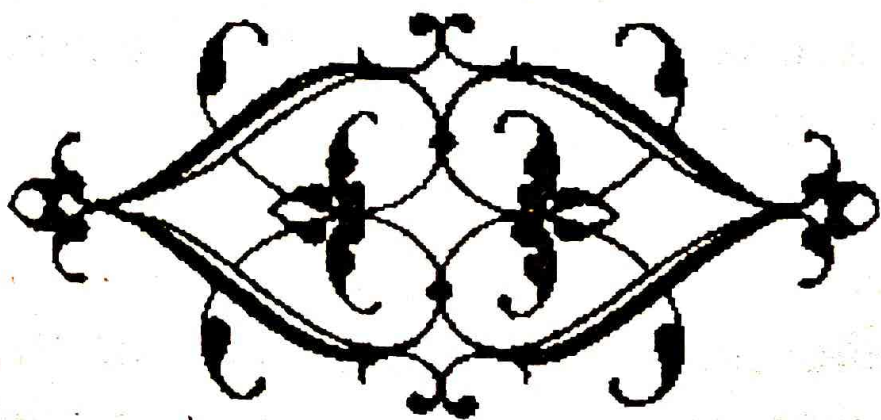
– Aici este cripta mănăstirii.

În acea clipă, m-am deșteptat foarte emoționată. Îmi aminteam cu exactitate locul unde Irina a făcut prima cruce din plăci roșii pe pardoseala bisericii, însă al doilea loc nu puteam să-l stabilesc cu precizie, pentru că

proprietatea noastră îmi apăruse în vis așa cum era în vechime, fără măslini.

A doua zi, am povestit acest vis protosinghelului Nicodim Anagnostu și teologului Evstratie Climis, care veniseră împreună la Karyes să supravegheze săpăturile. Maiștrilor Ducas Țolakis și Panaghiotis Bacas, care curățau locul de pietre și pământ, le-am spus să-și amintească bine locul unde fusese icoana lui Hristos și acolo să sape cu atenție. După-amiază, a venit și arheologul, care a dat diferite indicații.

Până în după-amiaza zilei următoare, locul a fost curățat de dărâmături și s-a început săpatul. La început s-au descoperit ruinele bisericii vechi. Pardoseala era pavată cu plăci roșii bizantine. Atunci s-a constatat că mormântul Sfântului Rafail era în biserică pe pardoseală. Din fericire, atunci când Ducas Țolakis a aflat pentru prima dată mormântul, nu l-a stricat, ci numai l-a acoperit cu pământ. Însă de îndată ce lucrătorii care săpau au vrut să-l curețe de pământ, a ieșit din el o mireasmă plăcută pe care am simțit-o toți cei care ne aflam în jurul lui. Ducas și Bacas, curățindu-l cu atenție, au văzut că se mai aflau înăuntru câteva oase mici, pe care Ducas din neatenție nu le scosese în ziua aflării Sfântului. Le-a scos cu emoție și după ce le-am sărutat toți, le-am spălat, iar protosinghelul Nicodim le-a așezat în racla cu sfintele moaște ale Sfântului Rafail.



Aflarea mormântului primarului, al femeii lui și al Sfintei Irina

12 mai 1961

Sub supravegherea arheologului Haritonidis, lucrătorii au curățat cu atenție ruinele bisericii vechi. Arheologul ne-a îngăduit să săpăm la locul unde Sfânta Irina însemnase în visul meu crucea din plăci roșii. Era în afara peretelui stâng al bisericii vechi.

- Iată, exact aici a fost icoana lui Hristos din catapeteasmă, a spus Panaghiotis Bacas. Prin urmare, în acest loc, potrivit cu visul lui Vasiliki, trebuie să ne concentrăm atenția.

Nu am săpat nici o jumătate de oră, când deodată a venit la Karyes Asimenia Vurnovalis. A luat și ea o sapă și a început să sape împreună cu lucrătorii, spunând:

- Sunt sigură că aici se vor afla mormintele altor mucenici, căci nu pot uita trupurile pe care le-am văzut întinse și acoperite cu un acoperământ aurit. Erau exact în acest loc.

Și, o, minune!... la o adâncime de aproximativ o jumătate de metru mai jos de pardoseala bisericii vechi s-au putut vedea câteva plăci mici roșii.

- Atenție! a strigat Anghel. Curățați pământul să vedem unde duc.

Plăcile nu continuau, ci erau numai câteva care formau o cruce. Sub ele se distingeau două morminte alăturate: unul mare și unul mic. Amândouă erau acoperite cu plăci de piatră lungi și înguste lipite cu un material numit curasani²⁸.

²⁸ Curasani era materialul cu care obișnuiau să zidească în vechime. Se obținea din cărămidă sfărâmată și var.

Atunci, Evstratie Climis a poruncit lucrătorilor să oprească lucrul până când avea să vină protosinghelul. Acesta a venit la ora patru după-amiază însoțit de ziaristul Mimis Elefteriadis. A îngenuncheat cu emoție și a scos el însuși plăcile care alcătuiau crucea. După aceea a spus lucrătorilor să descopere cu atenție mormintele.

În mormântul mare se afla scheletul unui om mare la trup. Capul era întors spre locul mormântului mic și se părea că fusese despărțit de trup, pentru că nu era legat de gât. În dreptul gurii se afla o cărămidă cu o cruce încrustată pe ea, așa cum aflasem și la ceilalți morți. În mormântul mic s-a aflat capul și celelalte oase ale Sfintei Irina, arse pe jumătate, înnegrite de foc... câteva vertebre și coaste, precum și un picior, perechea celuilalt care fusese aflat în chiup.

Această priveliște ne-a zguduit pe toți. În tăcere, cu durerea întipărită pe fețe, ne exteriorizam numai prin priviri simțămintele care ne stăpâneau în acele clipe.

Protosinghelul, îngenuncheat lângă mormântul cel mic, a luat în mâini piciorul pe jumătate ars și după ce l-a sărutat cu evlavie, a spus cu vocea tremurând de emoție și cu ochii plini de lacrimi:

– Cine va îndrăzni oare să spună că aceste oseminte nu sunt ale Sfintei Irina și că turcii nu au ars-o de vie în chiup? Priviți în mormânt și veți vedea celălalt picior al ei.

Apoi a început el însuși să scoată osemintele ei din mormânt. Capul ei era întreg. Dar în timp ce Ducas încerca să-l curețe de pământ și de rădăcinile de măslini, care intraseră în el, din nefericire s-a făcut bucăți. Am așezat sfintele moaște provizoriu într-o cutie mare de carton, urmând să le spălăm și apoi să le punem în raclă împreună cu celelalte sfinte moaște, care fuseseră aflate în

chiup. Înainte de a înceta lucrul, au fost scoase din mormânt și osemintele primarului.

A doua zi dis-de-diminează, ne aflam cu toții la Karyes. Ducas Țolakis și Panaghiotis Bacas, încercând să curețe bine mormântul primarului, au văzut cu uimire că în continuarea lui mai era încă un mormânt, despărțit de primul numai printr-o placă de piatră. Au săpat cu atenție puțin mai sus de celălalt mormânt și au scos pietrele care îl acopereau. Atunci s-a putut vedea un alt schelet de om, dar într-o astfel de poziție, încât ne-am cutremurat cu toții. Trupul era întreg, dar ghemuit. Capul era aplecat și sprijinit pe umărul stâng, iar degetele de la mâini erau strânse. La gură era pusă o cărămidă cu o cruce încrustată pe ea. În locul unde fusese pântecul era un os rotund de copil mic. În acea clipă nu ne-am gândit la femeia primarului, cu toate visele pe care le avusesem mai înainte.

- Trebuie să fi fost un călugăr, a spus Țolakis. Dar, ciudat... De ce oare trupul lui să fie așa ghemuit și cu degetele strânse, ca ale celor care le strâng atunci când suferă? Nu cumva a mărturisit și acesta?

Dar nimeni nu știa ce să răspundă, ci numai ne priveam uluiți. Ni se părea ciudat că era înmormântat în același mormânt cu primarul. Această nedumerire a noastră a dezlegat-o teologul Evstratie Climis, atunci când după puțină vreme a venit la Karyes.

- Chiar și numai poziția în care a fost îngropat acest mort este dovada neîndoielnică că este vorba despre femeia primarului. Ce a spus Sfânta Irina în vise? „Mama mea, în timp ce era legată de un copac de către turci și privea la mucenicia mea, se zbătea, plângea, striga, dar nu a putut răbda durerea și a făcut stop cardiac.” Așadar, nu există nicio îndoială că este vorba despre îndurerata mamă a Sfintei Irina.

Ultimele lui cuvinte au fost înecate de emoție, iar lacrimile îi curgeau din ochi.

Cuvintele sunt sărace pentru a exprima starea noastră lăuntrică din acele clipe. Nimeni nu avea dispoziție să vorbească. Numai în ochii noștri înlăcrimați, care erau ațintiți asupra acestor morminte simple ale acestei familii chinuite de turci, se reflecta durerea sufletului nostru. Și în această tăcere plină de tristețe care domnea în jur, ai fi spus că se auzea fâlfâitul lin al aripilor acestor suflete sfințite, care s-au jertfit pe altarul credinței și al patriei.

În ceea ce privește osul din capul copilului care s-a aflat în mormântul femeii primarului, ea însăși ne-a povestit în visele noastre al cui a fost. Iată ce a spus ea mamei mele, atunci când a visat-o într-o noapte:

– Când creștinii ne-au înmormântat pe ascuns, în noaptea din Marțea Luminată, au luat și trupul ucis al micului Rafail și l-au aruncat în mormântul meu. Toate oasele lui s-au descompus și a rămas numai acesta, care este din partea dinapoi a capului. Așa cum ne-ați aflat pe toți în același mormânt cu bărbatul meu, vreau ca tot astfel să ne puneți și oasele în aceeași raclă.

Am îndeplinit întocmai dorința mamei îndurerate. Am spălat cu evlavie oasele ei și ale soțului ei, după care le-am așezat pe toate în aceeași raclă. În ea am pus și osul din capul copilului lor, al micului Rafail. Sfintele moaște ale Sfintei Irina le-am spălat separat și le-am așezat într-o raclă sculptată, care a fost dăruită de teologul Evstratie Climis.

Pe durata acestei perioade, soțul meu, Anghel, a construit o altă bisericuță de lemn pe proprietatea noastră, puțin mai departe de locul săpăturilor, în care am așezat sfintele moaște ale mucenicilor, precum și icoanele și candelarele.

Începând cu a doua decadă a lunii mai, s-au început săpăturile. Soțul meu, ca proprietar al acestui loc, a reușit să obțină repede aprobarea pentru săpături. Așadar, a început săpatul sub supravegherea arheologului Haritonidis. Toată dorința noastră arzătoare era să aflăm icoana despre care sfinții și Maica Domnului vorbiseră în mai multe vise.

Ruinele vechii biserici fuseseră descoperite în întregime. Însă icoana care, după cum spuneau visele, se afla în altar nu fusese găsită și nici arheologul nu ne îngăduia să săpăm mai jos de pardoseala bisericii. De aceea, lucrătorii au început să sape locul din jur cu mult curaj, pe care li-l dădea credința și dorința arzătoare de a afla icoana. Uzi de transpirație, unii dezbrăcați până la brâu, nesocoteau razele arzătoare ale soarelui de vară care le ardea trupurile. Soțul meu, Anghel, se afla mereu alături de lucrători, căci nu numai credința și dorința lui arzătoare îl făceau să nu plece nicio clipă de la Karyes, ci și responsabilitatea cu care fusese însărcinat pentru obiectele descoperite. Arheologul îi pusese în vedere că va fi răspunzător dacă se va pierde ceva din ele. Într-o după-amiază, a urcat la Karyes protosinghelul Nicodim împreună cu Evstratie Climis, și cu cuvintele lor încurajatoare i-au însuflețit pe lucrători, transmitând flacăra credinței și a nădejdi în sufletele noastre. Într-adevăr, acești bărbați credincioși erau sprijinatorii noștri morali în lupta pe care o duceam.

Lucrătorii scoteau la lumină multe obiecte care dovedeau sfințenia acestui loc și existența unei mănăstiri distruse. Măslinii din livada noastră erau dezrădăcinați unul după altul, deoarece trebuia să sape sub rădăcinile lor ca să ajungă la aceeași adâncime unde fuseseră găsite ruinele bisericii vechi. A fost descoperit un zid mare

și lung, care forma incinta mănăstirii, după cum spunea arheologul. De asemenea, au fost aflate multe vase casnice din lut, cristale sparte de la policandre și candelă, o linguriță de argint, o ceașcă pentru agheasmă spartă, două-trei constantinate²⁹ și alte obiecte bisericești distruse, toate din epoca bizantină, după cum și-a exprimat părerea arheologul.

În curtea mănăstirii, în fața vechii biserici s-a descoperit un alt zid despărțit în încăperi. La o mică distanță de acesta s-au descoperit și alte ziduri asemănătoare. „Corp de locuințe”, a spus arheologul. Toate aceste ziduri erau afumate, între ele se aflau scânduri carbonizate. Lucrătorii care săpau acolo înăuntru ieșeau murdari de funingine de parcă ar fi intrat într-o mină de cărbuni.

În colțul unui zid, lângă o scândură înnegrită de foc, au aflat o monedă de aur de mărimea unei lire, pe care erau imprimate chipurile împăratului Mihail³⁰ și al soției lui, Eufrosina. Numele Mihail se distingea foarte clar, al Eufrosinei însă era pe jumătate șters, putându-se vedea clar numai ultimele două litere N și A. Arheologul spunea că această monedă trebuie să fi fost dăruită unei icoane care a ars, pentru că nu era din epoca Sfântului Rafail.

Săpăturile continuau cu mai multă râvnă. Aceste lucruri aflate ne-au ridicat tuturor moralul și au astupat gura multor necredincioși.

Lucrătorii nu coborau seara la casele lor, ci dormeau sub măslini, iar în fiecare sâmbătă, când erau plătiți, înapoiau din toată inima banii pe care îi câștigau într-o zi. Mai mult decât atât, Ducas Țolakis a făcut un cort provizoriu și a urcat acolo sus cu toată familia.

²⁹ Monede de aur cu inscripția Sfinților Constantin și Elena.

³⁰ Este vorba despre Mihail al II-lea (820-829).

Mirsina Durguna îi rugase pe unii proprietari de magazine din Termis să le dea alimente pentru lucrători, iar Maria Tolakis le pregătea. Astfel, toți mâncau mulțumiți mâncarea lor frugală uneori sub măslini, alteori stând între movilele de pământ. Mulți dintre locuitorii din Termis lucrau fără plată. Până și femei și copii cărau pământ și pietre cu roabele. Evstratie Climis rămânea de multe ori peste noapte la Karyes împreună cu lucrătorii. Îl prindeau zorile postind, rugându-se și stând singur printre ruinele vechii biserici. Pentru aceasta s-a învrednicit să vadă atâtea minuni și vedeni acolo sus. În expunerea sa către pururea-pomenitul Fotie Kontoglu a scris următoarele: „Este cu neputință să descrie ceva ce se întâmplă în acest loc sfânt, unde Sfinții Rafail și Nicolae și mica Irina s-au jertfit pentru Hristos. Într-adevăr, Karyesul este un loc al muceniciei și al sângelui. Este o altă Golgotă. Este locul lacrimilor, dar în același timp și al bucuriei. Este locul ruinelor, dar el învață mai multe decât ceea ce învață toate universitățile lumii. Este locul luminii, deoarece chiar și cei necredincioși se luminează și devin ucenici adevărați ai Mântuitorului Hristos.”



Aflarea aghesmei

Iunie 1961

Atât timp cât au durat săpăturile, sfinții au vorbit multor persoane în vise despre agheasma mănăstirii. Primul a fost un consătean de-al nostru, pe nume

Menelaus Pliakos, care a visat o femeie îmbrăcată în negru, care l-a dus în spatele altarului vechii biserici dărâmate și i-a spus că acolo se află agheasma. De asemenea, sora de mănăstire Vasiliki Malliaru a visat-o pe Maica Domnului, care i-a spus că agheasma se află „în spatele Sfântului Altar, într-o galerie”.

Acum atenția tuturor era îndreptată spre acest loc. Lucrătorii continuau săpatul sub supravegherea arheologului. Ajunseseră cam la doi metri adâncime, când deodată a venit la Karyes o femeie necunoscută, care a întrebat:

– Cine dintre dumneavoastră este Anghel Rallis?

– Eu, i-a răspuns soțul meu, care era rezemat de un copac și vorbea cu Climis. Dar dumneavoastră cine sunteți?

– Eu mă numesc Maria Balabanis și sunt din Pirghi. Vin pentru prima dată la Karyes pentru că astă noapte am avut un vis însemnat și am poruncă de la Sfântul Rafail să vi-l spun.

Atunci toți au privit-o nedumeriți.

– Și ce ați visat, doamnă? a întrebat-o Climis.

– L-am visat pe Sfântul Rafail, care era urmat de mulți călugări. Acolo se părea a fi mai mare decât toți, pentru că purta peste culion o pânză neagră (se referea la camilafcă). Ținea în mână o cădelniță și tămâia în spatele altarului bisericii. După aceea a îngenuncheat lângă acest copac (și a arătat un măslin mare) și m-a chemat lângă el. Am îngenuncheat și eu și i-am sărutat mâna. Atunci el mi-a arătat o deschizătură, ca o galerie, și mi-a spus: „Maria, aceasta este agheasma. Să spui lui Anghel Rallis și la toți cei care se ostenesc la Karyes că pentru a o afla trebuie să dezhădăcineze acest copac și să sape exact sub el, nici la dreapta, nici la stânga. Trebuie să sape foarte adânc. Săpând vor afla și câteva monede vechi.”

În timp ce femeia vorbea, s-a apropiat și arheologul. Văzând simplitatea acestei femei și felul în care vorbea, a dat din cap cu neîncredere, râzând ironic.

- Dar nu ocupă mult loc acest copac, a spus Climis. De ce să nu săpăm alături de el, și să scutim pe lucrători de osteneala de a mai dezrădăcina măslinul?

- Dar așa a spus Sfântul Rafail, a insistat femeia. Să scoată copacul și să sape exact cât ține rădăcina lui. Nici la dreapta, nici la stânga. Așa a poruncit Sfântul și așa vă spun și eu. Nu vă spun minciuni.

- Ascultați, oameni buni, a spus Anghel. Am scos atâția copaci de pe proprietatea mea, iar acum vom șovăi la acesta? Ce interes avea această femeie simplă să vină pe jos din Pirghi pe această căldură înfricoșătoare și să spună minciuni?

Atunci toți au fost de acord. Lucrătorii, cu o oarecare șovăială, au oprit săpatul și au început să taie cu fierăstrăul crengile măslinului. Maria Balabanis, după felul cum vorbea, li se părea că nu este în toate mințile.

A fost nevoie de două zile pentru a tăia și a dezrădăcina copacul cu târnăcopul. Pe atunci nu existau mijloacele de astăzi, ca să termine repede această muncă. Pe data de 12 a lunii, până seara, copacul a fost dezrădăcinat.

Pe 13 iunie, foarte de dimineață, pe răcoare, Ducas Tolakis și Panaghiotis Bacas au început săpatul. Cei doi săpau fără întrerupere, cu credința și nădejdea că vor afla agheasmă. Era o căldură înfricoșătoare, insuportabilă... Pe fețele și pe brațele lor curgeau șiroaie de transpirație.

- Sfinții și-au vărsat aici sângele lor, a spus Bacas. Să ne vărsăm și noi măcar transpirația. Iar dacă nu se va afla agheasma sub rădăcinile acestui copac, o vom fugări cu lopețile pe această femeie dacă va mai veni la Karyes.

Săpaseră până la o adâncime de aproximativ doi metri când deodată Ducas a spus enervat:

– Terenul este pietros și nimic nu arată că aici jos există agheasma.

Nădejdea de la început se preschimba încet în dezamăgire. Numai eu cu Mirsina Durguna și Maria Țolakis, care stăteam lângă lucrători, nu ne-o pierdusem. Lumina în noi o nădejde, o presimțire că visul Mariei Balabanis se va adevăra.

Deodată, târnăcopul lui Panaghiotis Bacas, care ajunsese cu săpatul la adâncimea de doi metri și jumătate, a scos la lumină primul obiect: o monedă de argint, care avea pe o parte vulturul bicefal, iar pe cealaltă o cruce bizantină cu patru „B” la capetele ei.

– Domnule Anghel! strigă bucuros Bacas, care până atunci mă ironizase împreună cu arheologul pentru faptul că susțineam că se va adevăra visul Mariei Balabanis, din această clipă trec de partea femeii tale. Veniți să vedeți ce am aflat!

Arheologul a luat în mână moneda de argint, a examinat-o cu atenție și a spus:

– Aceasta este o monedă de pe timpul lui Constantin Paleologul. Cei patru „B” înseamnă: „Împăratul împărăților, ajută împărătesei cetăților”³¹.

Atunci zâmbetul ironic al tuturor a dispărut și lucrătorii au început să sape cu mai mult curaj. Mai jos au aflat altă monedă, la fel cu prima. Pământul pietros se săpa mai ușor și începeau să apară niște pietre ca niște trepte, dar înnegrite de foc. Unele erau întregi, iar altele sfărâmate. Apoi au aflat și diferite vase de lut sparte, precum și două

³¹ Cei patru „B” sunt inițialele cuvintelor grecești: „Βασιλεὺς Βοήθει Βασιλεύουσιν”.

constantinate. La o adâncime de șapte metri s-a aflat intrarea unei galerii cioplite în stâncă, din care ieșea puțină apă. Această intrare s-a astupat cu pietre odată cu trecerea timpului. Arheologul a coborât înăuntru în această deschizătură pe o scară de lemn și după ce a examinat cu atenție intrarea galeriei, a spus cu uimire:

- Oare această femeie a avut detector de a văzut ce se află la o adâncime de șapte metri? Slăvit să fie numele tău, Sfinte Rafail!...

Se făcuse destul de târziu și lucrătorii trebuiau să oprească lucrul. Arheologul a poruncit ca a doua zi să urce la Karyes un meșter, care să spargă intrarea și să cerceteze galeria.

Am coborât cu toții în sat cu inima ușurată. Visul Mariei Balabanis se adevărase. Exact sub rădăcina măslinului se afla intrarea în galeria prin care curgea agheasma. Dacă am fi săpat mai la dreapta sau mai la stânga, după cum spunea arheologul, nu am fi găsit agheasma. Sfântul Rafail făcătorul de minuni, văzând osteneala noastră, ne-a ajutat. Slăvit să fie numele lui!...

Agheasma a fost aflată exact pe data în care cu un an mai înainte fusese găsit mormântul Sfântului Nicolae, adică pe 13 iunie.

Vestea îmbucurătoare s-a răspândit în tot satul Termis. În ziua următoare, o mulțime de oameni din Termis și din satele vecine, Pirghi și Pamfilia, a umplut Colina Karyes. Însă ne aștepta o mare surpriză. Toată această deschizătură care semăna cu o fântână era plină de apă!...

- Acum ce vom face? Cum vom cerceta galeria? Se întreba arheologul. Trebuie să scoatem toată această apă.

A poruncit să se așeze în șir toți cei care voiau să ofere ajutor. Atunci s-au oferit cu bucurie bărbați, femei și chiar și copii. Ducas Țolakakis și cu Panaghiotis Bacas scoteau

apa cu gălețile, o puneau în bidoane, care erau purtate din mână în mână, iar apoi vărsate pe o pantă. Dar atunci când apa părea că s-a terminat, o putere inexplicabilă o făcea să urce din nou până la gura fântânii. Iar lucrul acesta s-a repetat toată ziua. În cele din urmă, au hotărât ca a doua zi să aducă o pompă, ca să poată goli fântâna. Dar tot într-un mod inexplicabil, apa a coborât până jos. Atunci consătenii noștri Costas Pagonis și Hristu Hristodul au coborât îndată în fântână voind să spargă cu răngile intrarea pietrificată a galeriei.

Aici va trebui să povestesc visul pe care l-a avut Hristu Hristodul în zorii acelei zile.

Pe durata săpăturilor, Hristodul de multe ori s-a gândit să ofere și el o zi de lucru fără plată la Karyes, dar mereu amâna, fiind ocupat cu munca lui. Acum era băcan, însă în tinerețe avusese cuptor de var și era specialist la spartul pietrei. În noaptea de 14 ale lunii, a visat că urca pe Colina Karyes. Deodată, a văzut coborând doi călugări. S-a oprit ca să-i lase să treacă. Aceia însă s-au oprit în fața lui și după ce l-au salutat, unul dintre ei i-a spus cu prietenie, ca și cum îl cunoștea:

– Hristu, mereu spui că vii să lucrezi la Karyes, dar tot amâi. Însă mâine avem nevoie de tine... Trebuie să vii neapărat.

În acea clipă, Hristu s-a deșteptat și cugeta în sinea lui: „Aceștia au fost Sfinții Rafail și Nicolae. Oare de ce au spus că mâine au nevoie de mine? Trebuie să merg neapărat.”

Așadar, a doua zi dis-de-dimineată a închis băcănia și a urcat la Karyes. Atunci când arheologul a întrebat: „Cine se angajează să spargă intrarea galeriei?”, Hristodul a strigat emoționat: „Eu!...” Apoi a continuat în șoaptă: „Pentru aceasta era nevoie de mine astăzi aici. Îți mulțumesc, Sfinte Rafail, că m-ai chemat.”

Cu multă osteneală au reușit să spargă intrarea pietrificată de apă în decursul anilor. Și îndată s-a putut vedea o galerie întunecoasă plină de stalactite.

- Atenție! a spus arheologul. Nimeni să nu intre deodată înăuntru. Mă tem ca nu cumva să fie vreo peșteră subterană și să se întâmple vreo nenorocire.

- Eu voi intra primul!... a strigat cu hotărâre Ducas Tolakis. Și dacă va fi voia lui Dumnezeu să mor, fac aceasta pentru Sfinți. Dați-mi numai un felinar aprins ca să văd și un baston ca să mă sprijin și să mă încredințez dacă calc sau nu pe pământ tare.

Atunci toți ne-am privit emoționați. Ducas, care la început nu credea nici în Dumnezeu, acum avea atâta credință, încât și-ar fi dat și viața pentru Sfinți. Și-a făcut cruce, apoi cu felinarul aprins într-o mână și cu bastonul în cealaltă a intrat în galerie. Înainta încet și cu atenție. La intrarea galeriei, Anghel și Bacas îl urmăreau cu neliniște.

- Cum mergi, Ducas? Atenție!..., repeta mereu Anghel.

- Sunt atent, domnule Anghel. Înaintez cu grijă, a strigat el dinăuntru.

La un moment dat, vocea lui s-a auzit de departe:

- Am ajuns la capăt!... Agheasma izvorăște din stâncă!

Atunci Anghel și Bacas au intrat și ei în galerie. Când au ieșit, hainele lor erau ude de apa care curgea din stalactite, iar ochii plini de lacrimi.

- Și numai la gândul, spunea Anghel, că după cinci sute de ani ne-am învrednicit să intrăm noi mai întâi în această galerie, unde intrau și ieșeau sfinții și pe care au adăpat-o cu sângele lor mucenicesc, simțeam că inima ne bate atât de tare, de parcă ar fi vrut să spargă pieptul.

După aceea, Ducas și Bacas au întărit bine scara pe care o puseseră în această deschizătură, și cu ajutorul lor am coborât toți și ne-am închinat. Galeria avea o lungime

de șapte metri și jumătate, iar la capăt cotea puțin spre dreapta. Agheasma curgea dintr-o stâncă. Sub izvor era o piatră din muntele Sarmusac, din Asia Mică, cioplită ca un jgheab. Pe bolta galeriei atârnavu stalactitele ca niște candelă de cristal, iar lumina lumânărilor pe care le țineam în mâini le făceau să reflecte raze colorate, dând acestei simple galerii subterane o frumusețe divină, care se arăta în fața noastră ca un palat de basm. Chiar și acum mă înfiorez când mă gândesc la acele clipe de neuitat, la întâmplările din acea perioadă, care mi-au schimbat în întregime viața, care de atâtea ori m-au făcut să-mi tresalte sufletul și ale căror amintiri mă vor însoți până la ultima mea suflare.

Arheologul, cercetând galeria cu atenție, a spus că agheasma izvora exact din spatele altarului de la biserica veche. Apoi a adăugat:

– În epoca bizantină, se obișnuia ca altarul unei biserici să se zidească deasupra unui izvor de apă.

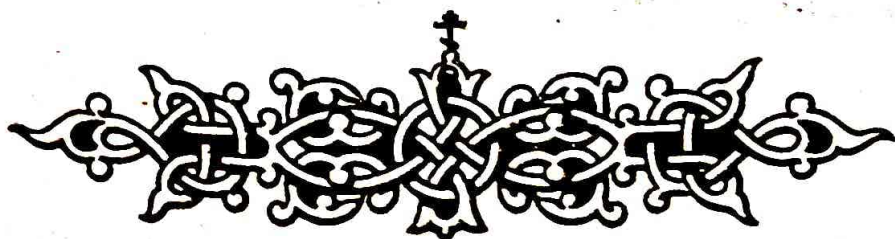
Aceleași lucruri a spus și bizantinologul Kolokiris, atunci când, după câteva zile, a vizitat Karyesul.

În după-amiaza aceleiași zile, a venit la Karyes proto-singhelul Nicodim împreună cu Evstratie Climis. După ce s-au închinat cu emoție în galeria aghesmei, au ieșit afară și au cântat paraclisul Maicii Domnului și troparele Sfinților.

După trei zile, a venit și mitropolitul Iacov. Se vedea că era foarte mișcat, pentru că în timp ce vorbea ochii îi lăcrimau continuu. A dat diferite îndrumări lui Anghel și celor doi lucrători, Ducas Țolakis și Panaghiotis Bacas. A poruncit să se facă un canal în continuarea galeriei, ca să se scurgă agheasma care izvora din ea și să facă trepte pe peretele canalului, pentru a coborî mai ușor închinătorii, dar și pentru mai multă siguranță.

Porunca mitropolitului a fost îndeplinită îndată. În aceeași zi, lucrătorii au început săpatul canalului. Însă ne aștepta o nouă surpriză.

Exact în fața galeriei aghesmei a fost aflată o altă galerie, care nu era cioplită în stâncă, ci săpată în pământ tare. Intrarea ei era astupată cu pietre. După ce lucrătorii le-au scos, s-a putut vedea o galerie întunecoasă. Avea o înălțime de aproximativ un metru și jumătate, iar lățimea era atât cât puteau să încapă doi oameni alături. După ce arheologul și inginerul au cercetat-o, au interzis lucrătorilor să intre înăuntru, pentru că o considerau primejdioasă. Exista pericolul de a se prăbuși. Însă Ducas și Bacas din curiozitate au intrat puțin înăuntru, dar ceea ce au văzut i-a făcut să se cutremure. Acolo se afla un schelet de om ghemuit amestecat cu pământ. Oasele de la picioare erau în poziție verticală, lucru care arăta că un om oarecare se ascunsese acolo ca să scape de sabia turcilor. Dar odată cu aruncarea în aer a bisericii a fost astupat și a murit. Cei doi au adunat toate oasele pe care le-au aflat în pământ. Iar noi le-am luat, le-am spălat, le-am uscat și le-am așezat într-o cutie de carton. Cine era acest mort necunoscut, sfinții nu ne-au descoperit în vise. Pentru noi toți aceasta a rămas o taină. Arheologul Haritonidis și inginerul Apostolelis, temându-se de accident, au poruncit să astupe intrarea acestei galerii, ca nu cumva să îndrăznească cineva să intre înăuntru. Însă, după părerea noastră, ar fi fost mai bine să o cerceteze. Astfel am fi știut unde ducea și dacă se mai ascundea și altceva înăuntrul ei. Acum deasupra ei se află curtea pavată a bisericii Sfântului Rafail.



Primele minuni săvârșite cu puterea aghesmei

Prima minune

Un băiat de opt ani din satul Pamfila se îmbolnăvise de osteomielită. Medicii de la spitalul din Mitilini i-au pus piciorul în ghips, dar cu cât trecea timpul, starea piciorului copilului se înrăutățea și îl durea înfricoșător. În cele din urmă, medicii au spus mamei copilului, Caliopia Vasilelis, că ar trebui să meargă la Atena pentru operație. Dar aceasta a pus-o pe gânduri, deoarece era foarte săracă și nu avea banii necesari pentru călătoria până la Atena și pentru operație. În ziua când s-a aflat agheasma, o rudă de-a ei din Pamfila i-a dus și ei puțină într-o sticlă. Caliopia a luat-o cu credință și a spălat piciorul copilului, rugând pe Maica Domnului și pe Sfinți să facă o minune. În acea noapte, copilul a dormit liniștit, iar dimineața când s-a deșteptat a spus cu bucurie mamei lui că nu-l mai doare deloc piciorul. Uimită, Caliopia a văzut că piciorul copilului se dezumflase complet. Atunci l-a luat îndată pe copil și l-a dus la spital ca să-l vadă medicii. Aceia, după ce i-au scos ghipsul, au constatat că piciorul copilului se făcuse cu desăvârșire bine și nu mai era nevoie de operație.

Din recunoștință pentru vindecarea minunată a copilului ei, Caliopia, pentru că nu avea bani ca să contribuie la lucrările de la Karyes, ea însăși a lucrat acolo trei zile, cărând cu roaba pietre și pământ.

Despre această vindecare minunată a aflat și un medic ortoped din Tesalonic, Alexandru Kalamiros, care venise în acele zile în Mitilini și urcase la Karyes să se închine.

Acolo a cunoscut-o pe Caliopia Vasilelis și a auzit chiar de la ea povestirea vindecării copilului ei. Dar vrând să se încredințeze mai bine, a mers la spital și a văzut radiografile pe care medicii le făcuseră copilului înainte și după vindecarea aceluia. Atunci și-a făcut semnul Sfintei Cruci emoționat și a spus:

- Cu siguranță, este vorba de o minune! Nu era cu puțință ca piciorul acestui copil să se vindece dintr-odată, fără tratament.

Îmi amintesc că atunci când ne-a vizitat acasă la noi, înainte de a pleca în Tesalonic, ne-a spus:

- Această vindecare minunată o voi povesti unor colegi de-ai mei din Tesalonic, care nu cred în minuni. Mare este Dumnezeuul creștinilor!

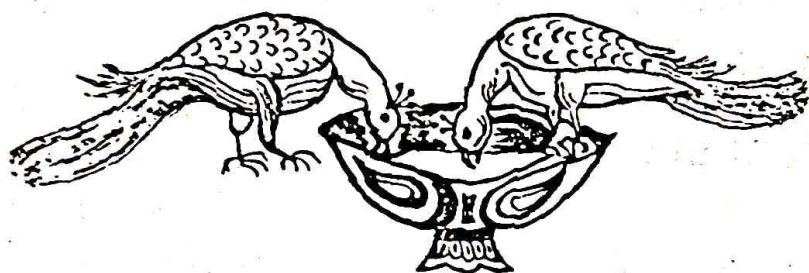
A doua minune

În zilele în care s-a aflat agheasma, consăteanul nostru Apostolos Vețos, pescar de meserie, în timp ce arunca mrejele, a sărit un solz de pește și i-a rănit grav pupila ochiului. Oftalmologul din Mitilini care l-a consultat i-a spus că trebuie să meargă repede la Atena, pentru că era în primejdie să își piardă ochiul. Dar înainte de a porni la drum, Apostolos și cu femeia lui au urcat la Karyes și după ce s-au închinat la sfinți și le-au cerut ajutorul pentru călătorie, au coborât și în galeria aghesmei și au spălat cu agheasmă ochiul suferind. Din acea clipă, după cum spunea Apostolos, și-a simțit ochiul ușurat. Când au coborât în sat, s-a întins să se odihnească puțin, deoarece după-amiază la ora 6 trebuia să plece. Însă după puțin timp s-a trezit și a spus femeii lui:

- Zahara, nu mă mai doare deloc ochiul. Mi se pare că s-a făcut cu desăvârșire bine.

Atunci Zahara a dezlegat pansamentul de la ochi și îndată și-a făcut cruce. Starea ochiului nu numai că se îmbunătățise, ci acesta se făcuse cu desăvârșire bine, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Atunci amândoi au slăvit pe Dumnezeu și pe Sfinți și au propovăduit pretutindeni această minune. Despre această tămăduire minunată a scris atunci și ziaristul Mimis Elefteriadis în ziarul local din Lesvos. De atunci Apostolos Vețos urca adeseori la Karyes și lucra la săpături, înapoind în fiecare săptămână plata pentru o zi.



Povestirea Elenei Hazara

Eu această agheasmă s-au săvârșit și alte vindecări minunate. Mai multe persoane au văzut de câteva ori umplându-se galeria aghesmei de o lumină nepovestită, cerească.

Voi reda aici povestirea Elenei Hazara. Aceasta este originară din Termis, dar atunci locuia în Mitilini împreună cu părinții ei, Ioan și Maria Dimackis. Ea este nepoata Verginiei Adam, a acelei evlavioase femei care s-a învrednicit să vadă în vis locul unde se afla chiupul în care turcii au ars-o de vie pe Sfânta Irina.

„Într-o după-amiază, în timpul vecerniei, am urcat la Karyes împreună cu mama mea ca să ne închinăm sfinților și să luăm agheasmă din acea galerie cu stalactite,

despre care vorbeau cu admirație toți cei care o văzuseră. Am mers mai întâi în bisericuța din lemn, care fusese ridicată după dărâmarea primei biserițe. Am aprins lumânări, am tămâiat icoanele și ne-am rugat din toată inima. În acest răstimp de singurătate și liniște am avut astfel de sfinte simțăminte, încât nu ne lăsa inima să plecăm din acel loc sfânt. Însă timpul trecea și trebuia să plecăm înainte de a se înnopta, dar doream cu ardoare să coborâm și în galeria aghesmei, ca să ne închinăm. De îndată ce am început să coborâm printre grămezile de pământ, mi-am întors privirea înapoi, vrând să-mi iau rămas bun încă o dată de la acea bisericuță care mă robise. Însă, ciudat lucru, am văzut stând în spatele altarului o femeie în vârstă îmbrăcată în negru, care ne privea.

– Mamă, am spus, ia uite cum stă acea bătrână lângă bisericuță. Oare să fie vreo termiotă? Oare nu are nevoie de ajutorul nostru ca să coboare în sat? Mă duc înapoi ca să o ajut.

Mama mea a fost de acord cu mine. Ea a rămas în locul unde ne aflam, iar eu am alergat înapoi, ca să o ajut pe bătrână să coboare împreună cu noi în sat. Dar de îndată ce m-am apropiat de bisericuță, bătrâna s-a făcut nevăzută. Am căutat-o cu privirea în dreapta și în stânga, am intrat în bisericuță, dar bătrâna nu era nicăieri.

Uluită și nedumerită, m-am întors lângă mama mea și i-am povestit ceea ce mi se întâmplase. Firește, și ea s-a mirat, neputând să explice dispariția acelei femei îmbrăcate în negru, pe care o văzusem amândouă foarte clar.

Aceasta ne-a făcut să întârziem mult și deja începuse să se însereze. Când am ajuns deasupra canalului care ducea la intrarea în galerie, șovăiam să intrăm înăuntru, pentru că era foarte întunecoasă. Ne-am oprit necăjite și ne-am hotărât să plecăm. Nădăjduiam însă să urcăm altă

dată la Karyes mai devreme pentru a lua agheasmă. Dar nu am apucat să facem niciun pas înapoi, când deodată galeria a strălucit în întregime, ca și cum s-ar fi aprins înăuntru sute de lumânări. Ne-am bucurat amândouă, căci ne gândeam că în galerie mai sunt și alți închinători care aprinseseră lumânări, am coborât repede scările care erau săpate în zidul canalului și am intrat în galerie, una după alta. Înăuntrul ei însă nu era niciun închinător. Dar acea lumină strălucitoare, inexplicabilă pentru noi, ne-a făcut să înaintăm cu siguranță, fără să simțim frică, ci numai o emoție sfântă care făcea ca ochii noștri să verse lacrimi. După ce am luat agheasmă și am sărutat pereții galeriei, am ieșit din ea. Însă acea lumină a continuat să strălucească până când am urcat treptele canalului, după care s-a stins deodată, iar galeria s-a cufundat din nou în întuneric.

De atunci au trecut mulți ani, dar de fiecare dată când îmi amintesc de această minune pe care ne-am învrednicit să o vedem în acel loc sfânt, sunt cuprinsă de emoție și ochii mi se umplu de lacrimi.”

Mulți creștini evlavioși au văzut minuni în galeria aghesmei. Unii dintre ei s-au învrednicit să-l vadă aievea chiar și pe Sfântul Rafail, care îndată dispărea din fața lor într-o lumină. Și pentru că nu doresc să devin obositoare pentru cititori, am povestit numai primele minuni care s-au petrecut după aflarea aghesmei.



Dorința arzătoare de a afla icoana Maicii Domnului

Săpăturile continuau. Dorința arzătoare a tuturor era aflarea icoanei despre care Maica Domnului și Sfinții vorbisera de atâtea ori în vise. În această perioadă, se făceau privegheri de toată noaptea, uneori în bisericuța din lemn, unde licăririle palide ale candelor parcă însuflețeau chipurile sfinților de pe icoane, iar alteori sub cerul liber, printre movilele de pământ. Într-adevăr, priveghe-
rile săvârșite în acea simplitate de atunci pe care Ziditorul o îmbrăca cu o frumusețe mai presus de lume mi-au rămas neuitate, și de fiecare dată când mi le amintesc mă emoționez până la lacrimi. Sub lumina lunii, care vopsea cu fel de fel de nuanțe frunzele măslinilor, sub sclipirea tremurândă a stelelor și a lumânărilor aprinse, toți creștinii adunați ca într-un singur trup simțeam cum harul dumnezeiesc ne inunda întreaga ființă, îndepărtând din suflet oboseala pricinuită de stresul grijilor de fiecare zi din această lume deșartă și stricăcioasă, plină de patimi, de fapte josnice, de iubire de slavă și de egoism, și înălțându-l la o lume neprihănită, plină de frumusețe, iubire și smerenie.

La cele mai multe privegheri lua parte protosinghelul Nicodim Anagnostu, precum și teologii Evstratie Climis și Gheorghe Sotiriu. Predicile lor inspirate de Dumnezeu captivau, ne înțărăpau sufletele, le umpleau de o putere negrăită și de râvnă pentru nevoințele duhovnicești.

Uneori, chiar și atunci când nu era priveghere, unii creștini evlavioși înnoptau la Karyes, împreună cu lucrătorii care dormeau acolo. Unul dintre ei a fost și Alexandru Haum, pe atunci patronul Companiei PHILIPS din

Atena și prieten apropiat al pururea-pomenitului Fotie Kontoglu.

Într-o noapte de vară cu lună plină din anul 1961, Alexandru Naum a vrut să rămână la Karyes. A urcat acolo seara, când amurgul se stingea încet și pe cer începeau să scânteieze primele stele. Mai întâi a intrat în bisericuța de lemn, unde s-a rugat cu evlavie. După aceea a ieșit afară, s-a așezat la rădăcina unui copac și a început să vorbească cu lucrătorii.

– Domnule Alexandru, vei rămâne aici în această noapte? l-a întrebat Ducas. Unde vei dormi?

– Nu voi dormi deloc, ci voi priveghea aici singur.

„Sărmanul de el, se gândea Ducas. Are poftă să vadă vreo minune, dar mi-e frică că de groază o să o ia la picior în toiul nopții. Însă cum va coborî pe întuneric pe acest drum rău? Trebuie să fiu atent, ca nu cumva să pățească ceva și apoi să avem probleme.” Alexandru a stat destul timp de vorbă cu lucrătorii, iar când aceștia s-au întins pe așternuturile lor să se odihnească, el s-a sculat și a început să umble printre vechile dărâmături. După câțva timp, s-a așezat la rădăcina unui măslin și a început să admire farmecul nopții. Uneori închidea ochii și murmura rugăciuni. După aceea îi deschidea din nou și îi ațintea spre cerul înstelat. Trecuse de miezul nopții când, deodată, a văzut de departe bisericuța de lemn strălucind în întregime. „Ciudat... se gândea în sinea sa, nu este cu putință să iasă atâta lumină de la candelă, nu cumva a luat foc bisericuța de la flacăra candelelor sau de la vreo lumânare aprinsă?” S-a ridicat îndată în picioare și a alergat să vadă ce se întâmplă.

În timp ce se apropia de bisericuță, a văzut în fața ușii un cleric voinic îmbrăcat în veșminte arhieresti aurite. Alexandru nu era fricos din fire și nici nu îi trecuse

vreodată prin minte că este cu putință ca un sfânt să se înfățișeze aievea înaintea oamenilor. Pentru aceasta a înaintat cu tot curajul pe care îl dădea curiozitatea, ca să afle cine era acela. Dar atunci când a ajuns lângă el, a rămas fără glas. Da, era el, Sfântul Rafail, care îl privea zâmbitor. În acea lumină, care îl înconjura, distingea clar chipul lui. „Această privire impunătoare a lui, ne spunea el mai târziu, care era ținută asupra mea, nu o voi putea uita până la moarte.” Atunci Alexandru a simțit că amețește, că i se înmoaie genunchii, și de frică a strigat atât de tare, încât i-a deșteptat pe lucrători. În acea clipă, sfântul a dispărut din fața lui, precum și lumina care făcuse să strălucească toată biserița. Ducas Țolakakis a alergat îndată la el, l-a prins de braț și l-a ajutat să se așeze la rădăcina copacului unde stătuse și mai înainte. Au mers lângă el și alți lucrători, ca să-i țină de urât. Și acolo Alexandru, încet și cu vocea sugrumată de emoție, le-a povestit minunea pe care se învrednicise să o vadă.

Ducas nu a mai dormit, ci a rămas lângă el, iar când au început să se ivească zorile, l-a însoțit până în sat și l-a adus la noi. Alexandru era încă foarte tulburat și nespuns de emoționat. Însă în același timp, precum ne spunea, era plin de bucurie că se învrednicise să îl vadă aievea pe Sfântul Rafail făcătorul de minuni.

Acesta nu a fost singurul caz când, în timpul săpăturilor, Sfântul Rafail s-a arătat aievea unor închinători. Foarte multe persoane s-au învrednicit să-l vadă, mai ales în timpul privegherilor de toată noaptea. Neuitată mi-a rămas una din aceste privegheri, care s-a făcut pe data de 9 aprilie 1961 (ziua muceniei Sfântului Rafail). Era o noapte liniștită cu lună plină. În afară de termioți veniseră la Karyes și alți locuitori din Pamfilon împreună cu preotul lor Constantin.

Privegherea se săvârșea în curtea bisericuței de lemn. La doisprezece fără un sfert, teologul Evstratie Climis ne-a poruncit să îngenunchem cu toții și să păstrăm liniștea un minut în cinstea Sfântului Rafail care, din cele spuse în vise, exact la acea oră fusese junghiat de turci. Atunci am îngenuncheat în tăcere cu toții. În jur domnea o liniște deplină. Deodată, între dărâmăturile vechii biserici, în fața mormântului Sfântului Rafail, am văzut un cleric mare la trup, cu rasă neagră stând nemișcat, ca și cum s-ar fi rugat. L-am văzut foarte clar la lumina lunii, dar am crezut că este părintele Pahomie din Pirghi. Un sătean din Pamfila, Sava Zafiriu, care era îngenuncheat alături de mine, a șoptit:

– Sărmanul Părintele Pahomie, cu toate că era foarte bolnav de gripă, nu a vrut să lipsească de la priveghere, ci a venit, deși atât de târziu.

– Nu mi se pare să fie Părintele Pahomie, a răspuns încet Cristina Firingu, care era și ea îngenuncheată lângă noi. După ce ne vom ridica, voi merge să văd cine este.

După ce a trecut acel minut, ne-am ridicat cu toții în picioare. Atunci Cristina s-a îndreptat spre acel cleric necunoscut, dar nu a apucat să se apropie prea mult de el, când deodată am văzut cu toții o lumină strălucitoare înconjurându-l și dispărând din fața ochilor noștri. Am rămas uluiți când am văzut aceasta. Ne priveam între noi nedumeriți și ne întrebam unul pe altul, ca să ne încredințăm că nu ne înșelaseră ochii. Iar când ne-am încredințat că-l văzuserăm cu toții pe acel călugăr, precum și lumina în care s-a făcut nevăzut, atunci am conștientizat că într-adevăr fusese Sfântul Rafail făcătorul de minuni. Emoția și bucuria pe care le simțeam erau de nedescris.

Munca continua pentru aflarea icoanei, despre care sfinții și Maica Domnului vorbiseră în multe vise. Au

săpat mult în jurul ruinelor bisericii vechi, dar nu au aflat icoana. Cu cât treceau zilele, neliniștea, dar și dorința arzătoare ajunseseră la culme. De fiecare dată când se terminau banii pentru plata lucrătorilor, Ducas Țolakis și Panaghiotis Bacas declarau că ei vor continua lucrul, iar pe mine mă întrebau cu subînțeles:

– Doamnă Vasiliki, punem inelul la bătaie?

Amândoi cunoșteau visul pe care îl avusesem înainte de a începe săpăturile în care Sfântul Rafail îmi poruncise: „Săpatul să înceapă îndată, iar când se vor termina banii, să vinzi inelul pe care îl porți.” Într-adevăr, de multe ori am trimis pe Maria Țolakis și Mirsina Durguna să vândă acest inel, dar – o, minune! – întotdeauna venea un ajutor mai presus de nădejde. Dar în cele din urmă, la sfârșitul săpăturilor, l-am afierosit Sfinților, agățându-l la icoana lor. Acesta a fost primul lucru afierosit.

Al doilea a fost crucea de aur a lui Alexandru Naum, pe care și-a scos-o cu emoție de la gât și a agățat-o lângă inelul meu. După cum ne spunea, avea în ea o bucată mică din Sfânta Cruce.



Aflarea icoanei Atotțiitorului

23 iulie 1961

Pescarul Costas Canelos se afla în vaporeșul său pescăresc și pescuia în afară de Plomari. După ce a terminat treaba, s-a întins să se odihnească în cala

vaporaşului şi a adormit. După o vreme, s-a trezit tulburat din pricina visului pe care îl avusese.

Visase că se afla în Termis. Stătea în poarta casei lui, când deodată a văzut multă lume urcând pe cărarea care duce la Colina Karyes. Din curiozitate, a întrebat pe unul dintre ei unde merg, iar acela i-a răspuns:

– Se face liturghie la Karyes. Liturghisesc Sfinţii...

Atunci Costas i-a urmat. Însă în timp ce se apropia, i se părea că liturghia se termina şi de aceea a grăbit pasul. Când a ajuns aproape de agheasmă, a văzut pe Sfinţii Rafail şi Nicolae cântând, iar în jurul lor multă lume care stătea ingenuncheată. De îndată ce Sfântul Rafail l-a zărit pe Costas, l-a strigat pe nume şi l-a condus în spatele altarului bisericii, care i se părea a fi întreagă, aşa cum fusese în vechime, şi nu dărâmată, aşa cum este acum. Costas i-a făcut metanie şi i-a sărutat mâna. Atunci Sfântul i-a dat un târnăcop şi i-a poruncit să strice altarul. Însă Costas şovăia, întrebându-se în sinea sa: „Cum să stric eu altarul?” Dar Sfântul i-a poruncit din nou, de data aceasta cu mai multă asprime. Atunci Costas, fiind cuprins de frică, a luat târnăcopul şi a început să lovească în zidul altarului. După ce a lovit de trei ori, altarul s-a dărâmat singur, iar prin deschizătura care se făcuse Costas a intrat în biserică. Atunci a văzut-o pe Sfânta Irina stând lângă mormântul Sfântului Rafail. Era îmbrăcată într-o rochiţă lungă, care ajungea până la pământ, iar în mână ţinea o cruce neagră. Văzându-l pe Costas, a zâmbit, i-a dat crucea pe care o ţinea şi i-a spus:

– Să mergi în sat şi să strigi: „Vie este credinţa noastră!”

După aceea i-a arătat o iconiţă rotundă din aur, spunându-i:

– Exact aici unde mă vezi că stau, sub plăcile pardoselii se află această iconiţă. Să săpaţi pentru a o scoate.

În acea clipă, Costas s-a deșteptat. Stătea pe pat și se gândea la visul pe care îl avusese: „Cum le voi spune să sape sub pardoseala altarului, de vreme ce arheologul a interzis să stricăm vechile ruine? Dacă vom săpa și vom afla această icoană, atunci totul va fi bine, dar dacă nu o vom afla, atunci o voi încurca rău de tot.”

Gândurile acestea l-au chinuit toată ziua, dar nu îndrăznea să povestească visul său. În cele din urmă, a hotărât să nu spună nimănui nimic. Iar odată cu această hotărâre a dispărut neliniștea care îl stăpânea. Însă în noaptea următoare a visat-o din nou pe Sfânta Irina care, stând înaintea lui și ținând în mână aceeași icoană, i-a spus:

– Costas, de ce șovăi să spui visul pe care l-ai avut? Acolo sub plăci există această iconiță pe care ți-am arătat-o.

Canelos s-a deșteptat, dar de această dată mai neliniștit. „Ce să fac, Maica Domnului, se gândea, să spun sau să nu spun? Și dacă sapă și nu o află, ce voi păți eu, sărmănul?” Cu astfel de gânduri de îndoială în minte, a preferat din nou să tacă.

În noaptea următoare însă, pe 25 ale lunii, s-a deșteptat înfricoșat. Visase doi soldați care veniseră acasă la el și-i spusese:

– Vino repede la Karyes, că te cheamă ofițerul nostru ca să te pedepsească pentru că nu ai spus visul pe care l-ai avut. Sfântul Rafail este foarte mânios... Vino repede la Karyes...

Atunci Canelos a sărit din pat tremurând de frică și îndată ce s-a luminat de ziuă a plecat spre Termis. A venit direct acasă la noi și ne-a povestit cele trei vise pe care le avusese.

– Ia spune-mi, Costas, l-a întrebat Anghel, îți amintești exact locul de pe pardoseală pe care ți l-a arătat Sfânta Irina?

– Da, domnule Anghel, mi-l amintesc foarte bine. Dacă vrei, mergem acum la Karyes să ți-l arăt.

În aceeași clipă, au urcat împreună la Karyes și i-a arătat acel loc.

Atunci, fără să mai întârzie, Anghel a plecat la Mitilini și i-a înștiințat pe mitropolit și pe protosinghelul Nicodim despre visele lui Canelos.

– Ascultă, Anghele, a spus mitropolitul. Din spusele celor ce au avut descoperiri în vise, am înțeles că Maica Domnului și Sfinții vorbesc despre o icoană înăuntrul altarului vechii biserici. Însă în altarul care s-a descoperit prin săpături nu s-a aflat nimic. Nu cumva, potrivit cu visele lui Canelos, ea este ascunsă sub pardoseală? Pentru aceasta scoateți patru plăci cu atenție, ca să nu se spargă, în locul unde i-a arătat Sfânta Irina, și săpați puțin sub ele. Iar dacă nu veți afla icoana, să le puneți la loc, ca să nu avem probleme cu arheologul.

Anghel s-a întors în sat bucuros și a înștiințat pe preotul Eftimie și pe epitropii bisericii de hotărârea mitropolitului.

La 1 august am urcat cu toții la Karyes. Lucrătorii care trebuiau să sape erau Ducas Țolakis, Panaghiotis Bacas și Parashos Țanos. Au urcat și mulți închinători, pentru că preotul avea să facă acolo prima liturghie din postul Adormirii Maicii Domnului. Printre ei erau și surorile Mirsina și Maria Durguna, precum și Panaghiotis Fichias.

Părintele Eftimie a început liturghia în bisericuța de lemn, iar Ducas Țolakis, sub supravegherea soțului meu, se pregătea pentru săpat.

- Ducas, fii atent! îi spunea Anghel de fiecare dată. Trebuie să scoatem plăcile întregi.

Însă din nefericire, oricât de atent a fost Ducas, totuși plăcile s-au spart. Văzând Anghel aceasta, spunea îngrijorat:

- Dumnezeu meu, de data aceasta cred că o vom încurca rău de tot cu mitropolitul și cu arheologul!

- Ce să fac, domnule Anghel? spunea Ducas mânios. Oricât aș fi de atent, nu le pot scoate întregi. Sunt de cinci sute de ani în pământ și s-au lipit foarte tare.

Firește, Anghel vedea că Ducas are dreptate, însă răspunderea pe care și-o asumase îl făcea să se neliniștească.

În cele din urmă, au reușit să scoată cu multă greutate patru plăci exact în locul pe care Sfânta Irina îl arătase lui Canelos în vis.

- Ajunge, Ducas, a spus Anghel. Acum sapă cu mare atenție numai în acest loc.

Ducas nu a săpat nici o jumătate de oră, când deodată, la picioarele lui Anghel a sărit un bulgăre de pământ care avea înăuntru ceva strălucitor. Anghel s-a aplecat și l-a luat în mâini. Îndată a scos un strigăt de bucurie:

- Icoana, fraților!... Am aflat icoana!... Slăvit să fie Dumnezeu!

Bucuria care ne-a cuprins în acele clipe era de nedescris. Chiar dacă ne-ar fi fost dăruite toate vistieriile lumii, tot nu am fi simțit atâta bucurie. Până și preotul a întrerupt liturghia și a ieșit repede afară. A luat icoana în mâini și a sărutat-o tremurând de emoție. Era o iconiță metalică, rotundă. Anghel nu a lăsat să fie spălată, pentru că voia s-o arate mitropolitului așa cum fusese aflată. Din această pricină la început am crezut că era o icoană a Maicii Domnului. După ce am sărutat-o cu evlavie toți

cei care ne aflam acolo, preotul a așezat-o pe Sfânta Masă și a continuat liturghia.

Atunci eu am alergat îndată la Mitropolie, ca să le duc vestea cea îmbucurătoare. Mitropolitul lipsea, însă l-am aflat pe protosinghelul Nicodim și pe Evstratie Climis. După ce le-am povestit toate cele întâmplate, am venit împreună în Termis și apoi am urcat la Karyes.

Protosinghelul, după ce a sărutat icoana cu emoție, a cerut agheasmă, pentru a o spăla. Atunci Mirsina Durguna i-a adus îndată agheasmă, precum și o pânză albă și curată, ca să o șteargă. Ea presimțise că în acea zi vor afla icoana, de aceea atunci când a plecat dimineața de acasă a luat și acea pânză.

După ce protosinghelul a spălat-o și curățat-o bine, am văzut că icoana era de aur și avea pe ea chipul Atotțiitorului în relief. Așadar, aceasta era icoana despre care vorbea Maica Domnului în vise spunând că era în altarul vechii biserici. Când au văzut-o, mitropolitul și arheologul și-au exprimat părerea că este un engolpion arhieresc din secolul al XIV-lea. Chipul Atotțiitorului, după cum spunea fericitul întru pomenire Fotie Kontoglu, semăna cu lucrările exigente din epoca Paleologilor. Astfel s-a adeverit visul Mirsinei Durguna, în care a văzut că cineva din altarul bisericii i-a dat o hârtie cu următoarele cuvinte scrise pe ea: „Eu sunt Lumina lumii.” Precum și cel al altei consă-tence de-a noastre, Evstratia Mihellis, care în zorii zilei aflării icoanei a visat că Hristos a coborât înconjurat de îngeri în altarul vechii biserici, iar lângă El stătea Sfântul Rafail ținând în mâini un policandru aprins. Vrednic de menționat este faptul că această femeie locuia în Pamfila și nu știa nimic despre această săpătură care avea să se facă în acea zi. Pe data de 1 august dis-de-diminează,

Evstratia a venit la noi în Termis și, după ce ne-a povestit visul ei, a adăugat:

– Astăzi, la Karyes se va săvârși o minune... Pentru aceasta am venit astăzi așa de dimineață ca să merg acolo sus și să mă închin.

Icoana Atotțiitorului a rămas la Karyes trei zile și trei nopți. În fiecare noapte s-a făcut priveghere până dimineața, la care foarte multă lume, mici și mari, s-au învrednicit să-i vadă aieva pe cei trei sfinți, care dispăreau apoi într-o strălucire de lumină.

După aceea, icoana a fost luată de mitropolit și așezată în biserica mitropolitană pentru închinare. A rămas mai multe zile pe iconostas, timp în care multă lume din Lesvos a venit și s-a închinat. După aceea, mitropolitul a dus-o la Atena, la fericitul întru pomenire Fotie Kontoglu, care a așezat-o într-o ramă de argint făcută cu cheltuiala lui, sub care a scris pe scurt istoricul descoperirii ei minunate. „Acest engolpion, scrie Fotie Kontoglu în cartea sa «Semn minunat», este una dintre raritățile tehnicii bizantine. Este o anaglifă, dar nu precum anagliffele vechii sculpturi grecești, ci una expresivă, încrustată de un artist experimentat. În afară de faptul că acest engolpion este plin de dumnezeiescul har, deoarece a fost aflat într-un mod minunat, este și o frumoasă lucrare făcută de mână, expresie a artei folosite de Biserică pentru a slăvi pe Dumnezeu.”

Aflarea icoanei Atotțiitorului a adevărat visele care vorbeau despre ea, chiar dacă aceasta nu a fost a Maicii Domnului, așa cum credeam noi. „Dar icoana Maicii Domnului, pe care au visat-o multe persoane, unde să fie oare?” ne întrebam cu dorință arzătoare și nerăbdare. Pentru aceasta și săpăturile continuau, cu nădejdea că o vom afla. Însă cu cât trecea timpul și nu aflam icoana,

nădejdea care lumina în noi începea să se stingă încet și gânduri de dezamăgire și îndoială ne chinuiau. Aceste gânduri au fost spulberate de însăși Maica Domnului prin noi vise, în care vorbea despre cripta în care se păstra icoana înfășurată în manuscrisul Sfântului Rafail, precum și alte sfinte vase ale bisericii. Însă nu a arătat locul exact unde să săpăm, spunând că nu venise încă momentul și persoana potrivită.

Cripta a fost visată mai întâi de mitropolitul Iacov, care ne-a descris-o apoi cu lux de amănunte. Sfântul Rafail l-a condus înăuntru în ea și i-a arătat icoana Maicii Domnului, sfintele vase ale bisericii și veșmintele lui, pe care le îmbrăca la praznice. Însă atunci când a urcat plin de bucurie la Karyes, oricât de mult a încercat, nu și-a putut aminti locul exact al criptei, pentru că proprietatea noastră i s-a înfățișat în vis așa cum era în epoca sfinților, fără măslini.

În această perioadă, cripta a fost visată și de evlavioasa preoteasă Dimitra Vastachis, soția părintelui Constantin Vastachis, pe atunci preot slujitor la Biserica Sfântul Gheorghe Kipseli, din Atena. Părintele Constantin și soția lui aveau strânse legături prietenești cu Fotie Kontoglu. Încă de la început au îmbrățișat cu credință fierbinte lucrarea sfântă de la Karyes, de aceea amândoi s-au învrednicit să vadă importante descoperiri în vise.

Referitor la criptă am avut și eu câteva vise. Voi povesti amănunțit pe cele mai importante.

Pe la sfârșitul săpăturilor eram foarte supărată că nu fusese aflată icoana Maicii Domnului. De câteva ori, ispitorul mi-a adus gândul că icoana nu există în realitate. Într-o seară, am visat-o pe Maica Domnului îmbrăcată în haina monahicească, însoțită de alte două monahii, una în vârstă, iar cealaltă tânără. Cea în vârstă, precum

spunea, era Cuvioasa Pelaghia, care a visat icoana Maicii Domnului din Tinos. Am îngenuncheat la picioarele Maicii Domnului și am început să i le sărut și să o rog să arate icoana ei persoanei care credea ea că ar fi vrednică. Atunci ea m-a privit puțin în tăcere, după aceea cu o voce lină și plină de bunătate mi-a spus:

– Vasiliki, icoana mea există, nu trebuie să te îndoiești. Se află în cripta mănăstirii și este înfășurată în manuscrisul Sfântului Rafail. Dar încă nu a venit momentul potrivit să arăt locul exact unde să săpați. Aștept persoana potrivită.

M-am deșteptat foarte emoționată și ușurată. Îndoiala cu privire la existența icoanei dispăruse cu desăvârșire. „Oare unde să fie această criptă?” mă întrebam și mă rugam să o vizez eu sau o altă persoană.

După puțină vreme, am visat că se făcea priveghere cu puține persoane în bisericuța din Karyes. Atunci când am ieșit în curte ca să tămâiez, am văzut deodată o lumină ca o lună plină căzând din cer peste proprietatea noastră, la o mare distanță de biserică. Atunci mi-am făcut cruce și am început să strig:

– Minune!... Minune!... Ieșiți din biserică să vedeți minunea!

În acea clipă, a apărut înaintea mea Sfântul Rafail, care mi-a spus:

– Vasiliki, nu striga. Acolo unde vezi lumina se află cripta mănăstirii. Acolo înăuntru am ascuns icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului și celelalte sfinte icoane.

Când m-am deșteptat, mi-am putut aminti numai în ce parte a proprietății am văzut lumina, însă nu puteam să arăt locul exact, pentru că proprietatea noastră este foarte mare.

După câțiva ani, am visat că mă aflu într-un subsol întunecos, care dintr-odată a fost luminat de o lumină cerească. Atunci am putut să văd limpede că mă aflu într-o cameră foarte mică de la subsol, fără ușă și fereastră. În mijlocul camerei stătea un călugăr foarte bătrân, cu o înfățișare ascetică. Fața lui cu o barbă lungă și albă semăna cu chipurile sfinților pe care le vedem pe icoanele bizantine.

– Dumnezeu meu, unde mă aflu? am spus tremurând de frică.

– În cripta mănăstirii, Vasiliki. Nu te teme! Acum vei vedea toate cele care se păstrează aici înăuntru, a spus încet acel călugăr.

Expresia blândă a feței și vocea lui liniștită cu care vorbea a alungat de la mine frica și am îndrăznit să-l întreb:

– Dar cine sunteți, părinte?

– Sunt părintele Eustatie, a răspuns acela. Sunt unul din călugării care au viețuit pe Colina Karyes și s-au sfințit. Eu nu am mărturisit, ci am adormit în pace.

În acea clipă, pe un zid al criptei a apărut o deschizătură care semăna cu gura unui cuptor. Atunci prin acea deschizătură au început să treacă încet-încet, scăldate într-o strălucire de lumină, diferite vase bisericești, icoane și veșminte arhieresti. În același timp, o voce subțire de femeie explica ce anume era fiecare. Îmi amintesc că atunci când a trecut un disc și un potir care erau de aur, vocea a spus că ele fuseseră dăruite mănăstirii de către primarul Vasile. Când s-au terminat acele obiecte și deschizătura zidului s-a închis, atunci am îngenuncheat emoționată la picioarele ascetului și am început să-l rog să îmi spună locul exact unde se află cripta.

– Se află pe proprietatea voastră, mi-a spus. Însă când va veni timpul potrivit, atunci vă va spune însăși Maica Domnului.

Apoi călugărul a tăcut puțin, după care a binecuvântat cu mâna, așa cum face preotul, și a adăugat:

- La Karyes nu s-au sfințit numai cei care au mărturisit, ci și mulți alții. Pentru aceasta aici trebuie să se zidească un paraclis închinat Tuturor Sfinților! Colina Karyes este Colina Sfinților!

În acea clipă, m-am deșteptat cu o emoție de nedescris. Până astăzi figura sfințită a acestui ascet a rămas neștearsă în memoria mea, cu toate că de atunci au trecut atâția ani.

Săpăturile au continuat pentru încă puțin timp. Maica Domnului, în afară de icoana care se afla în criptă, vorbea în vise și despre o oarecare altă icoană, care se afla în curtea mănăstirii. Săpând în partea dreaptă a curții vechii biserici, lucrătorii au aflat un zid dreptunghiular, iar în interiorul lui câteva morminte așezate unul peste altul. Arheologul a presupus că acolo ar fi fost cimitirul mănăstirii. Oasele din morminte, care erau pe jumătate descompuse, le-am spălat eu împreună cu surorile Durguna, iar după ce s-au uscat, părintele Eftimie le-a așezat pe toate împreună într-o cutie mare.

Din nefericire, icoana din curte nu a fost aflată. Potrivit visului pe care l-am avut recent, icoana trebuie să fie în galeria care s-a aflat vizavi de galeria aghesmei, dar pe care, din porunca inginerului Apostolellis și a arheologului Haritonidis, lucrătorii au astupat-o cu pământ și astfel a rămas necercetată. Atunci am protestat și eu și soțul meu, însă la gândul că galeria s-ar fi putut dărâma, așa cum spunea inginerul, și să se întâmple un accident, am fost nevoiți să cedăm. Această galerie nu era scobită în stâncă, așa cum era cea a aghesmei, ci era săpată în pământ tare.

Potrivit cu cele văzute de mine în vis, cripta nu se află aproape de biserică de azi a Sfântului Rafail. În

interiorul ei, în afară de icoana Maicii Domnului și de celelalte obiecte bisericești, se păstrează de asemenea odoare împărătești și un pergament de mare valoare. Numai Domnul știe când va veni acea binecuvântată zi în care se va descoperi această criptă. Dar Sfântul Rafail i-a spus în vis lui Costas Canelos că o altă generație va afla cripta.

Potrivit cu visul meu recent, departe de cripta în care se păstrează icoana Maicii Domnului și celelalte obiecte bisericești, în alt loc de pe proprietatea noastră, monahul Stavros împreună cu supraveghetorul Achindin, după înmormântarea mucenicilor, au ascuns următoarele obiecte: trei icoane, din care una este a Sfântului Ioan Teologul, alta a Sfântului Nicodim, iar a treia nu-mi amintesc a cui era, un engolpion în formă ovală cu un lanț gros de argint și o bucată de cămașă îmbibată în sânge și uscată de vreme. Maica Domnului a spus că acea bucată fusese ruptă din cămașa Sfântului Rafail. În acel loc m-a condus în vis soțul meu, Anghel, care murise, împreună cu Maica Domnului, care mi s-a arătat îmbrăcată în haine de monahie și mi-a explicat ce erau acelea pe care le vedeam și cine le ascunsese „în grabă, cu frică și cutremur”.

Din cele văzute în vis de Ieromonahul Teologos Sacalis, la Karyes există și o altă biserică veche, în afară de cea care s-a aflat prin săpături. Această biserică a visat-o cu ani înainte și părintele Pahomie, precum și un copil, pe atunci de doisprezece ani, pe nume Apostolos Hagiantoniu. Numai Dumnezeu știe când va veni plinirea vremii și se va descoperi și această biserică.



Aflarea ruinelor vechii mănăstiri de monahii și a mormântului monahului Stavros

Septembrie 1961

Săpăturile încetaseră. Mitropolitul dorea să pună piatra de temelie a noii biserici închinată Sfântului Rafail înainte de a veni iarna. Dar inginerul constructor Panaghiotis Apostolellis spunea că, pentru a pune temelia unei biserici mari, trebuie să se sape mai adânc decât erau ruinele vechi, pentru a afla pământ tare. Cu siguranță, și aceasta a fost purtarea de grijă a lui Dumnezeu, ca să se afle ruinele mănăstirii de călugărițe pe care au ars-o pirații în 1235, precum și mormântul egumenei mucenițe Olimpiada. Și astfel săpăturile au început din nou. La o adâncime de aproximativ un metru sub vechile ruine s-a aflat un alt zid, al unei biserici mai mari, precum și o parte din absida stângă a altarului. De asemenea, și câteva bucăți de marmură sfărâmate, cu cruci încrustate pe ele și un palier foarte mare din marmură, pentru care au fost nevoiți să folosească macaraua ca să-l mute.

Octombrie 1961

În fața ieșirii vechii biserici ruinate s-au descoperit câteva trepte din marmură.

Într-o noapte, Costas Canelos, care lucra la Karyes, l-a visat pe călugărul Stavros care, arătându-i un loc aproape de acele trepte, i-a spus că acolo se află și mormântul lui.

- Eu, împreună cu Achindin, a spus acela, i-am îngropat pe mucenici. Dar nici noi nu am avut un sfârșit

bun. Turcii ne-au căutat până ne-au prins și ne-au omorât. Iar creștinii ne-au îngropat noaptea pe ascuns în același loc cu mucenicii.

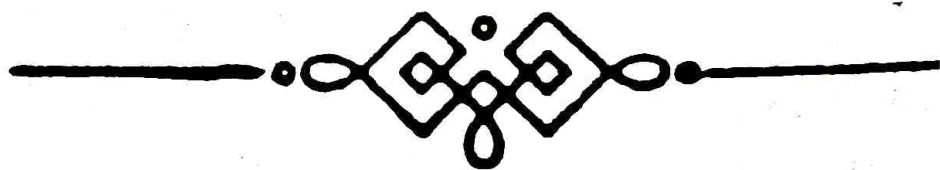
În ziua următoare, Canelos împreună cu Apostolos Vețos au săpat cu atenție lângă acele trepte. Și într-adevăr, în acest loc au aflat un mormânt cu un schelet omenesc, care avea în dreptul gurii o cărămidă cu o cruce încrustată pe ea. Se vede că acest mort a fost înmormântat în mare grabă și în întunericul nopții, pentru că mormântul lui nu era decât o groapă în pământ acoperită cu câteva pietre din zidurile bisericii distruse, dar și acestea așezate neregulat.

După ce eu și Mirsina Durguna am spălat osemintele monahului Stavros, părintele Eftimie le-a luat și le-a așezat într-o raclă împreună cu osemintele altor călugări³².

Mormântul supraveghetorului Achindin nu s-a aflat. Se poate să fi fost unul din mormintele aflate în cimitirul mănăstirii. De altfel, după cum spuneau visele, acolo fuseseră înmormântați și părinții lui. Legat de aceasta, Sfântul Rafail îi spusese într-un vis Mirsinei Durguna:

– Toată familia Melpomenei a fost înmormântată aici.

De asemenea, unul din mormintele aflate se poate să fi fost și al Elenei, nepoata orfană a primarului, pe care, după cum ea însăși a spus în vise, au siluit-o turcii și a murit din pricina durerilor și a fricii.



³² Racla cu aceste oseminte se află astăzi în Paraclisul Acoperământul Maicii Domnului, care este în spatele clădirii chiliilor mănăstirii.

Aflarea mormântului muceniței Olimpiada

Săpăturile au încetat din pricina iernii și au reînceput în aprilie 1962. Inginerul Apostolellis a poruncit ca muncitorii să strice mai întâi zidul vechi pe care îl aflaseră și să curețe locul de pietre și de pământ, pentru a începe zidirea noii biserici.

Într-o noapte, pescarul Costas Canelos, care în acea perioadă lucra ca muncitor la Karyes, a visat o călugăriță întinsă pe pământ, având mâinile încrucișate pe piept, ca și cum ar fi fost moartă. A mers lângă ea, s-a aplecat deasupra ei și a apucat-o de mână. Aceea s-a ridicat îndată în picioare și i-a spus:

– Costas, ce bine vrei să-ți fac?

– Ce bine să vreau? a răspuns Canelos. Arată-ne unde este icoana Maicii Domnului, pentru care de atâta vreme ne ostenim să o aflăm.

– Iată, exact aici unde m-ai văzut întinsă vreau să săpați cu atenție, i-a răspuns călugărița și a dispărut din fața lui.

Dimineața, Canelos i-a povestit lui Anghel și lui Evstratie Climis visul său.

– Ți amintești bine locul unde ai văzut că stătea acea călugăriță întinsă? l-au întrebat.

– Da, sigur că îmi amintesc, a spus Canelos, și le-a arătat locul pe care îl visase.

Era exact în spatele zidului de la altar pe care îl stricaseră. Așadar, cu nădejdea că vor afla acolo icoana Maicii Domnului, au pus pe lucrătorii Ducas Tolkakis, Apostolos Vețos și Costas Canelos să sape acolo cu atenție. „Este posibil, ne gândeam cu toții, să existe în acest loc vreo icoană din timpul distrugerii mănăstirii de călugărițe”, și de aceea ne învârteam mereu cu nerăbdare în jurul

lucrătorilor care săpau. Însă ne aștepta o altă surpriză. În loc de icoană, la o adâncime de aproximativ un metru s-a aflat un mormânt. Când Ducas Tolakis l-a descoperit, toți am rămas uimiți. Înăuntru era un schelet omenesc de talie mijlocie, iar printre oasele pe jumătate descompuse se vedea ceva ca niște cuie mari ruginite. Apostolos, luând capul în mâini ca să îl curețe de pământ, a văzut la locul tâmpelor și al maxilarului ceva care semăna cu niște vergele și care erau înfipite în el. Crezând că erau rădăcini de copaci, încerca să le scoată, însă, din nefericire, craniul s-a făcut bucăți, iar cele despre care credea că sunt rădăcini de copac erau de fapt trei cuie uriașe.

Atunci când ne-am dat seama ce se petrecuse, ne-am cutremurat. Un mormânt cu mai mult de douăzeci de cuie printre oasele pe jumătate descompuse și trei, mai mari decât toate, înfipite în cap. Ne priveam în tăcere și ne gândeam la chinurile pe care le suferise acel om.

Era vădit că acest mormânt aparținea unei mucenițe, care fusese chinuită într-un mod sălbatic. Gândul nostru a alergat îndată la egumena mănăstirii de călugărițe, pe care, potrivit cu visele fratelui începător Zaharia Pafliotis, pirații o uciseseră înfingându-i vergele de fier în cap, dar nu îndrăzneam să ne pronunțăm în acest sens. Climis a alergat fără zăbavă la Mitropolie pentru a-l înștiința pe mitropolit.

Acesta a venit îndată însoțit de Alexandru Papadimitriu. De îndată ce mitropolitul a văzut osemintele și cuiele, și-a adus aminte și el de visele care vorbeau despre egumena muceniță Olimpiada. Unul din cele trei cuie i l-a dăruit lui Alexandru Papadimitriu, care i-l ceruse stăruitor, iar pe celelalte a poruncit să le spălăm împreună cu oasele și să le păstrăm cu atenție, până când avea să se adeverească

tot prin vise dacă într-adevăr acest mormânt este al cuvioasei mucenițe Olimpiada.

Primul vis l-a avut în aceeași noapte consăteanca noastră Antula Alateru, care l-a visat pe Sfântul Rafail ținând în mâini craniul muceniței desfăcut în bucăți. Apoi l-a văzut cum a unit acele bucăți, după care a pus pe cap o cunună luminoasă. În jurul lui stăteau câteva călugărițe, iar în mijlocul lor se afla un vas cu agheasmă în care spălau celelalte oseminte ale muceniței. Antula Alateru, văzând pe Sfântul Rafail ținând în mâini capul cu acea cunună luminoasă și privind la el cu emoție, l-a întrebat cu sfială:

– Sfinte Rafail, ale cui sunt aceste oseminte sfințite?

– Sunt ale egumenei Olimpiada, a răspuns Sfântul.

Credeți în ea, căci este mare muceniță ca și mine.

În ziua următoare, Antula a povestit visul ei la toți, și chiar mitropolitului.

Al doilea vis l-a avut Mirsina Durguna în noaptea următoare. A visat pe cuvioasa muceniță Olimpiada, care i-a povestit mucenicia ei:

– Pirații m-au întins goală pe o ușă și m-au ținut cu piroanele pe care le-ați aflat în mormântul meu. Durerile mele au fost înfricoșătoare. M-au omorât înfingându-mi cuie înroșite în cap. Creștinii m-au îngropat așa pironită cum m-au aflat. Nu a fost cu puțință să scoată cuiele, deoarece erau atât de adânc înfipse în trupul meu, încât atunci când au încercat să le scoată, acestea îmi sfârtecau trupul. Ușa a putrezit, iar cuiele au rămas printre oasele mele.

Am luat osemintele cuvioasei mucenițe Olimpiada în sat și le-am dus acasă la mătușa mea Maria Marangos. Acolo, împreună cu Maria Durguna, le-am spălat și le-am lăsat în casă spre păstrare, până când urma să fie gata

racla pe care o comandasem. Casa mătușii mele era mai tot timpul nelocuită, pentru că ea stătea împreună cu noi.

După ce am spălat aceste oseminte sfințite, le-am așezat pe o față de masă curată și le-am pus pe terasa casei, ca să se usuce la soare. M-am așezat lângă ele ca să le păzesc, dar, înainte de a se zvânta, m-a cuprins o amețeală și am intrat în cameră ca să mă întind puțin. Însă m-a luat îndată somnul și am visat că a intrat în cameră o călugăriță tânără de talie mijlocie, cu o față palidă și blândă. M-a privit cu tristețe și mi-a spus:

– Vasiliki, dacă ai ști la ce chinuri înfricoșătoare m-au supus pirații, ți s-ar sfâșia inima de durere. Ți mulțumesc că ai spălat oasele mele.

Atunci, înțelegând că este Sfânta Olimpiada, am îmbrățișat-o și am început să plâng. M-a îmbrățișat și ea și cu ochii înlăcrimați a început să-mi povestească istoria și mucenicia ei. Iar când îmi povestea felul în care acei criminali îi băteau cuie în trup, m-am deșteptat tremurând cu totul de durere și frică. Chipul ei cuvios s-a întipărit pentru totdeauna în memoria mea.

Sfânta Olimpiada a povestit amănunțit fratelui începător, Zaharia, istoria ei în mai multe vise. Voi reda aici istoricul, așa cum mi l-a povestit el însuși:

„Tatăl meu, i-a spus Sfânta Olimpiada, era preot la Biserica Sfântului Andrei din Patra. Mama mea era de loc din Constantinopol și era fiică de preot. Au fost cinci frați la părinți, patru fete și un băiat, care a fost arhimandrit. O soră a mamei mele, Doroteia, a devenit călugăriță și a venit la mănăstirea din Karyes, unde a ajuns egumenă. Atunci când am rămas orfană de amândoi părinți, la vârsta de zece ani, rudele mele m-au trimis la mătușa mea, Doroteia. Am îmbrățișat monahismul de la vârstă foarte mică, iar la vârsta de douăzeci și cinci de ani,

după moartea mătușii mele, am devenit eu egumenă a mănăstirii.

În 1235, la 11 mai, pirații au urcat la mănăstirea noastră și au distrus-o. Dintre monahiile care trăiau în mănăstire, treizeci la număr, pe unele le-au omorât, iar celelalte au fugit în munți. Eu, împreună cu o altă monahie bătrână, pe nume Eufrosina, am suferit cele mai înfricoșătoare chinuri. Pe mine m-au ținut în cuie, iar pe ea au ars-o de vie. Unul din pirați mi-a luat crucea de la gât și a pus-o la gâtul lui. După distrugerea mănăstirii noastre, au intrat în corabia lor și au vâslit spre țărmul Asiei Mici. Însă i-a prins o furtună puternică pe mare și corabia lor s-a scufundat. Toți s-au înecat, în afară de cel care avea crucea mea la gât. Acesta a reușit să scape și a ieșit pe una din insulele din apropiere³³. După aceea a mers la o mănăstire, s-a mărturisit și s-a făcut monah, primind numele de Zosima. Dar a viețuit puțini ani acolo, căci voind să se nevoiască mai aspru în pustie ca să-și ispășească păcatele, a plecat într-un munte din Pont, unde a viețuit patruzeci de ani în post, rugăciune și lacrimi. Când a înțeles că i se apropia sfârșitul, a vrut să vină la Karyes, să se închine în acest loc pe care-l adăpase cu sânge. Așadar, a venit și a petrecut patruzeci de zile între ruinele mănăstirii noastre în rugăciune, hrănindu-se numai cu verdețuri. După o vreme, l-au aflat acolo mort alți pustnici și l-au înmormântat cu crucea mea la gât. Această cruce se păstrează în pământ, Zaharia, și vei fi în viață atunci când va fi aflată. Să te închini ei.”

³³ Insulele din apropiere de Lesbos se numesc Moshonisia. În ele se aflau multe mănăstiri, din care două erau metoace ale Mănăstirii Marea Lavră din Sfântul Munte.

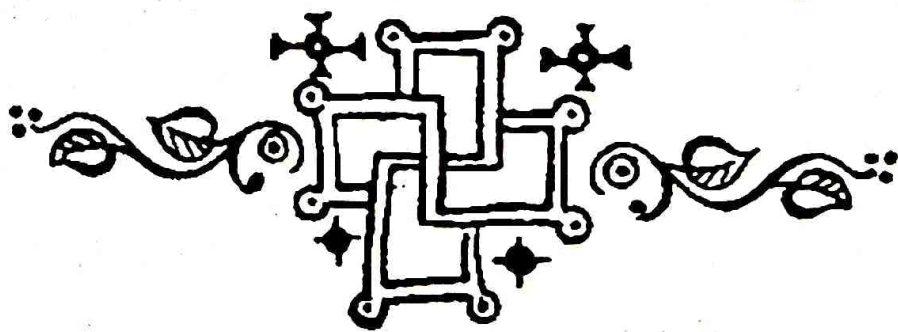
Aici cuvioasa muceniță Olimpiada și-a terminat istorirea vieții ei.

Acum voi povesti o minune care s-a petrecut cu acel cui pe care mitropolitul Iacov l-a dat lui Alexandru Papadimitriu.

Maria, evlavioasa lui soție, a așezat cu evlavie cuiul la iconostasul din camera ei. Într-o zi, a văzut cuiul plin de untdelemn, iar când l-a luat în mână ca să îl curețe, a simțit că răspândea mireasmă. A presupus că a curs untdelemn din candelă, iar mireasma era de la tămâie. L-a șters bine și l-a așezat din nou pe iconostas. Însă aceasta s-a întâmplat încă de două ori. Maria, neputând să-și explice această taină, a povestit întâmplarea unui monah aghiorit, părintele Efrem. Atunci acela i-a spus:

– Doamnă Maria, dă-mi cuiul să însemnez cu el în chipul Crucii ochii surorii mele, care este în primejdie să orbească și se află la spital pentru operație. Dacă acesta este mir, și nu untdelemn din candelă, sora mea se va face bine.

Atunci Maria i l-a dat, iar părintele Efrem a plecat îndată la spital și a însemnat ochii surorii lui cu acel cui și, o minune! ochii s-au însănătoșit cu desăvârșire fără operație.



„Urcă singură...”

În legătură cu monahiile din mănăstirea pe care au distrus-o pirații în 1235, merită osteneala să povestesc aici o vedenie pe care au avut-o trei copii de refugiați din Asia Mică, și care a rămas netâlcuită ani întregi.

În primii ani după venirea noastră în Lesvos, trei dintre copiii cu care am locuit împreună în casa lui Arif efendi, Dimitrie Pandavos, fratele lui mai mic Gheorghe și Atanasie Portocalidis, vrând să-i ajute pe părinții lor să câștige cele necesare traiului, urcau adeseori în muntele Pantera, care se află în continuarea Colinei Karyes, și aduceau conuri de pin pe care le vindeau în sat, pentru că oamenii le foloseau la aprins focul. Așa că îmi amintesc foarte bine că acei copii s-au întors de câteva ori înfricoșați, spunând că văzuseră la Karyes multe copile îmbrăcate în alb mergând în rând, care apoi dispăreau. Gheorghe își amintește bine că într-o zi, atunci când au terminat de adunat conurile de pin și voiau să plece, una dintre ele i-a strigat, făcându-le semn cu mâna să meargă acolo unde erau ele. Însă ei nu au îndrăznit să se apropie, deoarece, așa cum le-au văzut îmbrăcate în alb, au crezut că sunt niște zâne. Și au luat-o la fugă îngroziți, lăsând în munte și conurile pe care le adunaseră. După ce s-au întors la casa lui Arif, ne-au spus înfricoșați:

- Nu mai mergem acolo sus. Acel loc este bântuit de duhuri rele. Chiar astăzi am văzut o mulțime de zâne care ne-au strigat să mergem acolo unde erau ele. Bine că nu am mers acolo, ci am fugit, căci cine știe ce rău ne-ar fi făcut, de vreme ce sunt năluci.

Acum însă, când s-a ridicat vâlul care ascundea taina de pe Colina Karyes, Gheorghe Pandavos mi-a mărturisit:

- De fiecare dată când îmi amintesc de acele copile îmbrăcate în alb, care ne chemau să mergem lângă ele, simt o emoție sfântă, pentru că abia acum îmi dau seama că nu erau zâne, așa cum credeam noi, ci sufletele sfințite ale călugărițelor care au fost martirizate acolo sus.

Cele pe care le-au văzut aievea acei copii curați la suflet au fost adevărate și de visul Asimeniei Vurnovallis.

Aceasta a visat pe data de 17 noiembrie 1962 o mulțime de călugărițe mergând în rând printre ruinele vechii biserici. Fiecare dintre ele avea la piept câte o panglică, pe care era scris numele lor. Prima, care se părea a fi întâistătătoarea lor, era de talie mijlocie, cu un chip foarte plăcut, iar pe panglica pe care o purta la piept scria numele Olimpiada. S-au oprit în fața mormântului Sfântului Rafail și cântau încet. Asimenia s-a apropiat și a întrebat pe una dintre ele, care se numea Maria, de unde era, iar aceea i-a răspuns:

– Obârșia mea era din Petra, dar am fost monahie la mănăstirea din Karyes. Locul acesta este sfințit, pentru că aici sus multe suflete au mărturisit. Ne-au chinuit, ne-au junghiat, ne-au ars... Însă noi nu am murit... Suntem vii.

– Și dacă sunteți vii, de ce nu ieșiți să vă vedem? a întrebat Asimenia cu sfială.

– Egumena noastră Olimpiada ne dă binecuvântare să ieșim de îndată ce se înserează. Vino singură într-o zi la această oră și ne vei vedea.

Aceste cuvinte, „vino singură” sau „singur”, le-au spus și Sfinții Rafail și Nicolae la alte persoane. Odată, înainte de a fi dărâmată biserica, Sfântul Nicolae mi-a spus și mie într-un vis:

– Urcă singură când se înserează și-ți voi arăta toate tainele pe care le ascunde acest loc, precum și icoana Maicii Domnului.

Chipul lui blând și vocea plină de bunătate cu care mi-a vorbit mi-au dat curaj să-i spun:

– Sfinte Nicolae, mă tem să vin singură.

– Nu trebuie să te temi, mi-a răspuns, pentru că nu vei fi singură, ci voi fi și eu acolo.

M-am deșteptat foarte emoționată și tulburată. Mă gândeam că, dacă visul m-a cutremurat atât de mult, cum voi merge singură la Karyes pe înserate? Nu am

avut curajul să iau o astfel de hotărâre; nu am îndrăznit. Mă gândeam și la ceea ce i se întâmplase soțului meu, care deși era foarte curajos, totuși a intrat în panică. Într-o zi ploioasă, a urcat la proprietatea noastră ca să supravegheze adunatul măslinelor. Deodată, s-a pornit o ploaie torențială. Cei care adunau măslini au fugit, iar soțul meu a rămas singur. Atunci a intrat în bisericuță, a luat o carte, care era pe fereastră, și a început să cânte Acatistul Maicii Domnului. Deodată, a auzit foarte limpede clopoței unei cădelnițe. S-a oprit puțin din cântat, ca să vadă ce se petrecea, dar au încetat și clopoței cădelniței. A luat din nou cartea în mâini și a continuat să cânte. Nu a apucat să termine acatistul, când clopoței s-au auzit din nou, de această dată mai puternic, ca și cum ar fi tămâiat două persoane împreună. În același timp, bisericuța s-a umplut de fum și miros de tămâie. Vocea i s-a curmat de emoție, și-a făcut semnul crucii, pentru că simțea prezența sfinților. Și gândindu-se că în acea singurătate ar fi putut să-i vadă aievea, s-a înfricoșat atât de mult, încât a fugit prin ploaie și a venit acasă ud leoarcă.

Ceva asemănător i s-a întâmplat și unui vecin de-al nostru, Evstratie Vacalis, care avea livada de măslini lângă a noastră. Într-o zi, a pregătit cuptorul pentru a face cărbuni. După ce l-a aprins seara, a urcat la proprietatea lui ca să înnopteze acolo aproape, așa cum obișnuiesc să facă cărbunarii, pentru a scoate cărbunii înainte de a arde cu totul. Când a ajuns aproape de livada sa, a văzut bisericuța plină de lumină și a auzit o psalmodie dulce cântată de o voce bărbătească. „Se face priveghere, s-a gândit în sinea sa, și cântă Rallis, care are o voce puternică și plăcută. Să merg și eu să aprind o lumânare.” A legat, așadar, catârul lui de trunchiul unui copac și a înaintat

spre bisericuță. Când s-a apropiat de ușă, lumina s-a stins deodată și psalmodia a încetat. „Ciudat lucru, s-a gândit. De ce oare au stins lumânările și au oprit cântarea?” Și a împins ușa, ca să vadă cine era înăuntru. Dar când a văzut că nu era nimeni, ci numai candela de la icoana Maicii Domnului care era gata să se stingă, acest țăran curajos, care petrecea nopțile pe câmp, în clipa aceea a fost cuprins de panică și a luat-o la fugă, lăsând și cuptorul, și catârul legat de copac.

Nimeni din cei care au visat nu a îndrăznit să urce singur la Karyes atunci când le spuneau Sfinții. Altceva este ca cineva să vadă pe neașteptate un sfânt, și numai atunci când dispare din fața lui să-și dea seama că a fost sfânt, și altceva să meargă undeva singur, știind că va vedea sfinți aieva. Este nevoie de o mare putere sufletească, pe care o au numai asceții, care trăiesc în pustie. Ei au discernământul duhovnicesc să descopere cursele vicleanului care de multe ori se înfățișează ca înger de lumină, înșelând din nefericire mulți creștini.

Unde se află exact Milos din Itachi, locul de naștere al Sfântului Rafail

Pe la sfârșitul lui iulie 1961, în ziua praznicului Sfintei Treimi, a venit la Karyes primul închinător din Itachi, Evangelos Valsamachis³⁴.

³⁴ În noaptea praznicului Sfintei Treimi din anul 1961, Mirsina Durguna a visat pe Sfântul Rafail, care i-a spus: „Mâine va veni să se închine la Karyes primul compatriot al meu.” Acest vis a fost confirmat de venirea lui Evangelos Valsamachis. Acest Valsamachis a dăruit prima icoană a Sfinților Rafail, Nicolae și Irina în orașul lui natal Itachi, pe care au așezat-o în biserica mitropolitană.

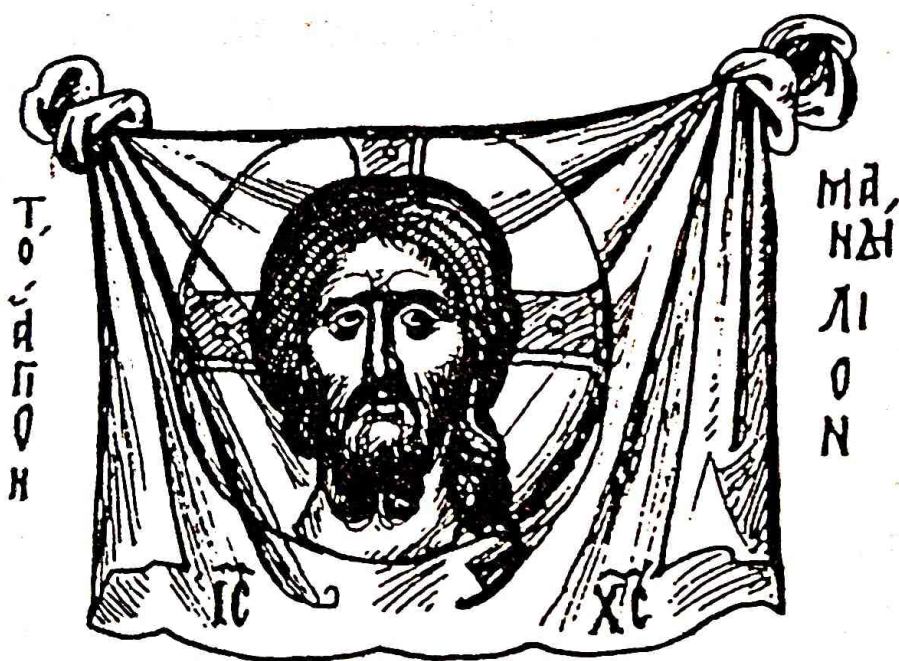
După ce s-a închinat la mormintele Sfinților și în galleria agheasmei, care fusese aflată cu puține zile înainte, a coborât în sat și a trecut pe la casa noastră, ca să ne cunoască și să-i povestim amănunțit istoricul sfintelor descoperiri.

O deosebită impresie i-a făcut visul în care Sfântul Rafail a descoperit că numele lui de mirean a fost Gheorghios Lascaridis și că s-a născut în localitatea Milos, din Itachi. De atunci Valsamachis, care locuia în Atena, de fiecare dată când mergea în locul său natal, Itachi, cerceta cu credință și dorință arzătoare să afle în care Milos s-a născut Sfântul Rafail, fiindcă în Itachi nu există niciun sat cu acest nume. După câțiva ani, a reușit să afle și îndată ne-a trimis scrisoare cu următoarele informații:

„La început, am presupus că localitatea Milos a fost un cartier al capitalei aflat pe malul mării, care până astăzi poartă numele de Milos. Dar această părere a mea a fost greșită, pentru că, așa cum am depistat mai târziu, orașul în acea epocă nu era pe țărmul mării, din cauza năvălirii piraților, ci se afla în interiorul insulei. Eram încredințat că Sfântul Rafail făcătorul de minuni mă va ajuta în această încercare a mea de a descoperi locul nașterii lui. Și nădejtile mele nu m-au înșelat, pentru că am fost înștiințat de compatrioata mea, Condilo Dendrinis, că aproape de satul Perahari, din insula Itachi, se află o așezare cu ruinele unei mori de vânt din vechime, care se numește Milos. Însă cel mai important lucru este că acolo există o proprietate cu câțiva măslini împrăștiați, foarte bătrâni, dintre care unul este cunoscut din tradiție de locuitorii din Itachi sub numele de măslinul lui Lascaridis. Proprietarul acestui teren a fost plecat în America pentru mai mulți ani. Când s-a întors în Grecia și a fost întrebat cum a ajuns acest teren în stăpânirea lui, a răspuns că l-a

moștenit de la înaintașii lui, care la rândul lor îl cumpăra-
seră de la o oarecare familie Lascaridis. Tradiția spune că
această familie a avut un strămoș care a mărturisit pentru
Hristos într-o țară străină. Așadar, nu există nicio îndoia-
lă că în această localitate Milos s-a născut Sfântul Rafail.”

Scrisoarea lui Evangelos Valsamachis ne-a provocat
o bucurie de nedescris. Am citit-o mitropolitului Iacov în
Marțea Luminată a anului 1974, în trapeza noii mănăstiri,
în prezența mai multor închinători. Mitropolitul, cu ochii
înlăcrimați de emoție, și-a făcut cruce, spunând: „Mare
este Dumnezeu creștinilor! În sfârșit, s-a descoperit în care
Milos din Itachi s-a născut Sfântul Rafail. Măslinul bătrân,
care din tradiție poartă numele familiei lui, este o dovadă
de necontestat, iar strămoșul familiei Lascaridis, care a fost
martirizat într-o țară străină, este însuși Sfântul Rafail³⁵.”



³⁵ Locuitorii din Itachi au construit acum o frumoasă biserică lângă livada de măslini a lui Lascaridis. Au primit cu căldură fierbinte și evlavie pe Sfântul Rafail, compatriotul lor, care a devenit fala și protectorul insulei lor.

Aveam o dorință arzătoare să vizitez locul de naștere al Sfântului, să mă închin acolo unde s-a născut și a trăit anii copilăriei. Această dorință a mea s-a împlinit abia în august 1995. Am plecat din Itachi cu cele mai bune impresii.

Deschiderea drumului

Septembrie 1962

Trebuia să se pună temelia de piatră a noii biserici, dar mai întâi trebuia să se deschidă drumul din Termis până pe Colina Karyes. Această răspundere și-a asumat-o cu multă râvnă soțul meu, Anghel.

Câțiva din proprietarii pe ale căror terenuri trebuia să treacă drumul s-au împotrivit la început, dar în cele din urmă au cedat. Unul dintre ei, Ignatie Daglis, care administra proprietatea cumnatului său, care locuia în Atena, era de neînduplecat. Oricât l-a rugat Anghel și protosinghelul Nicodim, făgăduindu-i despăgubiri, acela sub niciun motiv nu a acceptat. Drumul fusese deschis până la proprietatea lui și buldozerul a rămas în acel loc.

Timpul trecea și deja începuseră primele ploi. Într-o zi, Anghel l-a întrebat pe mitropolit:

– Înalt Prea Sfințite, ce se va întâmpla? Timpul trece, iarna se apropie. Daglis, oricât l-am rugat, a rămas neînduplecat. Spuneți-i procurorului ce se întâmplă, ca să ne sfătuiască el ce trebuie să facem.

– Am spus, Anghel, dar din nefericire nu se poate face nimic. A mai rămas, a adăugat zâmbind, o singură soluție: să se găsească un om foarte curajos care să dea toate pe una. Așadar, să treacă într-o noapte cu buldozerul prin proprietatea lui Daglis fără să țină seama de consecințe.

– Voi merge eu, a spus Anghel cu hotărâre. Voi lua împreună cu mine pe cei doi lucrători de încredere ai mei, pe Bacas și pe Ducas. Voi alege o noapte ploioasă și voi convinge pe buldozerist să mergem să deschidem drumul.

– Pentru Dumnezeu, Anghela, să nu faceți aceasta! a spus mitropolitul înfricoșat. Dacă vă prind în timpul când lucrați și se întâmplă vreo ucidere? Este foarte primejdioasă această hotărâre. Îmi pare rău că ți-am dat această idee.

– Nu vă temeți, Înalt Prea Sfințite, pentru că nu se va întâmpla nimic rău. Sfântul Rafail va fi împreună cu noi. Eu îmi voi asuma toată răspunderea.

Așadar, au făcut așa cum au hotărât. Au ales o noapte în care ploua și fulgera. După ce au reușit să-l convingă pe buldozerist, care la început se împotriva, Anghel, Ducas Tolakis, Panaghiotis Bacas și un prieten de al său, Marcu Cunellis, au urcat la Karyes pe la miezul nopții și au trecut cu buldozerul prin proprietatea lui Daglis.

Când au plecat de acasă în toiul nopții ca să îndeplinească această lucrare primejdioasă, am îngenuncheat înfricoșată în fața iconostasului și m-am rugat Maicii Domnului și Sfinților ca să-i păzească, pentru a nu li se întâmpla ceva rău. Așa cum eram îngenuncheată, am sprijinit capul pe pat și pentru o clipă m-a luat puțin somnul.

Atunci l-am văzut pe Sfântul Rafail îmbrăcat în veșminte albe intrând grăbit în cameră și, privindu-mă drept în ochi, m-a întrebat cu asprime:

– Vasiliki, crezi?

– Cred, Sfinte Rafail, am strigat.

– Atunci de ce îți este frică? m-a întrebat pe un ton liniștit.

În acea clipă, m-am deșteptat foarte ușurată și am continuat rugăciunea cu sufletul liniștit.

Pe la ora 4 dimineața, am auzit o bătaie ușoară în ușă. Când am deschis, l-am văzut pe Anghel și pe buldozerist, care plini de veselie mi-au spus:

- Toate s-au terminat în chip minunat. Drumul a fost deschis și buldozerul a trecut dincolo de proprietatea lui Daglis. Niciodată, a spus buldozeristul, nu am lucrat așa de ușor, de parcă buldozerul avea aripi și zbura... Mă mir și eu cum de am putut scoate atâtea stânci într-un timp atât de scurt.

Dar lucrul și mai minunat a fost că, deși în sat a plouat torențial, acolo sus numai a burat. Fapt care i-a ajutat pe lucrători chiar și să transplanteze cei doi puieți de măs-lin, care erau plantați într-un loc pe unde avea să treacă drumul.

În dimineața zilei următoare, tot satul s-a răscolit. „Drumul s-a deschis!” „Ce s-a întâmplat?” Un consătean de-al nostru, Gheorghe Vamvakellis, își avea proprietatea alături de cea a lui Daglis. Acesta mergea în fiecare dimi-neastră și-și ducea capra să pască acolo, iar după-amiază o aducea acasă. În acea noapte, l-a visat pe Sfântul Rafail conducând buldozerul și deschizând drumul. Dimineața a povestit visul fetei sale, după care a adăugat:

- Din marea mea dorință de a se deschide drumul, l-am visat pe Sfântul Rafail deschizându-l cu un buldozer.

Însă mare i-a fost uimirea când a doua zi diminea-ța, mergând cu capra la păscut, a văzut drumul deschis. Atunci Gheorghe a alergat în sat și a început să strige:

- Oamenii buni, a fost făcut drumul prin livada lui Daglis! Veniți să vedeți, nu cumva mă înșală ochii?

Îndată, mulți consăteni și chiar însuși Daglis au urcat și au constatat că Vamvakellis spunea adevărul. Firește, și-au dat seama că această lucrare a fost făcută de Anghel. Dar și el mărturisea aceasta cu curaj, luându-și toată răs-punderea asupra sa. Când proprietarul a auzit despre cele întâmplate, l-a ocărât și l-a amenințat pe Anghel și i-a po-runcit lui Daglis să-i facă reclamație.

Judecata a avut loc pe data de 4 decembrie, când se prăznuiește Sfânta Varvara.

Anghel, cu toate insistențele mitropolitului și ale protosinghelului, nu a voit să-și pună avocat. Își dorea, precum spunea el însuși, să fie judecat și chiar băgat la închisoare de dragul Sfinților. Stătea liniștit în banca acuzaților, pentru că își asumase toată răspunderea, dezvinovățindu-i pe toți ceilalți, chiar și pe buldozerist, spunând că l-a îmbătat.

Cei din partea lui Daglis au angajat pe cel mai bun judecător din Mitilini.

În timpul procesului, judecătorul a găsit în reclamație o greșeală, pe care avocatul o făcuse din neatenție. Adevăratul proprietar al livezii, Ioan Psarianos, deoarece locuia în Atena, îi făcuse procură prin care îl împrutnicea pe Ignatie Daglis să facă reclamație. Însă avocatul greșise data reclamației, punând-o înainte de data procurii. Prin urmare, nu era valabilă. Sfântul Rafail făcuse o minune! Atunci avocatul, buimăcit, a spus:

– De atâția ani sunt avocat, dar pentru prima dată am făcut o astfel de greșeală nejustificată. Într-adevăr, acești sfinți sunt făcători de minuni, pentru că altfel nu se explică această neatenție a mea.

După această nereușită, Ignatie Daglis a fost despăgubit de Mitropolie și astfel a cedat.



Construirea noii mănăstiri

Încă din toamna anului 1961 au început să se adune banii pentru ridicarea la Karyes a unei mănăstiri. Și astfel, prin contribuția multor creștini evlavioși din țară și din străinătate s-au început cu multă râvnă lucrările de construcție pe proprietatea noastră, pe care soțul meu, Anghel Rallis, a dăruit-o cu toată inima pentru ridicarea mănăstirii în cinstea Sfântului Rafail.

Mai întâi s-a construit subsolul bisericii și clopotnița. Până la sfârșitul anului 1962, s-a terminat biserica, în care au început să se săvârșească regulat Sfintele Slujbe de către ieromonahul Pahomie.

Învierea și Marșea Luminată din anul 1963 le-am prăznuit la Karyes cu măreție. Pe lângă mulțimea mare de oameni, au fost de față și oficialitățile locale. Emoționante au fost clipele în care s-a înconjurat biserica cu sfintele moaște. Nu a rămas inimă care să nu tresalte și ochi care să nu lăcrimeze.

Apoi s-a construit paraclisul aghesmei exact deasupra galeriei cu stalactite, care a fost aflată la 13 iunie 1961. După aceasta, s-au construit corpuri de chilii și alte clădiri necesare mănăstirii.

În interiorul impunătoarei biserici a mănăstirii se află mormântul Sfântului Rafail, iar la subsol se află mormintele celorlalți mucenici, în afară de cel al monahului Stavros și al Sfintei Mucenițe Olimpiada, care s-au distrus în timpul construirii noii biserici.

Privind acum această măreață mănăstire, îmi vin în minte cuvintele teologului Gheorghe Sotiriu, pe care le scrie în cartea sa „Sfinții din Lesvos”: „Credința creștinilor

care vin cu miile la mănăstirea din Karyes și minunile Sfinților au zidit toate aceste clădiri.”



Înființarea oficială a Sfintei Mănăstiri a Sfântului Rafail și primele monahii

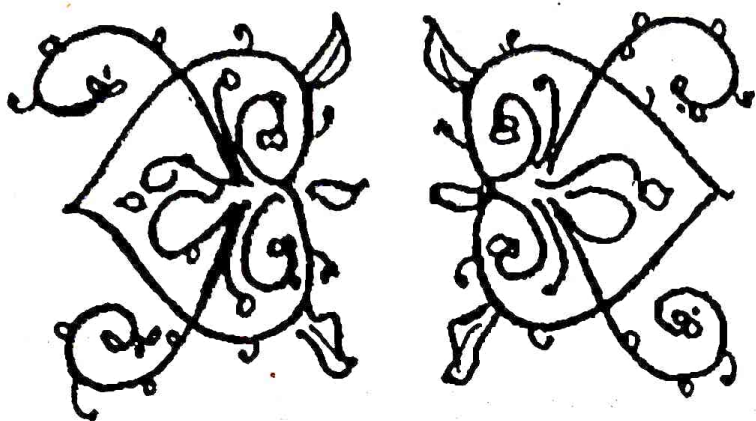
Ministerul Educației, în urma propunerii Sfântului Sinod, a hotărât prin ordonanța sa din 12 septembrie 1962 să fie înființată în Karyes-Termis o mănăstire de călugărițe, care să poarte numele Sfântului Rafail.

Primele monahii, Evghenia și Partenia, au venit la Karyes în luna aprilie 1964. Evghenia a devenit egumenă, iar Partenia ucenița ei. Le cunoscusem pentru prima dată în iunie 1963, când veniseră în Termis să se închine Sfinților de curând arătați. Atunci au trecut și pe acasă la noi, ca să le povestesc istoria sfintelor descoperiri, despre care nu știau absolut nimic.

În 1964, când mitropolitul Iacov a început să caute călugărițe pentru mănăstirea Sfântului Rafail, gândul meu a alergat îndată la monahia Evghenia și la ucenița ei. În urma scrisorii pe care le-am trimis-o, la îndemnul mitropolitului, cele două călugărițe au venit în scurtă vreme la Karyes.

Când au venit cele două monahii, clădirea chiliilor nu era încă terminată și de aceea au locuit pentru o vreme în

casele unor creștine. După o mică perioadă însă, ele s-au stabilit în noul corp de chilii. În curând, au început să se adune și alte surori, întemeindu-se astfel o mică obște, care a continuat viața monahală pe Colina Karyes, întreruptă vreme de cinci sute de ani.



Epilog

Storicul sfintelor descoperiri de la Karyes, pe care l-am redat amănunțit într-o ordine cronologică, nu are în el nicio exagerare sau neadevăr. Ca proprietară a livezii de măslini în care au avut loc toate descoperirile și ca una din persoanele care s-au învrednicit să vadă aceste descoperiri în vise, am trăit cu multă intensitate evenimentele de pe Colina martirică a Karyesului. Aceste realități zguduitoare pe care le-am trăit de-a lungul anilor s-au întipărit pentru totdeauna în adâncul inimii mele. Toate acestea constituie un adevăr de netăgăduit, care pentru cei necredincioși poate fi „auzirea cea cu nepricepere”, dar pentru cei care l-au trăit o „laudă fără de îndoire”.

Nenumărate sunt persoanele care s-au învrednicit să viseze și să vadă aieva pe Sfinții de curând arătați. Multe dintre ele – care la început nu numai că nu credeau, ci și ironizau toată această lucrare dumnezeiască – mai apoi, după ce s-au descoperit sfintele moaște și celelalte obiecte

sfinte, au crezut din toată inima lor. Însă au existat și oameni răutăcioși, care chiar dacă au pus *mâna lor în semnul cuielor*, au continuat nu numai să ironizeze, dar prin miile de comentarii și clevetiri au încercat să compromită sfintele descoperiri de la Karyes și numele celor care cu credință neclintită și cu jertfire de sine s-au nevoit mai presus de puterile omenești pentru susținerea lor. Săgețile lor veninoase se îndreptau mai ales spre cel care se ostenea mai mult decât toți, Anghel Rallis. Este cu neputință să se descrie în puține cuvinte războiul necruțător pe care l-a purtat acest creștin evlavios, mai ales în primii ani de după descoperirea sfintelor moaște ale Sfântului Rafail. Din nefericire, oamenii care sunt robiți materiei nu pot să înțeleagă unele fapte creștinești, ci privesc întotdeauna prin prisma vicleniei jertfa acelor a căror inimă și minte se afla mai presus de această lume deșartă și înșelătoare.

Lucrarea dumnezeiască de la Karyes este o mare și nepovestită minune, care întrece orice minte omenească.

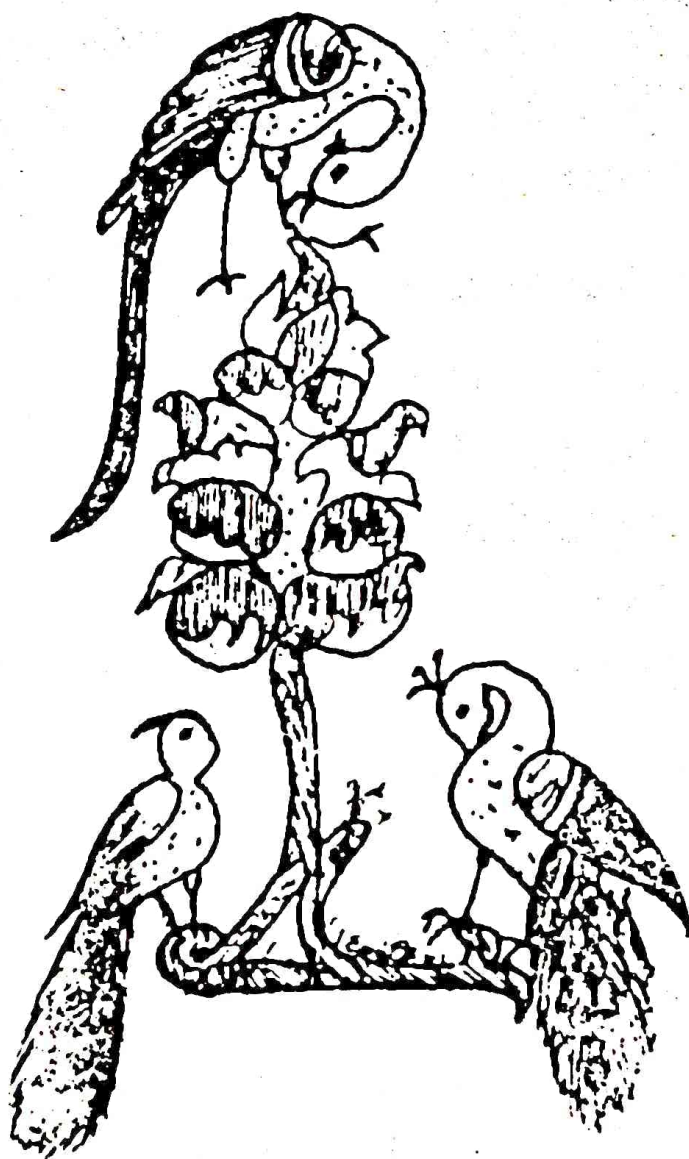
De multe ori am povestit, iar uneori am scris câte ceva cunoscuților și prietenilor, dar am considerat ca o datorie a mea sfântă să le scriu pe toate acestea într-o carte, pe de-o parte ca să îndeplinesc dorința multor creștini evlavioși, care mi-au cerut aceasta stăruitor, iar pe de altă parte, pentru că mă simt obligată față de Sfinții Rafail, Nicolae și Irina, care m-au învrednicit și pe mine să văd în vise atâtea descoperiri importante.

Acest istoric minunat al Colinei Karyes l-au descoperit treptat înșiși sfinții, la mici și mari, învățați și neînvățați, credincioși și puțin credincioși, chiar și la creștini evlavioși care trăiau în străinătate. Unul dintre ei a fost și profesorul de la Universitatea din Chicago, Fotie Lițos, care în urma descoperirilor importante pe care s-a învrednicit să le vadă în vise și prin cercetarea lui personală a adus

după câțiva ani multă lumină în multe locuri întunecate ale acestui istoric. În felul acesta avem astăzi o imagine mai cuprinzătoare a vieții, nevoințelor și muceniei sfinților descoperiți.

Fie ca Atotputernicul Dumnezeu, cu mijlocirea Maicii Domnului și a Tuturor Sfinților, să deschidă ochii duhovnicești ai tuturor aceluia pe care necredința și egoismul i-au orbit, ca astfel să înceteze rătăcirea lor pe cărările întunecate ale îndoielii și să poată vedea și să se bucure de lumina adevărului de netăgăduit, care strălucește în paginile acestei cărți.

Sfârșit și lui Dumnezeu laudă!





PARACLISUL SFINȚILOR CUVIOȘI MUCENICI RAFAIL ȘI NICOLAE ȘI AL MUCENIȚEI IRINA FECIOARA

Preotul face începutul obișnuit: **Binecuvântat este Dumnezeu nostru...** apoi se zic rugăciunile: **Împărate cerească... Sfinte Dumnezeule... Prea Sfântă Treime... Tatăl nostru... Că a Ta este împărăția... Doamne miluiește** (de 12 ori) **Slavă...** Și acum... **Veniți să ne închinăm** (de 3 ori), **Psalmul 142, Dumnezeu este Domnul...** (de 3 ori)

Apoi se cântă troparele acestea, pe glasul al 4-lea:

Cu suflete curate să alergăm la minunata ocrotire a mucenicilor ce de curând, în Termis, ni s-au descoperit și să strigăm cu mare glas: Cuvioșilor Rafail și Nicolae și tu, Irina, muceniță neprihănită, izbăviți-ne de toată vătămarea, nevoia și primejdia, pe noi cei ce scăpăm la mijlocirea voastră (de 2 ori).

Slavă... Și acum...

Nu vom tăcea, Născătoare de Dumnezeu, pururea a spune puterile tale noi, nevrednicii. Că de nu ai fi stătut tu înainte rugându-te, cine ne-ar fi izbăvit pe noi din atâtea nevoi? Sau cine ne-ar fi păzit până acum slobozi? Nu ne vom depărta de la tine, Stăpână, că tu izbăvești pe robii tăi pururea din toate nevoile.

Apoi: Psalmul 50.

Cântarea întâi, glasul al 8-lea

Sfinților mucenici, rugați-vă lui Dumnezeu pentru noi.
Cu ceata mucenicilor împreunându-vă, și îndrăznire către Domnul câștigând, prea fericite Rafaile, sfințite Nicolae și Sfântă Irina, alungați a noastră întristare.

În chip minunat descoperindu-se din pământ ale tale sfinte moaște, făcătorule de minuni, Rafaile, neîncetat sfințesc pe cei credincioși; dăruiește-ne așadar și nouă sfințire și mântuire.

Slavă...

Ca niște flori duhovnicești s-au arătat sfintele voastre moaște, a căror dumnezeiască mireasmă alungă răul miros al patimilor.

Și acum...

Izvorul dumnezeieștii milostiviri fiind, Preacurată, revarsă și asupra mea dulceața mântuirii, depărtând amărăciunea ce mi-o picură în suflet mulțimea păcatelor mele.

Cântarea a 3-a

Harul cel îmbelșugat, ce în chip minunat de la Dumnezeu se revarsă, dăruiește cele de folos; pentru aceasta celor ce aleargă la tine, Mucenice Rafaile, dăruiește-le vindecare sufletului și trupului prin mijlocirea ta.

Nevoindu-vă după lege pentru Hristos, mucenicilor, îndrăzneală către El ați câștigat, izbăviți-ne așadar și pe noi prin rugăciunile voastre de toată vătămarea ce ne vine de la cel viclean.

Slavă...

Cuprinși fiind de valurile întristărilor și ale necazurilor, care ne trag în adâncul deznădăjduirii, la al vostru ajutor alergăm acum, Sfinților, căutând izbăvire.

Și acum...

Ca ceea ce ești tron preaslăvit și strălucit al Împăratului slavei, Fecioară fără prihană, fă sufletul meu vas al luminii cerești, ca să mă mântuiesc.

Izbăviți-ne, Rafaile, Nicolae și Irina de toată boala și primejdia, pe noi cei ce cu credință alergăm la a voastră ocrotire.

Caută cu milostivire, cu totul lăudată Născătoare de Dumnezeu, spre necazul cel cumplit al trupului meu și vindecă durerea sufletului meu.

Sedealna, glasul al 2-lea

Pe voi, ocrotitorii noștri cei minunați, care de curând v-ați arătat, vă rugăm să nu treceți cu vederea pe cei ce cu credință și cu dragoste aleargă la dumnezeiescul vostru ajutor, căutând izbăvire de toată vătămarea celui potrivit.

Cântarea a 4-a

Vino și ne izbăvește de boli, de necazuri și de toată întristarea, Sfinte Rafaile, pe noi, cei ce cu credință chemăm al tău sfânt nume.

Acoperiți-ne, prealăudaților mucenici, de bântuielile nevăzutului vrăjmaș, pe noi care pururea suntem răniți de săgețile lui cele otrăvite.

Slavă...

Mijlociți pentru a noastră mântuire, mucenicilor ai lui Hristos, Rafaile, Nicolae și Irina, ca izbăviți fiind de înșelăciunea celui viclean, neîncetat să vestim minunile voastre.

Și acum...

Rănile sufletului și ale trupului meu vindecă-le, Fecioară, cu a ta bunătate și cere de la Fiul tău să-mi dăruiască iertare de păcate.

Cântarea a 5-a

Cei ce s-au învrednicit să te vadă pe tine, Părinte Rafaile, s-au umplut de multă bucurie; picură și în inimile noastre cele întristate de păcat nectarul dumnezeieștii veselii.

Nu treceți cu vederea rugăciunile noastre, Nicolae sfințite și minunată Irina, și ne dăruiți pace sufletească și sănătate trupească.

Slavă...

Ostași nebiruiți ai lui Hristos, Rafaile, Nicolae și Irina, cei ce sunteți lauda cea preaslăvită a Lesvosului, sloboziți-ne de toată întristarea.

Și acum...

Izbăvește-ne, Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, ocrotitoarea celor ce sunt în primejdii, de vrăjmașul care se sălbăticește ca un leu împotriva noastră.

Cântarea a 6-a

Prin vise și arătări minunate ai descoperit celor credincioși multe din viața ta și taina Colinei Karyes, drept aceea te rugăm să împlinești și cererile noastre.

Ale voastre sfinte moaște le-ați descoperit din adâncurile pământului, muceniți preaslăviți, la care credincioșii aleargă ca la niște izvoare de tămăduiri.

Slavă...

Noi luminători ai Bisericii v-ați arătat, strălucind prin nevoință, înțelepte Rafail, neprihănită Irina și dumnezeiescule

Nicolae. Izbăviți-ne prin rugăciunile voastre de răutățile lumii.

Și acum...

Mijlocește, Fecioară, la Fiul tău și Dumnezeuul nostru, ca să mă slobozească de mulțimea patimilor și a durerilor mele și dă-mi, ca o bună, lacrimi de pocăință, ca să mă mântuiesc.

Izbăviți-ne, Rafaile, Nicolae și Irina, de toată boala și primejdia, pe noi cei ce cu credință alergăm la a voastră ocrotire.

Caută cu milostivire, cu totul lăudată Născătoare de Dumnezeu, spre necazul cel cumplit al trupului meu și vindecă durerea sufletului meu.

Urmează ectenia mică, iar apoi

Condacul (glasul al 2-lea)

Știind a voastră milostivire, pe care pururea o revărsați asupra celor suferinzi, cuvioșilor Rafail și Nicolae, și tu, fecioară Irina, vă rugăm să alinați durerile noastre, prin grabnicul vostru ajutor.

Prochimen: Minunat este Dumnezeu întru sfinții Lui.

Stih: Sfinților celor de pe pământul Lui, minunate a făcut Domnul toate voile Sale întru dânșii.

EVANGHELIA

(Luca 21, 12-19)

Zis-a Domnul către ucenicii Săi:

Păziți-vă de oameni, căci își vor pune mâinile pe voi și vă vor prigoni, dându-vă în sinagogi și în temnițe, ducându-vă la împărați și la dregători, pentru numele Meu. Și va fi vouă spre mărturie. Puneți deci în inimile voastre să nu gândiți de mai înainte ce veți răspunde, căci eu vă voi da gură și înțelepciune, căreia nu-i vor putea sta împotrivă, nici să-i răspundă

toți potrivnicii voștri. Și veți fi dați și de părinți, și de frați, și de neamuri, și de prieteni, și vor ucide dintre voi, și veți fi urâți de toți pentru numele Meu. Și păr din capul vostru nu va pieri. Prin răbdarea voastră veți dobândi sufletele voastre.

Slavă...

Pentru rugăciunile purtătorilor Tăi de chinuri, Milostive, curățește mulțimea greșelilor noastre.

Și acum...

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Milostive, curățește mulțimea greșelilor noastre.

Miluieste-ne, Dumnezeule, după mare mila Ta...

Stihira (glasul al 6-lea)

Ca niște stele prealuminoase ale Bisericii lui Hristos ce ați răsărit din Lesvos, Rafaile mărite, Nicolae fericite și înțeleaptă fecioară Irina, pe toți îi luminați cu minunile voastre, risipind întunericul patimilor noastre, pentru aceasta cu credință strigăm către voi: nu încetați să ne acoperiți de toate uneltirile înțeleptului întru răutate.

Apoi preotul zice: Mântuiește, Dumnezeule, poporul Tău...

Cântarea a 7-a

Cei care au văzut îngerescul tău chip, purtătorule de Dumnezeu Rafaile, s-au umplut de lumina dumnezeieștii veselii; umple și sufletele noastre de bucuria veșnicelor bunătăți.

Nu încetați a tămădui patimile sufletelor și ale trupurilor noastre, Nicolae de trei ori fericite și preacinstită Irina, și a ne slobozi de nevoi și de necazuri.

Slavă...

Făcându-vă lumii cunoscuți, cei ce sunteți ai lui Dumnezeu prieteni, mijlociți neîncetat pentru cei ce cu multă dragoste scapă la a voastră ocrotire.

Și acum...

Răsărind din preacuratul tău pântece Dumnezeul tuturor și Domnul, ocrotitoare te-a arătat întregii lumi, neîntinată Fecioară; de aceea te rugăm să ne slobozești de toate nevoile.

Cântarea a 8-a

Dăruiește tărie duhovnicească și sănătate trupească, preafericite Rafaile, celor ce aleargă cu dragoste la sfintele tale moaște și te cinstesc cu laude.

Roagă-te cu dinadinsul, Nicolae, cugetătorule de Dumnezeu, și ne întărește în credința ortodoxă ca să ajungem nevătămați la limanul adevăratei vieți.

Binecuvântăm pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Dumnezeu.

Dă-ne putere în încercările vieții și mângâiere în mângâiere, treime de sfinți mucenici, care de curând v-ați arătat.

Și acum...

Vindecă, Fecioară, sufletul meu cel întristat, și durerea trupului meu o alină cu preamilostiva ta purtare de grijă.

Cântarea a 9-a

Ca cel ce ai fost dăruit de Hristos cu puterea facerii de minuni, Rafaile preasfințite, revarsă și acum asupra robilor tăi mila ta cea bogată.

Mucenicilor preaslăviți Rafail, Nicolae și mireasă a lui Hristos Irina, mijlociți la milostivul Dumnezeu pentru a noastră mântuire.

Slavă...

Dintru înălțime ocrotiți în chip nevăzut cu ale voastre sfinte rugăciuni pe cei ce cu credință și cu dragoste cinstesc a voastră pomenire.

Și acum...

Pe tine te preamărim, Născătoare de Dumnezeu, căci prin milostivirea ta ne ocrotești pururea și ne povățuiești la sfânta voie a Fiului tău.

Cuvine-se cu adevărat... Apoi aceste tropare, glas 8.

Bucură-te, sfânt vlăstar din Itachi, Rafaile de trei ori ferite și al celor din Lesvos ajutător; bucură-te, Nicolae, slava diaconilor; bucură-te, fecioară Irina, buna mireasmă a lui Hristos.

Bucurați-vă, Sfinților mucenici, care de curând ați răsărit și prin minunile voastre întregii lumi v-ați făcut cunoscuți, luminând ca niște făclii pe cei credincioși.

Bucurați-vă, noua slavă a Lesvosului, ocrotitori ai Termisului și ai Colinei Karyes, înțelepte Rafaile, cuvioase Nicolae și curată mielusea a lui Hristos Irina, cei ce v-ați făcut jertfe bineplăcute pe altarul dragostei dumnezeiești.

Se bucură mulțimea credincioșilor care a dobândit sfintele voastre moaște, ca niște comori de mult preț, cărora închinându-se primește în chip minunat tămăduiri de bolile cele sufletești și trupești.

Pe toți cei care aleargă cu evlavie la voi, sfinților mucenici, izbăviți-i de tot necazul, prin mijlocirea voastră, și cereți să ni se dea tuturor iertare de păcate.

Toate oștile îngerești, Înainte-mergătorule al Domnului, cei doisprezece Apostoli, mucenicilor ai lui Hristos, Rafail, Nicolae și Irina și toți sfinții, împreună cu Născătoarea de Dumnezeu faceți rugăciuni ca să ne mântuim.

Sfinte Dumnezeule... Prea Sfântă Treime... Tatăl nostru...

Troparul (glasul întâi)

Nevoindu-vă în Lesvos pentru Hristos Dumnezeu, v-ați sfințit, fericiților; pentru aceasta vă cinstim, purtătorule de Dumnezeu Rafaile, Sfințite Nicolae și aleasă fecioară a lui Hristos Irina, ca pe niște dumnezeiești ocrotitori și fierbinți rugători către Domnul.

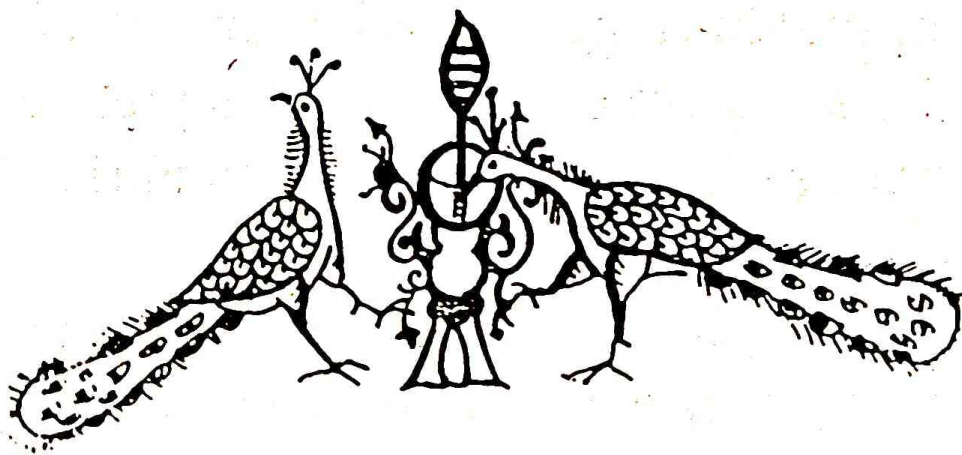
Urmează ectenia, apolisul și apoi se cântă pe glasul al 2-lea

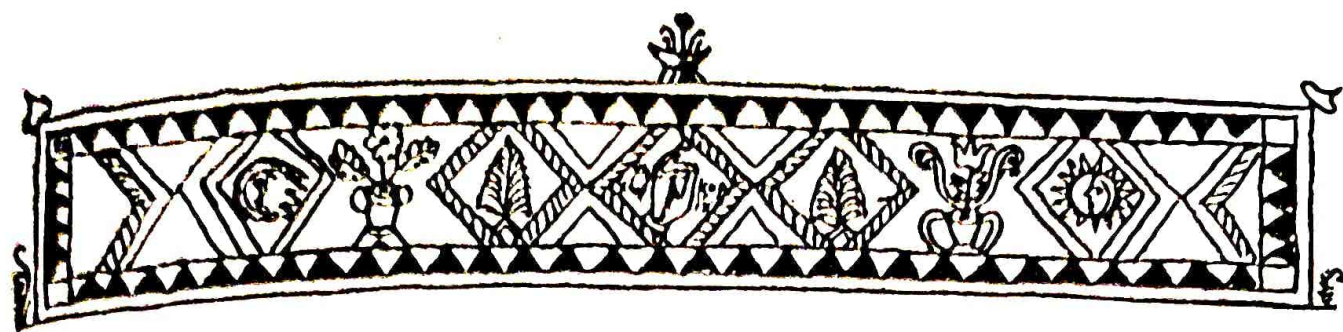
Pe toți cei care aleargă cu credință neclintită la ale voastre sfinte moaște și nădăjduiesc în grabnicul vostru ajutor, Rafaile de trei ori fericite, Nicolae și Irina, făcătorilor de minuni, îi izbăviți, prin rugăciunile voastre, de toată vătămarea sufletească și trupească.

Stăpână, primește rugăciunile nevrednicilor robilor tăi și ne izbăvește pe noi de toată nevoia și necazul.

Toată nădejdea mea spre tine o pun, Maica lui Dumnezeu, păzește-mă sub sfânt acoperământul tău.

Amin.



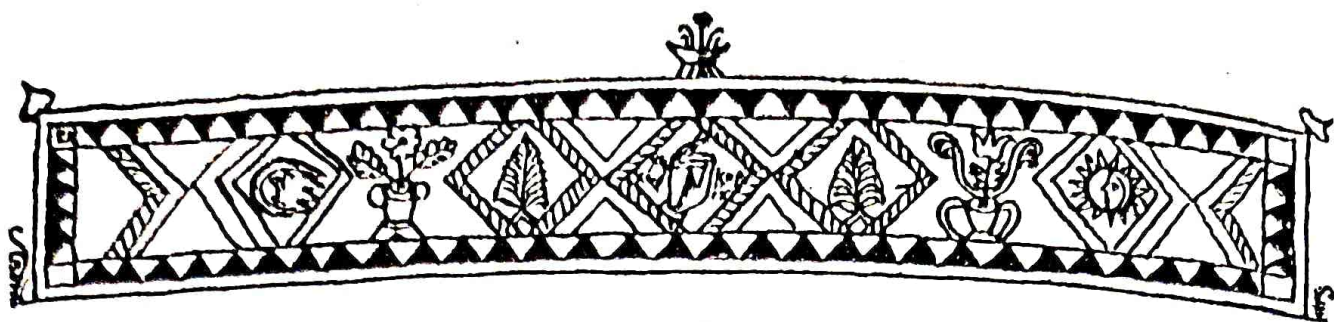


Cuprins

PROLOG	5
Colina sfântă din Karyes	9
Venirea refugiaților din Asia Mică în Lesvos. Despre felul în care plantația de măslini a lui Hasan efendi a trecut în proprietatea familiei noastre..	13
Scopul cel sfânt	19
Începutul descoperirilor	21
Aflarea mormântului Sfântului Rafail.....	23
Prima minune	36
Prima vindecare minunată.....	40
A doua vindecare minunată.....	42
„Refugiați, prizonieri”	48
Mărturisirea mea la preotul Vasile Bamias	56
Sfinții Nicolae și Irina	59
Istoricul Sfântului Rafail și al celorlalți mucenici	69
Sfântul Rafail – protosinghel la Patriarhia de Constantinopol.....	73
Când și cum a ajuns Sfântul Rafail protosinghel al Patriarhiei.....	78
Despre venirea în Lesvos a Sfântului Rafail împreună cu diaconul său Nicolae	78

De unde se vede de ce Sfinții Rafail și Nicolae nu se aflau în Constantinopol în timpul cuceririi lui	79
Istoricul Sfintei Mănăstiri din Karyes, care la început a fost de călugărițe.....	81
Reînnoirea Sfintei Mănăstiri Karyes din anul 1433	84
Lucrarea filantropică a Sfântului Rafail	87
Al treilea călugăr.....	89
Moșia primarului.....	91
Familia primarului, așa cum s-a descoperit în vis la mai multe persoane	97
Învățătorul Teodor.....	101
Răscoala creștinilor din Lesvos din anul 1463.....	102
Data muceniei Sfântului Rafail	105
Mucenicia familiei primarului și a învățătorului Teodor.....	108
Drama monahului Stavros și a supraveghetorului Achindin.....	113
Casa lui Arif	116
Sfintele descoperiri de pe Colina Karyes.....	117
Prima descoperire – Maxilarul Sfântului Rafail	117
A doua descoperire – Chiupul în care turcii au ars de vie pe Irina, fata de doisprezece ani a primarului	120
A treia descoperire – Mormântul diaconului Nicolae.....	123
Prima tămăduire minunată săvârșită de Sfântul Nicolae	138
A doua minune	139
A treia minune a diaconului Nicolae	141
Ce s-a întâmplat preotului Evstratie Sitaras și Haricliei Karagheorghiu	143
Clericul necunoscut	149

Povestirea lui Avgherinos Marangos.....	151
Mărturii.....	152
Strămutarea sfintelor moaște	160
Pățania ieromonahului Fotie Lavriotul.....	164
Alte apariții minunate ale sfinților	167
Aflarea mormântului învățătorului Teodor	169
Dărâmarea bisericii	173
Aflarea mormântului primarului, al femeii lui și al Sfintei Irina.....	183
Aflarea aghesmei.....	189
Primele minuni săvârșite cu puterea aghesmei	198
Povestirea Elenei Hazara	200
Dorința arzătoare de a afla icoana Maicii Domnului.....	203
Aflarea icoanei Atotțiitorului.....	207
Aflarea ruinelor vechii mănăstiri de monahii și a mormântului monahului Stavros	219
Aflarea mormântului muceniței Olimpiada	221
„Urcă singură...”	226
Unde se află exact Milos din Itachi, locul de naștere al Sfântului Rafail	230
Deschiderea drumului	233
Construirea noii mănăstiri.....	237
Înființarea oficială a Sfintei Mănăstiri a Sfântului Rafail și primele monahii.....	238
Epilog	239
PARACLISUL SFINȚILOR CUVIOȘI MUCENICI RAFAIL ȘI NICOLAE ȘI AL MUCENIȚEI IRINA FECIOARA	242



La editura noastră au apărut:

- *Epistole*, de Cuviosul Paisie Aghioritul
- *Starețul Hagi Gheorghe Athonitul*, de Cuviosul Paisie Aghioritul
- *Sfântul Arsenie Capadocianul*, de Cuviosul Paisie Aghioritul
- *Părinți aghioriți*, de Cuviosul Paisie Aghioritul
- *Crâmpeie de viață*, de Arhimandritul Epifanie Teodoropulos
- *Familiei ortodoxe, cu smerită dragoste*, de Arhimandritul Epifanie Teodoropulos
- *Fericitul Iacov Țalakis*, de profesorul Stelian Papadopoulos
- *Cu durere și dragoste pentru omul contemporan* (Vol. 1), de Cuviosul Paisie Aghioritul
- *Trezire duhovnicească* (Vol. 2), de Cuviosul Paisie Aghioritul
- *Nevoință duhovnicească* (Vol. 3), de Cuviosul Paisie Aghioritul
- *Viața de familie* (Vol. 4), de Cuviosul Paisie Aghioritul
- *Patimi și virtuți* (Vol. 5), de Cuviosul Paisie Aghioritul
- *Despre rugăciune* (Vol. 6), de Cuviosul Paisie Aghioritul
- *Sfântul Andrei cel nebun pentru Hristos*, de Arhimandritul Ignatie – Sfânta Mănăstire Paraklitu
- *Sfântul Nicolae Planas*, de Monahia Marta
- *Starețul Varsanufie – Sfaturi către monahi și omilii duhovnicești*, de Mitropolitul Meletie de Nicopole
- *Cuviosul David „Bătrânul”*, Mănăstirea Cuviosul David, Eubeea
- *Acatistul și Paraclisul Maicii Domnului*
- *Acatistul și Paraclisul Sfinților Ciprian și Iustina*
- *Carte de rugăciuni*
- *Gândurile și înfruntarea lor*, de Ieromonahul Benedict Aghioritul
- *Patimile și vindecarea lor*, de Ieromonahul Benedict Aghioritul
- *Parastasele și folosul lor*, de Ieromonahul Benedict Aghioritul
- *Jertfă pentru viață*

- *Părintele Paisie mi-a spus*, de Atanasie Rakovalis
- *Bătrânul Arsenie Pustnicul*, de Monahul Iosif Dionisiatul
- *Starețul Efrem Katunakiotul*, de Ieromonahul Iosif Aghioritul
- *Sfaturi duhovnicești ale unui stareț de la Optina*
- *Ecumenismul*, Sfânta Mănăstire Paraklitu
- *Povățuire către pocăință – Îndreptar de spovedanie*, de Arhimandritul Atanasie Anastasiu
- *Karyes – Colina Sfinților (Sfinții Rafail, Nicolae și Irina)*, de Vasiliki Rallis
- *Tălcuirea Sfintei Liturghii*, Sfânta Mănăstire Paraklitu
- *Viața Cuviosului Paisie Aghioritul*, de Ieromonahul Isaac Aghioritul
- *Starețul Haralambie – Dascălul Rugăciunii minții*, de Monahul Iosif Dionisiatul
- *Mersul la Biserică*, Sfânta Mănăstire Paraklitu
- *Cele două extreme*, de Arhimandritul Epifanie Teodoropulos
- *Pocăința*, Sfânta Mănăstire Paraklitu
- *Sfânta Nina cea întocmai cu apostolii*, Sfânta Mănăstire Paraklitu
- *Ortodoxia: nădejdea popoarelor Europei*, de Arhimandritul Gheorghe Kapsanis
- *Ca aurul în topitoare*, de Anastasie Malamas
- *Despre purtarea crucii*, de Sfântul Teofan Zăvorâtul
- *Ereziile contemporane – o adevărată amenințare*, de Monahul Arsenie Vliangoftis
- *Răspuns la o ficțiune (Codul lui Da Vinci)*
- *Îndumnezeirea – scopul vieții omului*, de Arhimandritul Gheorghe Kapsanis
- *Cuviosul Paisie Aghioritul – Mărturii ale închinătorilor*, de Nicolae Zurnazoglu
- *Picături de înțelepciune*
- *Greșit-am Ție, Dumnezeu meu, primește-mă pe mine cel ce mă pocăiesc!*, de Ieromonahul Cosma
- *Despre ispite, întristări, dureri și răbdare*, de Sfântul Isaac Sirul cel de Dumnezeu-insuflat
- *Bolile și credinciosul*, de Ieromonahul Grigorie
- *Sunt anticalcedonienii ortodocși?*, de Arhimandritul Gheorghe Kapsanis
- *Fiți gata!*, de Ieromonahul Grigorie
- *Patericul Maicii Domnului*, de Arhimandritul Teofilact Marinakis

- *Părintele Matei de la Karakalu – Un lucrător tăcut al virtuții, Sfânta Mănăstire Karakalu*
- *Biblia pentru copii, de Zoe Kanava*
- *Învățăături, de Sfântul Nectarie al Pentapolei*
- *Părintele Ieronim Simonopetritul – Starețul Metocului „Înălțarea Domnului”, de Monahul Moise Aghioritul*
- *Asceți în lume (I), de Ieromonahul Eftimie Athonitul*
- *Asceți în lume (II), de Ieromonahul Eftimie Athonitul*
- *Îndrumar pentru restabilirea sănătății, de Preotul Mihăiță Popa*
- *Cuviosul Iosif Isihastul, de Monahul Iosif Vatopedinul*
- *Praznicele Împărătești, Praznicele Maicii Domnului și minunile lui Iisus Hristos, de Sofia Guriotis*
- *Sfântul Cosma Etolianul, de Constantin V. Triandafillu*
- *Iannis cel nebun pentru Hristos, de Dionisios A. Makris*
- *Viața, Acatistul și Paraclisul Sfintei Mare Mucenițe Eufimia*
- *Starețul meu Iosif Isihastul, de Arhimandritul Efrem Filotheitul*
- *Viața Sfântului Sava Vatopedinul cel nebun pentru Hristos, de Sfântul Filothei Kokkinos*
- *Sfânta Lumină – Minunea din Sâmbăta Mare de la Mormântul lui Hristos, de Haralambie K. Skarlakidis*
- *Sfântul Nectarie, Făcătorul de minuni*
- *De ce Papa și supușii lui s-au despărțit de Biserica lui Hristos (I), de Sfântul Nectarie de Eghina*
- *Sfântul Munte Athos – album*

Centru de difuzare:
Editura Evanghelismos
 Str. Ionescu Gheorghe nr. 5,
 Bl. 141, Sc. 1, Ap. 2, Sector 4, București
 Tel./Fax: 021 331 10 22
 e-mail: contact@evangelismos.ro
www.evangelismos.ro

Tipar: ARTPRINT
 E-mail: office@artprint.ro